

THE
THARAKAPACHAYAM.

EDITED AND PUBLISHED.

BY

IVATURI SURYAPRAKASA KAVI

KOTHAPETA,

NAGARAM TALUK,

Gooturati District

AMALAPUR

PRINTED BY **PERI VENKATESAM.**

PROPRIETOR

AT THE PRESS.

PRICE 2 RS

FIRST EDITION 2000

All rights reserved by the Author.

1911

శ్రీరస్తు.

తారకాపచయము.

అనునీ ప్రబంధము

తణుకుతాలూకాలోని

కొత్తపల్లిగ్రామోరనివాసియు,

ప్రకృతమండు

రాజవోలుతాలూకా

కొత్తపేటవాస్తవ్యుడనగు

ఇవటూరి సూర్యప్రకాశకవిచే

రచింపబడి

అమలాపురము

పేరివేంకటేశముగారి

స్వయ ప్రశస్తిగాణిమఃద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడినది.

మొదటికూర్పు. 2000

1910

దీని వెల. రు 2-0-0

All rights reserved by the Author.

విద్వదాంధ్రజనులారా! సప్తసంతతులలో క్షీతిని క్షతిలేనిది కృ
తియని కృతులనికృతులు పెద్దనాదిమహాకవులు రచించిన మనుచరి
త్రమున్నగు కావ్యములను స్లాఘించుచుండుటవిని తగుదునుతగననువిచా
రముదవ్వుననుంచి చావలప్రచోదితుడనై యెల్లుభట్టుపల్లకీయెగుటచూచి
సర్వుభట్టు చెరువుగట్టెకెరనన్నట్లు నేను మూడేడ్లకు ముందీకావ్యరచ
నకుదొరకొంటిని. దొరకొని ఎట్టెట్లొ ఇందలిప్రథమభాగమెనిమిదాశ్వా
సములు సంవత్సరముకుపూర్వమే ముగించినానుగాని నేను గ్రాసవాసో
దైన్యముమట్టుకులేని సామాన్యగృహస్థుడనగుటచే నేతర్గ్రింధ ముద్రణ
మానకువలయు ద్రవ్యమును స్వంతముగా వెచ్చించుటకు చాలికలేకపోవు
టచేతను నేనీకృత్యాదిలోని (అనయంబు పరమేశ్వరునిదక్క) అనుసీన
పద్యములోచెప్పినట్లితరులను ధన దానాద్యపకారమును కోరని యప్రతి
గ్రహవ్రతినగుటచేతను ఋణమో ఫణమో చేసియైనను స్వంతపుద్రవ్య
ముతోనే ముద్రింపింతునేని ముద్రణాదికమునకైన వ్యయమయినను తిరి
గిచేరునో లేదోయను భీతిచేతను నింతవరకును దీనినచ్చొత్తింపజాలకుం
డియు నెట్టెటో శ్రమచేసి వ్రాసిన యీపాత్రమును వెల్లడింపకెంతకా
లమిట్లుమూలబడవై చియుంతునని విసుగుపుట్టి తుదకు తెగువచేసి స్వంత
పువ్యయముతోనే ప్రథమభాగమెనిమిదాశ్వాసములును, నీదరిమిలానున్రా
సిన ఉత్తరభాగములోని నాల్గొశ్వాసములును నచ్చొత్తించినాడను. ఛం
దోవ్యాకరణాదివిషయములలో పూర్వకపులుశాసించినమార్గమునే య
నుసరించినాడగాని లడలర మొవలెనవానికి విశ్రమ | సానమె|తిని నేనె

చ్చటను వాడియుండలేదు. ఉత్పలమాల చంపకమాల శౌర్ధూల మత్తెభ విక్రీడితాదివృత్తములలో పూర్వకవిమతవిరుద్ధముగా నెక్కడను పాదపం చకములుండియుండలేదు. లఘులఘురేఫలకు ప్రాసమైత్రిగాని, విశ్రమ మైత్రిగాని క్వచిత్ గానైనను వాడుక చేయలేదు. పవగ్ధనకును, వకారమునకును విశ్రమమైత్రి క్వాచిత్రముగా వాడవచ్చునుగాని స్వేచ్ఛ గా ప్రాయికముగా వాడగూడదు. కనుక నే భారతము పదు నెనిమిదిపర్వములలో (పరతేంద్రియవృత్తినున్నవానిశమీకుఁ) (వ్రతయొక బావిమేలు మరిబావులునూరిటికంటె) ఇత్యాదులగు మూడునాలుగుస్థలములలోమాత్రమే పవగ్ధనకును వకారమునకును విశ్రమమైత్రివాడబడినదిగాని పదు నెనిమిదిపర్వములకును పదు నెనిమిదిపద్యములైనను అట్టివిదొరకవు. కొంచెముగనో తరచుగనో ప్రామాణికకవులుపయోగించిరికదా మనమేలతరుచుగామాత్రముపయోగింపగూడదందుమేని భారతమాదిపర్వములలో “కాదనిక అనికకారప్రాసతోపద్యమారంభించి రెండవపాదములో బోధనలనిధికారము ప్రాసస్థానముందుంచినాడు” ఇట్లని మనము దధిలకు స్వేచ్ఛగా మైత్రివాడవచ్చునా? వలనుపడదు. అట్లేతప్పనిసరియైనచోటనేతప్ప స్వేచ్ఛండముగా వకారపవగ్ధములకు విశ్రమమైత్రి వాడకూడదని నాయభిప్రాయమగుటచే తప్పనిసరియై మూడునాలుగుచోట్లమాత్రము పబలకు వకారముతో విశ్రమమైత్రివాడినాను. ఇప్పటికి పూర్తిచేసిన పండ్లండాశ్వాసములను నీవిధముగానే చకితచకితముగా వ్రాసినాను.

సీ॥ గుడికాళ్లు మొదలుగా గుంతలగుబుదాక నిడుదవెన్నుపిసారి
తొడపులాప్పుం గరికృత్తిబెబ్బలి కడవసంబును నుత్తరీయాంతరీయం
బులై యెసంగెం దోరంపుబుటియల పేరులురమ్మనెం దోమాలియులు
వోలె చులుగగ్లింప మడికాసుగుబ్బగివడువున బొడవైన యాలపోతె

కింతయైతలిగ్గు । నెవ్వడోకాని యతడు మున్నెపుడునేను । చూడనట్టి
 హాహపురుషుండు రేయి । నిమరబోవుతఱినివచ్చి యెచటనిలిచి । కేల
 నాజుత్రపునుదాకి మేలుకనిపి ॥ అనినేనును పూర్వకపులలో గొందరిం
 లె భగవంతుడు స్వప్నములో సాక్షాత్కరించినట్లు మొదట వ్రాసినా
 డనుగాని తరువాత నట్టియసత్యముంచుటకు మనస్కరింపక యాభాగ
 మునుతీసివేసినాను. ముద్రాపితమైన యీపుస్తకమునకు రు ౨-౦-౦
 లుమాత్రమే మూల్యమేర్పరుపబడినది. ప్రతిఫలములేకుండ నెట్టియాదా
 ర్యవంతులును వేయిమాటపదారులిచ్చినను గయికోననని యప్రతిగ్రహవ్రత
 మునుపూనిన నన్ను ఈమాత్రపు వెలయిచ్చి యొక్కొకపుస్తకమును తీసు
 కొనుటకు వెనుకదీసి నిరుత్సాహపరుపక యాంధ్రదేశీయమహాపురుషులు
 సాదృశి స్వీకృతైకైకపుస్తకక్రయధనదానరూపముగా నన్నాదరించుటకు
 మరిమరిప్రార్థించుచున్నాడను.

ఇట్లువిద్యద్విధేయుడు,

ఇవటూరి సూర్యనరకాశకవి.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

శా॥ శ్రీవర్ణప్రభువుండు శ్రీరమణుడున్ శ్రీకరుడున్ సర్గర ।

తూపింజాత్మని యోగనిర్వహణముల్ కైమోడ్పులన్ నిల్చి వి ।

జ్ఞాపింపన్ వినిమీడికర్ణములనాజ్ఞాపించి సర్వాశ్మక ।

త్వోపేతుండయి చూచుచుండెడు పరంజ్యోతిన్ భజింతున్ శివున్ ॥

మ॥ తలపై నెన్నిక వెట్టి వీల్పుడని శుద్ధస్వర్ణదీనారముల్ ।

గలవిత్రేశుఁ డవయ్యుమేనఁ దొడవుల్ గాఁ గాల్తుతోల్బుదియ ।

స్థులునున్ గావున మున్నెలుబ్బకుఁ డవంచున్ మేలముల్ వల్కుగు ।

బృలిరాచూలిని జూచినప్పు కుహనావ్యాధుండు మమ్మోముతన్ ॥

సీ॥ ప్రణతలైభజించుభారతీప్రభృతులఁగ్రేగంబఁగనియాదరించుప్రభృ ।

వినయంబుమైబ్రహ్మవిష్ణుమలూనరించు నవ్యాజనుతులకు నలరుదేవి ।

హరిహయాద్యవిజేయులగుర క్తవీజాదిఘోరదైత్యులమన్నిగొన్నదిట్ట ।

సోమార్థకోటిరువామార్థదేహంబు కూరిమిమీఱఁ గైకొన్నపోడ ।

పాతసంత్రస్త దేవతాజాతలోక ।

మాతపాతదుర్నిశాచర వ్రాతశైల ।

జాతదృఢహార్దయునుఁ గృపోపేతయునగుఁ ।

గాతనాయందు నాచేయు జోతలుగొని ॥

మ॥ తనవత్సంబునఁ బొల్చుకొస్తుభమణిన్ దర్శించుచున్ జంద్రమా ।
 మనసోజాతయటంచుఁ బలుఁగదయామ్నాయంబుగానన్ విరో ।
 చనుఁడొక్కోయిదియంచు నొండురులతోఁ జర్పించునూత్నగతః ।
 ర్వినికాయంబులఁజూచి నవ్వుకొను లక్ష్మీనాథునర్పించెదన్ ॥

ఉ॥ కంటినిమిమ్ము నొక్కనిఁ జగంబులలోపల నెట్లనబ్బమొ ।
 క్కంటికి నాల్గుమాసములుగా మితిదప్పక యుండనత్తవా ।
 రింటనె కాపురమ్ము వసియించు మహాత్మునటంచుఁ బక్కిరాడా ।
 ల్లంటను మేలమాడుకమలన్ వినులంబగు బత్తిఁ గొల్పెదన్ ॥

మ॥ స్తుతమూర్తిత్రితయంబునందొకఁ డనైశోభిల్లు నాకేలపూ ।
 జ్యోతలేదయ్యెఁ జగంబులన్నిటనటంచత్వంతచింతాసహ ।
 నిర్వచితుండయి శక్తిమైదనకుఁ దానేపూజ్యుడైనాడనన్ ।
 సుతయాపలుఁచెలిన్ వరించిన విరించున్ గొల్తునిష్టాప్తికిన్ ॥

మ॥ తనకున్ గానమురోరుహంబగుటచేతన్ దద్రసంబల్లనం ।
 దెనయన్ జొన్నుచు నున్నదోయని జనంబెంచన్ బ్రపిసోన్నత ।
 స్తనమందొప్పుగఁజేర్చి కచ్చపిని చేతంబూని త్రైలోక్యమో ।
 హననిక్కాణమొనర్చు శౌరదనెదన్ ధ్యానింతు వాక్రౌఢికిన్ ॥

ఉ॥ శీతమయాఖశేఖరుని శీర్షమునెక్కి శిశుత్వఫేలలన్ ।
 ద్యోతతినీజలంబుఁ దనతుండమునిండఁగఁ బీల్చినిర్జరుల్ ।
 చేతులుమోడ్చి మొక్కఁగరశీకరముల్ పయిఁజల్లినవ్వువైవ్వి ।
 మాతురుఁ గొల్తుచుత్రైత్విసమాప్తివివర్జితవిఘ్నమాటకున్ ॥

సీ॥ కలితవిశ్వేశ్వరాగముడైనవిశ్వేశ్వరారాధ్యచంద్రుఁడేయనఘతాతి ।
 “ సంజ్ఞాతలింగాంగసామరస్యండైన పేరనారాధ్యుడే ధీరులెండి ।
 ప్రాజ్ఞులు సాంబనారాధ్యవిశ్వేశ్వరమల్లనారాధ్యలేమాస్యసహజు ।

లేమహాత్ముడు సర్వతోముఖ పాండితీప్రాధిచేసభలఁగౌరవమువడసె।

నమ్మహాబోధుశబ్దశాస్త్రావరీణ ।

గూఢపాన్నాధు నివటూరి కులజలధిని ।

శీధినీనాధునిర్జిత్రోధు సోమ ।

నాధుమధురుఁడలఁతు మానసమునందు ॥

సీ॥ లేక లేకేనుకల్పితఁగాన నామిఁదవనువులకంటెను నరితివూని ।

బడికిఁబంపిననొజ్జ బాఁదునష్టపని యోనమాల్ సైతము తానఁజెప్పి ।

క్రిందవ్రాశిననామప్రేల్నాచ్చుననియకగ్రములుబల్పముమీఁదవ్రాయ

యోపితీరికయునుఁగల్గినపుడెల్లచదివింవికొంతకోవిదునిఁజేసి [నేర్చి

మత్సరాకృతపాపకర్మమునఁబాల్య ।

మున నె యూర్ధ్వగతికిఁజన్నజనకునిపద ।

ములు స్మరించెద నాయన తలఁపువలన ।

లోచనాశ్రువులు రలికాలువలునాట ॥

గీ॥ పుడమి జగమున వేడుకపడి వయ్యాలి ।

తిరుగవచ్చిన పొత్తువు తెఱవకేజ ।

గద్విదితునాలగ్ర స్రవమోవకార్యయయ్యె ।

నాకివ రేణ్యుఁడలఁతు వల్గీకభవుని ॥

ఉ॥ వేదములన్ స్ఫుటంబులుగ వీక్షమఱిన్ విభజించి యెవ్వఁడు ।

ష్టాదశ సత్పురాణములు సఁస్కృతభాషరచించెనెట్టియం ।

హూదశనతుమప్రయతసూక్తిపరాయణుఁ బాదరాయణుక్ ।

మోదమునన్ నుతింతుఁ జలముజ్జ్వలమూర్తి విలాసువ్యాసునిన్ ॥

ఉ॥ కోహమటంచునేకవికులాగ్రణి తన్నడుగన్ గపాలభృ ।

క్షేహిని సర్వధీమదవగ్గీచరిత్రనసంశయస్త్వమే ।

వాహమటంచుఁ బలెగనొ మహామహునాథని సన్నతింతుసో ।

తానాసమర్పిత త్రిదశశైల శరాసునిఁ గాఢిదాసునిన్ ॥

కాంతవృత్తము॥ మాఘున్ భవభూతిని మాధ్యగదో ।

ల్లాఘాత్సునిఁ భారవిలాలితధీ ।

ద్రాఘిష్ఠ్యమురారినిఁ దండికవిన్ ।

ష్లాఘించెన సంస్కృతసతగ్రవులన్ ॥

ఉ॥ వాగనుశాసనుండనఁగ వాసికి నెక్కిన నన్నపార్యుడున్ ।

ధీగురుఁడెట్లుఁ పెద్దడయుఁ డికినసూరన పెద్దనార్యుడున్ ।

భాగవతాగ్రగణ్యుడగు బమ్మెరపోతనసోముడున్ మొదల్ ।

గాగల తొంటియాంధ్రకృతికి ర్తలకాదృతిఁ గేలుమోడ్చెడిన్ ॥

చ॥ కవికులసార్వభౌముఁ డనఁగాఁ బ్రభుఁగాంచినబట్టుమూర్తికే ।

నవనిసురుండ నన్న చురహంతఁ బొకారిచి యమ్మహామహుం ।

డు వృషలవంశజుండనియునున్ మదిఁగొంకకబట్టి మోడ్చుకే ।

ల్లవయెనరింపనేయతఁడు గాన్పడునంతటిబాగెమచ్చినన్ ॥

ఉ॥ తోలెపు శేపులోఁ బహుకృతుల్ సరస్వతరీతిఁ జెప్పఁగా ।

జాలినయట్టిపూర్వకవిచంద్రులపాదనఖాంకురమ్ముల్ ।

బోలనివాడనయున్నహిభూషణపుణ్యకథాసుధారస ।

త్రొలిత సర్వపంకుడను కావుబకీకృతిఁ జెప్పఁబూనితిన్ ॥

ఉ॥ కాయలు పుట్టునున్న సహకారమలొల్లక వేఁపపండ్లకై ।

పోయెడు చాడ్చున్ సరసముల్ విషయంబులు కోరిచూడఁబో ।

వేయెడనైన దోషములెవేనియునుండవెయంచు నారయన్ ।

గాయువుపూనుకాకవులు కాకవులేకద యెంచిచూడఁగన్ ॥

వ॥ అనియిట్టి దేవతావందనంబునుఁ గురుచరణస్మరణంబును సు
కవిజనాభివాదంబునుఁ గుకవిజనావహేళనంబునుంగావించి యెద్దియోనో
కమహాకావ్యంబు రచింపనభిలషించి పెద్దచింతించి ॥

గీ॥ బిగములలచు సూర్యప్రకాశమ్ము తార ।

కావచయకర్తయగుట ప్రభుగోమెయని ।

జనులుతలఁప సూర్యప్రకాశమును నేను ।

తారకావచయమొనర్పఁ దలంచి కడఁగి ॥ [యును ।

సీ॥ అనయంబుఁబరమేశ్వరునిఁదక్క రాతేనినేని యన్యునినాశ్రయింపమి
సామ్రాజ్యపదవియొసంగునన్న నొరుచేత్రికిందఁజేజాపఁగాంక్షింపమి

[యును ।

గలయంతవట్టురిక్థము మామకీనంబు సద్వినియోగంబుసల్పుటయును ।
గోటిలాభంబు చేకుటచున్న నిశ్వరాగ్రహహేతువృత్తు లఁగడఁగమి

నామనోనిశ్చితములుగానన్ మనుజున । [యును ।

కెంతవిడువరి కథకర్థికేనిఁదీని ।

గృతియొసంగుటకెద నిచ్చగింప కీశ్వ ।

రునకుఁ గృతియిచ్చుటకు మనంబునఁ దలంచి ॥

సీ॥ క్షితియేక వాద్ధియైనతటి నేప్రోలుభైరవునిశూలమున నగ్రముననిలుచు ।
ముమ్మారునరులేపురమ్ము నిక్కఱపుఁ బత్తిదలంచినఁ గలుషముల్తొలఁగి

[పోవు

మరణించునపుడే నగరిముప్రాణులకుఁ దారకమును శ్రోతరంధ్రముల

[నొడువు ।

నేవీటమేవీడు జీవులకపునరావృత్తియాముక్తిసంపత్తిపొసంగు ।

నట్టివారాణసీక్షేత్రమందుఁ బ్రణమ ।

దనుజిఘ్రముండై నెలకొన్నయట్టివిశ్వ ।

నాథుని మదీయ సుకృతికి నాథుఁడేసి ।

నేను సుకృతినాటకు మదినిశ్చయించి ॥

షష్ఠ్యంత } క॥ స్థాణునకు నిందిరాధవ ।

ములు. } బాణునకుఁ బ్రపన్నచురితపటలాబ్ధజగ ।

ప్రాణునకునుక్షుపతికం ।

ఖాణునకు నమత్రనత్తకళ్యాణునకున్ ॥

క॥ శర్వనకుఁ నమదఖిలసు ।

పర్వనకుఁ తుపితపద్మిపలలాశనదో ।

ర్గర్వనకుఁ మహిమభరా ।

ఖర్వనకుఁ నిగమరధ్యగంధర్వనకుఁ ।

క॥ భీమునకు భసితసాత్కృత ।

కామునకు మహర్నివినుత కళ్యాణగుణ ।

స్తోమునకుఁ బతితపావన ।

నామునకు మృగాదనాజినత్రోమునకుఁ ॥

క॥ ఈశునకు వతంసితతా ।

రేశునకుఁ బదానతామరేశునకువియ ।

త్రేశునకుఁ బదనిహతకీ ।

వాశునకానంద కానననివేశునకుఁ ॥

వ॥ సభక్తిసమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన తారకాపచయంబును మహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమంబెట్టివనిన ॥

ఉ॥ పుణ్యమునిప్రవేశులు ప్రభూతతమశ్రుతిమంత్రహవాతినై ।

పుణ్యము వెంపనబ్బరము మ్రోలకుఁబిల్చి హవిష్యమీనశీ ।

ర్షణ్యము వంగిగైకొని సురల్ తమసాపడనొప్పనైమిశా ।

రణ్యమునామృతోత్తమ శరణ్యమొకానొకకానయొప్పెడుకా ॥

గీ॥ క్రాలుఁ గాలవశాండిల్య కాశికాదు ।

లై నఘనతరుల్ కల్గియక్కాననంబు ।

క్రాలుఁ గాలవశాండిల్య కాశికాదు ।

లై నఘనతరుల్ కలిగి యక్కాననంబు ॥

తరల॥ అమలినాత్ములు శౌనకాది మహామునుల్ తమచేయున ।

త్రమసుఁజేరితి యధ్వరంబు యధావిధి నెఱవేర్చివృ ।

ధమునిముఖ్యులతో నభీష్టకథావిసోదమొనర్చునా ।
సమయశుందరుడెంచె సూతుఁడు సంయమీంద్రదిదృశ్యుఁడై ॥

క॥ వచ్చినయగ్రశ్రవసున ।

కెచ్చగు కౌతూహలమున నెదురుగఁజనితో ।

డైబ్బి పవిత్రమయవిచి ।

త్రోచ్చాసనమొకటి చూపి యుపవేశింపన్ ॥

క॥ శౌనకుఁడు మున్నయినయా ।

వానప్రస్థవరులార్జవమున నతనిస్మే ।

రాననమఁజూచుచాతని ।

తోనిట్టులవిరి వినీతిధుర్యోక్తులతోన్ ॥

సీ॥ ఎననిముత్తాతవేడి వెలుంగుకొలపుఁబొమ్మిడికపుతాల్పులమేటియొజ్జ
యెతని నెయ్యంపుచంద్రుడి తుదియుగంపు మేల్పాడి పొత్తంపుఁగూర్చ
[రులమిన్న ।

యేబాసవాల్పాట్ట ప్రాఁబల్కుఁగమి మొదల్పివై సొమ్ముదలిర్చువేడఁ
[దపెట్టె ।

యెవ్వానికొమరుండు పువ్వులకోరివిలాగని నోర్చినమగమానికంబొ ।

సత్యవతి పెన్దబము పంటజమునయేటి ।

రేగుదీవిజనించిన జోగిరాయఁ ।

డై దవమినుకుఁగూర్చరినీచు నెనరు ।

టొజ్జ యాతండులెన్నయై యున్నవాఁడె ॥

క॥ మొగములతిగయగపడకుం ।

డఁగఁబుడమికిడిగిన పల్కునవలాయొడయం ।

డగుతవిసిచేజదువులె ।

లఁగఁబచిన వలంతి వీవలంతివె తలఁపన్ ॥

క॥ తూలమునలజంఝావా ।

తూలమువలె శ్రోతృజనులమఃఖమునాది ।

వ్యాలపనాయితనీది ।

వ్యాలపనాయిత మృమాక్తులపయాపించు ॥

ఉ॥ చెప్పితి క్రాంచదారణునిచే మునుతారకశూరపద్మల ॥

గొప్పనిశాటులచ్యుతునకు గలివోరువరాకయాతని ॥

రొప్పినమేటిబల్లిమలు త్రుంగుటవారలకట్టిగౌరవం ।

బెప్పగిది బొసంగెవచియింపవె తజ్జననాది వృత్తముల్ ॥

ఉత్సాహ॥ సగ్రందుడొకగుండె కృత్తికలకు నార్వురకుఁగుభృ ।

న్నందనామహేశులకు ధనంజయునకుఁ గంగకై ।

ట్లందటికిఁ దనూజుడయ్యె నేర్పడ వచించిమా ।

సందియములు దీర్చుచుయ్య సరగ శామహర్షణీ ॥

శా॥ చిత్రంబుల్ కడుశ్రోతృముక్తివనజాక్షీప్రాందితోద్వాహవా ।

చిత్రంబుల్ గ్రహయాభదుష్కృతలసత్త్రిగ్మాతపాపేలవ ।

ఛిత్రంబుల్ జగదేకనాథుడగు నాచంద్రార్చకోటీరుచా ।

రిత్రంబుల్ వినుచుంబకు దనివి మాహృద్విధిలేదెన్నడు ॥

మ॥ వనజాతాసనకేశవప్రముఖ దేవవ్రాతనుత్యాదరం ।

బున నాలించుశశాంకమాళిచరితంబుల్ బ్రహ్మహత్యాదిపం ।

కనితాంతప్రసితాత్మకుండొకడుడక్కా వేహొకండెవ్వడు ॥

వినహేయంపడు నయ్యయో వసుమతీవిఖ్యాతపౌరాణికా ॥

క॥ అనినవిను రోమహర్షణ ।

తనుజాతుఁడు ద్విజులకిల్లె తనవినుచుటయెం ।

చినఁదలక్రిందనిచూపెడు ।

నసువునఁ దనుజాతరోమహర్షణుడయ్యె ॥

చ॥ సిరివిరిబోడినేలు జగజెట్టికి నైననుఁబెట్టిదంపుమో ।

హరమున నోహటింపని విరూతులఁగొట్టిన యట్టిమేటిసో ।

టరికతచెప్పఁబూనుటకొడల్ నిడువెండుక వెట్టఁబాసవా ।

ల్లారలకు మోక్షుకేలుగవతో నెఱియుప్పగ సూతుఁడిట్లనుక ॥

సీ॥ వితతస్పటాపం క్తితతమా ప్రథమపుదాకుపుచెంతనలగర్తకూర్దనంబు ।

తపలలాటంతపాతపచండిమప్రభాకిరుషజ్జ్యోతిరింగణవిలసన ।

మున్మూల్యమానసారోర్విజమగుమహావాయుపుచెంగటివ్యజనపవన ।

మతిమాత్రనిన్నుతోయంబొనుదగ్గిమోలఁగుల్భదఘ్నోదయాకుల్య

నెట్టివట్టిదవేదాగమేతిహాస ।

[పెంపు]

ఘస్మరమనీషులరు మీనికటమునందుఁ ।

బరిచితస్తోకపంచమాక్షరుఁడనేను ।

తగుదుననుకొని చెప్పంగడఁగుటయరయ ॥

ఉ॥ కూరిమిఁబెంచి రాచిలుకకుఁ బలుపల్కులునేర్చి వెండియ ।

క్రీరమునోటనుండి పలికించి వినోదముఁజెందువాగుల్ ।

ట్లీరఖలేతిహాసవిదులీ యనభిజ్ఞుఁడుచెప్పఁగావినం ।

గోరుటవీనిపైఁగలయకూటపుటన్మిలిగాడె యారయక ॥

క॥ మానివరులార వేల్పుల ।

కైనక జవదాఁటరాని ప్రాంచితమగుమీ ।

యానతి యతిక్రిమిఁతునె ।

నానేరిచినట్టి తెఱఁగునక వినిపింతుక ॥

వ॥ అనిపలికి పలగొని యామస్కరులకు నమస్కరించి పారికాం

క్షివర్యుండగు పారాశర్యుని మనోంబుజంబునక దలంచి యనేకావ్యాజ

భక్తికప్రణామంబులొనర్చి యశేషపురాణకథాకథననిష్ఠాతుండగు సూ

తుండిట్లని చెప్పందొడంగె ॥

మ॥ మునుత్రేతాదిని దైవతౌఘమునకుఁ బూర్వాదితేయోత్కరం ।

బునకుఁ భూతభయానకంబయిన సంస్థాటంబుగానంచుశ ।

త్రునితాంతార్దితులైన నిర్జరులకుఁ దోడైహృషీకేశుఁడ ।

ద్దనుజానీకమునోర్చె శౌర్జధనురుద్యద్బాణఘాతంబులఁ ॥

గీ॥ చక్రికాశుగగిళనంబు సాజమగుట ।

మ్రుంగుచున్నాడొయంచు వైరిధ్వజినులు ।

తెల్లవోయిచూచుచునుండఁ దిటజులేయు ।

నంపగములెల్ల మోయించు నచ్యుతుండు ॥

మ॥ తమయస్త్రావళులట్లు వస్సుగుటయుఁ దైత్యారియస్త్రంబులం ।

గములంగాడివ్రభూతమానలఙ్ఘిఁ గావింపనుష్విగున్నులై ।

యమరద్యేషణులోడిపారని శేయఁ లేక బృందారకేం ।

ద్రముఖుల శాస్త్రపులందఱుఁ బ్రమదమందఁ గాండిశీకౌచితఁ ॥

సీ॥ ఆద్యైశేజో మహాప్రీతికృష్టక తమలాగున్నయడపులఁ డాఁగి డాఁగి ।

తమమనంబులువోలె దతతమోవృతములై యొప్పుగవులలోన నుం

[డియుండి ।

తమకథోగతయెతథ్యంబంచుఁ దెల్పుపగిదిరసాతలముననొదిగియొదిగి ।

తమయట్లై కలితభంగముగదా కడుపులోనిమకోదెయని వాగ్ధి నడఁగి

తమయనాధత్వమునకు ఖేదముపడిపడి ।

[యడఁగి ।

వైరినిర్యాలెనమునకవంధ్యమగును ।

పాయమొక్కటి నిర్మయింపందలంచి ।

రాత్రిచరులెల్లఁజనిరి భార్గవునికడకు ॥

క॥ చరణానతులగుచుననీ ।

చరణార్థికులైన రాత్రిచరులజగవళి ।

చ్చరణారివిందమనష ।

చ్చరణాయితప్రాచునకనిరిజననగురునకుఁ ॥

ఉ॥ నవ్వుహితుండు నన్మదధునాతనదుష్పరిభూతివిన్నచో ।
జెవ్వలలోనమున్నెపుడుఁ జేందనిబన్నమునొంది యిట్లుగా ।
నెవ్వగఁగుందుచుండుటకు నీఁటులాప్పరికించెదేవిమే ।
మెవ్వరివారమైమనుదు మెవ్వరుదిక్కి-కమాకుఁభార్గవా ॥ [గూర్చి ।
సీ॥ అలప్రసూనాహ్వయునశ్రమంబునఁ ద్రుంచిద్రుముని సమూలబలముగ
వృత్రసంజ్ఞనిఁ గుహావిరతికిఁబోదోలి పంచాస్మ్యఁగానల పాటొనర్చి ।
పాకునినాహవాప్రౌఢుఁడంచు హసించి మఱికర్దమాహ్వయు మన్ను
[జేసి ।
యారాభిధానునిఁ గడిచినీటొనరించి యంధకునిక వికలాంగుఁడేసి ।

అకరు-గలరకి-నల నెల్లనుక-డంచి ।
మముఁబరిభవాన్ధుఁడొచిరి మఘవముఖ్యు ।
తైన సురలహ్యతుండు తోడైనకొన ।
నేమిజెప్పదుమయ్య మాహీనదశను ॥

కి॥ నొచ్చితిమి కిదనముననర ।
నచ్చితిమగులక జయింపఁజాలకయిటకుక ।
వచ్చితిమి త్వద్దివృక్షక ।
జొచ్చితిమి మిముశరణము విశుద్ధచరిత్రా ॥

శా॥ పాలన్ముంచిన నీటముంచినను నీభారంబు పెంపేదిని ।
పాలంజేరితిమోశుశ్రవముఖశుభావ్యవిద్యాకలా ।
పాలంకారరసజ్ఞమాయుడెడు కుయ్యాలించి విష్ణాదిగో ।
పాలస్తోమజయాప్తికై యొకనుఁపెనూపాయంబు జింతింపునూ ॥

* గెరువోజ *

అనియిట్లువై తేయు లత్యంతదికతామత్రరవణాస్వతై వేండుకొనఁగ ।
ననుకంపమానుడై యాశరాచార్యుఁడారతరదృష్టిదీప్తస్సోభాన ।

సునిమీలితాక్షుండైను ప్రమీనమగుచుఁ జేలువొందుఁ ప్రాదంబుచొప్పునఁ
[గొంతఁ]

దనుకినిశ్చలవృత్తిఁదానుండి తగనుదర్శమెఱిఁగి యాదైత్యులకనియె॥
ఉ॥ తొల్లినమాశతంబు నియతుండయుంచితఘోరినిష్టమై ।

నుల్లమునన్ శివుంగొలుచుచుండి తపంబొనరించె నాకిన ।

త్తల్లజుడౌ నధోక్షజుఁడుతద్ధనభక్తికిమెచ్చియంబికా ।

నల్లభుండిందుమాలిమునివందుఁడుదాఁబొడసూపె శాగ్నిక ॥

ప॥ ఇష్టునాత్మికలోచనునగు నల్పికలోచనుఁడు లోచనగోచరుడై
నారాయణాయ నన్యవరణీయంబగు నీచశ్చరలవంబునకు మెచ్చితి న
త్యంతవికుర్వాణుండనై యభీష్టుంబులీవచ్చితి శక్తిస్తుండవగులు నిఖిలలో
కపరిపాలనాధికారంబిచ్చితి నెల్లలోకంబులు నొకిరాటనెత్తివచ్చినను నె
ట్టిబల్లిమలకుమఁ గదనంబుననీయెమగనిలువఁదరంబుగాను. వేయెల శోడ
రుటగలిగిననన్నునై నఁ బర్వంబునొందింపఁజాలుచుని నిర్వసిష్యనూతా నే
కినై రిచక్రంబగుచక్రంబొసంగి యబ్బిక్తపరాధీనుండు తిరోధానంబునొం
డె. నిదియవిష్ణుదేవుని మహామధావబీడంబు ॥

ప॥ కలనన్ మీకిననెల నియ్యుభలలోకనాత మేకంబుగాఁ ।

దలపడ్డన్ ద్రిదశప్రవేకుఁడగునదై త్యాగిచేఁ జిచ్చునన్ ।

శలభస్తానుముద్రాగ్రుచాక్షున వినాశంబంచు నయ్యిందిరా ।

లలనాధీశ్వరునాజిగంగమునఁ శైల్వ శక్యమేయేరికన్ ॥

సీ॥ మీకు నెవ్విధమునను నమీకనుండు ।

జంగమస్థావరాత్మిక నకిలినగద ।

ధీశుఁడగు విష్ణుదేవుఁజయింపరాదు ।

గాని యొక్క పశేషంబు గలమవినుండు ॥

సీ॥ గంధర్వపలభక్తుధాంధోఘోరహిమముఖజాతులకు నెల్లమూలకంద ।
మజుచేసస్యకృత్యనియ్యులగుప్రజాపతులకందలకునుఁబ్రాధమికుడు ।

నిగ్రహోపగ్రహనిష్ఠాతమగు సప్తకుషిమండలమునఁ బురోగముండు ।
పరమేష్ఠి మానసప్రభువుఁడైన మరీచియను నాదిగృహమేధికాత్మజుండు ।

కశ్యపుండనెడు ద్వయాతిగప్రవేకుఁ ।

డమునిసామాన్యసాధారణానుభావుఁ ।

డుత్తమతపంబు సల్పుచునున్నవాఁడు ।

రూచిరవిష్ణుపదీ నదీరోధమందు ॥

వ॥ అనిచెప్పి యసురేంద్రుండనువానింజూచి ॥

మ॥ సురసారంగవిలోచనానుతతనూశోభన్నదభ్యస్తభా ।

సురసాహిత్యరుగీతికాదికకళాసూధాననభ్యంచితా ।

సురసామ్రాజ్యరమావతారమనఁగా సౌంపారునీయాత్మజా ।

సురసాభిష్యమబంపుమా మునిన రేఖ్యుండున్నగాంగోర్వికి ॥

క॥ ఆయనునత్పుంగవునకు ।

నాయమకును మువ్వురుదితులగుమరధికజే ।

జోయుతమూర్తులునుబ్రభి ।

న్నాయుతపృథుబలులునగు మహాశూరివరుల ॥

వ॥ ఆమువ్వురిలోని ॥

గీ॥ మధ్యముండు శైత్రవధనుష్కన్యముండు ।

ప్రోద్భవమౌ ఘభయదజన్యోద్భవముండు ।

కైరమానాధుఁడొట్టిదాయలఁజయించి ।

దివిషదులమీఁది మీకిన్గఁ దీర్చిమఱియు ॥

క॥ అగ్రియుఁ బ్రాజ్యతరతరస ।

భుగ్రాజ్యమహాపదాధిపునిజేయునుమీ ।

వ్యగ్రతలుమానిమల్లపి ।

తాగ్రియకృత్యమునకై ప్రయత్నింపుండన ॥

సీ॥ సహజనియగు సమిచ్ఛక్తి చక్రాయుధుడే ప్రంగుటయు నందుడే,
[గలిగిన

సాంద్రమఃఖిలలాశౌచంబుఁగొన్నాళ్ళునట్టియమైత్రివోవంగనవుడు,
మహితశుక్రోక్త్యఘమర్షణఋకులనానందశీఘ్రపునందులెస్స,
యవగాహనమొనర్చి యతిభక్తి నన్వయగురువర్యచరణతామరసయు

నకు బునఃపునః ప్రణామంబులొనరించి । [గము ।

యమృహోత్సాహాద్దానానతిఁగొని ।

స్వస్వధామములకుఁ జనిరసు రేంద్రపు ।

రస్సగులయినట్టిరాత్రిచరులు ॥

ఉ॥ అంతఃదనూజఁబిల్చి యనెనయ్యసు రేంద్రఁడతల్లిభార్గవీ ।

కాంతునిజేననిగ గడువకారమునొంది సుగారులెల్లఘ ।

కౌంతికినై యుపాయమడుగఁ గురుచెంతకుఁజేరివేడగా ।

నాంతరదృష్టిఁజూచి యతఁడంతయుఁదెల్పెను భావివృత్తము ॥

* కివిరాజవిరాజితము *

అలఘుచరిత్రుఁడు విశ్రుతశౌంతిదమాదిగుఱొఘవిశిష్టుఁడనా ।

విలహృదయుండలకశ్యపుఁడఁ మునినేలుపుఁటేటిదరిగ దబఁబా ।

జలిపెడు నమ్మునిలోకవరేఱుని సంగతిసీకునయింతురుపు ।

త్రులు ఘనజేబులు మువ్వరు శౌర్యనిధుల్ ప్రథనోగ్రులవార్యబుల్ ॥

స్వాగతవృత్తం॥ అందుమధ్యముఁడహగృతిలేజాం ।

డిందిగావరుఁ జయించినకారం ।

బొందజేయు సమరోర్వినటంచు ॥

గందయొజ్జుచునకాపుష్కరుసెప్పె ॥

క॥ సత్పరమయత్తపస్య ।

పత్పరతునివలన నాత్మజన్మునమోఘా ।

జిత్వరు విష్ణ్వదిదివిజ ।

జిత్వరుఁగనిమాకు హితము సేయుముతల్లీ ॥

ఉ॥ నాకిజనంబుచే ననిమొనఁ గడుఁబన్నమునొంది మేమతి ।

వ్యాకులితావిలాల్పకులమైతిమితల్లిరొ గోరుచుట్టుపై ।

రోకఁటిపోటుగాగ హృదరుంతుదమామునిశౌపసంభవ ।

చోకముఁ దెచ్చిపెట్టకుముసుమ్ము సురల్ విని పెద్దనవ్వఁగన్ ॥

సీ॥ మాయావిమషినౌటమనగురుంజొనరించె మాయయంచునభిష్యనుగు
[ఎనీకు ।

ననిపెదఁభావిజ్ఞుఁడగుకవినిన్నంపుమని పెలుచన్ జెప్పినంచువలన ।

నమ్మహితునిహృదయమెటింగి మెలఁగుమోయహ్మహితుల్ హర్షముం
[దఁజనిన ।

కార్యముఁ దగనమోఘతఁదీర్పు మానిలోకార్యముని యనుగ్రహం
దానవీతతి నేర్పున్నదానవీవ । [బువడసి ।

నీవతగుదిప్పనికేఁభావివీవతంప ।

మాయనుంగుఁడనూజయోమాయవేగ ।

మరిగి భిమరముల్పాదింపు మరిగిరులకు ॥

నరుఁటవృత్తం॥ అనవుడు నప్పొలఁతియ నెనయ్యెడకంపుటకున్ ।

మనసెటులాపైఁ బుష్పసుకుమారమనోహరసం ।

హననలుపొల్తులెక్కడ నమర్దబులై నతపో ।

ధనులు దృఢాత్ములెక్కడ నెదన్ దగనారయుమీ ॥

గీ॥ సారథిషణాసురాచార్యజటికుఁఁగట ।

నలఁతితన మొందదే రంభయంతటిదియు ।

నిట్లుగుటకనివిదియును నీకుమారి ।

యెంతటిదియనిమనమున నెంచవైతి ॥

ఉ॥ ప్రేమడిమీఱఁబెంచినతుభీశువున్ బులివాతఁద్రోచినః
 స్థామునిసింహుఁచెంగటికినంపఁ దలంచితనన్ననక్కఱటా ।
 యేనుయిపోయెఁ బుత్రిపయినిందనుకన్ గలయన్యరాజక ।
 న్యామణిమర్లభంబయిన యబ్రువుఁగారము దానవేశ్వరా ॥

చ॥ అనవినిముగ్ధవౌటఁ దనయాయితలూడితికాని నాకునీ ।
 వనఁగనునాచుప్రాణమననంతరమున్నదటమృయహ్మహ ।
 త్వనిధికినీకు సంగమముదైవవినిష్ఠితిమంచుఁదివ్యదృ ।
 ప్తి నెఱిగిక్రవ్యభుక్తురుఁడుచెప్పబడే గదయింతకొప్పితిన్ ॥

ఆ॥ చెప్పవలసియట్లు చెప్పితి నేగాని ।
 నీకుమానిశోపనిహతిభయము ।
 లేమిదిక్కమింతలెస్సయెఱింగియ ।
 కాదె యిట్టిపనికిఁగడఁగినాడ ॥

క॥ దీవనయొసఁగెఁ గడిసురన ।
 దీవనవాసియగు నయ్యతివరునివలనన్ ।
 నీవనపాయరిపుధ్వజి ।
 నీవనపావకునిఁ బాపన్ గనెదనుచున్ ॥

ఉ॥ కొందలమంచుచున్ జమటకూడదుసుమ్ము ప్రియాత్మజానదుః ।
 ఖండశభిస్సహాయనఁగఁగర్బరకన్యలనీవయస్యలన్ ।
 గొందఱఁదోడుగొంచరిగి కుందనమర్చులు వీరమాతపై ।
 పొందుమనూనమైన యశమున్ భృశమున్ గృశముద్వివోదినీ ॥

చ॥ అనిజనకుండువల్కఁదరహాసముమోమునఁ జెన్నమీఱని ।
 ట్లుసురసాభిధానయగునవ్వరవల్లిని దైత్యవర్యయే ।
 మనియెదో నీవుచూతమనియంటినిగాని మదీయకాశలం ।
 బునకు నశేషమైన జగమున్ వశమాననశంకయున్నదే ॥

చ॥ అరిగెదనిష్ఠనీముదలనొదలఁదాలివియచ్చహామునీ ।

శ్వరుమహిమాఘృనిష్టవరివశ్యలనన్వహమున్ భజించెదన్ ।

గురుతరమైనతతగరుణమన్ దగుపాత్రమునైతి నేనిదు ।

స్తరవిపదబ్ధిఁగూలిన నిశాచరజాతికిసౌకసయ్యెన్ ॥

క॥ నీవును నాపాకాభిమ ।

తావాప్తియవశ్యసుగమగుటకునన్నున్ ।

దీపించి వీడుకొలుపుము ।

నాపుడుననురేంద్రుఁడ తనయకనునెలమిన్ ॥

క॥ ఈపూటవలదు రేపటి ।

రేపకిడఁబ్రయాణమై యరిగినన్ గభ్యా ।

ణాపాదియగు నసంశయ ।

మీపయనమునీకుఁ ధీమతీడితధిషణా ॥

ఆ॥ అనిన వల్లెయని నిజాళులఁడనవలె ।

ఘృష్టలైన పూర్వదేవసుతలఁ ।

బయనమునకుశిద్ధవరపించి యాత్రక ।

య్యవిదయాయితమయియుండెనంత ॥

సీ॥ ప్రాచియన్ సీమాటిపడమర నే న్నక త్రియకుఁబంపినకెంపు తెలెయనంగ

హదనుసొన్నారి రేయతివసామ్ములకుఁగాఁగరఁగినయపరంజిరుడనంగ ।

వరుణాశ్మటలుక్రంకుకరువపై నాడివిడ్చినయట్టియెఱపుట్టచెండనంగ ।

సాంధ్యరాగము పేరిజ్వలనశైలమువెళ్ళఁగ్రకిరీన యుజ్జనకల్లనంగ ।

దమ్మితీవియబోడికి నెమ్మెకాఁడు ।

నిన్ద్రపుంజీకటికిఁ దీరినివగవాఁడు ।

తొవలయుల్లాసమడఁగించు దుండగిఁడు ।

పశ్చిమాఁభోధిదరిజేరెఁ బవలుతోడు ॥

ఆ॥ యర్నిరీక్షమూర్తి తోపలవెట్టముతన ।

దీప్తిగోలువడెబ్రతీచిజేరి ।

యారయనినుండైన వారుణినానుచో ।

మందజేజుడగుట సంవియంబె ॥

ఉ॥ ఆగడమూనిపట్టవగల్గిలిం బిమ్మినితోడఁగూడినం ।

యోగము సేయుకైల్లరకు నుల్పగవూటఁబట్టును ।

ద్యోగమునన్ రయంబునఁ బ్రదోషమువెన్నడినన్ భయంబునన్ ।

డాగుటకేగెనోయన నడంగెఁ బ్రభాకరుఁడంబురాశిలోన్ ॥

చ॥ సవిధపథంబునం జనున్విషాంపతిఁగన్గొని పుచ్చడికయా ।

చువరుణపత్నియన్యపురుషుల్ తను నెవ్వరుఁ జూడకుంటకై ।

భవనముమ్రోలనడ్డముగఁ బన్నినదట్టపుచెంద్రకావిగం ।

డవడమొకోయనఁ బడమటఁ బరవంజెను సాంస్యరాగమల్ ॥

సి॥ పతివచ్చునని నిశావాసక సజ్జికకట్టవిప్పిన కావిపుట్టమేమొ ।

హరిః ధాశ్వక్షుణ్ణవరమాద్ర్యధిగోక్షాన్ధాతగైరిక ధాతుధూళిమేమొ ।

ప్రాప్తుతోనై నపోరుననింగిఁబాటునుండేహదేహస్పృహనాహమేమొ ।

సవితతోఁదిసలక్మీ సహగమించుటకుఁ బేర్చిజ్వలింపఁ జేసినదిశ్యయేమొ ।

యనుచు మధ్యమవిష్టవంబునవసించు ।

జనులు తమతమమదికిఁ దోఁదినవిలమునఁ ।

బలుతెఱఁగులనుఁద్రేక్షిందిరలదినాంత ।

సమయమునఁబొల్చు సంజకెంజాయఁజూచి ॥

చ॥ అనన్యశమాన్ స్థిరంబునగునంబరరత్నమునోపుటన్ విత్ప ।

ప్రసువమనింతివంతగదురన్ విలపించుతటిన్ దదీయశో ।

కిసకయరీగసంపభిక్షజ్జలరోదనవిగ్న మోయనన్ ।

విశ్వమరవయ్య నెల్లెడల వెగ్గలనై తిమిరమ్మిరోదసిన్ ॥

చ॥ కువలయభూరిశర్మఘటకుండును సత్పథవర్తనుండునై ।

నెవడెమరాజువచ్చునని నిద్దపుహళితలిర్పనింగిచం ।

దువకలదిష్టకుండనుండు దొత్తగఁగట్టిర ముత్తియంపుచే ।

రువలననొప్పె ఋక్షునికురుంబములాక సమందు నెల్లెడన్ ॥

సీ॥ మిత్రునిజాడలేమికి బొక్కుచుదలెత్తి నెమకుమండిన తూర్పునెలత

[మొగమొ ।

యొంటునిచాని రేకంటుందాకి జయింప సుడిమొగ్గరమువన్ని నడచు

[నిగమొ ।

హెలకైతదివిడ్డదెగురనైచుడుఁబూర్వగిరిపైఁబడినబంతి విరులచెఁచొ

సనుయనూంఁక్రికుండు ధ్వాంతముమాప హంత్రఃభూతకైతెద్దినబూ

యనుచవిలోకముననున్న జనములెన్న ।

[దివఁడొ ।

సురలకోగిరమిడువిడువరులమిన్న ।

కమలవనములపాలిచి గోడుగున్న ।

పాడుపుఁగుబృల్లిపైఁదోఁచె గడలివెన్న ॥

మ॥ ఇలపైఁ బ్రాణులునద్దడంగుటయు హాయిన్ స్వాంతరంగంబుని ।

ర్మలమైయొప్పుడు లోక తాపసుఁడెడన్ బ్రహ్మమనఃధానమున్ ।

జలుపన్ గ్రొందెలి నారవీరమెయినిండన్ దాలెప్పనోయంచుడ్ర ।

ప్రలు భావింపనెనె నెల్లెడల జ్యోత్స్నల్ పుష్పపూచాడ్పనన్ ॥

చ॥ అపుడిను రేంద్రుఁడాత్మజఁబ్రయం బలరఁచిలిపించి వానజా ।

లిపులుఁగువోలెనా సాబగులేమకుఁబంగటకేగినిల్వన ।

చ్చపునెల వెల్లుబైటచనుజాసహితంబుగఁ గూరుచుండిక ।

శ్యమమనిచెంతకున్ బయనమైచననున్న కొమ్మార్కిట్లనున్ ॥

క॥ ప్రాణమును విడిచియైనన్ ।

మానమె డలకుండరిక్షణము సేయువలెన్ ।

గానన్ మానినిప్రాణస ।

మానన్ నినువిడువవలసె మానముపొంఁతెన్ ॥

గీ॥ ఎపుడులాఁగివిలాతులనెఱుంగనిపసి ।

కూనవగునిన్నుఁ దేశముల్ కానిదేశ ।

ములకుఁ బంపించి హాయిసంబుల కొలంది ।

నిన్నువిడిచియెట్లుందు నేకన్నతల్లి ॥

సీ॥ విన్నెకై యాచార్యునొద్దకేగినయడై చాలసేపుంటకుఁ జలఁగింతుఁ ।

జోటికత్తియలతో నాటలకైపోవఁదడవుగాన్పడమికిఁ దల్లడిలుదు ।

నోలమఁదీవీశ్వరోపాసనము సేయుచున్నడై మసలుటకుఁ గృతఁడు ।

నెట్లకైనఁబయన మేగుటతటస్థంబైననినుఁ బాసిచనుటకు నెగులుపడుదుఁ

మామకతపఃఫలమనీవు నుగిడివచ్చి ।

కంటఁబడుదాఁక నీప్రతిక్షణమహాయు ।

గంబులెటువలెయాపింపఁగలుగువాఁడ ।

నక్కటా యెంతగర్దయయయ్యె నియతి ॥

సీ॥ మఱుకువతటివాక్చక్రత్రాతి నెడలోనిబెంగయెవ్వతెహఁజపించునింక ।

గలకంతరవముతోఁ గానమెవ్వతెపాడ వీనులవిందుగా విందునింక ।

శ్లోకంబులన్వయించుచునర్థములు ముద్దుపలుకులనెవ్వతె తెలుపునింక ।

బలువిఠంబులచేతిపనులచేఁ జెలులకువిస్మయంబెవతెగావించునింక ।

బంజరంబులోనున్న పచ్చగలుల ।

పులుఁగులకు నేర్పునెవ్వతె పలుకులింక ।

నీవులేనిన్నినాళ్ళను నావసధము ।

గహనభూప్రాయమైయుండుఁగదవెతల్లి ॥

చ॥ కడిమియు రూపసంపదయుఁ గల్మియుఁగల్గిన యొక్క సోఁకుడుం ।

బడుచునకున్ గుణాభ్యసకుఁబావక సాక్ష్యమునన్ హితుల్ ప్రియం ।

పడనినుఁబట్టిగా నొసఁగుభాగ్యముగల్గక గోఁదిపాఁతరా ।

యఁడయిన వృద్ధతాపసునకకటయీవలసెన్ ద్వితీయఁగాన్ ॥

చ॥ అనితః మీఁది హార్దమున నశ్రువులాలెఁడుతఁడ్రజ్జుఁబడియి ।

పునననునామెకోడలికిఁ బుట్టులుచెప్పుచున త్తటంకువో ।

యెననినచాక్షుఁడ బయనమేగుతటిఁ వెతకూడదంచునా ।

కుఁనొడిపినీ వె యిప్పగిదిఁ గుండుటయర్హమె తఁడ్రబేల్చె ॥

గీ॥ చక్రవజ్రాదిధారలసంఘనఁడల ।

లిటికియున్నగ రాసులకీకనన్ను ।

శ్రీపతీగ్రాదులంజలిసేయుపారి ।

కాంక్షికిచ్చుటనాదు భాగ్యంబకాదె ।

క॥ జాతిజయగు నొక నాతియ ।

రాతిపగాభూతులయిన రక్కసులఁద్విషు ।

దృఢిదోలందిమనిచెనను ।

భార్యోబడయుకంటె నేమికావలెనాకున్ ॥

స॥ అంగికస్పందాదులగు ననేకనిమిత్తంబులుభాషి శుభోదరక సం
సూచకంబులగుచుఁ గన్పట్టుచున్నయవి యిష్టార్థశిద్ధియగుట యవిదిక్కి
తంబుకావుననాపోకకై యావంతయు వంతనొందక సుఖంబుండుము నీ
కడచున్నట్లై నేపోయెత్తునని మందలించిన నానందపరవశుండై బృండా
రకసపత్నుండాసుందరీచణితుందంబున ముందలఁబొన్పి బిట్టుకాగిలించు
ణ్ణాని నీయట్టిపట్టిగలనాకికట్టులు మట్టువడుటయేమిచిట్ట తల్లీనీపుపుత్రికా
రూపంబునం బ్రసన్నవైన నాపాలిటిభాగ్యదేవతవగుటనికర్కవంబుని వ
కాకఁగించి మఱియునిట్లనియె ॥ [నాకినట్లు ।

సీ॥ కడువాఁడియైనట్టి కాక్షేయకమువాయి నాలకాయంతయుఁ జూచి
త్యక్తినిర్మోకంబుదారుణంబునైనకోడెదిల్పనుముద్దుగొనినయట్లు ।

కాలుసేతులుగట్టిగాఁగట్టుకొని యేటఁగడలకందనిచోటఁ బడినయట్లు ।
గళముదాఁకశిరంబుఘాతుకంబైన శౌర్దూలంబునోటిలోఁమూర్చివట్లు ।

కినుకముక్కునఁగల్గిన మునులతోడి ।

నైరకాలికైకత్రవాసమృపాయ ।

కరముకరమప్రమత్తవై కిశ్యపుకడ ।

మిగులజాగ్రత్తతోడత మెలఁగఁమమ్మ ॥

మ॥ తనయారత్నమ యన్యరాత్రిచరకాంతావర్ణభంబున్ సుధీ ।

జనతాల్లాఘ్యమ నైననీలెలివియన్ జాతుర్యమన్ చాత్యమన్ ।

పినియోగించుబకిప్పడజ్జయిదవెన్ నిస్సాతవైయత్తెఱం ।

గుననయ్యుత్తముదిత్తమన్ బడసి నాకన్ గూర్చెదోభద్రమాల ॥

ఆ॥ ప్రాన్తచాలవోయె బొమ్మసంవేశాల ।

యమునకీపునేనునరిగిపండు ।

కొందువంచుముద్దుకూతును ఓడొగ్గల్పి ।

యరిగెఁ బడకటిఁటికతఁడనంత ॥

ఉ॥ తోయలులార మీపతులదోర్నభబంధమాలాత్తింఁడిమీ ।

మీయుదయంపుచెయ్యులగు మెల్లనలెడనిపిల్చునున్నవే ।

మోయిటులంచు శ్రోశృజరమల్ మరులకదలపోయె గొక్కొగ్గో ।

కోయని యజ్జవాదపులుగుల్గుతసేయఁదొడఁగె నొక్కటన్ ॥

ఘ॥ చెలువులూడినినకంచెలశెప్పటిఘడించి విడెపుతమ్మలు తమ్మపడిగను
[మిసి ।

తొడపులపీడుపాటెడలిఁచినరజేసికూర్చిపీడినకురుల్ కొప్పువెట్టి ।

వలపుకీళ్ళుబిగించివలువలునవరించి చేలకొంగునఁజెలుచెమటఁచడిచి ।

మకమకలాహదీపకలిక వెల్లన నిల్పుటన్దనున మేనీడఁజూచి ।

బడిబడిఁ గులాయములచుండి వెడలినమ్మ ।

కిన్నుఁబుతుఁడెంపుడురామతమ్మపెంటు ।

లనఁగ మగనాఁడు కేళిగేహములనుండి ।

వెలునడిరి ఘనముఖకృత్యములకునపుడు ॥

శా॥ సాయంకాలమునందునీసరసకుఁ జంద్రుండురాగఁ టినే ।

డీయాతండరి నాయకుండలుకచూడికఁ దన్నుఁపన్నెంపనే ।

చాయఁబోయెనో నేనెటుంగననివిప్రంభాప్తికైప్రాదిత ।

స్తాయసిండముఁబట్టెనోయనఁగ సప్తాశ్వుండు వొల్పెఁదివి ॥

చ॥ వెలుఁగులరాచకోడివిను వీధినల్లడరాలియున్నది ।

కరలనెడగండ్రనూకలనుగ్రకుఁ నమెక్కుమనుండఁ దన్నును ॥

గలుపునఁ గన్పినట్టికడిగాభమియింది మెనంగునోయటం ।

చతుకుననోషధీశుడవరాంబుధిఁదూఁకొని నకైఁనకఁ డ ॥

క॥ ఆతటినుద్దిష్టోద్యమ ।

కౌతుకియసురేంద్రుఁడొప్పుగావేలఁ నిశ ।

య్యతలమువిడిచి నెయ్యఁపుఁ ।

గూఁతురిశయనాలయమునకుఁ జనివడిగ ॥

ఉ॥ దూరము సెప్పరాని పెనుత్రోవజరించెడు బాటసారిపె ।

నోర్చులలోననీలిగిన పోరులేగెడు దండుదారిదు ।

ర్వారతమిద్రమశ్రమలవంబుగఁజోపెడు హఠాంతకారితాఁ ।

దూరుపుకొండ నెత్తమునఁదోఁచెహిమారికుమారి కామణి ॥

క॥ తెమ్మ మొగమ్ముఁ గడికికొని ।

సొమ్మ మహానసములోకి భోజనమునకు ॥

గమ్మ పయనమ్మ వేగమె ।

తెమ్మ కొలమువారిగోడుదీరఁదనయుల ॥

క॥ అనిజనకుఁడు మేల్కొలిపిన ।

విరిడ్కినలేది సెజ్జవిడిచి సురస్వి ।

ట్లనుమధ్యయప్పటికిఁదగు ।

పనులు నెఱపి చెలులతోడఁ బ్రస్థితయయ్యెన్ ॥

ఉ॥ క'శ్యపమూరిచెంతరుగన్ బయనంబగుచున్నయ్యసా ।

దృశ్యతనూవిగ్రాసనసురేంద్రతనూజను సాఁగనంపుటా ।

వశ్యకమంచు నెల్లపనిపాటలునున్ దృఢిమించి ఘోషము ।

ద్వశ్యమననుగ్రాలై వెడలిపెచ్చిరి నైగములామెపజ్జకున్ ॥

సీ॥ మాతల్లినిన్నుఁగ్రమ్మఁజూడఁగల్గుటయెన్నాశ్చకోయనియేఁప్పనారు
నిను నెడబాసి యీనిగమనుందెట్లు కాఁపురముందు మేయని పొకుగ్రా
శంకరుకరుణనాసాదితేస్సితకార్యసిద్ధివైరమ్మనిచెప్పవారు । వారు ।
నికృతులైనను రారులకుఁదేవనైయుద్ధరిఁపుమీయనియెచ్చరించువారు ।

నగుచువెంబడి నరుగునన్నిగమగృహుల ।

కెల్లవేర్వేఱుఁగేలోడ్చియేగుచున్న ।

తనయనశ్రుపరీతనేత్రయుగళుడయి ।

కాంచుచనురేంద్రుడొయెన్ గన్గదికతోడ ॥

ఉ॥ ముద్దులకూన ప్రాయమున ముకుటలపచ్చలె యారకుండియున్ ।

బెడ్డపుతెడ్డయున్ దెలివిపెంపుననెవ్వరియొద్ద నెప్పుడె ।

ట్లొద్దికమై మెలంగవలెనో సమయాదితినేర్తుపీవెనే ।

బుద్ధులుసెప్ప నెవ్వఁడను పొమ్మనినున్ శివుఁడొయిఁగావుతన్ ॥

చ॥ పదిలముసుమ్మ తల్లిమనిపజ్జ మెలంగుతటిన్ బుధుక్షయున్ ।

నిదురయుమానియైన నతనిన్ భజిమించి తదీయనిర్విక ।

ల్పదయకు నీదు నేర్పుచుయిఁ బాత్రమవై మముఁబ్రోవుచుమ్మయన్ ।

ఛేదఁగదియించి ముద్దుగొనియెన్ జనకుండసురేంద్రుఁడతత్కృజన్ ॥

ఉ॥ ఆసురసాఖ్యయున్ జనకుసంఘులకుం బ్రణమిల్లిపట్టణా ।

వాసులవంకఁజూచి యపవాదమొసంగుడు పోయినస్తునా ।

కోసము ముత్త్రసూపితలఁ గుండఁగనీయకుండఁచుఁ జెప్పియా ।
 భీసహగమ్యమానయయి లేమచ నెఁ బెడవాసి స్వీయలఁ ॥

క॥ అసురేంద్రాద్భ్యైరులుసు ।

రసపోయిఁవలనికీఁ మరలిచూచుచునా ।

నసథములకుఁ బోయిరిమా ।

నసములకుఁ నలఁకువల్ పెనంగొనియలఁపఁ ॥

వ॥ అనియామహద్గులకుఁ యౌమహర్షణి యిట్లుచెప్పి ॥

* అదలజిహ్వకందము. *

క॥ అహిపుంగవబాహుహా ।

హహపుంగవవాహభీమముఖివముఖిహహా ।

నహభవగంగాభీమ ।

ఖిహాహుపాపాహిభోగఖిగ్రూఁవిభూ ॥

* బంధురవృత్తము. *

రవిశిఖితుహింకిరణశుభనయనా । యౌష్యహహీధర రాట్నయనా ।

సవనహరణమునిజననతచరణా । సాధుముముక్షుమనీశరణా ।

పవిధరవిధుముఖిపనితసువరితా । పండితశస్త్రకృపాభరితా ।

శివవిషధరవిలసితమణివలయా । శ్రీజగద్రాజపురీనిలయా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ

రిజనపథేయ సూర్యప్రకాశ నామధే

యప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునండు ప్రథమా

శ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీశభక్తలోకరత్నా । చతురాచతురాననాచి సంసేవితయ ।

ప్రతిమానుభావమునిరా । ణ్ణశక్యమపదభూమి విశ్వనాథస్వామీ ॥

వ॥ అవధరింపుము శౌనకాది మహామునులకు విదితాశేషపురాణవ్రా
తుండగు సూతుండవ్యలికత యిట్లుచెప్పె ॥

సీ॥ అంబుభృష్పాపీలిహంబులైన యనేకకటోలములను పశ్చాత్తిరించి ।

స్వస్వజాతుద్విలజీవనజనపదములౌ దేశముల్ పెక్కులతిక్రమించి ।

జంభీరసాలాక్షకుంభీరసాలాదిసాలముల్ గలవనుల్ చాలగడచి ।

తనయై పతిసంగమునకునై శరవేగమునఁబోవు బహుశైవలినులు

యన్నిశాచరపంకేరుహాయతాక్షి ।

[దాటి ।

ప్రియసఖులు వెంటనేతేరఁ బితృనియుక్త ।

కృత్యనిర్వహణై కాగ్రహృదయయగుచుఁ ।

గతిపయదినాభినిర్యాణకలననరిగి ॥

క॥ గంగన్ బావితసగరతు ।

గంగన్ శ్రీతముక్తియొప్పించుచున్నటనా ।

చంగన్ సమధిగతేశవి ।

రాంగన్ దగ్ధతైహ్మదబ్జపలరాంబు ॥

పా॥ క॥ అంగనకనుఁగొ నెశబ్దన ।

భంగనపాకృతనిమగ్నపాపాత్మాంహ ।

స్సంగనధికతశివోచ్చై ।

రంగనవిలపశ్యదంతరంగఁ గంగఁ ॥

ఆ॥ సాటిలేనివేల్పు శేటితీరమునకుఁ ।

జోటితుటుముతో నిశాటిజేరి ।

తాటిసిడమురాచమేటితల్లినిమెచ్చె ।

మాటిమాటికొసఁగు చేటికోళ్ళు ॥

సీ॥ అగజాక రాంగుళికాప్తకచ్యుతవయి విష్ణుపదమున నావిష్కరించి ।

మందాకినియ నెడుమానితసంహూతిఁ ద్రిదశాలయంబునస్థితవహించి ।

పరగఁజూహ్నవియునుఁ భాగీరథియునను సంజ్ఞలచే మర్త్యజగతిఁ విది ।

భోగవతీసంజ్ఞఁ బొలుపొందఁగాఁడాల్చి యలయభోభువనంబు నధిగ

కడఁగి త్రైలోక్యపావనీకరణదీక్ష ।

[మింది ।

పూనిచరియించునట్టినిపుణ్యచరిత ।

మభినుతింపఁగనాతరమగు నెప్రణత ।

కలుషశమనైకయోనిగంగాభవాని ॥

క॥ మజ్జన మొకపరిసల్పుడు ।

నజ్జనమునకిదియయఁగుచయత్రాశినమా ।

నజ్జనననవరితమునీ ।

పజ్జనపసియించుటెంత ప్రాయత్యదమో ।

చ॥ సరిసిజనాభ తామరసజన్మశచీదయితాదినిర్జరే ।

శ్వరమతుటోపలద్యతిశీఁగితమంగళపాదపీఠుఁడౌ ।

పరమశివుండు నీపరమపావనతాగుణమెందికాడెనిన్ ।

శిరముననాకరంబున పసి-పంగఁజేసెదరఁగినోమణీ ।

క॥ శుభచరితయెవ్వరీభూ ।

తభవివ్యద్వర్తమానదాతలలోద్వ ।

న్నిభులకలుషజీవనదా ।

నభృశైకాయనతపెంపునన్ గణుతింపన్ ॥

చ॥ ఘనతరమైన గర్భనరకవృథమా నైదుచోటికెక్కుమె ।

ట్లనదగుత్వ త్తరంగములయాహతులంబడునట్టివారలె ।

ప్తును సమవర్తికింకరకతోరతరాయధజాలగాధను ।

ర్దనములఁబాధనొందరుగదా తటినీకులచూర్చికామణి ॥

గీ॥ ప్పానమొనరింపఁ బంకసంత్రాళనంబు ।

నాచరించినతృష్ణులైయాశ్రయింప ।

నమృతమొసఁగియుఁ బ్రోచెడియాదిమూర్తి ।

విలనుప్రత్యక్షుడైవంబవీవకావె ॥

మ॥ అభవుండలైదువోయటంచు నభుకావంతైనయున్ లేకని ।

తృభవద్వార్యవగాహదీక్షితునకున్ దద్దేవసారూప్యమున్ ।

రభసంబొప్పు స్వతంత్రవైయొసఁగె దొరానెత్తికెక్కించుకొ ।

న్నభయంబుంచు నె యాత్మనాధునెడ నెన్నండేని ప్రోయాండ్రకున్ ।

సీ॥ ప్రాలేయభూధరోపత్యకాంగణమున శైశవక్రీడలు సలిపినలిపి ।

యధికవటంచుఁబొందాసిందికూడిన యమునాదితటినులనాదరించి ।

యంగవంగాదిదేశావనులకు నెల్లరత్నగర్భాత్వసార్థకతనొసఁగి ।

యనుచూపుడైననాధునిఁగోరి చనిచని వాహినీపతియైనవరునిఁబడసి ।

బహునవత్నులలో నిజప్రాభవమున ।

నగ్రమహిమీత్యవంపదనధిగమించి ।

ప్రణుతవైనట్టినీడు సౌభాగ్యగరిమ ।

ముచ్చటగుగాదె ముఱుబోఁటిముద్దయలకు ॥

గీ॥ ఆశ్రయముఁగోరి దరిఁజేరినట్టివేన ।
 నేలుకవులను లోఁగొనియేలెదెపుడు ।
 కూర్మలకుఁబుట్టినిండ్లు మీకొలమువారు ।
 గాననీకిదియుచితంబై కారలంప ॥

క॥ అవదాతగుణవఃయాత్మిక ।
 కవులను భరియించుటాకర్ష ఘనతయెనీకున్ ।
 భవనంబులె భరియించెద ।
 నవిరతమును నధికతరనుహత్వముననన్ ॥

క॥ మ్రొక్కెదనీకిదెత్తీ ।
 మ్రొక్కెద శ్రీతలోకకల్పభూరుహవల్లీ ॥
 మ్రొక్కెద నమృతపువెల్లీ ।
 మ్రొక్కెద ప్రోతస్వినీసమూహమతల్లీ ॥

ఆ॥ అనుచుఁబొగడిపొగడి యాసేచనకమైన ।
 యాన్రవంతిమహిమమాలిజనుల ।
 కెల్లసారెసారెకెరుగంగఁజెప్పచుఁ ।
 దన్నదీతటిపథముననరిగి ॥

[నొప్ప ।

సీ॥ షోణానుధామాక్తంబు లుటజముల్ కప్పఱాకట్టుదద్దడముల కరణి
 మునిసన్నిహిత శివమూర్తులోయనఁగ వ్రేలిమి బూదిప్రాపులెల్లెడలఁ
 [దనరఁ ।

దడుపుతాల్పులు సెప్పమిడియలసారములు శ్రోతలమమలకు సొగపుఁ
 [గూర్ప ।

శుకశౌరికాదివక్షులు సంతతశ్రుతిసంస్తవంబునఁ బనసల్వరింపఁ ।

బుట్టుటిల్లుటయునులేని యట్టిమనికి ।

కనుపులేరు వెలుంగఁగవపోధనాశ్రయంబు ।

గోరివద్దియుండినముముక్షులప్రచారః ।

మెనఁగనొప్పారు ఋషివాటినింతికాంచె ॥

చ॥ పదములుకొందఱున్ మఱియుఁబ్రాహ్మణమింకొకకొందఱున్ శ్రమం ।

బొదవఁగ్రమంబుఁగొందఱును నొప్పగసంహితగొందఱున్ లస ।

త్సదమలబుద్ధిమైనుపనిషత్తులు కొందఱు శ్రద్ధధానులై ।

చతువుచునుంచురొక్కనిమిషంబునుమానక బాలురచ్చటన్ ॥

క॥ పలియొకఁడె నై వనునుచుఁగు ।

స్మృతిలేనిచునమన విశ్వసిందియవస్థా ।

త్రితయమున సాధ్యులుకరణ ।

చతుష్కమునఁ బఠిసపర్యసలుపురుకచటన్ ॥

సీ॥ ఉబ్బజంబులే కాని యుండమంజులసంజవనములులేవని వనరరెపుడు ।

కట్టవాల్లంబులే కానిన్యూర్వంబరములులేవనుచుమూతిముడువ రెపుడు

కాయగడ్డలే కాని గ్రహియింపశోల్యోదనమ్ములు లేవనినవయరెపుడు ।

పూలుపూసలే కానిశూషింపరతనింపుఁదొడవులు లేవనిమిడుక రెపుడు ।

ప్రాణనాథునందుఁ బరమేశ్వరునియందుఁ ।

గాఢతుల్యభక్తిగలిగివారి ।

సమ్యగర్పనంబె జన్మవ్రతంబుగా ।

మెలఁగుచుండురచటి మించుబోండ్లు ॥

మ॥ అరిపడ్పర్వముఁగెల్చి రాగమమతాహంకారముల్ లేకదు ।

స్తరకష్టావసరంబునందయున సత్యంబున్ దయన్ వీడకు ।

ర్వరలోట్టంబున హేమమందు సమధావంబొప్పవర్తింపుచున్ ।

బగమైకాయనమానసంబుదనరున్ బాడబ్యమాపల్లియన్ ॥

వ॥ అందుఁబ్రవేశించి ॥

శా॥ కావ్యంబుల్ ఘననాటకంబులు నలంకారోల్లసగ్గ్రంథముల్ ।

త్రావ్యస్వానసమినుక లంగములు పట్నాస్త్రంబులున్ సంవిదా ।

దివ్యాభాస్వయనాధులైచమపు ధాత్రీదేవమాణవ్యమున్ ।

గ్రవ్యాదాంబురుహాక్షిగాంచె మదిలోఁగౌతూహలంబొప్పఁగన్ ॥

సీ॥ జమ్మేటియసటిపెచ్చొచ్చురిండ్లఁనుగ్రొద్దిప్రాచదెనెనీసిపారవైవ ।

స్వచ్ఛమాక్తికములసరిబేసులాటాడి పనికిరావికనని పరిహరింపఁ ।

బెనుచుగతాలనచ్చనగాయలాగినాడిసభువయ్యెనివియనిసంత్యజింపఁ ।

గాంగేయహృదువాలుకనుదెచ్చి గూఢమణులుకొంతేసేపాడికలయఁ ।

దబిసికన్నెలు కనకరత్నమయభూష ।

[జల్లఁ ।

ణములఁగైసేసిరోకొక్కయనంగఁదగుచు ।

సాంపలరుచున్నవీధులఁజూదియలరె ।

నచటియామాణవకని స్పృహతకునతివ ॥

ఉ॥ బంధములేక స్వైరముగఁ బచ్చికఁగుత్తుకబంటిమెక్కిరో ।

మంథమొనర్చుచచ్చటిఁనుమంబులనీడల దీర్ఘసాన్నతొ ।

కంధరలాప్పఁబండికొని కన్నులపండువుసేయుచున్నత ।

సూంధములొశకృతరూపఁగన్తొ నెనింతి మహోజ్జమూర్తులన్ ॥

ఉ॥ ఆశరసార్వభౌమను తయారుసికుప్పమునెల్లఁజూదిత ।

త్రోగశదవిష్టమైనయొకతోపునఁగశ్యపుఁడాసురాపగా ।

భ్యాశమానండుఁబ్రాంచితతవంబుననుండుఁజెరింగియత్తప ।

స్వీశునిదర్శనంబునకునేగెఁ బ్రియాశ్యనుగమ్యమానయై ॥

సీ॥ బొబ్బమెకంబులుగబ్బుచెంపమెకంబుఁగండులతోఁ జెలగాటమాడ ।

నేడికబాలెంతకెరదెచ్చిమువ్వన్నెమెకముగారామునమేతవెట్టె ।

గూనదిల్వలకెండమేనసోఁకకయుండఁ బురివిచ్చివట్టువపులుఁగులోమఁ

గడుపారనిండు వ్రేఁకటికాకి నెలఁతకుఁ గోటఁడామెతఁదెచ్చి కుడువ

సాజపుఁబగల్పిడిదిసత్వచయమెకలసి ।

[నొసఁగ ।

మెలసియుండుటగనుగొని మివులఁదాప ।

సాగ్రణితపోమహిమమునకబ్రవడుచుఁ ।

గశ్యపుతపోవనము సేరెఁ గ్రాలుగంటి ॥

క॥ ఆధునికబుధపురాతన ।

సాధునికరవినుతిపాత్రచరితుఁబరివా ।

శ్లాధునికగశ్యపునాగం ।

గాధునికరిఁగాంచె నొకక్రముకముక్తిందన్ ॥

సీ॥ ప్రతిజనార్హంబైనవైయామ్రుక్యత్తిపైఁబడ్డాననఘఁడైపరగువాని ।

నామ్రవల్లవలోహితాంచజ్జటాపటల్య పిహితచరమాంగుడైనవాని ।

తూరాక్తసర్వవిగ్రహుఁడయి నిపులుగప్పినకిత్తివోలె శోభిల్లువానిఁ ।

గనుదోయి మోడ్చినాయునిరోధియైగాధతన్మయావస్థచేదనరువానిఁ ॥

గశ్యవమునీంద్రుఁగన్గొని కమలనయన ।

భూరిభయభక్తిసమ్మదాభ్యుదితరోమ ।

హర్షయై జోతలానరించియార్చినము ।

లెల్లరకుమెల్లమెల్లన నిట్టులనియె ॥

క॥ ఎడగులుగఁబోయినిలుతము ।

బడదారులతోఁడుతపము చాలించినవెం ।

బడి నెమనమితనికంటన్ ।

బడుటయరయమిత్తినోటఁబడుటయెకాదే ॥

ఉ॥ అల్లదె కాననంబొకటి యబ్బురమైనప్రసూనసౌరభం ।

బెల్లదెసల్ లలిన్ బరవ నెంతయునొప్పెడువేత్రవర్షమై ।

చల్లనిమానినీడలను శ్రాంతిదొలంగఁగవిశ్రమింతమం ।

చల్లనికౌచరేంద్రతనయామణియానతియాయనందటున్ ॥ .

క॥ మందిదియని యాచనికీన ।

మందితగతినరిగియందు నందమలరని ।

ర్మిందినయొకజగతిపయిన్ ।

మిందినతమిఁగొంతివిశ్రమింది యటువయిన్ ॥

క॥ సుమనోపచయము గోరుట ।

యమరాహితజాతికుదితమాఁగదయనిసోఁ ।

కుమడంతులాండొరులఁగూ ।

రిమివెనకొల్పుచుఁ దోడంగిరివిరుల్ గోయన్ ॥

* లయగ్రాహి *

ఎమ్మైలెసలారఁబ్రయకమ్ములును మేల్పునుపకమ్ములును సత్కురవక
[మ్ములుఘనాశో ।

కమ్ములునురుచ్యతిలకమ్ములునుహరికనకమ్ములునులోనైనకమ్మవిరులోలిన్
జమ్ముమనిదుండగపుఁదుమ్మైదల్పుపైవయిన్ గమ్మకొనిమాఁగితుమఃలమ్ము
[వచరింపన్ ।

గమ్మవిలుకాని బలఁగమ్మనఁగనొప్పనిసిద్రిమ్మరికొలంపుఁటెలకొమ్మగమి
[కోసెన్ ॥

ఉ॥ ఒక్కమెటుంగుబోడి తనయొద్దివెలందిని వెన్గిపాటునన్ ।

జక్కిలిగింతవెట్టుటయుఁ జయ్యననయ్యడిచూచిచూడమా ।

చక్కటిదిట్టయంచువెనఁజల్లెను పుప్పొడిదానికన్నులన్ ।

బక్కుననవ్విరొదగినపాదితమయ్యెనటంచు నందఱున్ ॥

చ॥ కురవకమన్ బ్రహ్మనమునకున్ జిగురుందియొకరైయొక్కచి ।

త్తరికదిచూడనప్పు పరిధానమునందుఁదగిల్చి దప్పుగా ।

నరుగుమునీపుపుష్పవతివైతివిపుట్టముఁజూచుకొమ్మునా ।

నరసింహమ్ములోజెఱుగునంటుటఁగన్దొనినవ్వెనాపెయన్ ॥

గీ॥ పొన్నపూవులుగోయుఘాబోడిఁజూచి ।

నీమగఁడెటింగెనేనిదండింపకున్నె ।

యన్యపురుషసమాగతవైతివిమగ ।

నాలవయ్యనటంచోర్తు మేలమాడె ॥

ఉ॥ శింధారయానయెంతపనిజేసి తెకొంక కతతుగ్రమారక ।

సగంధముమీదఁజేయిడిగి కాగికనవ్వుచు నుంటివేమెనీ ।

బంధులువిన్నపైతురటెబాగుకుమారిఁ పీపునొటనం ।

బంధమునుంచిదబ్బెనని పాటనసేయవొ వారికూటమల్ ॥

గీ॥ తనదువిరజాజిపూవుగోసినకతమునఁ ।

దేఁటినిన్ను వెన్నంటియే తెంచుదున్న ।

ఓదిగొయో హోమటచితిభృంగానుసరణ ।

మెప్పుడునునీకుఁబరిదితమేగదెచెలి ॥

క॥ రమణీతనబ్రహ్మణ్య ।

త్వముస్థముగానుక్రముకతరువులతావ్యా ।

జములగుచేతులనయ్యవ ।

తిమణిపయఁటచెఱఁగువట్టిఁగిచెఱుంగఁటే ॥

ఉ॥ చేడెరొపూలకై మొగలిచెట్టైగ్రబాకిన ముండ్లుపెక్కుచఱ ।

జోడునఁగ్రుచ్చుకొన్నవస్తుచు మృషలాడెదవేమె యెవ్వరుఱ ।

జూడనియోలనుందఁ బురుషుండెవఁడో సనుకూటవానితో ।

గూడితిపివ్వెయ్యాసరసుగోరులనొక్కులికేలదాఁపఱఱ ॥

క॥ అనుచువివిధపరీహాసవ ।

చనరచనలతో సుమాపచయముసలిపియ ।

వ్వనరుహవిలోచనలుత ।

ద్వనమునవిహరిందిరెలమి దైనారంగఱ ॥

సీ॥ జేజేల తెరువంటిదిలుత మొయిల్లనితోఁచఁబూవుంచుమ్మురేఁదిరేఁది ।

పవపుపూగీటిజిక్కిర చాలుపులువన్నిదంబులుపచరిందిదాఁటిదాఁటి ।

యలరు తావులకుఁ దావులగుచు నలరాహుతోఁరంపుటీరముల్ తూఱి

[తూఱి ।

తేనియలనుగ్రోలు తేఁటులనదలిం చికోసిపూల్ కుప్పులువోసిపోసి ।

చేడియలరూపుగొనిచెరలాడుచున్న ।

పూలకోరీవజీరు తేజీలనంగఁ ।

గరమునంతస మొలయనక్కా నలోన ।

విచ్చలవిడిగఁ జెరలాడిరచ్చెలువలు ॥

శా॥ ఈలోనయ్యసు రేంద్రపుత్రిముగ లోకేశుండనుష్ఠానము ।

జాలింపఁ గనితద్వనీవిహృతులఁ జాలింపనేమించియ ।

య్యాభీబృందమువెంటఁబెట్టుకొని యెయ్యారంబునఁ పూనిశా ।

జ్ఞులుండుండినచోటికిఁ నడచుడున్ దూరంబునఁజూచుచున్ ॥

చ॥ సురహరివృధ్యలో మనుజుసందరులో ఫణికిన్యలో నిశా ।

చరపరసీరుహేక్షణలూ జక్కులక్రొందలిరాకుబోఁడులో ।

తరుణులు సానదీరిదిన దర్పకువాలికతూపులట్టిరీ ।

తెరువునుపట్టియేయరుగుచెంచెనరెవ్వరొ సుందరాకృతుల్ ॥

క॥ అనుచతఁడు చూచుచుండఁ ।

గనె సురసాగ్రేనరంబుగాఁజనివనితల్ ।

వినతోత్తమాంగత్రైమొ ।

కిర నఁగైకొని దీవనలాసఁగి మునీంద్రుండనున్ ॥

ఉ॥ ఎవ్వరుమీరు సారసదళేక్షణలార భయంబులేకయి ।

ట్లివ్వనికేలవద్దితిరొ యిందటిలో నెఱయందక తైయై ।

పువ్వులుకానియక్కజపు మోహనబాణముపోల్కినొప్పనీ ।

జవ్వనిమిన్నయెవ్వతెయ్యె సందియమొందక తెల్పుడియనన్ ॥

క॥ అసురస కశ్యపునకుధ ।

రాసురస త్తమునకు త్తరంబొసఁగుటకై ।

యాసన్నకొక్కచెలికిన్ ।

దాసన్నయొనర్ప నాసుదతి మునికనియెన్ ॥

చ॥ కలరిజమిట్లుమమ్మనడుగన్ వలెనేపదునాల్గువిప్లవం ।

బులంగలనర్వచేతనులభూతభవిష్యదుదంతమల్ నిర ।

గ్గళమగుదివ్యవృత్తి నెలుంగంగలజ్ఞానులైనమీకెదన్ ।

దెలియనిదెద్దియేనిగలదే నిజమాగయదాపసాగ్రణీ ॥

క॥ తరుణహరిదశ్యతేజయ ।

సురేంద్రుడనుకర్పగునకు సుతయీచవలా ।

సురసయనుపేరెఁబిల్తురు ।

వరసకలకలాకలాపవతీయుఁడీన్ ॥

క॥ ఏలికి మాకిసురేశ్వర ।

బాలికయీయర్థతుహినభానురుదిరిబిం ।

బాలికయోనారదజా ।

బాలికపిలముఖ్యినుతభవ్యచరిత్రా ॥

క॥ ఈవనితయెపుడుఁద్యత్పద ।

సేవనితరవాంఛలేక సేయఁదలఁచెయే ।

గోవానిన్ బెండ్లాడదు ।

మావాసిన్ రూపవిజితమన్నధునైనన్ ॥

ఉ॥ నాపుడుఁగశ్యపుండరియె నాతుకరో యతిలోకరూపభా ।

శ్యావతరత్నమీయవతికర్బురపుత్రికపోలినున్నదం ।

వీవరకేతలందీతఁజుమీ పదియాచవన్నెజాళువా ।

ఏవియతోడనుద్దియగు దీనితనుద్యలిఁజూచినంతటన్ ॥

వ॥ అనియాసురసంజూచి ॥

చ॥ అడవులంగంఁగమూలములు నాకలముల్ తినుచుండికాలమున్ ।

గడపెడుసారికాంక్షులకుఁగన్మరిమృష్టపదార్థజాతముల్ ।

కుడుచుచు రవ్యహర్షములలో విహరించెడు పూవుబోండ్లమనె .
 వడఁజిరో సంగడంబులుటమానముకావుట నీవెటుంగవే ||

కి || పవిత్రతాంగీ యాయె .

స్వనితలఁపేమిడికిఁబొమ్మభవనమునకునీ .

వనజననుతుఁడగుమునికా .

వనజనయనయనియె మంజునాచాప్రాశ్నిన .

సీ || అనఘలోపముద్రయనుడిద భీశ్వరతనయఁజేపట్టడేవనఁటిచూలి .
 స్మగజయగాజపుత్రకసుకుమారివరింపడే సోరుటోరెంపుఁదవిసి .
 సంయాన్తృపతనూజాతయైన సుకన్యచరియింపలేదె చ్యవనమహర్షి .
 నానాయువిృపతనయనింక సేవయన్ దరుణిఁజేకొనిదేహాన్తల్యమాని
 వారివీరిఁజేర్కొననలేలమీరెక్కాన .
 వేయైదేమిదినుజాదిలేయముఖ్య .
 జాతిజననాదికారణభూతైన .
 యిందుబోండులనుపరిగ్రహించలేదె ||

సీ || తనకశేరుకఁడనీ దుభోలిగాఁజేసి ఋభులోకనాథునకిచ్చె నొకఁడు .
 నీర్వామిలోగలనీరెల్లరర చేలినుంటఁజేరిచి గ్రుక్కఁగొనియెనొకఁడు .
 నాథీయోనియంత న్ననన్తవ మొందన్మట్టికిఁబ్రసృష్టిఁజేసెనొకఁడు .
 జగమన్మనస్థితిసంహరికర్తలఁజేడ్డబుగాఁగనిపెంచె నొకఁడు .
 మఱియు నెందఱేనియునుసయమిపగాఢ్యు .
 లెంతలెంతలాగాబుపువొందెయ్య .
 లత్రమంజునఁజేసిప్రభామృతైరి .
 తాపసోత్తములకు నసాధ్యములుకలవె ||

మ || ప్రతలోకోత్తమ నిస్పృహత్ములకు సర్వంబున్ వృణునాయమా .
 కతనన్ గోరుగాక మీరుమదిసంకల్పించునోనెల్లదై .

వతసంఘంబుల నేలువజితనసర్వస్వమ్మతోవద్దినం ।

తతమున్ ద్వత్పదపంకజద్వయముచెంతన్ గాఁపురంబుండఁడే ॥

క॥ పుడుకురతనమ్ముబెట్టుం ।

దోడుకును వెలివ్రూఁకులై డునున్ గలిగియెసం ।

గెడుకులిశధరుఁడుకూరిమి ।

కొడుకునములుగలరె మానికుంజరీనీకున్ ॥

• క॥ పుట్టుగు నెంబెలిమానుపు ।

నట్టిమనికి కనుచుతాపయగనీయుడుగుం ।

బట్టుకొనునంతభాగ్యము ।

నెట్టికసీలలకుఁగాక నృజులకొదవునే ॥

సీ॥ మతశాలియహిలోకఘటయొకకొడుకువసుంధరాచక్రధురంధరుండు ।

ఉత్తమాజశ్శాలి యొక్కతనూజుండు జగతీప్రవృత్త్యర్థసంచరణుడు ।

ప్రకటవైభవశాలియొకతనూజాతుండు నాకలోకై కాథినాయకుండు ।

అతిలోకబలుఁడొకసుతుఁడనిఁబడికివెన్నెక వెన్నెక యొందిచ్చినఘరుం

డొక్కఁడొక్కఁడుగాగనొక్కొక్క భువన ।

మేలుసుతులనుత్పాదించి యెంతయుంబ్ర ।

ధనువడసినట్టి మీకొరుల్ తాపసుల్ స ।

మానులగుదురె కశ్యపమనుగీంద్ర ॥

ఉ॥ ఓడనుజాపురోదితిసుతోరగనాకచరాద్యవేకవం ।

శోడయమూలకందనుపయోరుహగర్భమహాత్మసేవధీ ।

నీరుపదాంబుజంబులసనీడని వాసమనేకజన్మసం ।

పాదితపుణ్యరాశులు శుభంయులుగాకొరులాండనేర్తురే ॥

సీ॥ అజ్ఞతాదైన్యసమాక్రాంతులకు నీరుసన్నిధియోకోలసన్నిధియగుం ।

గృధ్రసంతమససంవృతులకునీశుభానుగ్రహమహిమభానుగ్రహమగుం

దుష్టాధితర్హర్తితులకునీమధురానులాపముల్ మధురానులాపములగుఁ

బాపధూస్తాపధూపాయితాత్మకులకునీ దయవర్షకాబ్జోదయమగుఁ

బెక్కునుడువులేల నిక్కపుఁబత్తితో.

మీయుపాసనమ్మసేయనబ్బి.

నట్టిపావనులకు నపునరావృత్తిశ్రే.

యమరచేతిలోనియదియకాదె॥

వనమయూరవృత్తం॥ ఆదిగృహమేధిమహిమాభ్యయెపుడునీ, •

సాదయుగళింగొలిది బాగుపడవేతున్.

గాదనకద్యైరనుకంపమయిఁబూర్ణా.

మోదముననేలికొని ప్రోవఁగదెనన్నున్॥

శా॥ సారస్త్రిస్పృహణీయభన్యతరచంచద్రూపలావణ్యయా.

నారక్షోలలనావతంసమటులభ్యర్థింపఁదన్నోహనా.

కారాలోకనకిందిదంకురితరాగస్వాంతుఁడామానిమా.

తారత్నంబు స్వస్నిధానముననుడన్ మైకొనెన్ సుందరిన్॥

చ॥ తెలతెలనాటునప్పుడు తదీయవియోజ్యులకంటెముందుగా.

నలయకలేది ప్రాణ్ణావిధులన్నియుదీరిది యత్తపస్విపు.

షరలునిశివాగ్ధనాదులకుఁ జందనపుష్పహవిఃపయోక్షతా.

దులుసమకూర్చియుంచు నలతొయ్యలిమసరరికాందిమెచ్చఁగఁ॥

మ॥ నలినాక్షితిలకంబు వన్యములుకందంబుల్ శలాటుల్ ఫలం.

బులుఁదెప్పింది యువసరరాన్వితముగాఁబొల్పొందుకారమ్మతో.

గలయన్ జుక్రముతైలపక్వముగఁజక్కఁవండి నీవారతం.

దులహస్తాన్నముతోడఁజేమనముబెట్టున్ మానికీ బ్రీతితోన్॥

ఉ॥ జేమనమాచరిందిమునిసింహుఁడొకించుకవిశ్రమింపఁదృ.

క్యానుయమాపవిత్రశయనంబుపయి వెనువాల్చుడు దదీ.

యామలపాదయుగ్మము నిజాంకతలంబునఁజేర్చి కేల్లవన్ ।

గామినియొత్తు మానికఁపుఁగాజులువీనులవిందు సేయఁగన్ ॥

సీ॥ చక్కెరబుగడలు చాపట్లునీరువత్తిగలు బటాసాలు తే నెఱొనలు ।

పోలీలు పేణీలు పూరీలు మండెగల్ గరిజకాయలులక్లుబరి డెగవ్వ ।

లప్పుముల్ గారియలరి సెలేకికాయలఁగరొల్లెలు సోగులామనడలు ।

సరడాలు జెడదలు సారెనత్తులు పూసకజ్జెమనిమకుడుకలు సుకియలు ।

వెన్నమెఱుంగులు మున్నగుపితవింతు ।

స్వామభక్త్యుల్ చేసియాజలజనయన ।

సారికాంక్షికి నచ్చటివారలకును ।

గుమవఁబెట్టు వారబ్బురంపడిభుజింప ॥

ఉ॥ ఇమ్ముగనింటఁగల్గుపను లెల్లచుఁదిరిచియున్నవేళరే ।

క్రిమ్మరివంగడపు యుపతీమణియాసురసాఖ్యియాసమీ ।

పమ్ముననున్నలేనునుపుపచ్చిక తన్నునిహూనుధేనువ ।

తన్నులకుఁ ఘనంపుతెలసమ్మెసఁగన్ దినిపించుఁజేటతోన్ ॥

చ॥ పరపగునాకుటికటికరిబంపిటఁబండినగృహ్యకంబులౌ ।

హరిణములన్ నిజాంఘ్రినికి టావనిఁజేర్చి నిష్కణ్డయై సుధా ।

కరముఖబెట్టునామెతలు కాంతత్వదీక్షణలక్ష్మికోడినిన్ ।

శరణమఁజొచ్చె లేళ్లనుచు సంయమికన్యలుమేలమాడఁగన్ ॥

మ॥ పరగన్ గావుఁడుమున్నుశిష్యులకుఁజెప్పన్వింటచేనయ్యను ।

త్తరమేధావతిఁతృకన్యస్వరితోదాత్తానుదాత్తాదలౌ ।

* స్వరముల్ దిద్దుచునుండు శ్రోతలకు నాశ్చర్యంబుగానమ్మునీ ।

శ్వరులైయుల పనసల్ రువిచురపుడవ్వాక్యంబులన్ దప్పింన్ ॥

* సారదుల్ దిద్దుచునుండు గన్యచిన్నిశ్చతుల్ వేదపాఠంబులన్ ।

వరుసల్ రవ్వమువెట్టుచున్నయపుడ వ్వాక్యంబులం దప్పింన్ ॥

ఉ॥ శింధురయానుకారులయి చిత్రవచోర్మురముల్ డెలంగనా ।

శింధురయానపాతములుచెప్పు నలంకృతికావ్యనాటక ।

గ్రంథముల త్తపోధనశిఖామణి శిష్యులకెల్లవారులు ।

ష్పంధయవేణి యంతవతిభావనియాటకు విన్మయంపడక ॥

తరల॥ జగత్పైవిహరించు పల్కులచానయే మొకదాయనక ।

సాగసుకత్తై విపంచిమీటుచు శ్రోతృకర్ణరసాయనం ।

బగుమనోజ్ఞకలస్వనంబొలయంగనచ్చటిబాసవాల ।

చిగురుబోండ్లకుఁబాటపండువు నేయుండిక వేళలక ॥

ః॥ ఈరీతిగ నారక్ష్యో ।

నారీతిలకము మునీంద్రునకుఁదచ్చితులౌ ।

వారికిఁదలలోనాలుక ।

యైరహివర్తిలుచుఁ గతిపయదినములుండెక ॥

స॥ ఆసమయంబున ॥

సీ॥ భ్రీభువనీమీదనెత్తిచనక బయనమైనస్మరసాంఘ్యగీచునిశస్త్రమాడ్డుఁ

డభినవతారుణ్యయగువనలక్ష్మికి సముచితవైవశ్యసంవిధాత ।

ప్రణయకోపప్రసభనిరుద్ధహృదయులౌ లిరుజంపతులకఁదాపికాఁడు

ద్విక్లుకాలపు మూఁగతెగులుగొంట్లయియున్న కెంపుకంటులకుఁ జికిత్స

నగుచు నిశ్శేషమానుష్యకాంతరింగి ।

[కుండు]

కన్యధావక రాక్షసుల్లకప్రవర్త ।

మానసమౌర్జనీభవన్మలయమారు ।

తుండగు నామనితేఁడు ప్రాచుర్భవించె ॥

ఉ॥ తారినసంతకుఁడానతిముదంబుననీఁజిగురాకునిఁడిసీ ।

కారులు నాడు పాటలెనఁగక బహమాననటుండుకానయక ।

దేరిజఁజూపటుల్ వొగడఁదీవియపాతరలక బ్రహ్మనభూ ।

షారుచిరంబులక ననుసంబులనాడఁగఁజేసెన శ్లాఘిక ॥

చ॥ అవసరథార్తరాష్ట్రోఽదు ప్రమావధిపార్షదనిల్వఁబెట్టికో ।
 టవినొనరించుపూనికఁగడంగి దళాంశుకముల్ తొలంపమా ।
 ధవుఁడతఁడర్పిలి మగుడఁదాల్చునొసంగె వెనకవినుత్సవ ।
 ర్ణవసనకోటినచ్చటిఘనద్విజబృందము మోవమండఁగఁ ॥

క॥ విరిసెఁడఱచ గురవకమాలు ।

కురిసెన్ విరి లే నెసోనకోనలఱనన్ ।

మురిసెన్ విల్లెక్కిడిమరు ।

దురిసెన్ దద్దయును విప్రయోగులమనముల్ ॥

వ॥ అట్టివసంతసమయంబున ॥

చ॥ చిలుకహలమాయుర్రావుతను శిక్షితశిల్పివమప్పిక్కిర్లుడై ।
 చెలువుటురంబునందినుపచీలలఁబఁగరుబొంగరమ్మలన్ ।
 మెలపుననాటెనోయనఁగ మేచకచూచుకమంజులమ్మలై ।
 వలివపుపైఁటలోనఁ బిగివట్రువచన్దవగానుపింపఁగఁ ॥ [దానిఁ
 సీ॥ తొల్లింటికంటెముద్దులుగులుఁజగదేకమోహనాకృతితోడఁబోలుచు
 బొడగన్నమువ్వేలుపులనైన వలవంతపాలుజేసి యలంపఁజాలుదాని ।
 నయ్యైపనులుపూనియచటివారేగుట నొంటిపాటుగనింటునున్నదానిఁ ।
 దలిరాకుదిండ్లకు తలపాటుఁదలకొల్పురఘణీయకంఠస్వరమ్ముదానిఁ ।

గంధరాభిధానముసార్థకంబుగాగ ।

నెండుమోడులుక్రొన్ననలెత్తునట్లు ।

సరసశృంగారరసవృష్టిగురియుగుఠిక ।

యొప్పగిలముల్ వాడుచునున్నదాని ॥

క॥ ఆకస్మికముగఁగళ్యపుఁ ।

డాకెన్ దిలకిందియాశయమునుఁజిలంపన్ ।

లేకయనన్యజశితనా ।

భీకనిహతిబాధసంచలితమానసుడై ॥

సీ॥ జక్ర-వక్రవక్రజస్రంబు పొందికగల్గఁ జేయకయెడబావుచెడ్డతనము ।
 పార్థమాసీతీతభానుబింబమునకుఁ జిహ్నఁబుగల్గఁజేసినజుగుప్ప ।
 దొండపండునకు మాధుర్యంబుగల్గఁజేయక చప్పదనముంచినట్టిరట్టు ।
 పదియాలువన్నియబంగారమునలబ్ధసౌరభంబుగఁజేయునేరమియును
 బావుకొనఁబద్మయోనియీపంకజాత ।
 దళవిలోచనారత్నముస్తనముఘోష ।
 గాత్రములనిట్లుకల్పించెఁగాకయిట్టి ।
 యద్భుతాకారరేఖలెంచైనఁగలవె ॥

చ॥ చిదిపినఁబాలుగాలు సరసీజదళేక్షణదఘ్రాచెక్కిఁ ఘల్ ।
 సదమలలీలచే భువనజాతములన్ సరిచూడరాదహ ।
 పదయుగళంపురీవికి సేబాసవలగ్నసమానవస్తువున్ ।
 వెడకుదమన్నదోచక దివిన్ దిలకించుచునుండఁగావలెన్ ॥
 గీ॥ నెమ్మైగము వర్ణనముసేయ నెలయుగుంగు ।
 శావలగ్నమివోగడఘనాయనమగు ।
 వృత్త వేణినుతింపనబ్బంబగుబద ।
 ములనుశ్లాఘింపఁదొరకొనఁబుమగరమగు ॥

సీ॥ ఉడుపుష్పవల్లతనొప్పనీయెలనాగనఖరములనువుదంతవనంబు ।
 చక్రధరోపమజానొప్పనీయింతిబటువుచన్ద్రోయియుఁగటియైనారు ।
 సాగసశీనదృక్షతమించునీచెల్వకమలుజానుగులు మొగన్పుతఁఘకు ।
 మధుకరజాతోపమానతనొప్పారువచనములూరువుల్కచభరంబు ।
 కేతినేర్పుమెఱయస్పజియించినాడుకా ।
 బోలునీపాలంతిమేలుబంతి ।
 నబ్జభవునిఁబెద్దయన్నయ్యవీవటుం ।
 డుమనియోసరించి సుమశరుండు ॥

సీ॥ తప్తకాంచనకపీతనవటీరమిళిందనీహారదీధిలీందీవరములు ।
 తిలసూనకుందకుట్టులబంధుజీవకశేష్టులీదర్పణశకలములును ।
 దరమృణాళాంబుజస్తబకకాలభుజంగవిష్ణుపదభ్రమవీచికలును ।
 సైతకదళికాస్తంభతూణీరక్షకల్హారవటఫలకమతములును ।
 బొండువడఁగూర్చి యయ్యరవిందభవుఁడు ।
 తనవలంతితనంబెల్ల ధరణీబయలు ।
 పడఁగనీకన్నెమిన్ననేర్పరచెనేమొ ।
 కలరెయిట్టిరుసాందర్యఖనులుమహిని ॥

క॥ అజరాజనిమరణులన ।

య్యజరాజకీరీటకైటభారులనెన్ ॥

గజరాజగమనయిదియం ।

గజరాజదమోఘసాయకంబై యలఁచున్ ॥

శా॥ సారంగోపమనొప్పనీ రమణీరాజద్యానమేతత్సుమ ।
 థ్యారోమావళిశంకరాభరణ సావ్యంబందునయ్యారెయీ ।
 నారీరత్నమునాభిషేంపు మృదువున్నాగోపమంబీసువ ।
 వ్రీరుచ్చ్యాంగివ్రవేణీయందము వరాల్చిమీఱుఁజింతింపఁగన్ ॥

గీ॥ సరససంగీతరూపనీసరసిజాత ।

నయనఁగన్నారఁగన్నఁబన్నగవిహగవృ ।

గంబులకునైన రాగంబుగలుగుదిట్టి ।

గానవిద్యానిధిని భూజగానఁగాన ॥

మ॥ తలఁచన్ జిత్రమునన్ జతుర్దశజగత్తన్వంగ్యసాధారణం ।
 బులునబ్రబులునైన దీనిలలితంపుంగానమానోజ్ఞకం ।
 బులహంపూర్వీకపూనికొన్నయవిగాఁబోలున్ బలీవిష్టపం ।
 బులనెల్ల దమశక్తివోరిది వసుంబుల్జేసి గ్గకొంటకున్ ॥

ఆ॥ అనుచు మోహవిహ్వలాశ్వుడై కిశ్యపః ।

తాపసేశ్వరుండు దానిసోయ ।

గమ్మువొగడిసొగడి యన్ముగువనుజేరఁ ।

బిలిచి యిట్లువలికెఁ బ్రీతిదనర ॥

ఉ॥ నీమవపుర్విలాసమును నీమసుదభ్రతరావలగ్నమున్ ।

నీదరహాసవక్త్రమును నీవిగిశిబ్బెపుఁగబ్బిగుబ్బలున్ ।

నీమసశీలయానమును నీహృదయలున్ దిలకింపఁజిల్లఁ బా ।

బాదొరకైనఁజిత్తధృతిపాయుఁగదే భువనైకసుందరీ ॥

సీ॥ అదితితోఁగూడితి నదితిన్నదనమున నీయంతవలపింప నేరదయ్యెన్ ।

దితిఁగూడినాడ నదితిరంపుఁగూరిమి నీయంతవలపింప నేరదయ్యెన్ ।

మునియునునింతికామునిముచ్చియదియునునీయంతవలపింప నేరదయ్యెన్ ।

గమ్రపుమోహనాకద్రువయ్యును నదినీయంతవలపింప నేరదయ్యెన్ ।

నింతెగాక సురభియు సింహికయుఁదనువు ।

వినతయు ననాయువును గాలయును మొదలగు ।

కాంతలఁ బరిగ్రహించితిఁగానినన్ను ।

నింతవలపింప లేరైరియింతిమిన్న ॥

క॥ అన్నులమిన్ననునినునే ॥

గన్నులఁగాంచినది యాదిగానుద్ధతుడై ।

కన్నులవిలుకాడదయత ।

నన్నులనిలంపఁజొచ్చె ననినదథాక్షీ ॥

సరసాంకవృత్తము ॥ జగజ్జెట్టిపూవిలుతుహింసకునోర్వఁజాలన్ ।

విగియారుకొంగిలికిసిబ్బెపుఁగబ్బిగుబ్బల్ ।

జిగిమోవియానుటకు నిచ్చిరతోత్సవాత్తన్ ।

జిగురాకుబోడి సఫలేప్పితుఁజేయునన్నున్ ॥

● చ॥ వలసిన నెట్టి చుర్లభపువస్తువునైనను నీకుఁ దెచ్చియింఁ ।
 గలుగుచుఁగానఁ గాయలునుఁగడ్డలు మెక్కుచునుండుపుట్టగోఁ ।
 చులజడదారిఁగూడుమనె నుందరగాత్రినటంచహాక్రియా ।
 కలన నిరాకరింపకుము గంధమతంగజరాజగామినీ ॥

గీ॥ అనుచతఁడు వల్కుటయుఁదరహాసహవన ।

తాస్యమునకోకవిత చెన్నలవరింప ।

రమణి మందాక్షమందాక్షరమ్మలైన ।

మధురపాశ్శంభనములఁ గర్పందికినియె ॥

క॥ అలవియగునె నిక్కువముగ ।

నలవియదలకునకునైన నామ్నాయాద్యా ।

ఖలవిద్యానిలయపిచం ।

* డులను నిరాకృతులఁజేయనుతహహించునిధి ॥

ఉ॥ మోదముమీఱఁగా నదిలిముఖ్యులతోఁబహుదివ్యచంపకా ।

మోదలతోసనేకయుగముల్ విహరించినుత్మల్మలైనమీ ।

కీదయనీయపైఁగరుణయిట్టిదిగల్గుట నేకజన్మసం ।

పాదితపుణ్యకర్మ పరిపాకముగాదె తపోధనాగ్రణి ॥

శా॥ వాలాయంబు నీయనుగ్రహము నిర్వాణంబుగానాపయిం ।

గార్తి సమృద్ధమందియాకొనకత్వతాగుణ్యసంప్రాప్తిల ।

క్షీలాభోన్నతిదూరనై చెడుచునే శీతానయే తేరమోఁ ।

కాలక్షంబిడి తోదిపుచ్చుజడఁడొక్కఁడేనియున్నేధర ॥

మ॥ శమవన్మఖ్యభవత్పవిత్రతనుసంస్పర్శాగ్నిలోఁగ్రాగియా ।

త్రమలశ్యామికవీడిశుద్ధనయిమీఁదఁ జాతరూపావతం ।

సమునై నిర్జరసుందరీమణులు రిష్టంబందఁదదేవతా ।

రమణీమూర్తిదంబునఁ నిలువనే ప్రాజ్ఞేడితాభిఖ్యతో ॥

మ॥ హవతీర్థో త్రమయానదేవవరివప్యగుప్తదానాదిక ।
 ర్మవిశేషంబులబొందరానిపదమున్ బ్రాపింపగల్గుగదా ।
 భవదాకృత్యవలోకమాత్రములభింపన్ దర్శనాదేవసా ।
 ధవయంచార్యులువల్గువాక్యమయధార్థంబౌనె యెనాటికిన్ ॥

ఉ॥ అట్టినుహానుభావతకు నాస్పదమై తనరారుచున్నమీ ।
 యట్టితపోధనాగ్రణులకాదృతిపాత్రమునౌటఁజేసినా ।
 చుట్టలకెల్లఁబూజ్యననుచున్ బలుకన్ ఘనమేపులోమజన్ ।
 దొట్టిన్నుమాళిచేదగుపనుల్ గొనునత్తతనంబెచేకటన్ ॥
 క॥ మిమూదనుపుట యీత్రైలో ।

కృముదనుపుటకెఱుఁడగుద్వదాజ్ఞకువ్యతిరే ।

కమినొడివిశే నుభయలో ।

కమలకు వెలియగుదునయ్య కారుణ్యనిధి ॥

ఉ॥ కాభురఁగాయవాఘృదయకర్మచతుష్టయమున్ ద్రవ్యవస్థలన్ ।
 దేవరపావనాంఘ్రులయధీనముజేసితికాదెమున్నెయీ ।
 కైవశి మత్సమాధిపతుగన్ వలెనే భవదీయచిత్రమో ।
 దావహమావిధంబున సుఖానుభవంబౌనరింపుఁడర్చిలిన్ ॥

గీ॥ స్వామివెలచుచునొక్కవిజ్ఞాపనంబు ।

సేయఁదిపురుచున్నది యీభుజిష్యయాగ్ర ।

హంబుసూపక యనుకంపనాదరించి ।

తన్మనోరథసంసిద్ధివలంపవలయు ॥

ఉ॥ కన్నియనుందరున్ దరుణుఁగాంతునిఁబెండిలియాడఁగోరునం ।
 పన్నునిఁగోరుఁ దల్లిప్రతిపన్నుచివక్షుణుఁగోరుఁ దండ్రిప్రాం ।
 చన్నుతవంశజాతుఁడగునర్వరుఁబంధులుగోరుచుండ్రుప ।
 క్వాన్నముగోరుదుండ్రితరులన్నసుడిన్ మదిలోఁదలంపుచీ ॥

వ॥ అనికృతాంజలియై సవినయంబుగాఁబలుకుటయు ॥
 చ॥ అమలినగాఁగ్రినీడు హృదయస్థితమున్ గనుఁగొంటినింతమా ।
 త్రమునకు నింతశంకగదురన్ వలె నేయిదెచూడునీడు ।
 త్రమునకు మెప్పున్నైడువిధంబున నిన్నలరిందివాంఁభితా ।
 ర్థములూనగూర్పఁజాలుచునదభ్రతపోమహిమంబుపెంపునన్ ॥

అనిపలికి॥ క॥ అక్షిమీలనమొనరింప నాజ్ఞయొసఁగి ।

తనకమండలువుననున్న ఘనరసమునఁ ।

దోయజేక్షణకనుదోయిచుడిచిచూడ ।

వచ్చుననియాతఁడానతియిచ్చుటయును ॥

చ॥ చలువలతోఁడునున్ గుసుమసాయకుఁడున్ ధనదాతృజాతుఁడున్ ।
 బలిపుసూనుఁడున్ సోబగుపట్టునఁగొప్పమతాబుక్రిందిది ।
 వైలవలె హీనకాంతులయివె వైలబోఁదగియున్నయచ్చతో ।
 జ్వలమహనీయమూర్తిని నిశౌచరసుండరిచూచెముందటన్ ॥

క॥ కనియమ్మునిశక్తికిమన ।

ముననింతింతయనరాఁ మోదమునబ్రం ।

బునుఁగమర్మమొక్కెనతనికిఁ ।

గనుఁగవనానందబాష్పకణములుతోరుఁగన్ ॥

ఆ॥ ఆరెరుణీలలామమును నాజటిహాకవతంసమున్ స్వసం ।

కేతితదేశకాలములఁగేవలకామసుఖామరక్తులై ।

రాతురులెల్లనింపలర రవ్యములై నవిహారభూములన్ ।

నూతననూత్నరీతులమనోభవలీలలఁదేలిరిడ్డలున్ ॥

క॥ ఈతరునఁగణరాత్రమ ।

తీతంబగుటయును నొక్కదివసంబుననా ।

శాతోదరితెఱఁగారసి ।

పూతపరిశ్రుండుమానిపుంగవుఁడనియెన్

ఉ॥ కన్యవకాననిస్తుటిఁచి కామవికారమునాకుఁగల్గెఁగా ।
కన్యవధూటివేనినిను నాదృతిఁగన్గవయెత్తిచూతునే ।
జన్యతలాంతకత్రయము సత్యపరాక్రమనిర్జితారిరా ।
జన్యమునొటకోపుతనుజత్రయమున్నది నీదుకడ్పునన్ ॥

చ॥ వియదవలగ్ననీజనకుపీటికిఁబొమ్మికనందువత్సర ।
త్రయముగతిఁచినంతటను దారబలాభ్యమునీకునాత్మజ ।
త్రయముజనించువారలకతంబునఁదృజ్జనకాద్దిదైత్యసం ।
చయమునకాదల్ తొలఁగు శంకరదేవుననుగ్రహంబునన్ ॥

క॥ వారలలో మధ్యముదు ।
ర్వారపరాక్రమముచేఁబరాజితులైశ్రీ ।
నారాయణాదులచురులు ।
శౌరీశ్వరునాశ్రయింపఁగలరతిభక్తిన్ ॥

ఉ॥ ఆపరమేశులేజమున నచ్యుతవజ్రధరాదిరక్ష్యకృ ।
త్యాపమువిక్రముండొకమహాపురుషుండుదయించిసర్వలో ।
కాపకృత్రివ్రతాచరణమందవకీర్ణితలేనిదైత్యులన్ ।
రూపఁగిందినీసుతులఁద్రుంచు భయానకసంగరస్థలిన్ ॥

గీ॥ సుతులయుచై ప్పర్దశనె నీవుచూతుగాని ।
వాండ్రముగియికచూడవు వారిజాక్షి ।
కడదిదేవరహస్యంబుగానఁదాని ।
దెలుపవలదెంత ప్రాణతుల్యులకునైన ॥

క॥ నావుదు నానుడివినిరా ।
జీవాంతనేత్రితనదుచిత్తంబునయం ।
దావహిలమోదభేదము ।
లావాచందయమునకప్పుడనెఁ బ్రాంజలియై ॥

చ॥ పరమమునీంద్రనీదయకుఁ బాత్రమునయ్యెడుభాగ్యమబ్బుటన్ ।

దిరమనుకొంటినీప్రియతదివ్యపదంబులచెంతనునిగిని ।

మూరుణముదైవమిట్లుచిరకాలములోనె భవత్పదద్వయా ।

విరహముకల్గజేసివెత వెట్టుటెటుంగకపోతినక్కటా ॥ [తునెట్లు ।

సీ॥ అమృతోపమములు హవ్యములు పాపమనోటఁజేతునల్లనంజుడుల్ కుడు
వేదాంతమర్మముల్ వినుచుండుచెవులతో వెకలిరక్కఁగినుడుల్ విందు
[నెట్లు ।

దేవరమహిమముల్లికించుకనులనిష్ఠురదైత్యకృత్యముల్ చూతు నెట్లు ।

మేధ్యర్షి నాటిలో మెలఁగు నెమ్మేనితో ములుచసోకులపొంత నిలుతు
దనుజునకెపుట్టిపెరిగినదాననయ్య । [నెట్లు ।

నేవమైతోచుచున్నది యిపుడునాకు ।

ననృపులతోడిపాత్తు మీయడుగులకడ ।

నుండుటకనుగ్రహింప వేయోమహాత్మ్య ॥

క॥ నావిని నీకునునాకును ।

దైవవిహితఘటనమింతదనుక నె యిప్పై ।

నీవొక నిమిషంబునునిక ।

నీవాటికనుండవలవ దేగుముతరుణి ॥

క॥ నాయానమాటువలఁగు ।

మీయనివాగుచ్చటయుమునీంద్రుఁడలుగునే ।

మోయనియేమియుననలే ।

కాయుగ్గలియుండెఁగదలకాలేఖ్యమొనాన్ ॥

ఉ॥ బమ్మెరనోయియిట్లుకులపాలికయా సురసాఖ్యయైతటిన్ ।

సోమకునగ్లమైతెలివిచొప్పడఁజెప్పిరివంతెపెల్లిదం ।

విముక్తికొనగా మదిన్ దవిసియింతులచెంతకు నేగికశ్యపుల్ ।

పొన్నునిరింకమివ్వెడసి పోవలసెన్ దయయుంచుతాత్మలన్ ॥

చ॥ ఎఱుంగకయో యెఱింగియెయొ యేనొనరించిన తప్పలుండినా ।

మఱిదియునుగ్రహింపుడు సమస్తజనస్తవనీయలారమీ ।

చిఱుతలెవేని నేరములు చేసినస్తేతురకాదె నన్నెదా ।

మఱవకుడన్మమీకివె నమస్కృతు లేనికఁబోయివచ్చెదా ॥

క॥ అనపుడుఁదపోధననితం ।

బినులెల్లరు మిన్నువిటిగిమీఁదఁబడినచా ।

దప్పనవెతపెల్లునఁబొగులుచు ।

ననిరాసొలదిండితేనియనుఁగుతనయకు ॥

ఉ॥ అక్కఱయెంతమాటవిననయ్యె నిదెంతటిదర్శనంబొకో ।

తెక్కరపుంబిఠారతెకతేరనుడుల్ నదియింపవెన్నఁడు ॥

రక్కసిచూలివెట్లయితో స్రాణనమాననునిన్ను బాసిమే ।

మెక్కరణి భరింతుమిక నెట్లునయింతుము భావికాలము ॥

సీ॥ ముద్దెనసారముతోఁబుద్దెముల్ చదివియేచెలియయర్థములికఁజెప్పనన్పు ।

పలురకంబులలిల్పములుచేసి యింకనేచేడె వినోదింపఁజేయునన్పు ।

వీణచేకొనిమేళవింది యెవ్వతె శ్రోత్రీవర్వంబుగానికఁ బాడునన్పు ।

బహువిధంబులవింతభక్త్యముల్ చేసియే వెలఁదుకయికవిందు వెట్టునన్పు

పుట్టిబుద్ధియెఱింగి యెప్పుడునెఱుంగని ।

బవినముాడునాళ్ళనుభవింపనొనగూర్చి ।

యావదనుధారణంబుగానడలుఁజిచ్చు ।

దరికొలిపిపోవుచుంటివే తల్లిమాకు ॥

క॥ నీగుణరత్ననమ్మద్దియు ।

నీగొనబునునీచుపనులనేర్పరితనము ॥

నీగానవైకుఁషియునే ।

తాగుమఱుదిపోదుమన్పు లావణ్యనిధీ ॥

సీ॥ ఈవేదభాష్యంబవేక్షించినపుడైన లలననన్నెదలో దలంతువేమొ ।
 యీసాంకవమువాడఁదీసినయపుడైన నింతిరోనన్ను స్మరింతువేమొ ।
 నాతియీసాంగాజినముఁజూచినపుడేనియునునన్ను దలఁపున నుంతు
 [వేమొ ।

యీగందసాడియువయోగించునపుడైన పనితజ్ఞప్తికి నేను వత్తునేమొ ।

యంచుదమకున్నవానిలో మంచివియగు ।

వస్తువుల నేరియిచ్చి యవ్వనితలామె ।

గ్రుచ్చికొగిళ్ళగదియిందిగ్రుడ్లనీళ్లు ।

గ్రుక్కుకొనుచెట్టకేనిపీడ్కొలిపిరవుడు ॥

సీ॥ కాకయూర్పులచేసాగఁబువడ్డమోవితోగడువిన్ననైన మొగంబుతోడ ।
 గొలకులనశ్రువుల్ కురియుకన్దోయితోవడఁకుచేదడవాడునడకతోడ ।
 మేననెల్లడలఁగ్రమ్మినగగుర్పాటుతో నూఁగాడుపేదకాఁదీగతోడ ।
 వనటచేఁగలగుండువడిన డెందంబుతో మునుపటివలె లేనితనువుతోడ ।

వచ్చియాపారికాంక్షిప్రవరునకుఁబ్ర

దక్షిణమొనర్చి సాష్టాంగదండవస్త్రి ।

ఇతులుగావించి యాతఁడానతియొసంగఁ ।

బయనమైపోయె ఋషివాటిఁబొసెనురస ॥

వ॥ అనిసూతుండుచెప్పినదరువాతివృత్తాంతంబేమని మునులడు

గుటయు ॥

* తోటకవృత్తము *

కమలాసనసన్నతకామహరా ।

విమలాశయరక్తక విష్ణుశరా ।

యమవజ్జనసేవిత యుద్ధిశరా ।

హిమవత్తనయాధవ కృత్తిధరా ॥

* మందారమాలావృత్తం *

సౌవర్ణశైలోల్లసత్తుంగచాపా ।

వైవస్వతాంభోదనాయుప్రతాపా ।

కైవల్యనంధాత్య కల్యాంస్మిదేశా ।

శ్రీవారణాశీపురీసన్నివేశా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రిరసూభవసూ

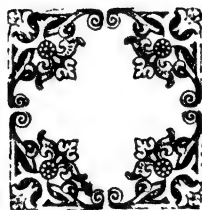
రిజనపిఠేయ సూర్యప్రకాశ నామధే

యప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునందు ద్వితీయా

శ్వాసము.

—————:0:—————

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీపరిబృథకమలాసన ।

గోపాలముఖాచితేయకోటిరమణీ ।

దీపితపదమకజకా ।

శీఘ్రభేదననివేశ శ్రీవిశ్వేశా ॥

వ॥ అవధరింపుము శౌనకాదిమహర్షులకు రోమహర్షణప్రసూతుం
డగు సూతుండిట్లుని చెప్పందొడంగె ॥

ఉ॥ ఆరమణీవతంసము నిజాభులతోడుతమున్నచన్నయా ।

దారినపోయిపోయి తనతండ్రిపురిన్ దటియంగ్రబోలికీ ।

లారులువారిఁగాంచి యపిలంబితయానములొప్పనేగితే ।

వారికిఁమొక్కినిచ్చి సుతయాగమనంబెఱిగించినంతటన్ ॥

మ॥ ప్రతిఘ్రసంబున నేకసైరిభతుభోరధ్రాదికప్రాణభృ ।

త్తతిభూమిస్తతరాసమాంసములచేతంగాని పూరింపరా ।

నితమిసాచకుపీవరోదరమున హృద్యాగ్నజాస్వాగత ।

శ్రుతిజంబైన మహాప్రమోదమిముడన్ జోటబ్బదయ్యెన్ బల్లి ॥

గీ॥ ఇట్లు నిష్కరసంమోదమెసక మెసంగ ।

నర్హసత్కృతిసందేశహరులదన్పి ।

కొలుపుచాలించి దైతేయకుంజరుండపు ।

డొక్కయు త్తమాజానేయమెక్కివెడలి ॥

చ॥ స్థిరపరిణాహమైన పుటభేదనమెల్లనలంకరింపఁగిం ।

కరులకు నాజ్ఞయిచ్చి శిబిక్ ల తగఁగొన్నిటివెంటఁగొంచున ।

త్వరగమనంబుగానరిగె వల్లవబాలకదగ్ధమానమా ।

తెరువుననాశ్మజాముఖిదృక్షయనశ్యదిదృక్షుఁజేయఁగన్ ॥

చ॥ తనకెదురేగుడెంచు తుణదాచరవల్లభుండప్పుదప్పులన్ ।

గని హృదయంబునందధికకౌశుకముఁ బెనునానయుఁ బెనం ।

గొనఁగమనంబు దొట్టువడఁగుంచితచారుమభారవిందయై ।

జనకునిచెంతకేగి భువిఁజాఁగిలిమొకెగ వహావినీఁతన్ ॥

* పంచచామరము *

రయంబునన్ హయంబుడిగ్నిక్రవ్యభుగ్నరేఖుఁడా ।

ప్రియాత్మజాతఁగుచ్చయైత్తిబిగ్గకాఁగిలింపిన ।

క్లియందుఁగూరుచుండఁబెట్టి ధీర్వకేశపాశముఁ ।

శయంబునన్ నిమిర్చుచున్ మసారవేణికిట్లున్ ॥

* మత్తకోకిల *

జంటలేకకుతోభయండునుఁ జంటకోపనిచోట్లకున్ ।

గంటుచాప్పన నిమ్నసీమలుకానీసీమలకింపివా ।

కొంటకున్ గరుపాటుకూరుచు గొడుసీకొదపించియి ।

ట్లంటహాయిగనుంటిఁగులుగుచునేను నీకొకతండ్రినే ॥

ఉ॥ శత్రులచేతఁజిక్కి యరసచ్చిన్నకైవడినున్నసన్నుడౌ ।

హితులనిచ్చి మార్తురఁజయింపఁగఁజేసి పునస్సుఖాప్తికిన్ ।

బాన్రునిఁజేయఁజాలితెనెబా సఖిలస్తననీయనీవును ।

హిత్రితె మత్రోత్రితనపుణ్యఫలంబవుగాక యారయన్ ॥

ఉ॥ ఉత్తమవంశజాతలు నియోజ్యలు పెక్కురుకన్నసన్నలన్ ।

జుత్తమెఱింగియేమటక సేయుపనుల్ గొనుదానవీవుజా ।

గ్రత్తయొకింతదప్పక శ్యపనునగ్రి చెంతఁదన్నో ।

వృత్తియెఱింగి సేవయొనరింపుచు నాకయియెంత నొచ్చితో ॥

సీ॥ తెలియంచమాదిపాన్పులఁబండు నీవుత్త సేలఁబండుట కెంతనెగులువ
[డితో ।

నేరాజువల్పులూ నెడునీవు నారచీరలుకట్టుటకు నెంతతలరినావో ।

వరమణిప్రాసాదవాసినివీ వాకుటింటనుండుటకెంత యేవపడితో ।

రాజార్హభోజ్యముల్ ప్రాశించు నీవాకలములు మెక్కుటకెంతకుమిలి
యకగ్రటాభాగ్యహీనుఁడనైననామ । [నావో

గర్భమందుఁజనించినకతననతివ ।

లెందునేనాఁడునుం బొందియెఱుఁగనికడ ।

గండ్లువడి పెద్దనొచ్చితకదవెత్తి ॥

వ॥ అనిననాసురస సురసవత్సనకీట్లనియె ॥

ఆ॥ తండ్రియెడఁదఁబెడఁదఁదలఁగ లేనియపత్వ ।

మున్ననేమి లేకయున్ననేమి ।

పిత్రహితులుసుతులు పిండతాస్థితియందె ।

డిగ్గఁబడుటచాలలగ్గుగాదె ॥

ఉ॥ స్త్రీలు నిసర్గభీరులనిచెప్పటసత్యమెకానఁదండ్రీనే ।

జాలవియారినయ్య నటఁజల్పిననాడుస్వతంత్రవృత్తికిన్ ।

హేళనపాత్రమామనని యెంతయసిబ్బినొందుచుండితిగ్ ।

బ్రాలుసారన్ స్వబంధుజనమున్ దిలకింపమగూడనోడెదన్ ॥

క॥ నగరమునఁజొచ్చినలుపురి ।

మొగములు నే నెవ్విధమునఁబొడగాఁతునటం ।

చగధీరనామనంబున ।

వగపెద్దయుఁగలిగెఁడుర్నివారంబగుచున్ ॥

ఉ॥ నావుడువాతఁడిట్లనియె నాయనుఁగుంబసివెట్టికూనవీ ।

కీవెడఁగుందలంపువది నేటికిఁబుట్టినదమ్మదైత్యలో ।

కావనకర్త్రీహానినుఁజయధ్వనులొప్పవరప్రదాత్రహా ।

దేవతగాఁదలంచుచునుతింపరెనైగములెల్లనెల్లెడన్ ॥

క॥ పొరబడితికాకయస్స ।

త్పురివారలలోన నోలముననైననినున్ ।

బరిహాసోక్తులుప్రేలెడు ।

వరాకులుండమినిజమ్ము వగవకువృథగాన్ ॥

చ॥ అమృతమయూఖశేఖరమహాత్మునిఁ గశ్యపుఁగొల్పితత్ప్రసా ।

దమహితభాగ్యముంబడనితద్దయుఁడైనదశానుభూతిక ।

గ్గమయినదానవాన్వయముఁగాచుటకైపనిబూనిపుట్టెనీ ।

యమయవతారమూర్తియనియందలునందురువిందుముందటన్ ॥

క॥ ఎక్కెనదె ప్రొద్దుచాలఁగ ।

మ్రొక్కుమునీయిష్టదైవమునకు నెలమితో ।

నెక్కుమిదె కనకశీబికను ।

తక్కుమికనులేనిపోని తలఁకుమనమునన్ ॥

వ॥ అనియనేకవిధంబుల ననూనయించి తనూజాప్రియవయస్యల
నుచితయాప్యయానంబులనధిరోహింపంజేయించి తనయనుంగుతనయనా
కయనర్ఘ్యకనకమయపల్యంకికనధిరోహింపంజేసి తానును వినీతంబు నెక్కి
యర్హనైభవంబుతో నగరంబునకుంజని యారాజన్యకన్యాతిలకంబునుస
ముచితప్రకారంబుననంతఃపురప్రవేశంబుసేయించి సుఖంబుండునంత ॥

క॥ పొలదిండికొలమునంగల ।

తలిరాకుంబోండ్లకెల్లఁదలకట్టగున ।

న్నెలఁతుకకుఁగర్భచిహ్నుం ।

బులుక్రమముగనపుడువ్యక్తములుకాఁదొడఁగెన్ ॥

చ॥ అనుదినమున్లు భాసుఁడుదయంబునఁదోచకమున్ననిదమే ।

లగనిరదధావనాదివిధులన్ గ్రమమొప్పఁగఁదీర్చిగ్రంథముల్ ।

పనిగొనిచూచుచుండు శుభలక్షణప్రార్థనకొఁతయెఱుఁదాఁ ।

కనిదురనుండిమేల్కొనమ గర్భభరాలసయాకతంబునన్ ॥

క॥ మునుపెన్నఁడు బద్ధకమనఁ ।

గ నెట్టిదొయెఱుంగనెట్టికాంతావఁజికిన్ ।

బసులయెడమునువటిచుఱుకు ।

తనమంతయుఁదగ్గిచుండితనమపుడొదవెన్ ॥

ఆ॥ స్వాదుతరపదార్థజాతంబు నేనియు ।

వ్రేలఁగొంతదీసి నాలుకపము ।

రాచిచూచి పనికిరారువంటకువీండ్ర ।

టంచుఁ గనరుచుండు నాంధసికుల ॥

గీ॥ తఱచు చిట్టుములో కిలింతలునుఁగలిగె ।

గమనమతీర్థసూత్రతాకలితమయ్యె ।

సురభిన్మృత్యాజిఘ్రేయ్యుఁగరముహెచ్చె ।

వనజనయనకుఁదౌహృదావసరమందు ॥

క॥ ఆచక్షురుత్సవకరా ।

సేచనకాకృతికిరకగసి నెలంతుకకున్ ।

మేచకములైతనర్పెను ।

చూచుకములుదనులొకింతఘోలములయ్యెన్ ॥

క॥ డిమియుట ప్రాయికమయ్యెన్ ,

రమణీయానూనసహజరక్తిమగునా ।

రమణీమణివా తెఱకం ।

దమయినపాటలగుణంబొదవె నయ్యదనన్ ॥

గీ॥ ఒప్పుగానాభివివరంబునుండివెడలి ।

చక్కగాబారుతీరిచనుచునున్న ।

నల్లచీమలచాల్పయనంగఁజెల్పు ।

మెసఁగునూఁగారు మెలఁతుకకేరుపడియె ॥

చ॥ తఱులఁజిరాత్సువర్ణకలితంబులరూపడఁగించెమున్నుపే ।

దఱిమినయుండియుండియమితద్రవిణంబిపుడబ్బినందునన్ ।

దెఱవవిలగ్నమారజగతిన్ నడుమంతరమందుఁగల్గిచే ।

కుఱినతుటారియిల్లెయిరుగుంబొరుగుఁజెడఁజూచెడుంగదా ॥

వ॥ ఇట్లు నిర్భరగర్భభరాలసయగు నాసురసకు సురసపత్నుండు
తత్తదుదితావసరంబుల వృద్ధాసుమతంబునఁ బుంసవనసీమంతాది శుభ
కృత్యంబులు మహామహంబుననెఱపి దౌహిత్రోదయంబునకుఁబ్రతీక్షించి
యున్నంతవత్సరత్రయంబుపూర్ణంబై వైజననంబువచ్చె నంతనసురేంద్రా
దేశంబున ॥

చ॥ క్రొత్తమెఱుంగునున్నమునఁ గోడలకంతటవెల్లవై చిమే ।

బ్బిత్తరువుల్ పటంబులును శ్రేణులుదీరిచియత్తమంబులౌ ।

నత్తరులన్నియున్ గలిపియంతటఁజక్కఁగనలిగి స్వచ్ఛమా ।

ముత్తైపుష్పగు వెట్టిననబోండ్లరించిరిప్తమంతయున్ ॥

క॥ ఆరాజధానిలోఁగల ।

వారెల్లఁదదీయవై భవముఁగన్ఱానియా ।

సౌరభమునకుమనఁబ్రపు ।

సౌరునకును వెఱుగుఁజెందసాఁగిరిపారుల్ ॥

క॥ పురిటికివలయుపదార్థో ।

తొరములలోనొకటియైనఁగడమపడియెనీ ।

నరకనరాకుండఁగసుర ।

పరిపంథియునుజ్ఞసిద్ధపరవిరిలెంకల్ ॥

గీ॥ ఇట్టులన్నియునమకూర్చియింపుమీఱ ।

నెల్లవారలునున్నఁగొన్నాళ్ళుచనుడు ।

నొక్కశుభవాసరంబుననుదయవేళఁ ।

బ్రసవమృద్వికినొప్పలారంభమయ్యె ॥

క॥ ఆమేలిమాటవినిపుర ।

కామినులందొకతెయైనఁగడమవడకయా ।

చామనుచూడఁజనిరిసు ।

త్రామారినిలయము యావతమయముగాగన్ ॥

సీ॥ సంబాధమునకిది సమయంబుగాదని యుద్రజాతులవెళ్ళగొట్టువారు ।

నల్లరిచేయువారరుగుఁడిచ్చటనుండవలదని కోపించిపలుకువారు ।

నిటనుండరాదుపొండిండ్లకునని పురుషార్థకులనుసాఁగనంపువారు ।

సందడినెవరేమిచల్లఁగాఁగాఁజేయఁగలరొక్కొయనిదార్లుగాచువారు ।

నగుచునతిజాగరూకమైయలఘుకృత్య ।

నిర్వహణదక్షమైనట్టి పూర్వదైవ ।

తేంద్రశుద్ధాంతజనముమేనెల్లశ్రుతిదృ ।

గుక్తిశయములైనర్తిలుచుండెనపుడు ॥

శా॥ అమ్మాయింకనిమేషమొర్చికొను జాతాపత్యవైచాలసౌ ।

ఖ్యమొప్పన్ శయనింపఁగాఁగలవు మావ్యాహరముల్ నమ్మునీ ।

విమ్యాడిన్ మగవారలెల్లవినఁగానేడ్వంగరాదామన ।

స్యమెల్లన్ గడచెన్ సుఖప్రసనమాదాలస్యమేలేదికన్ ॥

మ॥ అనియోదార్పుచుఁ బహ్వపత్యలుప్రసూత్యాభీలమందారితీ ।

రినసద్వృద్ధవిరంటులంతికధరిత్రన్ జేరికూర్చుండిసా ।

నునయోక్తుల్ వదియింపుచున్ నడుమ నెన్నోకప్తవిస్మారణం ।
బునకై మోదకరంబులైనచరితంబుల్ చెప్పుచున్నంతటన్ ॥

ఆ॥ పడఁకు వెడలివచ్చు వెడఁదవామెకముల ।

కొలముగండుకొదమచెలుపుజూపు ।

చప్పుడుదితుడయ్యె నభిరామభీషణ ।

మూర్తియగుచు నగ్రపుత్రకుండు ॥

క॥ కంచముఁగొనిగణగణమో ।

యించుచుఁగలిగిళ్ళుచల్లివృద్ధాచార ।

ప్రాంచితవిధానములునడి ।

పించిరితతత్వలైన పెద్దముదునఱుల్ ॥

మ॥ లలికావిగ్రహకాపెకున్ గ్రహములెల్లన్ మంగళస్థానసు ।

స్థితిసాప్తరేడుభవ్యలగ్నమునఁద్వైతీయాకుండౌపుత్రుండం ।

చిత్రసౌందర్యవిశేషసంహననరోచిస్సృరితోఽన్యత్త్విషాం ।

పతివుట్టెన్ పొలదిండులెల్లరును సేబాసంచున్గింపఁగన్ ॥

క॥ అంతమటికొంతసేపటి ।

కింతటితోఁదీతొనాకృహితులకు నెల్లన్ ।

వంతలనిపారులెల్లరు ।

సంతసపడఁజరమపుత్రసంభవమయ్యెన్ ॥

ఆ॥ పెక్కులగుకష్టఁపుఁబురుళ్ళుచక్కఁగ నెఱ ।

వేర్చియటమగుతుగన్నసావికయొక్కర్తు ।

నాభిలవనాదికములువిన్ననువెలర్ప ।

నెరపిపురుడులువోసెనాని సుఁగుతిగతు ॥

క॥ శయనత్రితయమునస్తవం ।

ధయత్రయము సౌఖ్యశౌయితంబయిజ్వలన ।

త్రయమోయననిజదీప్త్యతి ।

శయమునఁ దేజరిలెఁబొరజనముప్పొంగన్ ॥ [కతె ।

సీ॥ జీర్ణపాదుకజకిరఁచెవికిఁద్వారోపాంతమున వ్రేలఁగట్టించె ముగుదయె
పురిటిగీమునఁగాలిసారరాదటంచు వాతాయనారరములు మూయునొ
[కతె ।

కూర్పుండిబాఁపనికూఁతురుమాలని పెండ్లా మనుచనులపించునొకతె ।
కుడుపైనతరువాతఁగూర్చుండఁబగభృ కతలఁబ్రొద్దులుపుచ్చుఁజతు
జొత్తుపాపలు ముగురికిఁదత్తదవన । [రయొకతె ।

రములఁగావింపవలసినరక్షణములు ।

లెస్సబోధించుచుండుఁబలిక్కియొకతె ।

దితిజసుతకుఁజాతాశౌచదినములందు ।

క॥ వారలయదయమువంశపు ।

వారికెతత్రాద్యశోత్సవప్రదమైయె ।

ప్పారనసురేంద్రప్రీతికి ।

మేరయె లేదనవిశేషమేతలపోయన్ ॥

ఉ॥ అయ్యసురేంద్రుఁడప్రతిమహర్ష యుతుండయిరాజభోగపుం ।

వియ్యపుఁగూడుపచ్చడులుబెక్కులుకూరలునూరుగాయలున్ ।

దియ్యవిపిండివంటలును దీనజనాభికి వేనవేలకున్ ।

వియ్యపువారికిఁవలెనె నెయ్యముమీఱఁగఁబెట్టెఁదృప్తిగాన్ ॥

క॥ పేదలకుషడ్రపోపే ।

తొదనములునంశుకములునొసఁగిక్కతులకున్ ।

సాదులకుషోడశమహా ।

ప్రాదేశనములూనరించెఁబ్రమదభరమునన్ ॥

ఉ॥ దానవరాణ్ణిదేశమునఁదాసులుతద్దప్రసూతికృత్యనూ ।

ధానలుజాగరూకలయితద్దితిజార్భకతల్లజత్రయిన్ ।

మానవతేన్ లవంబునుఁబ్రమత్తతనొందక స్వాపలేపముల్ ।

మానితమిద్రలన్ దివములన్ సరినాగయుచుండిరత్తతన్ ॥

శా॥ చేతశీమలఁజోటుచాలమిమదోత్సేధంబొగిన్ బాహ్యుని ।

ర్యాతంబై విరబారె మేనననహీరాలంక్రియామూల్యును ।

శ్వేతాఛాదనశేఖరాదిధరులై వీటణజనుల్ వర్తిలన్ ।

జాతాశౌచదినంబులెల్లఁగడచెన్ శాతంబశౌతంబుగాన్ ॥

గీ॥ అప్పుడను రేండుఁడత్యంతహర్షమాణుఁ ।

డైయనపదేశగాఢభక్త్యన్వితముగ ।

బహునమస్త్రియలానరించి భార్గవుండ ।

లంచెమనమున నట్లుతలంచుటయును ॥

[నెఱింగి ।

సీ॥ పొలదిండిరాయఁడప్పుడుదన్ను రాదలంచుటకుంగతము తెల్పిచూడ్చి-

పయనంబువిదిశతపర్వవండురఁదడవుండనచ్చటననియూఁజించి ।

పదినాళ్ళకుంజాలుపాఠముల్ గట్టిగానొకమాతెయెల్లశిష్యులకుఁ జెప్పి

యగ్నికార్యాదికృత్యములు శండామరులనుతనూజాతులకప్పించి,

వత్తునీ వెంటననికట్టువల్వకొంగు ।

వట్టుకొనికాళ్ళకిడ్డమువడినదిటుత ।

కొమరితనుదేవయాననుకు స్తరించి ।

సోఁకుదులరాచవీటికి శుక్రుఁడరిగె ॥

మత్తకోకిల॥ యోగవిత్తవరుండు కావ్యుండు వ్యోమయానముచేతన ।

శ్లేగుదెంచుటెఱింగి యయ్యను రేండుఁడఛలభక్తియై ।

జాగుసేయక లేచి పాద్యమొసంగియర్చుమునిచ్చియ ।

ష్టాగురూత్తమపాదయుగ్మమునందొసర్పఁబ్రణామముల్ ॥

క॥ దేశికునిచేతఁబదపడి ।

యాశీర్వాదంబులంది యాడైతేయా ।

ధీశుఁడుతగుగడ్డియనుప ।

వేశింపఁజేసి యనియె వినయంబెనయఁ ॥

చ॥ నిరుపమదివ్యబోధమహనీయయదీయగృహాత్మమంబుత్వ ।

చ్చరణసరోరుహద్వయరజఃకణమండితమానోయమ్మహా ।

పురుషునిదివ్యనుందిర మెపోధరణీతలవైజయంతమ ।

ష్టరుషుఁడెవిష్టపత్రితయపూజ్యుఁడు మాటలువేయు నేటికిఁ ॥

ఉ॥ అంతకహంతృపుణ్యచరణాంబుజమ త్రమధువ్రతాయితే ।

స్వాంతభవాదృశుండు గురువర్యుఁడుగల్గినమాకునారయఁ ।

వితయెభద్రలాభములు వీరలెసుమ్ముభవశ్రుసాదరూ ।

పాంతరభూతులై నసురసాత్మభవుల్ ఘనబోధశేవధీ ॥

మ॥ అనుచుఁ జొత్తునిసుంగులఁ ముపుర నెయ్యంబొప్పఁడెప్పించియ ।

ద్దనుజాచార్యునిపాదపద్మములమీఁదఁ వై చిన్ద్రజూచియ ।

మ్మునిశొద్ధులుఁడు నెత్తియాస్త్రనపులఁ ముద్దాడిదీవించెనిం ।

పునదై త్యేంద్రుఁడు వేఁడె నామకరణంబుల్ వారికిఁజేయఁగఁ ॥

వ॥ అప్పుడొకశుభముహూర్తంబున ॥

ఉ॥ పండితలోకమండనుఁడు భార్గవుఁడాయ్యనకుంచె శూరప ।

ద్ముండనుపీరు రక్కసులమొత్తములెద్దయొమోదమందఁగఁ ।

రెండవవానికాఖ్యయొనరించెను తారకుఁడంచు శింహవ ।

క్తుండనుపీరువెట్టెఁగడగొట్టినిసుంగునకెల్లరాననఁ ॥

గీ॥ ఇట్లు వారలకుఁజేరులేరుపరచి ।

దితిసుతాధీశ్వరుండుప్రార్థింపఁగొన్ని ।

నాళ్ళుతదైత్యపుటభేదనముననుండి ।

భార్గవుండేగె నూఢార్థధూర్ధవుండు ॥

చ॥ అమలినతారకాగణసమన్వితమై తనగారుశుక్లప ।

క్షుమున సుధాంశుచందమునఁగ్లానియొకింతయులేక వాసర ।

క్రమమునవర్ధమానులయి కాశ్యపులమ్మగురుఁ సురద్విష ।

శ్చముదయదృక్పథకోరకతుషారకరాయితహరిమూర్తులై ॥

క॥ అల్లారుముద్దుగావ ।

గ్నిల్లుచుఁగ్రియమాణమృదురుదితులై పలభుక్ ।

తల్లజానిహృదయమెంతయుఁ ।

జల్లఁబడఁ బ్రాక్రుచుండుచిత్వరములలోఁ ॥

మ॥ కరతాశమ్మలుసల్పి రమ్మనెడపైగఁజేతులందీయనం ।

కురితద్విత్త్రీరదంబులుల్బణములై గోమొప్పగానవ్వుచుఁ ।

మరుగుల్ దండకఁడెంబులుంగరములున్ ముద్దొల్గుచుండఁలన ।

తగరముల్ చాఁచుచులేవఁబోదురగులుఁ గౌతూహలంబందఁగఁ ॥

మ॥ పడిగారమ్మనిచప్పటుల్ చఱఁపిల్వన్నవ్వుచుఁలేచిచి ।

ట్టడుగుల్ మెల్లనవెట్టుచేగిపిఠివిన్యాసస్థలత్పావలై ।

పడియెడ్వ నైసలేవఁడిసి నృపమొప్పఁ జంద్రహారాదులౌ ।

తొడవుల్ చిక్కులుతీసియెత్తికొనిముద్దుల్ వెట్టుకొండ్రొంగనల్ ॥

చ॥ ఉరుతరపూర్వశైలిశిఖరోద్యదహర్పతితేజులైనక ।

ర్బరసుతులిట్లుశైశవపుముద్దులుసూపుచుఁగొన్నినాళ్ళుత ।

త్పరజనులఁ సురద్విడధిపుఁసరిగానలరింపుచుండవ ।

త్సరములునాల్గువోయి శుభదంబుయొడవయెఁడుదూఁకొనెఁ ॥

సీ॥ చిడుగుడుపుట్టి నెట్టుడుగాయయాబంకులల్లా నేరేళ్లుచింతాకుచుణుమ ।

ఋచికన్నులకచ్చబుడికిసిఱికిచొప్పబెండ్రువంచపుటాటపిల్లదీపు ।

తూరనగోలలుదూఱుమగ కెనపుట్టచెండ్లుఁడఁగురుమూలచిందుపర్పు ।

శిరిశింగణావత్తిచీకటిమొటికిళ్ళుగోటదొర్లుడుకాయకుండెనగిరి ।

మొదలుగాగలకూర్దనంబులపుడపుడు ।
 తోడిబాలురతోఁగూడి యాడుచుండు) ।
 శూరపద్మాదులారాజసుతులుముగురు ।
 మేలుచేతులెతమకోడిమిడుకువడఁగ ॥

వ॥ అప్పుడనురేందుండు గుర్వాదేశంబున ॥

ఉ॥ భాసురశేముషీకునొకపండితునింబిలిపించియక్షరా ।

భ్యాసమొనర్పజేసి తగుభంగిబహుశృతుఁజేసి తత్సఫీ ।

శాసనమందివిద్వైలను శ్రీధృఃబలింపనబుద్ధపూర్వసం ।

తామ్రులనప్పగించెను సుతాతసుజాతులనమ్మనీషికీ ॥

ఉ॥ బిడ్డులు లేనివాఁడగుటఁ బ్రేమమునంగృతమంతనసేనియన్ ।

గొడ్డునుబాఁదినట్లెపుడుఁగొట్టక బోధనెసాధుఁజేయుచున్ ।

మడ్డలనున్ శ్రమంపడిక్రమంబునఁ బ్రాజ్ఞులఁగానొనర్చుచా ।

దొడ్డుగురుండుపున్నియఁపుండ్రోవకుఁబాతులఁజేయుఛాతులన్ ॥

చ॥ అయవిదను త్రముండు గురుఁడప్పుడుముందుగనోననుశ్శివా ।

యయనుచువ్రాయనుం జమవనాదటనేర్పి అఱిదియుఁ కఖా ।

దియును తథాదియాదియునుఁదెల్పెడినాలుగుబట్లు వ్రాయగా ।

రయమెసఁగఁ బరింపసుకరంబుగ నేరిపె శ్రద్ధధానుడై ॥

క॥ పిమ్మటఁ గుణితముఁ గఱపిప ।

దమ్ములనొకఁటియుఁ దప్పదవకుండఁగవా ।

కృమ్ములఁజదువను వ్రాయను ।

ఖమ్ముగ నేర్పియునుఁ బుస్తకమువట్టించె ॥

ఉ॥ వేయమొగమ్ములఁ జెలఁగునీనులకంటికినుద్దియానుపా ।

ధ్యాయుండు శ్రద్ధధానుడయి తల్పిరతఁ జదివింపఁబాలరా ।

మాయణమాదిగాఁగలుగు మాణవకార్వా ములైన గ్రంథముల్ ।

పాయనిశ్రద్ధతోఁ జదివి ప్రాజ్ఞతనొందిరి కశ్యపాశ్మజుల్ ॥

ఉ॥ ఆపలలాశిరాట్పుధుకులట్లుపలభివిశేషమొప్పన ।

ధ్యాపకుఁడెంతనిష్ఠురతరాంశముఁజెప్పిన నంతలోనెని ।

ద్వాపరులైగ్రహింపుచుఁ ధరాజనులెల్లఁగుశాగ్రబుద్ధులీ ।

పాపలబంచుమెచ్చుకొనఁ బాతముచేసిరి గ్రంథజాతముల్ ॥

ప॥ మఱియు ఋగ్యజుస్సామాధర్వణంబులను నామ్నాయవతు
ప్రయంబును శిక్షావ్యాకరణధందోనిరుక్తజ్యోతిషకల్పంబులను షడంగం
బులును మీమాంసా న్యాయవిస్తర పురాణ ధర్మశాస్త్రంబులును నాయు
ర్వేదంబును ధనుర్వేదంబునుఁ గాంధర్వంబును నర్థశాస్త్రంబుననన్ బ్రశి
ద్ధంబులైన యష్టాదశవిద్యల నామూలచూడంబుగా నవగతంబులుచేసికొ
ని యంత స్తంత్రంబునుపేరంబరఁగు పూర్వమీమాంసయుఁ బ్రాచీనతర్కం
బును నుత్తరమీమాంసాపరనామకంబగు వేదాంతశాస్త్రంబును నక్షపా
దకృతంబయిన నవీనతర్కంబునుఁ గపిలకర్తృకంబైన యోగశాస్త్రంబు
ను లోనుగానఖిలశాస్త్రంబులునుఁ దుదముట్టినధ్యయనంబుచేసి గదా
యుద్ధనియుద్ధంబులయందు మేలుచేతులయి యసిముద్ధరతోమరప్రాసపర
శ్వధశతఘ్నికాది వివిధాయోధనసాధనంబులనుపయోగించువిధంబులున
మర్మకంబుగా నెఱింగి శూకలమదకలాదుల నశ్రమంబున నాశ్రవంబు
లుగాఁజేయనేర్చి శింధుర గంధర్వాద్యారోహణంబుల యందతిప్రవీణులై
చతుష్టక్తికళలయంచునప్రతికృతులై నిజమాతృవంశసముచితంబగు శౌం
బరియందప్రతిబింబత్వంబునొంది పోడశసమావయసుకలయి పోడశశతా
పరిపూర్ణకళానిధులచందంబున రాత్రిచరబృందామందానందధుస్థాలల
యై వర్తిల్లుచుండిరంత ॥

గీ॥ అఖిలవిద్యావిశారదులధికబలులు ।

నైనమనుమలఁగనుఁగొని యమరవైరి ।

పంకజాక్షాదులెల్లరు నింకఁదనకు ।

లెంకలని పొంగుచుండెను శంకదక్కి ॥

క॥ అతిలోకశుష్కవిద్యా।

ప్రతితులగు రాజసుతుల ప్రథవిష్టపవి।

శ్రుతమైతనరంగనగర।

స్థితులు వికుర్వాణులై నుతించిరి సురస॥

* ఉత్సాహవృత్తము *

శూరపద్మతారకులను సూనువరులువిద్విష।

చూర్ణపద్మపద్మవరులు సుదతిసీకుఁగల్గుట॥

వీరమాతవైప్రశిద్ధివెలసితీవు జిష్టుడే।

వీరమాతలోదరులకు వెతలుపొసఁగునట్లుగ॥

చ॥ అమృతమయూఖశేఖరమహాత్మునిఁగళ్యపుఁగొల్పితల్రప్తసా।

దమహితభాగ్యముం బడసి తద్దయుఁదైనృదశానుభూతిక।

గ్గమయిన దానవాన్వయముఁగాచుటకై పనిఁబూనిపుట్టెనీ।

యమయవతారమూర్తియనియందలు నిన్ను నుతింతురెప్పుడు॥

క॥ అనిష్లాఘించెడు స్థానీ।

యనితంబినులఁ దిలకించి యాశరవనితా।

జనతారత్నము వేదాం।

తనిశ్మలాకారధవిదురతగనిట్లనియెన్ ॥

వ॥ భవత్సంస్థాఘ్యమానవిషయంబునందు మత్స్రయోజకతాల
వంబును లేమింజేసి మీయొనర్పు ప్రశంసావచనంబులకు నణుమాత్రం
బును హర్షమాణస్వంబునొందనోపనేమనినఁ గాత్రధారి సూత్రధారిశేతి
జంత్రంపునాట్యచాత్రంబులాగునఁ జగన్నాటకసూత్రధారుండగు నీశ్వరు
నిదగు నిచ్చాశక్తిత్రిష్టలం దిరుగునకాని చేతనునకు స్వాతంత్ర్యంబుసిద్ధా
ర్థబీజమాత్రంబును లేకుంటసిద్ధార్థంబు నర్వంబును నీశ్వరసంకల్పనాధ
వంతంబకాని యొండుగాదభీష్టకృత్యంబులు నిరంతరాయంబుగా నెఱవే
ర్చికొనియు ననిష్టక్రియాకలాపంబు దూరాపాస్తంబుగా నొనర్చియు ధ

న్యూలగుట జన్మలకు శక్యంబగునట్టివియెకావునఁ బ్రాజ్ఞులగు వాగ్జ్ఞానమూ
లకంబులగు మమతాహంతులను మొదలంటవిడిచి పురాకృతకర్మవశే
సంప్రాప్తంబులగు సుఖదుఃఖంబులకు మోదభేదంబుల నందకద్వంద్వస
హులై నిత్యతృప్తులగుచుఁ గాయంబులు జలబుద్ధుడప్రాయంబులగుటనై
హికసుఖాసుఖంబులచిరరాత్రానుభావ్యంబులని యెఱింగి వానిఁగణింప
కయపునరావృత్తికసనాతనానందసంధాయకుండగు గూఢచరణాభరణ
చరణారవిందంబుల న్వహూరాత్రంబును నవ్యాజభక్తిమత్త్వంబునను
పాసించుచుఁ దేహయాత్రగడపుట యశరీరధారిక వశ్యానుష్ఠేయంబు
స్వకృతంబులగు సుకృతదుష్కృతంబులై పుణ్యపాపలోకానుభవహేతు
భూతంబులగుంగాని కొడుకులు నన్నేమియుద్ధరించెదరు నేను కొడుకుల
నేమియుద్ధరింపనేర్తు నీజనయిత్రీత్యపుత్రత్వాది సంబంధంబు లాభాసమా
త్రంబులుకాని వాస్తవంబులుకావు కావున నింతమాత్రమునకై మిథ్యా
శ్రంశంసనములనన్నేలయభినందించెదరు. వలచుపొండనిన నశ్రుతచరంబగు
నాసురసపరిజ్ఞాతృత్వంబునకచ్చెరువడి యవ్వరపురంధ్రులు నిరంతరంబు
నుఁదదంతేనాసినులై ధర్మనూఢ్కంబులెఱుంగుచుఁ గృతార్థులగుచుండి
రిదియిట్లుండ ॥

ఉ॥ బుద్ధిబలంబుఁ దేహబలముఁ సహజన్మలకంఁజెఁ బాధనం ।
వృద్ధములై యెసంగఁగులజేడితశౌర్యుఁడు తారకాసురుం ।
డిద్ధపరాక్రమంబునరమేశ్వరముఖ్యులచేత నేనియుం ।
యృద్ధములఁ జయింపఁబడకుండ వరంబులనందఁగోరుచుం ॥

ఆ॥ సర్వవిద్యలకును సర్వభూతములకు ।
హరుఁడె యీశ్వరుండటంచు శ్రుతుల ।
నొప్పెఁబడుల మొదటనువసర్జనంబగు ।
నోననమశ్శీవాయ యుదితమయ్యె ॥

ఉ॥ కావున నెల్లవేలుపులకంటె నితాంతగరిష్ఠుడమ్మహా ।
 దేవుడె యట్టిసర్వజగతీవతియా పరమేశ్వరుక శివుక ।
 భావమునందుఁగొల్చుచు దపంబొనరించెదఁగానకేగియం ।
 దావిభుడెన్నియబ్బములకైనఁగనంబడుదాక నిఘ్నోక ॥

మాలినీవృత్తము॥ అనియపవివికితృస్వాంతుడై కానకేగక ।
 జననివలన నిర్దేశంబునుక బొందుకోరిక ।
 జనిజననివదాంభోజాతయుగ్మంబుఫాలం ।
 బుననారయఁగసోకక మ్రొక్కి యిట్లంచుటలెక ॥

శా॥ తల్లికానకునేగి సర్వజగదాధారుక శివుఁగొల్పుచం ।
 చల్లలక దపమాచరించుటకు దర్శంబూనితిక బూర్ణమా ।
 నుల్లాసంబుననీశుచేవరము ప్రత్యూహంబు లేకందిశో ।
 భిల్లక దీవనయిచ్చి శెల్వానఁగి సంప్రీతికననుక బంపుమీ ॥

క॥ ఇచ్చటనున్నట్లుగవే ।
 వచ్చెదఁ బూర్ణప్రతిశ్రవమునముదలనీ ।
 విచ్చిన నభికాక్షునిచే ।
 జెచ్చెరవరలాభమంది శిష్టనుతగుణా ॥

క॥ అనిపలికినతనుజునిసా ।
 ర్థముకవిని బుధపనాయితనయాతనయా ।
 చనియెదఁ గానలకనియెదు ।
 నినుఁజూసిన నోర్వఁగలనె నిముసంబైనక ॥

చ॥ భయదములైనపోరుల సుషమ్వులకోడి నశించుదానవా ।
 న్వయముసముద్ధరింతువనినమ్మిన యయ్యసురేంద్రుఁడాత్మనెం ।
 తయ్యుఁదురపిల్లఁజొట్టములుతల్లడమందగ నిట్లుమారపుం ।
 బయనముసేయుయత్నమిది భావ్యమెనీకుఁగుమారకోర్తమా ॥

- ఉ॥ నావుడుఁదారకుండనురణంబున లేఖులఁగెల్చి దైత్యులకా ।
 బ్రోవఁగఁజాలనేమొ న్వవపుర్ద్రవిణంబుననన్నశంకచే ।
 దైవసహాయతంబడయుత్పన్నముగల్గియకాదె యిట్లుగాఁ ।
 బ్రోవఁదలంచి నాడ నహిభూషణుఁగూర్చి తపంబుసల్పఁగకా ॥
- ఉ॥ పూర్వసుధాశనాన్వయము మోపుగఁగట్టి తదీయభారము ।
 సర్వమునాచుశీర్షమునఁ జల్లఁగనుంచుదురంచెటింగిత ।
 ద్ధర్వహభారనిర్వహణధుర్యతకుఁ దగియుంటకేకదా ।
 గుర్వతికప్తకృత్యమునకుఁ గడఁగక మదినిశ్చయించితకా ॥
- ఉ॥ ఖ్యాతిమహాలవాలమగు కర్బురవంశముఁగొంతనిర్దయా ।
 రాతులుగ్రొచ్చిరంచు వినఁగ్రాఁగెడునాహృదయంబువైరని ।
 ర్యాతనమాచరింపమిపరాసుతకంటెనుఁబెద్దయంచమ ।
 వ్వాతిశయప్రచోదితుడనై పనికింతటికుడ్యమించితకా ॥
- గీ॥ శత్రులకుఁ గుండెగాలమై సర్వవేశ ।
 లంచునెచ్చటఁజూచిననచటఁదానె ।
 యగుచుఁ గన్పట్టువిధమున మగఁటిమిఁగను ।
 బరుప లేనిదేవన్ద్రతుబ్రతుకుబ్రతుకె ॥
- గీ॥ శ్రమలవములేని సుఖతరాసనయొకటియుఁ ।
 బుధులకుఁ గంటకుడఁగాక పొదలుటాకటి ।
 యునుగనీవిప్లునాదుసముద్యమమ్ము ।
 మేకొనకయుంటె మూడవమేలునాకు ॥
- క॥ మగఁటిమివిపక్షహృదయా ।
 వగతముసేయఁదగనేని వర్షధరుడనై ।
 నగరుననవరోధమునకా ।
 మగువలకాడంగిపనులొనర్చుచునుండున్ ॥

చ॥ శ్రీతజనవత్సలుండయిన శీతమయూఖికలాకలాపుఁగూ
 ర్చితపముసేయనేగుటకె చింతిలియొప్పనిదానవెట్లున ।
 హృతిలుదువమ్మ రేపుపలుమానిసిదిండ్లనుమన్నిగొన్నయ ।
 చ్యుతమఘవాచులౌ కడిదిజోచులతో నెదిరింపఁజంటకున్ ॥

గీ॥ తనయుతనయు క్తికసమాహితముగనిట్లు ।
 నొడువునొడువులనాసోఁకుపడఁతియాల ।
 కిందికిందిదపత్రపాఁపైబాధ్య ।
 మానమానసయైయ నె సూసుఁగాంచి ॥

శా॥ పుత్రానీదృఢనిశ్చయంబుఁడెలియన్ బోవట్లునీవంటిఁగా ।
 కత్రాసంబుగనడ్డమాడుదునటయ్య రాజవంశంబురు ।
 జ్ఞేత్రల్ కోరుచునుండ్రుగాదె సుతులన్ విక్రాంతులన్ నీవిటుల్ ।
 యాత్రంబుం బ్రకటింపఁజూచుటకునే సంతృప్తఁగాకుంచునే ॥

క॥ అమలాత్మక నేనెశమన ।
 దమమఁభజింపుదాని చెప్పఁదలఁదియుబహువా ।
 రములుగన స్త్రీస్వాతం ।
 త్రయమర్హతియనినియమింపఁదలఁకుచునుంటిన్ ॥

ఉ॥ తెమ్మెరదిండిపెన్ దొడవుదేవరనీకుఁబ్రసన్నుడైయభీ ।
 ప్తమ్ములొసంగు సవ్యభుజసంచలనాదికసన్నిమిత్రముల్ ।
 నమ్ముకార్యసిద్ధిపిశునమ్ములుచొప్పడెడున్ శుభస్య శీ ।
 మ్రమ్ముచుచున్ బ్రయాణమికఁగమ్ము త్రిశుద్ధిగనాజ్ఞయిచ్చితిన్ ॥

ఉ॥ ఇమ్మ భయాపవర్జనము నిమ్మఘవత్పరిపంధికోటికిన్ ।
 దమ్మభరింతువీవనిముదమ్మనఁబొంగుచునుండిరాశరుల్ ।
 కమ్మప్రయాణమింకఁగుతుకమ్మననేను ననుజ్ఞయిచ్చితిన్ ।
 రమ్మపినాకికేఘనవరమ్ములుగైకొని వైశమింటికిన్ ॥

క॥ సహజద్వేషణులమరులు ।
 బహువిఘ్నములాచరించి బాధింతురొకో ।
 గహనమునకు నీవగ్రియ ।
 సహజస్తస్వహోయ్యుడవయి చనుముకుమారా ॥

గీ॥ అతడు జ్ఞానబలముల నీయంతవాడ ।
 కానననోన్యసాహాయ్యకమున మెలగు ।
 చున్న మీకవక్రతీసేయనోడుదురభి ।
 యాతులు నిరంతరాయమా మీతవంబు ॥

* మానినీవృత్తము *

పమొవచించితినుచు హనన్ముననెంచి యలక్రమముసేయకమా ।
 తానుహుచే నపవాదముగైకొని తప్పక యగ్రియ్యుతోనటపి ।
 భూములకేగుము నీవసహాయతబోవుటయిక్తముకాదునుమీ ।
 పామరబుద్ధివిగా వెదలోపలఁ బొగుగ యోచనసేయఁదగున్ ॥

క॥ నినుఁబొగడరాదుగాకతి ।
 ఘనమతిలేకః పథానగంతవ్యయనన్ ।
 వినవే యగ్రజుఁదోడుగ ।
 గొనియరుగుమడవికి నీకగుంభవుకంబుల్ ॥

సీ॥ శీర్షంబు వోయినుకైశికుఁడు బాహోయ్యగద్వంద్వముచ్చాజగవప్రవేష్టు ।
 డుదరదేశంబుకాకోదరాభరణంబుచరమాంగముకరీంద్రచర్మధరుడు ।
 కటిసీమబెబ్బలికడవనంపుండాల్పు గుహ్యంబఖిలలాకకోటిగురుడు ।
 ఊరుజంఘలనూరుసారధిరదభేదికరపాదములు దండధరమధనుడు ।

శిష్టనిఖిలాపఘనములు శిష్టవస్త్రి ।
 తాచ్చుతాపదానుడు తాపసాగ్రణీసు ।
 నోవితచింగ్యమానపదాబ్జుఁడీశ్వ ।
 రుండనుక్రోశభరమునఁబ్రబోచుఁగాత ॥

* మహాస్థగ్ర *

అనుచున్ దీవింది యగ్రియసుతుఁబిలిచి యాయచ్చుతద్వార్తపర్యం ।
 బునునా వేదింది సాయంబుగననుజునితోఁబోవశాసించియాతం ।
 డునుఁబ్రీతిన్ మైకొనన్ వీడ్కొలిపె సుతులఁబాండుమృతిస్వచ్ఛక్రీ ।
 ఘనులన్ సాధిష్ఠరక్షాకటకలనఁజ్రాగలగాఁజేసికూర్మిన్ ॥

గీ॥ జననివీడ్కొనియప్పుణ్యజననికాయ ।

శస్త్రవిగ్రములుచ్చప్రశస్తసౌధ ।

దేశముననున్నతాతనిదేశమంద ।

నచటునకు నేగిరి వీనీతినచటులులయి ॥

ఉ॥ ధృష్టులు కూతుబిడ్డలరుదెంచివినీతినశేషవిగ్రహా ।

శ్లేష్టమహీకులైయెఁగిదిత్తమునందుఁబొసంగియున్నస్వా ।

భీష్టమువిన్నవింప ననురేంఁడునెంతయుహృష్టచిత్తుడై ।

శిష్టియొసంగెవారికి విశేషపుండ్రవనలిచ్చి ప్రీతితోన్ ॥

గీ॥ మాతచేత మాతామహుచేతనట్లు ।

పూర్ణతరమనసాకరమాముదలవడసి ।

రాజనైపథ్యములుడిగ్గద్రావితాప ।

పార్హవేషముల్ తాల్చిరయ్యధికబలులు ॥

క॥ శరములు నిశ్శ్వసములును ।

దరకసములుఁగేలుదోయిఁదాల్చివెడలిరా ।

సురసాసుతులు హిమధరా ।

ధరసవిధయియాసులై యుదజ్ఞుఖులగుచున్ ॥

క॥ దానవరాజకుమారులు ।

కానకుహరుఁగూర్చి తపముఁగావించుటకున్ ।

బోసుండుటవినియాశిశు ।

జీనముగావారిఁజూడఁజేరిరి పౌరుల్ ॥

ఉ॥ ఆదితిజాన్వవాయజులకందలకుందమపోకఁదెల్పియా ।

మోదమెలర్పఁబెద్దలకుఁమొక్కి- తదీయములై నదీవనల్ ।

ప్రొదిగనందిముండ్లకికఁబొండునియెల్లరవీడుకొల్పియా ।

సోదరులిర్వురున్ జనిరసూక్ష్మతపశ్చరణైకకాంక్షులై ॥

వ॥ ఇట్టుచెప్పిన సూతునిఁదదనంతరొదంతంబేమని మునులు ప్రశ్నించుటయు ॥

సుగంధివృత్తం॥ దృక్తునూనపాద్భుతప్రతీతపంచసాయకా ।

ముక్తిదాయకా జగత్సమూహముఖ్యనాయకా ।

భుక్తులోకభీకరప్రభూతమ్నలాహలా ।

భక్తులోకపాపపాశబంధమోక్షదోహలా ॥

విమృశ్యాలావృత్తం॥ శారీచేతఃకంజాదిత్యా ।

పారాశర్యాసాతస్తత్త్యా ।

పారావారప్రాంచస్తూణా ।

వారాణశ్యవాసాయీశా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితానైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ

రిజనవిధేయ సూర్యప్రకాశ నామధే

యప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునంచ తృతీయా

శ్వాసము.

—:0:—

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క॥ శ్రీకాశ్యపగోత్రాంబుధి ।

రాకాపిదుపోననాథ రాజధృదయా ।

జ్ఞాకరచక్రాంగోత్తమ ।

కాకోదర రాజవలయ కాశీనిలయా ॥

చ॥ అవధరింపుము శౌనకాది వీరవసులకుగ్రశ్రవసుండిట్లనిచెప్పం
దొడలె॥

క॥ స్థానీయజనుల ఓహోని ।

యానక్తంచరకుమారుల నవరత్న ।

స్థానమున ననేకసరి ।

తాననగిరి నీవుదాదికముగడదితుది ॥

ఉ॥ శౌర్యసహాయులై యరిగి సంయమిలోకకృతాధ్వరాదిస ।

తారకము నిర్జరోత్తరసుధామయశస్త్రరాన్నదానని ।

ధార్మము సస్మహ్మహణితల్లజధుర్యమునైన మందరా ।

హార్మము నాసురాదివిహార్మము విర్వరుగాండిరొక్కట ॥

గీ॥ కాందితమ్భాధరాధిత్యకాథలితి ।

కిరిగి యచ్చటబడపీశమానోద ।

నార్థమొకపల్లెగహినీడ నధివసించి ।

యనుజునకు శూరవద్మృణ్మినుచుఁబలికె ॥

ఉ॥ ఈగిరియే నిదానముగ నిండుఁడులోనగు సూడుకాండ్రచే ।

నేగిరి ప్రేతలోకమున కెందఱొత్తోంటినిశాచరుల్ సహూ ।

భోగిరిపుల్ హిరణ్యకశిపుప్రభృతుల్ మనపూర్వవీగిరి ।

ప్రారిణిస్థలంబున దశంబొసరించిరి మున్ను నిష్ఠతో ॥

ఆ॥ అనినొడివి తదుచ్చయముఁ బ్రశంసించుచుఁ ।

గొంచెమచట విశ్రమించిలేచి ।

తద్విశేషములను తగనెల్లెడలఁజూడ ।

వెడలి యన్నయనె యవీయసునకు ॥

ఉ॥ వాజిముఖోపమాస్య పరివర్తనవిహితపాంసుముద్రలు ।

స్త్రీజతురాగర క్తవదరేఖలుఁ దన్మధునవ్యవాయక ।

శ్లేషపత్రై యెసంగరహినించెడు పూపాదనెగ్గడంపుడే ।

రీజులుగంటె కిన్నరులు క్రీడలుసల్పినపాల్పుఁదెప్పెడు ॥

ఉ॥ పూర్వసుపర్వరాజకులభూషణః స్వనితాఽయెల్లెడ ॥

బర్హగనిష్ఠకాలమునఁ బాగుగఁబూచిప్రియాఘశౌఖ్యం ।

ధర్వుల స్త్రీలూ కిన్నరులతామరసాక్షులూ కాకియప్పరః ।

పర్వసుధాకరాననలూ పాడుటఁజెప్పకఁజెప్పుచుండెడి ॥

మ॥ తలల రాచినదివ్యతైలములగంధంబుల్ తనూలిప్తవ ।

ర్దులనెత్తావులు నొక్కట గలయఁజేతోరమ్యమై యీసో ।

జలమామోదవిశేషమిచ్చెడినివత్సాయెవ్వరోఁభేచరీ ।

తిలకంబుల్ జలకంబులాడిఁబసం దేహంబులేదేమియ్య ॥

మ॥ సుమనోవల్లులు సప్తలాలకలు సాంపారునీభూర్యో ।

కములు మాఖ్యములు విలీనసుమనంఘాతంబులయ్యో మద

భ్రమరౌఘావృతవృంతపంక్తులగుచు భాసిల్లెడు యక్షక ।

ర్దమము జేసినగోళ్యచే దివిజకాంతల్లోసిరిచ్చోవిరుల్ ॥

ఉ॥ చూడమెభూమిపైఁగల ప్రసూనమలీవిరులెండఱాకున ।

వాడవు వేల్పుమాని ప్రసవమ్ములుసుమ్మి వివృతపంక్తిగా ।

వీడిన విచ్చట జటుతవేలుపుటింతులు విప్పచిప్పగొ ।

శ్యాడిరి నిస్తలాభిముఖిలోపదమద్రలె శంకదీర్చెడు ॥

గీ॥ సహజనివతంసమనకు సాజంపుమాటు ।

తులయియున్న దివ్యోపసామకుల వెలచు ।

లెలమివిహరించుచోట్లవి యిదిమనకుఁద ।

పంబొనర్చుటకుచితదేశంబుకాదు.

శా॥ సామివ్యక్తములైన సుస్వరములఁ శ్రోవ్యంబు గాఱుగ్యజు ।

స్సామాధర్వణమంత్రీముల్ వినఁబడు సామీవ్యమందెవ్వరో ।

సోమాసుల్ కృతువాచరించెదరటంచుదోఁచెడు హేలూమధూ ।

మామోదంబిదె ప్రాణతర్పణమువాన్యానీతమైవచ్చెడు ॥

క॥ సంయములు న్నెడమనముశు ।

భంయులమై మనమదేమిపాపమొకోవా ।

చంయములూరకయప్రతిభు ।

సంయుతులయ్యెదరు దివిజశత్రులఁగనిన ॥

శా॥ సోదర్యోత్తమయస్లుగానఁదగదిచ్చట వసింపన్ దవీ ।

యోదేశంబునకేగి యందొకవివిక్తోర్విం బ్రవేశించిత్ర ।

వ్యావద్యేషణులెప్పుడేరనియరణ్యాన్ వసింపన్ దవ ।

స్యాదీతొవిధియంతరాయరహితంబై సాగునచ్చొటునన్ ॥

మ॥ అతఁడ్లిగిడినఁదారకాసురవరుండన్నన్ విలోకించిదే ।

వతలన్ దేవతలంతు యుల్లకతృణవారంబుగాఁభస్తసా ।

తృతులన్ జేయుచుమధనుశ్చ్యుతశరాగ్నిన్ వారిఁదాదృక్షమా ।
జతనంబామునులంచుఁ జెల్లదెపుడున్ శాపాయుధుల్ కావునన్ ॥

క॥ ఓపనితసంవిదతశయ ।

యోపనితరునట్లు రజ్జులొప్పుఁజెప్పన్ ।

శాపాయుధులన్ దొడరిన ।

సాపాయులమగుట నిశ్చయము చింతింపన్ ॥

క॥ ఆశరులహితంబులువా ।

రాశరులకుఁజేయుచురుగరాసులనుటమి ।

ధ్యాశబ్దమయ్యెడునొయను ।

నాశంకన్ జేసి యొక్కొయనిజనులెన్నన్ ॥

క॥ అదికారణమృగాదు ।

గృధులు నిశాచరులటంచమర్షముచేతన్ ।

మదిఁ ద్వేషింతురు తబుసులు ।

సదయస్వాంతులును సర్వసములును నయ్యన్ ॥

చ॥ అదిమనవారి నేరమియయంతియకాని మనుల్ ప్రభూతభూ ।

తదయకుఁబుట్టినిండ్లు శమధంబునకాకరముల్ గణింపఁద ।

ధృదయములంచుఁ గాంస్యకరదీపికలన్ గొనిసావధానతన్ ।

వెదకిననేనియున్ గలదె నిక్కఁపుటల్కనిశాచరోత్తమా ॥

క॥ పాడుచురు సులేకమరులు ।

పాడుచురు తపోధనుల శ్రభావంబులుకా ।

పాడుచురు తన్మిత్రులుత్రో ।

పాడుచురు తదియముల్ తబపుబద్ధంకుల్ ॥

క॥ కావున ననవరతముత్రది ।

వావాసానీకమంచు సానుగ్రహమై ।

భావుకముల నొడగూర్తురు ।

సావనులుమునుల్ మహానుభావులగుటచేన్ ॥

పృథ్వీస్మ తం॥ ప్రళయ్యులంకైతప్రచురభక్తియొప్పారనూ ।

ర్జింబుగభజించువారికి నభీష్టముల్ చేకులున్ ।

బ్రతపమతులౌచు వారలకవిజ్ఞఁగావించుకు ।

స్థితాశ్శులకుఁ జేజమున్ శిరియు నాయుపున్ గల్గునే

గీ॥ పరహితశ్రీకులయ్యుండప్పకవకారు ।

లై సహోరహితశ్రీలగుమరుగద ।

సంతతము సాధుబాధనిష్కారణముగ ।

సలుపు దుష్టాశ్శులకు శిరుల్ తొలఁగుటరుదె ॥

చ॥ అనుపసిగాభభక్తివినియంబులందఱు భజించఁజేరినన్ ।

మనలఁ దపోధనాగ్రణులు నమ్మఁపోవుటె కాకదర్శర ।

స్వనపవనాశనంబులనిస్వంతములందుఁ దలంచితోషదం ।

ఉనిహతిబాధతాత్మలనొనర్చుట నికర ముమీచుమిక్కిలిన్ ॥

మ॥ దిమునస్తేజత్రిలోకియందునవగీతఁబైన క్రివ్యాదవం ।

శమునకబుట్టియట్టిహాసమునఁ బ్రాంచద్రష్టావిద్యారహ ।

స్యములెల్లఁ దదముట్టగా నెఱిగి ధన్యమౌబునొందంగసం ।

యలకఁ జేరిభజించున్దలముకామనోక్తులింకేటికిన్ ॥

చ॥ ఉబుసులసందర్శి మఱచియుంటిమి చూచితె వెనకదిక్కునన్ ।

దబుసుల మూపురల్లదెకుధంబులొయ్యెయొకేలుదోయికా ।

ల్పిబుదుతజన్నిగట్లు తమ చేరువ వెంబడినేగుదేరమూ ।

ర్తిబెరయుబ్రహ్మవర్చసము తీరునవచ్చెదరీపాలానకున్ ॥

చ॥ అకటకటాకుపూయదనుజాన్వయమందుఁ జనించినట్టిసా ।

తకమునఁజేసి పుణ్యశమదర్శనులంచుఁ జగత్త్రయంబునన్ ।

బ్రకటయశంబుఁగాంచితపస్వులఁగాంచి దినేశుఁగన్నపే ।

చకములకైవడికి వలసె సందులఁగొందులజొచ్చిఁడాఁగఁగఁ ॥

చ॥ ఘనపరమేశ్వరాంశజులుగా మహిమొప్పెడు ముగ్ధరీంద్రులఁ ।

గనుఁగొనిచాటుచాటునఁ జనఁ వలసెఁ జగదాపుఁడైనయ ।

రుగ్నిలసదంశువుల్ గనినక్షుల్లకఘూకములట్లు వానికే ।

మనకునిశౌచరత్వమునమఁబగుటక విధిముట్లువాసెనో ॥

క॥ ఆవచ్చుచునుండిన విపి ।

నావాసులలోచనములకగపడకుండఁ ।

నేవేగమె పెఱచొటికిఁ ।

బోవుటెత్తేనుమ్ము లెమ్మిశోవుదమనినఁ ॥

శా॥ నీకీవచ్చెడివారిఁజూచుదనుకఁ లేదన్యథాబుద్ధినే ।

నీకానఁ మనకుండఁగూడదని మున్నేచెప్పితిఁగాదెనా ।

కాకోనర్కవిహారభూమిలివి యాయుర్వీధ్రమంచుంటని ।

ర్థోకంబూడ్చిన దారుణాహికడఁగూర్కఁజెంచుటొనెంచగఁ ॥

మ॥ అనుచుఁ దమ్ముని కేలుకేలఁగొని యొయ్యకఁ శూరపద్మండులే ।

చిన నస్తారకుఁడుక యియాసుఁడయిలేచెఁ లేచివారిర్వురున్ ।

జనసంచారములేక హింసఁగొనఁచారాస్పదంబైనకా ।

ననవద్యన్ గతుఁడవుగాఁజనిరినూనన్వాంతవై యాశ్వులై ॥

ఉ॥ ధీరుఁడు తారకాసురుఁడధిభ్యశరాసనుఁడై తరత్తుకఁ ।

తీరవశిష్టభల్లుకికెటిద్విరదాద్యబహ్మగంబులన్ ।

ఘోరప్రసరించాతములఁ గుంభినిపైఁబడఁగూలనేయుచున్ ।

దారుణమైన కారడవిదారినిబోయె ననేకఘనముల్ ॥

మ॥ తిమిరారిమృతులన్నిశౌటవరులాదిశృంగచారంబుకొం ।

చెమునున్ లేనిదియై నిరంతరఁబలాశీప్రావృతంబై సుమో ।

- దముఁగల్గించుచు స్వీయమైన జననస్థానంబు చందాననొ ।
 ప్పమహారణ్యమొకొండుచేరిరిగఁన్ బూర్ణస్వదంబొప్పగన్ ॥
- శా॥ క్రాంతాంభోధరవ ర్తనీకపృథుశాఖత్తూరుహంబైనయ ।
 కాంతారంబునఁజొచ్చి యొత్తుతుపవృక్షచ్ఛాయకున్ జేరివి ।
 శ్రాంతుండై యలశూరపహ్నుడనుజున్ బ్రహ్మర్థిసేనాబ్జినీ ।
 దంతీంద్రున్ దిలకించియిట్లు వలికెన్ దత్తాననాస్వాస్పహన్ ॥
- చ॥ పనసరసాలదంతశతభవ్యఫలిద్రువజాతలైనయీ ।
 ఘనఫలసంహతుల్ జనులకంటికిఁగాన్పడమిన్ మహాఁపరో ।
 ధనములలో స్వశైశవమృతప్రియలై పడియున్నశ్యామల ।
 ట్లనుభవబాహ్యలై ననమునందె నశించెడిఁగఁజూతారకా ॥
- క॥ ఘనసమయములయందండ ।
 మిస్రములువసింపనభిమేఖిల్పైలో ।
 కస్రష్టయీవనముధా ।
 నూస్రమరాపము సృజించెనోయగిలఁతున్ ॥
- ఉ॥ తమ్ముడవింటివయ్య యిదిదండకమన్ వివినన్తుసుష్టుపూ ।
 ర్వన్ముమరావలీసదృశవై భవమా పురముండునీప్రదే ।
 శమ్మనమన్ లయాగ్నిసదృశంబగుభార్గవదేవుఁఘోరశా ।
 పమ్మనఁజేసియిట్టి దశపత్నెనునందునిమండగంబునన్ ॥
- గీ॥ అనవుడు విలక్షుండై తారకాసురుండు ।
 దండుఁడనునాతఁడెవ్వఁడాతనికతమున ।
 భార్గవుండేలయలిగి శాపంబొసంగెః ।
 నగ్రియాచెప్పవేయని యడుగుటయును ॥
- స్రగ్వీశపృతం॥ తారకుంగారపుం దమ్మిన్ జూదియా ।
 శూరపద్మాసురేశుండు దండాశ్విదే ।

వారివృత్తంబు భాషాంగనాపాదమం ।

జీరనాదార్భటిక జెప్పెనీచొప్పునకా ॥

సీ॥ అదరుల వెలిగ్రకు శనలంపుఁగొల్బుల కెనయైన నెఱజూజొకనులవాడు ।
మొగము కంచునకునిమ్ముగ రాద్రసపుష్టిదలకొల్పు పెనుజీబుదాడి
[వాడు ।

[ప్రతిభయ సమవర్తి పరిపూత నాయితాయత పీనబాహుద్వయంబు
[వాడు ।

అన్వహానేకనత్వామిమాన్వక్ష్మార్కమాణోదరోరు కుంభంబువాడు ।
ద్రష్టలను బీతుకొల్పు నర్హప్రమాణ ।
ములను రెంటను జీమాతమునకుమాడ్రి ।
యగుచునొప్పు పీవరవిగ్రహంబువాడు ।
దండుడనుదండగీడు గల్గింజొకండు ॥

క॥ విక్రమమున నసదృశుడై ।

శక్రాహితులెల్లఁదన్ను సంసేవింపన్ ।

శుక్రండు గురుండుగ నీత్యూ ।

చక్రముఁబాలించె దన్యుజనములు బెగడకా ॥

గీ॥ అన్నిగుణములు మంచివెయ్యునతఁడు ।

పరసతీలాల్కమున చూటువడియెఁజాల ।

ఘనహఃపూర్ణనిపమొక కిశ్యవించు ।

నైనఁబడెనేని యపవిత్రమగునకాదె ॥

శా॥ ఆరాత్రించరసార్వభౌముండు మృగవ్యాసక్తుడై యొక్కకాం ।

తారక్ష్యణిని సంచరించుచు దశతరంగాతపత్రేక్షణకా ।

దారాధీశ్వరపూర్ణవింభవదనకా దంతీంద్రకుంభస్తంభికా ।

నారీరత్నముఁగాంచె నోర్తునరజానామకా వనాంతంబునకా ॥

ఆ॥ అఖిలకర్మసాక్షియైన త్రయీతను ।

నందుఁదృష్టినిల్పి యధికనిష్ఠ ।

నుగ్రహముసల్పుచున్నదానినిఁ భార్గ ।

వాగ్రియాశ్శజాతనభైచూది ॥

క॥ సురసాధ్యయక్షవిద్యా ।

ధరసారసముఖులచక్కదనమెఱింగినయా ।

తరసాశనపతిసాశ్వ ।

ర్యరసాత్మకుఁడయ్యె నామెరమణీయతకంక ॥

చ॥ ఇందీవరకెన్నఁచునీ ।

యిందీవరసయనఁబూది యెఱుంగ నెసఁగున ।

యిందీవరనిర్మలకె ।

నిందీవరపువెతయూపనితనీక్షింకంక ॥

గీ॥ అనుచువత్తుచుతమొకమహాంతరాయ ।

ముగఁదలంచుచు నాసాధుమూర్తిఁగాంచి ।

యనమసాయకగోచరుఁడగుచునాల ।

తాఁగిచెంతకుఁజేరి యిట్లనుచుఁబలికె ॥

ఉ॥ ఎవ్వతెపీపు సారసదధేక్షణ నీయభిధానమేమియీ ।

మవ్వపుమేనువ్యర్థనియమంబులఁ గార్ష్యమునొందఁజేయుచీ ।

వివ్వనిలోన ఘోరతపమెవ్వనిఁగూర్చియొనర్చుచుంటిని ।

జవ్వనమేతదుగ్రవనచాంద్రికి నెచ్చెలిఁజేసితకటా ॥

చ॥ వనముననున్న పద్మినికి వాసర నాధునిద్యోతమిష్టమా ।

గనుకనొయింతకోర్చితివికాక వధూమణిలేతతీవెతో ।

నెనయగుదేహమీకలుకుఁడెండును నెట్లునుహింపఁజాలుఁజా ।

యనికనుమానునీ తపములోచనప్రకృతాంబురుడ్డతా ॥

గీ॥ అటహృద్యభాస్వన్నూర్తులై నెపద్ది ।
 నులకును స్వధామకార్యమునుఁగలిగించు ।
 నట్టితీవ్రతపముఁగోరుటహామానె ।
 చెలువ దూరపిచాగంబుసేయవైతి ॥

క॥ తొవకంటికుటుముకన్నా । .
 కవిభావనునర్చియందుఁగ్రాఁగుకలననీ ।
 దువపుస్తపనీయముఘ ।
 ర్మవారిదంభంబునఁ గరఁగెడిఁ గంటే ॥

ఉ॥ తామరసాక్షి దండుఁడను దానవనాథుఁడనేను శిథిలా ।
 ధ్యామరగుహ్యకాదులు భయంపడుచుందురు సంతతంబును ।
 న్నానుమువిన్నమాత్రమున నావగునాజ్ఞకు నాశ్రవుల్ సుమీ ।
 యీమహి నేలుచున్నచు జేశ్వగుల్లరిజంబువల్లిఁగె ॥

చ॥ దిరిసెఁపుఁబూవువంటి మృదుచేహముదానపు కష్టవిష్టనీ ।
 కరణిఁదపింపనేల గజగామినినాకుఁద్వితీయవై సురే ।
 శ్వరునిద్వితీయపోలె మణిసౌధతలంబులరాజ్యవైభవ ।
 స్థిరతరసౌఖ్యసంపదలఁ జెందఁగవచ్చును రమ్మవీటికిఁ ॥

ఉ॥ తొయ్యలియక్షయంబులగు తొమ్మిదిపాఠఱున్నకల్పికాఁ ।
 డయ్యును గుహ్యకేశ్వరునియంతటివాఁడు మహర్జితార్థముఁ ।
 నెయ్యమినేగుదెంచి కనినివ్వెఱఁజెందుచు శ్రీమదగ్రణీ ।
 వయ్యమెసుమ్మునామపిభవస్మయమింకనినాకుఁమ్రొక్కెఁదాఁ ॥

కి॥ అమరేంద్రమీటునైశ్వ ।
 ర్యముగలిగిన నాకురాణివగుభాగ్యముకం ।
 టెవృగాక్షి యీతపమున ।
 సమధికఫలమేమిబడయఁజాలుచు చెపుమా ॥

అ॥ త్రిభువనస్థితప్రతీపదర్శినీలను ।
 వలపుగొలుపఁజాలువాఁడనేను ।
 యువతినిన్నుఁ గోరుచున్నాడనిదీనిను ।
 తపముఫలముగాగఁదలఁపవలదె ॥

చ॥ అనుచుఁ బ్రసూనసాయకవశాశయుడై యతఁడట్లువల్గినఁక ।
 దనమదికింపుగాని తుణదాచరనాథుని విప్రలావముల్ ।
 వినియతనింగుఱించి ప్రభవించినగాటఁపుటలఁమాననం ।
 బుననెయడంచి యయ్యలరుబోఁడి మృదుస్వనమొప్పనిట్లనుక ॥

చ॥ ఇహసుఖనిస్పృహ త్వనయి యిచ్చటి యాకలముల్ భుజించుచీ ।
 గహనములోననిప్పగిసిఁగాలముపుచ్చుతపస్వినిక ననుక ।
 గుహణులపొందుడెందమునఁగోరుచు స్వైరిణులై చరించుదు ।
 ర్థహిళలతోడనాడినక్రమంబున నిట్లననీకుఁబాడియే ॥

ఉ॥ దారితవైరి వీరబలదానవనాథ సమస్తరార్తులక ।
 గోరుచుగాకనీకుఁ దగుకోమలమూర్తుల నన్నవంటిశృం ।
 గారవిరక్తలౌ తపసికన్నెలఁగోరుట యర్హమానెకం ।
 తీరవమెన్నఁడైన హరిణీసురతంబున కిచ్చగించునే ॥

క॥ విమదర్థతిహేతువువర ।
 తనుమధ్యలపొందున పరదారాగజేచ్ఛ ।
 త్తని ప్రభునమ్మితమగుతొలు ।
 మినుకువదించుకఁగదే తమీచగనాధా ॥

ఉ॥ అన్నానన్నిటులాడవీకుదగునయ్యా దానవాధీశనే ।
 నన్నాధీశభవోపమానుడగు శుక్రాచార్యునగాత్మజక ।
 నన్నెన్నఁడును మున్ను నీవెఱుఁగకుంటంజేసి యిట్లంటిగా ।
 కున్నక నల్లరుపుతిగజెల్లెలినిగా నూహింపఁజెల్లుదువే ॥

గీ॥ నిన్నెటుంగకమున్నె గన్గొన్నయపుడె ।

సేహపాత్రంబీవని నేనెఱిగితి ।

సన్నతైలబిలత్వంబెసంగుటాకటి ।

యధికముగనిష్ఠునినుటచేనది స్థిరపడె ॥

గీ॥ సకలసుమనోమధూళీరసజ్ఞయైన ।

యధిక గంధఫలియుఁబోలె నసురనాథ ।

నైకమావృక్సతీప్రాణనాథుడవగు ।

నీకునస్పృశ్యనైతిని నేనువింటె ॥

[దుతవిలంబితవృత్తం॥ ఇటులువల్గి మఱి మొవవింపఁబో ।

పుటయు నడ్డమువోయి వ్యవాయలం ।

పటుఁడు దానవపాలకుఁడామెతో ।

స్ఫుటతరోక్తులుచొప్పడ నిట్లనెన్ ॥

చ॥ సుకముగ నాదుసొమ్ముఁదినుచున్ ననునాయిలుఁగాఁదియుండుదై ।

తృకులగురుండు కావ్యుఁడు మదాశ్రితవర్గములోనివాడవా ।

నికేదనుజాతవౌటఁదరుణీమణి నీవుమదర్థమైతిపిం ।

చుకతలపోయుమీ ప్రజలసొత్తులురాజుపిగావె యారయన్ ॥

ఉ॥ నీకునిజంబుఁదెల్పెనను నీరదనీలశిరోజు నేనుదో ।

హాకరమైన దైతృకులమందుఁజనిందినవాడఁగానులో ।

కైకపనాయితంబగు దినేశ్వరవంశమునందుఁబుట్టియి ।

త్వాకుండనన్ బ్రధన్ గనిన త్కౌతలనాధునకున్ దనూజుడన్ ॥

శ॥ మత్తాతాదులు నాచుబాల్యమునఁ బల్కాటు త్రమంస్వార్జితం ।

విత్తస్థుండు నమజ్యలన్ బలుకఁగా వింటన్ స్వబాహాబలో ।

పాత్రంబైన ధనంబెకాని యికఁచిత్ర్యంబైనయర్థంబుఁగిం ।

చిత్రెనన్ భుజియింపఁగూడదనితోఁజెన్ నాచుచిత్రంబునన్ ॥

శా॥ అంతః బంధుల నెల్లఁబాసి పయనంబైపోయి వింధ్యాచల ।
 ప్రాంతోర్వి మధుమంతమ నగరము బాలింపుచున్నట్టియ ।
 త్యంతాభీలులఁదైత్యుల గెలిచి యయ్యానిత్యవైరుల్ కడుఁ ।
 సంతోసంబలరార వేడుకొనుడు నైకొంటిఁ దద్రాజ్యము ॥

చ॥ బలియుండు వాసవుండెపుడు పైఁబడిచంపునొయన్నబీతుచే ।
 నెలఁతరొ కంటినిండ సుఖనిద్రయెటుంగని యాతుధానము ।
 ఖ్యులు మదనూనదోర్బలనమున్నతిపెంపున నోటదక్కిగుం ।
 డెలపయిఁజేయివైదికొని నిద్దురవోయెదరిప్పు హాయిగఁ ॥

ఉ॥ వాసరనాధువంశమున నైభవమొప్పుగ నుద్భవించుటఁ ।
 జేసి తపస్విముఖ్యుండు పశిష్టుండు నాకుఁగురుండుగానిరా ।
 కాసులమూఁకకుఁ గురుండుకావ్యుండు నాకుఁగురుండుకాడు శం ।
 పానదృశాంగి మధురుసుమారివినీవునుఁగావువింటివే ॥

ఉ॥ పున్నమనాటి చంగురుని బోలుభవస్కృఖిలక్షియు బదా ।
 ర్వ నైపసిండితీవేకెనవచ్చెడు నీనునుమేనిజగ్గనీ ।
 క్రొన్ననచెండ్లకుద్దియగు గుత్తఁపుచన్దవపొంకము గనుం ।
 గొన్నదపస్యులు మరునికోరిలపాలయి కుండకుండురే ॥

చ॥ తమిళటిఁజేతిరొక్కమునుదస్యుండు మ్రుద్విలంగూరుమంపునఁ ।
 స్వముఁగొఁపోవనిచ్చి తరువాయినిమేల్గని యేడ్పుపోలిగనో ।
 రమణితబంపువేడుటుపరాకున మారునకోప్పగించియు ।
 త్తముననుఁగోలుపోయి యనుతాపమునొందెమనుమ్మ పిన్పుటఁ ॥

ప॥ సహస్రపత్రపత్రినేత్ర యతిమాత్ర వ్యధావిధానపటిష్ఠయ
 గుతపోనిష్ఠఁజేజిరరాత్రసమాసాదనీయఫలసిద్ధియగు నామృత్రికసుఖంబుఁబ
 డయనపేక్షించి యుత్తమక్షత్రగోత్రజుండను స్వయంకామయమానుండు
 నునగు మహారాజపుత్రునన్ను బరిగ్రహింపనొల్లక యుపేక్షించుట యు

దగ్రశోభశోభాగ్రస్థితశలాటు జిఘృక్ష చేనులంగవనిరంతరసమావరణంబ
గుభూరుహప్రకాండంబునకెగఁబ్రాఁకుదుఁగర్జితపరిణత స్వాదుఫలంబు
పరిహరించుటయుగుఁజుమీ యాసేచనకలగునీమోహనాకారంబులోచ
నగోచరంబైనంతనుండియు విషమనాగాచుండుబెట్టిచుండైయేచం దొ
డంకె భయమునుండురాంగఁగాఢపరిష్వంగసుఖంబొసంగి యాదరింపవే
సి యికనొకనిమేషంబును దాళంజాలననునతను సామ్రాజ్యపట్టబద్ధంజేసి
యీవును మదీయాతనుసామ్రాజ్యరాజ్యేత్వంబునకుఁ బట్టబద్ధపుకమ్మర
మ్ము శృంగారసారణి నోలలాడనిమ్మని గంభశుండాలుంబు బాలరసాలకి
సాలంబుఁగేలదెనుల్చు నీలనానుశీలకరగ్రహణంబు సేయంబోయిన నా
యనవద్యచరిత మదాంధుండగువీఁడు కదియంబడెనేని కర్జంబుదప్పునని
కటానురాగోక్తులచేఁ బ్రతారించి సురుగందలంచి యారాత్రించర
పతికిట్లనియె ॥

శా॥ ఏమేమీ కృతలక్షణుండయిన యాయిత్యైకుఁభూజానికిఁ ।
జేమామత్రహనైనపుతుండవె యోష్యశ్వీతలాధీశనిన్ ।
సామాన్యంబున యామినీచరునిగా స్వాంతంబునందెంచితిఁ ।
నామాన్యంబునకుఁ సహింపుమెదఁగిను-బూనకుద్వద్దయఁ ॥

చ॥ కలుషవివర్జితంబుఁ ద్రిజగద్విదితంబునైన భానుమ ।
తులమునఁ బార్థివోత్తమునకుఁ బ్రభవింపినవాడనొటపి ।
సులం రసాయనంబులగునూత్నమృమాకుల నీవుదెల్పగాఁ ।
దెలియుటఁజేసి నామనమతిప్రియతాన్వితమయ్యె నీయెడఁ ॥

చ॥ సుకలులుగాక త్వాదృశులు చూచినగఁ వనిదోభ్యుగట్టికా ।
యకసపులఁ, మెసంగుచుఁదాలయవాసము సేయఁవెట్టివా ।
లకపు తపోధనాత్మభవులఁ విరసాన్యులఁ బెండ్లియాడనా ।
ల్లక యొకరాజపుత్రుఁ గృతలక్షణుఁబెండిలియాడఁగోరుచుఁ ॥

క॥ ఈపగిదిఁ దవమునల్పెడు ।

నాపైఁగృపవూని దివననాథుఁడు వనువన్ ।

నాపాలిభాగ్యజేవత ।

వై పాడసూపితివి నీవహస్కరవీజ్యా ॥

ఉ॥ ఓనరలోక నాధతనయోత్తమ త్వల్లపితప్రియోక్తులన్ ।

వీనులవిందుగాఁగవిని నిక్కమెఱుంగుటకట్లు వల్కెఁగిన్ ।

గానినినున్ సురూపరతికాంతునిఁ గన్గొనినంతనుండియున్ ।

సూనశరాసనుండలవఁజొచ్చెఁజుమీ నిజమిప్పు దెల్పెదన్ ॥

ఉ॥ నీదగుప్రాప్తషేణ్యనవనీరద సుందరమైన దేహమా ।

చోచ్చదనఖేలకై వనవసుంధరఁగున్మరుటన్ నిరంతర ।

స్వేదపుషత్పరీతమయి చెన్నుదొఱంగి భవత్పథశ్రీమా ।

వేదకమాచునున్నయది ద్వేషణభీషణ దావపావకా ॥

చ॥ అదెయవృతోపమానమున నావిలమున్ భృశశీతలంబునా ।

నుదకముచేఁ బ్రపూర్ణమయి యొప్పుచునొక్కసరోవరంబుతూ ।

ర్పదెననునల్పదూరమునఁబొల్పుచునున్నది యందుఁబోయిత ।

త్పదమలి నావతారమున స్నాతుఁడవై చనుదెన్ను హాయిగన్ ॥

శా॥ నేనున్ నీవరుడెంచునప్పటికిటన్ నీరాడి ధాతోవసం ।

వ్యానంబున్ మొయిఁదాల్చి యర్ఘ్యతలపస్యాయాసనై యుంచునా ।

పైనవోన్యమనోసురాగములు సాఫల్యంబునొందన్ దమిన్ ।

సూనాస్త్రాహవకేళిఁదేలుదముటంచున్ బొల్తినాకున్మృడున్ ॥

క॥ మాయావర్తనజనినం ।

స్త్రాయమయిన దండుఁడామెఛందమెఱిఁగియా ।

రాయనీ తలయూచుచు న్నని ।

తాయితమగు నెలుఁగునన్ సుదతికిట్లనియెన్ ॥

ఉ॥ చిల్కలకొలిగి యేటికివచించెదవిట్టి సత్తతవోక్తులన్ ।
 గుల్కమిటారి యిట్టితనుకుంబలుకుల్ లూటతాటకత్తైవై ।
 పలిగననేనునమ్ముచు నె పంకరుహోయతపత్రనేత్రినా ।
 యల్కకు నీవుభాజనమవై చెడిపోకు మెఱుంగఁజెప్పితిన్ ॥

ఉ॥ వేడియ నీమటకుగలిటఁజెల్లవు నన్నటుపాగనంపినీ ।
 పూడనిఁబాడఁజూచెదు త్వదూహయెటింగితిఁ బెక్కులేటికి ।
 రేడుజంగులున్ గలసి యిత్రతినడ్డమువచ్చివన్ నినున్ ।
 గూడకపోవనీనుసుమి క్రొన్ననవింటివజీరుసాక్షిగన్ ॥

మ॥ స్తరతీవ్రాశుగవృష్టిలొండడిసి సున్నాతుండనైనాడనా ।
 సరసీతోయమునందు నేమిటికికన్ స్నానంబొనర్పన్ వలెన్ ।
 దరుణీజేయకతప్పదేని యిదెనీతారుణ్యలావణ్యవి ।
 ర్పురసుందిప్పుడె యోలలాడెదను తృష్ణాశౌంకయున్ జేకులున్ ॥

ప॥ అనిపలుకుచు ననుహృతప్రచండదండధరదండంబులునుఁ ద్ర
 ప్పజనతాతిభయదానశౌండంబులునునగు నిజబాహుదండంబులంబొదివి
 పట్టండమకించిన నాక్రించును వారిగచుచుఁబంచపదంబులు వెన్కరిగి
 నిలిచి నలుదెసలున్ గలయందలికించి యెంచునెవ్వరింగానక శుక్రతనయ
 తనయసహాయతకుఁ దూరఁగచుచుఁ జేయునదిలేక తనమనుగడకదియ
 తీటుగడయని నిశ్చయించుకొని యాపాపనిరతుఁ బొరిమాపులఁబరికించు
 చు మరలనిట్లనియె ॥

చ॥ అనులినమైన చిత్రమున నారసిచూడుము స్వల్పకాలసౌ ।
 భృమునకు నానఁజెంది పరకాంతలఁగూడి రమించియాపమున్ ।
 శమనునిజేతఁ దండనము చంద్రుఁడఁదారలునుండునంతకా ।
 లమనుభవించుటాప్పునె తెలంపవుగాకిది దుర్మదాంధుగన్ ॥

ఉ॥ కావరమెత్తినన్నుఁ గనుగానక గమ్యసుబట్టికొంటినీ ।
 భావివిపత్తి నారయపు బాపురె భార్గవదుర్నివారరు ।

టావకకీలన్దారంగి భస్మమహాదునుమీ వినాశకా ।
లేవిపరీతబుద్ధియనలేదె పురావిదులైన కోవిదుల్ ॥

గీ॥ ఇంచుకయెయ్యలైనేని యీ రేడుజగము ।
లొక్కప్రవేల్కిడి సమయింపకోపుమహిమ ।
ఖనియయిన భాగ్యపురిప్రియతనయనన్ను ।
ననితరమ్మోపిల్వనెప్పనితరమ్ము ॥

ఆ॥ నిజము బ్రతుకునందునీకు రోతజనించె ।
గాకయిట్టితలపునీకొదవునె ।
మనఁదలంతువేని మద్దితంబాలించి ।
పొమ్మబంచుఁబలుగు పొలఁతిఁగాంచి ॥

శా॥ ఓయహ్మపదగాత్రి భాగ్యపునికోపోషర్చుధజ్జ్వాలక ।
గాయంబూడినసూడనీ శమనుఁడాగ్లాతారముక దుర్గతిక ।
ద్రోయంజేసినిఁజేయనీ యిపుడనీతోఁగూడకేనేగఁజు ।
మీయంచుక స్మరపారవశ్యమునఁబల్కింబట్టి యాయంగనక ॥

సీ॥ కిడుఁజూడనింపైనకమలాకరమున లులాయంబుసాద్వి కలంచినట్లు ।
సవశాలలోదూటిసాన్నాయ్యునుజేరికా లేయకిముదానిఁగొకినట్లు ।
నవనవలాడు ప్రన్ననిమాలతీవల్లిఁ దుష్టమండముబిట్లు త్రొక్కినట్లు ।
పొలుపైనపులుకాసిపులుఁగుపెంటినికూరదత్తాయ్యు ద్ధతిఁదొన్నట్లు
ప్రాంచితపోనియతినతిప్రయతమైన ।
మృదులసూనమువంటినె మ్రేనిదాని ।
గతిరనిధువనమొవరించి గాసిజేసె ।
గజ్జలశీలోద్బయోన్నతాకారుఁడతఁడు ॥

శా॥ ముక్తాహారయు సంగవర్జితయునై మోక్షార్థమైయెహికా ।
సత్తువ్వడితహిమ నగ్గురుతనూజక గ్రామ్యధర్మస్ఫుహళా ।

ద్రిక్తభందుడతండు బల్మినుయిబొందెన్ మొట్టొ మొట్టోయనన్ ।
యుక్తాయుక్తవివేకశూన్యులుగదా యూహింపఁగామార్దితుల్ ॥

చ॥ సరసనిలోకంబులును స్వామమృదూక్తులు నవ్వులున్నర ।
స్పరముఖమంబనామలు విభావములెవ్వియులేక నేత్రపు ।
మృరములనుండి యశ్రువులుకాలువయై ప్రవహింపనేచ్చున ।
య్యరజనుగూడనేవడడయ్యెను దండుడు దుర్మదాంధుడై ॥

ఉ॥ ఖండశశౌంకమాభికిఁ జగత్పతికిన్బదభక్తుడైన కా ।
వృండిది విన్నచో నలుగునోయనియైననువీతునొందకా ।
దండితవైరి దండుడను దండిమగండతిగర్హణీయమా ।
దుండగమిట్లుచేసి తనతోననుబోయె వాయాధిరూఢుడై ॥

వ॥ ఇటసౌరభేయజగ్ధోర్షిసయైన బాలకాష్ఠీలపోలిక నాబాలికా
మణి పాలనుచేవిడువంబడి జనంగమస్పృష్టంబైన పురోడాశంబుతెలుం
గున వారిచే నపవిత్రీకృతంబైనగాత్రంబుతో భూతభాత్రనుండనొల్లక పర
లోకయాత్రకుఁ గృతనిశ్చయయై తదాత్మసమాగతయైనయొక నిజభుజి
వ్యచే దండుండు తనయెడంజేసిన వ్యతిక్రమంబంతయు నిజజనకునకున్జె
ప్పిపుచ్చి యచ్చటివిడుగులచే సొడపేర్చికొని యందగ్నిరవులుకొల్పి జ్వ
లజ్జులనజాజ్వల్యమానచిత్యానమారోహణంబొనర్చి యూర్ధ్వగతికిఁ బో
యె నటభృగునందనుండును సందేశహరిణిచేఁ దనయోదంతంబంతయు
విని నటానమాకర్షణామర్షణంబైన యెనుంగులగొంగతెలుంగునఁగ్రోధమ
ర్పిరీతుండై యచ్చటికివచ్చి వీతహూత్రసాత్రాత్ర గాత్రయై ప్రియపు
త్రలోకాంతరయాత్రచేయుటయెఱిగి యగ్గరితగుణంబులుగ్గడించి కొంత
తడవు పనవిపనవితనకుఁధానయుపశమించుకొని తనస్మృతసంజీవనీవిద్య
చేఁ బునర్జీవితంజేయంగలిగియు నాయును మానవతేవతంసంబగుటఁజేవిం
పనొల్లదని నిశ్చయించి నివృత్తతద్వ్యవసాయుండై యాదండుని దుండ

గమున్దలంచి సంవర్తనమయచిత్రభాసుండునుంబోలెమండివడుచుండన్దం
డరాజవంతులగు మధుమతంబుచుట్టునుఁ ద్వాదశయోజనంబులపొడవు
గ నెడప యేడఁపూరాత్రంబులు ముఱివానగురియునట్లును దండుండు
సబంధభృత్యామాన్యపౌరవారంబుగా నేలపాలగునట్లును శపించి నిజే
చ్ఛంబోయిననాయవితథవచనుని వచనంబుచొప్పున సర్వంబును నట్లయ
య్యెనాటంగోలెనిది దూరీకృతజనసంచారంబగు కాంతారంబై యాదం
డునిపేరఁ దండకింబనంబరఁగుచున్నయది యిది ఫలభారవిసమ్రదధిఫలా
మ్రుపనసాదిఫలినతరువరపరివృతంబును మధురవృధురసానేకనరకిప్రసవ
ణాది జలాశయసమృద్ధంబునగుట నస్మదుద్యమంబునకెంతయుఁ దగియు
న్నయదియని మత్స్యాంతంబునకుఁదోచుచున్నయది త్వదాశయంబెట్టి
దియొతేటపరపుమన నత్తారకుండు శూరపమ్మంజూచి ॥

ఉ॥ ఆగ్రియనీకు నెద్దిహితమయ్యదినామను నిష్టమాఁగదా ।

వ్యగ్రతలేక దీక్షితులమై యఖిలద్రుహిణాండనిగ్రహా ।

సుగ్రహదక్షుఁడున్మృనిమనోజలజాతఁకర్త నుండునా ।

సుగ్రునిఁగూర్చి ఘోరతపమొప్పుగఁజేయుదమివ్వనంబునకా ॥

గీ॥ అనుచుఁదారకుఁడునుఁడనయభ్యుపగమ ।

మునుదెలిపెనంత నప్పణ్యజనవరేణ్య ।

లాదితావనవర్తసులై తపంబు ।

సేయఁదొరకొని రథికనైష్ఠికతదనర ॥

గీ॥ ధారణిననీచభూమిభృశముదితయయి ।

వెలసియున్నతపంశజాతులకునైన ।

నడుగుఁజేరికర్కంపవీల్చుడనిచక్ర ।

వర్తినొకానొకమహాస్రవంతిఁజేరి ॥

శా॥ క్రవ్యాదాభిజనోరువారినిధిరాకాయామినీనాయకుల్ ,

భవ్యద్యోతతినీపయోమధురతాపాణింధమంబై నదా ।

నావ్యంబై తనరారుతజ్జలమునకా సంస్కారులై యిర్వరుకా ।
నవ్యక్షోమములంతరీయముగ మేనద్దాల్చి సోతాహులై ॥

శా॥ సద్యోజాతపురోగమంబులగు పంచబ్రహ్మగుండ్రంబులకా ।
బ్రహ్మతంబుగ శుద్ధభస్మగుయతిర్యక్ష్వండములైనశీ ।
ద్వార్యంధ్రుల తముగాఁధరించి శరద్రభాసా ద్రోహాపృతికా ।
ఖద్యోతుండునుఁబోలెఁబొల్పిరిద్రవోకశ్శత్రులయ్యిర్వరుకా ॥

గీ॥ ఉత్తమబ్రహ్మవర్షపయట్టిపడగఁ ।
బడగదాలుపుకొలము మేపరిహుమాము ।
మాయివేలుపునకును విస్మయ మొదవఁగఁ ।
దవగతులువారొనర్చిరిద్దఱునుఁదపము ॥

క॥ ఫలపూరజామికింటక ।
ఫలసహకారామపుష్పఫలవతితములౌ ।
ఫలములుమెనపుచునల్పిరి ।
ఫలలిప్సన్తుజపుణ్యఫలములుతపముకా ॥

క॥ ఆకులతి లేకయాసుర ।
సాకులతలునీప్రియాత్మజాతులువఁగలో ।
నాకులునమలుచునిల్పిరి ।
నాకులువిని మెచ్చఁగొన్నినాభ్యునియకులై ॥

మ॥ ప్రమదంబొప్పఁబలాశరక్షమునకై ప్రాంచత్తపంబూనుటకా ।
దమకావించుపలాశభక్షణమకృత్యంబంచు స్వీయాంతరం ।
గములందారసినిశ్చయించుకొనుటన్దాఁబోలుఁధీమంతుల ।
య్యములాకు ల్రినుటజ్జగించి జలమాత్రాహారులైర త్తటికా ॥

మ॥ కిసరోకింతయులేక చిత్తములలోఁ గీలాలపానంబురా ।
క్షునకృత్యంబిదిసీతపశ్చరులకుకా శస్త్రంబుగాదంచుఁదా ।

పసులాకశ్యపపుత్రులిర్వురును సంభావించియోయే మొసం

తనమొప్పల్లిగద్రావిరయ్య దననర్జఃపానముఁ సైతముఁ

మ॥ అమలాంబుగ్రసనంబునున్విడిచి వాయ్వాహరలై కొన్నినా ।

శృచుగద్వేషణులుండి ముందుతమసేయంబోవుచుర్వారమై ।

నమసున్ని హమెల్లచేతనులకుఁ వ్యక్తంబుగాఁడెల్పుచం ।

దనుఁ బోల్చిరి ఘోమాతపముపోద్యన్నిష్ఠఁగావించుచోఁ ॥

మ॥ అచియన్నాదినిక్రిమంబున విస్మృష్టాహరలై నిర్జిత ।

క్షుచదన్యాదికలై యెసఁ గుచు బరజ్యోతీస్వరూపుఁ శివుఁ

హ్మయాబ్జ బునిల్పి భక్త్యతీతయ బేపారసేవింపుచుఁ ।

నాదివన్యంబునను న్నయన్మఱిశుంభ తన్నయావస్తులై ॥

గీ॥ దాంతులాకశ్యపాత్మజుల్తనభజించు ।

దైవతమువలెదామును స్థాణుభావ ।

మందియాసారసీతవాతానిపాది ।

కమునమంజరింపకుండిరుద్గాధనియతి ॥

శ॥ ప్రావృట్కాలములందు నాగుబయలన్బ్రాంచత్థిర్తుఁ నిల్చిన ।

ద్యావంబొప్పరిదామవేళలఁజ్వలన్పించాగ్నిమధ్యంబునం ।

దావాసంబొనిరించి సీతునిలులదాకతపూర్ణోదకం ।

బోవారాశయమందు నిల్చియుండవస్య సల్పిరప్పురుషుల్ ॥

గీ॥ ఇట్లతివ్యధకోర్చి పెకేండ్లు ఘోర ।

నివనునల్పిన కశ్యపాత్మజులయందు ।

ప్రయతనిజపాదపద్మనిర్వాహభక్తి ।

భరులయందనిదంపూర్వోరుణుడగుచు ॥

సీ॥ వాచువీడనకియన్వాజభక్తిభజించుపులగసునైననుబ్రోచువాచు

పాదుబుడకీఁమోవనొనర్చుకున్నభక్తార్థనలకు నగపడనివాచు

వాడు దేరకలయానసరముడైన లేనగవుచేసొప్పు నెమ్మొగమువాడు
వాడు కనప్రతివ్వంద్వమా ముమ్మొనవాలుకరమ్మనఁ గ్రాలువాడు
వాడు నేడును నొకదందమగురూపు ।

వాడువీడుతిగనుగూల్చినైచినట్టి ।

వాడురూఁడుదిండిహమాయి రేడునుసి ।

జోడుగూడుదొంయు మెచ్చుచొప్పువాడు ॥

సీ॥ పృథుతర వేధోండపితరనహస్రముల్ కుక్షిఁదాల్చిన జగద్రక్షకుడు ।
స్తావరజంగమా త్తకమైన జగమెల్లనిఁడియున్నట్టియఖండమూర్తి ।
యచ్యుతబ్రహ్మచలందటికటెనునావ్యుడైయ్యు హహమహుండు
పుణ్యమహర్షి హృత్పుండరీకమ్ములందు వెలుగుచుండు నివృత్తిపుం
దైత్యులొదిత్యులనెడు భేదంబులేః । [జ్యోతిః]

నూనభక్తిభజించు నెవ్వొనినైన ।

సాక్షాత్తువహించిన సర్వసముడు ।

త్రినయనుడు వారికప్పుడైంద్రియకుండయ్యె ॥

సీ॥ ఎమటబ్రహ్మక్షమైన సర్వేశ్వరునకు ।

నధికతరభక్తికంటకితాంగులగుచు ।

వడివడిన నేకసాష్టాంగవందనంబు ।

లాచరించి యిట్లుచుతించిరప్పరముని ॥

దండకము॥ వందే శ్రీయాభాషయాచాపకభిన్నపగ్వాంగనాభి
స్సనాశేవ్యమానాం పరాం దేవతాసృష్టరీమాదిశక్తిం ప్రభూతేన హస్తే
నపాశౌ కృతాం లాలయంతం దయాధిక్యశ్లేజపేన స్మితేనాదరప్రే
షితైర్భాషితైశ్చాపి శాపాయుధగ్రాహణభిర్వశిష్టాతివలీకభూతాతమా
గస్త్యశాండియహుండవ్యజాపాలిః శ్వాదిభిస్త్రాయమానం త్రయీవాస్థి
రుద్బావచాభిర్హృషీకేశ లోకేశ నాకేశముఖ్యానురాగావవిజ్ఞేయమా

హోత్వమీశం భవంతం వశూనాంవతే తత్వతోబోధ్యుఃకఙ్క్షః కథంస్యాం
 సకథోహమధ్యాత్మవిద్యారహస్యార్థసంవేదిభి ర్భూజలోపర్బుధస్సగ్నా
 కాశసూర్యేందు యజ్ఞాత్మరూపాస్తమూర్తిం భవంతంవివా సేతరత్నిం
 చిదస్తీతి సర్వాత్మనాభావ్యసేవ్యం జగద్వర్ణపర్ణస్థితిధ్వ సకృత్యాని సంక
 ల్పనూత్రైఃనిఘ్నానితేభో భవానీవతే బాలశీతాంశుమాలే భవత్పాద
 పంకేరుహూపాసనై కాగ్నిదిత్తం మృకిండాత్తజం బాధమానే కృ
 తాంతే తదాశ్శ్రద్ధదేవాద్విభేన్యద్యమాం రక్షత్యాంబికానాయకేత్య
 చ్చక్రైః పార్థివాం కుర్వతష్టాడవాజ్జస్య బాలస్య నిస్యాగ్నిస్సంపభూ
 యాఘ్రిసంతాడనేనాంతకంతం పరాసుం విధాయాసుకంపతిరేకాద
 రక్షభాంస్తం కుమారం పురాదైవతైర్దానవై ర్ద్యమానాన్పియోవా
 రిధేరుష్ణితేనాతీభీదాయినా కాలమాటేన సంవర్తకాలిన వైశ్వానరేణేవ
 సంపీడితానాం భవద్రక్షణం వా ఛతాంతన్తహూపగ్నివాధావతాం
 చకగ్రహస్తాదికానాం పురిస్సన్నిధాయాసురేభ్యోమరేభ్యో వితిర్యాభ
 యంతం యథాజాంబవం పంచశాఖేన సుగృహ్య కింతేన్యధాస్తవంభ
 లుత్వస్సమోన్యో నకోవీత్స్వరోహ్యస్తి దేవాదిదేవం జగన్నాటకే సూత్ర
 ధారిం శరచ్చంద్రాకాకుండమ దారణందాకీనీహరినీహరహీరేందుపా
 టీరవాగ్భామీరీకాశనీకాశ గాత్రీ బలీవర్తపత్రిం సదాత్వాం ప్రపద్యేను
 మాగాంసి విస్తృత్య మాంపాహి మాంపాహి సర్వేశ సంరక్షితావా పి
 నాకిన్ పినాకిన్ నమశ్శక్తవర్ణైకపాలిన్ కపాలిన్ ద్విషల్లోకమర్దిన్ క
 పర్దిన్ నమస్తే నమస్తే నమః ॥

క॥ నాహాయిత మాహాహిత ।

బాహాధృతవరపినాకభవ్యమహీభృ ।

ద్రేహాసితిదేహజిత ।

మోహాయితసూహగీకు మ్మిక్రేదనీశా ॥

క॥ కాలీధవ కేలీభవ ।

నాల్లీనివసద్భివాప్రియావిహితమహా ।

హేలీభటపాలీస్ఫుట ।

నాల్లీకవిరతి విరోచనా సర్వేశా ॥

క॥ మాయాకర కాయానిర ।

పాయాదౌరరాయవరతపస్విముమక్షు ।

ధ్యేయాయవిజేయాకవి ।

గేయాపరమాయటంచుఁ గేల్మోక్షుశివా ॥

క॥ చరణానత శరణాధుత ।

మరణాసితకిరణశకలమాల్లీపరమే ।

శ్వరశరణీకృతధరణీ ।

ధరతరణీంద్వగ్నినయన దండముజేవా ॥

మ॥ అనుచుల్లబస్తుతిసేయుచుండిన గిలింపారాతియుగ్మంబునం ।

దనుకంపారససిచ్యమానహృదయుండై చంద్రీమశ్శేఖరుం ।

డనునోబాలకులార మెద్దిఁ భవత్రాప్తంచ త్తపోనిష్ఠకీ ।

రనుమానింపక వేఁడుఁడిచ్చెననభీష్టార్థంబులన్ నావుహన్ ॥

గీ॥ అమృతసమధికమాధుర్యమవ్వచనము ।

చెవిఁబడనని యత్తాపరిచ్ఛేద్యమైన ।

వీరితనంతసమంది ప్రావేల్పుకొమరు ।

లిట్లనిరిభక్తినప్పరమేశ్వరునకు ॥

మ॥ అవనివ్యోమకృపీటయోనియజమానాదిత్యనీహారరు ।

కృపమానాంబుమయాష్టమూర్తివగునీకంటెన్ బృథకేకేపదా ।

ర్థవిశేషంబును లేకయుండుటనె నర్వంఖల్విదంబ్రహ్మయం ।

చువదించున్ గద యెల్లప్రాజమవులున్ శుభ్రాంశుసూడామణీ ॥

శా॥ దీక్షంబూని నృజింపనాత్మభువునాదేశించి లోకంబులన్ ।
 రక్షింపంగఁటి వేల్పునుంచి జగదున్నాధంబుగావింపను ।
 గ్రాక్షున్ దుద్రునిఁబంచి యవ్వటగలయ్యాదేశముల్ తీర్చుచో ।
 సాక్షిభూతుఁడవై వసించువుకదా స్వర్గావర్గప్రదా ॥

మ॥ శ్రీతినాకాది సమస్తలోకములు నిశ్చేషంబుగాఁద్రుంగియ ।
 చ్యుతుఁడున్ భాతయుపైతమున్ గెడసియెచ్చోజూచినన్ గాధనీ ।
 లతమోవ్యాప్తియెయామహాప్రళయకాలంబు జ్యోతిర్మయా ।
 కృశివై యొక్కఁడవీవెయుందువుకదా కీనాశనిర్వాపణా ॥

మ॥ వపురాయాసము లేక సేయకరిపడ్డగ్ధావలంగెల్చిబా ।
 ధపరిత్యక్తసమస్తసంసులము నిష్ఠన్ సర్వదాకానలన్ ।
 నపముల్ సల్పుచునుండు తాపసులకైనన్ బొందఁగారానినీ ।
 కృపకుంబాత్మలమైనమాకింక ద్రిలోకిన్ దుర్లభంబుండునే ॥

గీ॥ అఖిలజగదతరాత్మవై నట్టినీకుఁ ।
 దెలియరానిరహస్యముల్ కలవెయెందుఁ ।
 బ్రాణుల మనోగతంబులేర్పడనెటుంగు ।
 పెంతటిదినీకు సకలలోకైకనాధ ॥

మ॥ అనికేలుగవలు దోయిలింది ఛాలభాగంబునన్ గీలిందిపలుకు
 చున్న రాత్రిచరబాలకులకు శూలధరుఁడిట్లనియె ॥

ఉ॥ మీతలఁపేనెఱింగితి సమీకములందవిజేయలైరమా ।
 నేతృపురందరామలగు నిర్జరులన్ బవరంబులన్ బరా
 భూతులఁజేసి యాశరులఁబోచుదు రాజ్యముసేయఁగోరియా ।
 గీ॥ పించుచుంటిరి గరిష్ఠపుష్కలధర్మోర్చి మీరిబన్ ॥

క॥ అనితారకుఁగమఁగొనియని ।

పరితాలఘుపరితుఁడగు పర్వహృదయసం ।

జనితానుగ్రహుడైప ।

లైనితాంతప్రీతిదానికృతివాక్కలనన్ ॥

చ॥ సుడియడిదంబువూని నెఱజోదుపసిండిమడుంగుదాల్పబి ।

ట్టడరియెదిరెప్ప నేనియును నాహవరంగములంచునీకుఁగె ।

ల్పిడియెపొసంగు నెల్లరుఁబభీయనిమెచ్చఁగనోలఁజెంగనా ।

ల్లాడరుగ గల్గదెన్నఁడునుఁదుష్టి మెమున్ భవదిష్టిదీర్చిన్ ॥

క॥ ఈయున్నతిదశనరదై ।

తేయాదులలోన నెట్టిదిట్టకునేది ।

వ్యాయుధమువకు నసాధ్యుడ ।

వైయొప్పెదవీపు నంగరాంగములలోన్ ॥

గీ॥ అనిపలికి శూరపమ్మని యాస్యమునకుఁ ।

జూడిరమరలిందితారకాఁసురవరేణ్యుఁ ।

డలరివినుచుండ నిట్లరియానతిచ్చె ।

నేవకిశివంకరుండిందు శేఖరుండు ॥

చ॥ పగఱచరంబులంగెలిచి ప జులుదెచ్చుచు నీనిదేశమున్ ।

మిగులకయీజఘ్నజుఁడు నిక్కఁపుటాదృతిఁగొల్పుచుండుబన్ ।

దిగులు విపక్షమీరులకుఁ ధృష్టులయాపులకుఁబొసంగహా ।

యిగఁబదివేలయేఁడ్లవనియేలుము రాక్షసవక్రవర్తివై ॥

వ॥ అనిశూరపమ్మ తారకులకభీష్టవరంబులిచ్చి యైంద్రంబును వా
రుణంబును నాగ్నేయంబును గౌతేరంబును యాహ్యంబునుఁ బైశాచం
బును నాసురంబును గారుడంబునుఁ బ్రహ్లాదశిరంబును వైష్ణవంబును
నమ్మోహనంబునుఁ బ్రహ్లాదస్త్రింబునుఁ పాశుపతంబును పున్నగగిల

దివ్యాస్త్రంబులెల్ల నప్రయోగోపసంహారాదికంబుగాననుగ్రహించి యంత
తకాంతకుండంతగానంబునొందెనంత ॥

మ॥ ఫణిరాడ్డుపడుచేతనిట్లు వరలాభంబంది ప్రాంచద్వీయ ।
స్థణికోటిద్యుతియైనయయ్యురగరాజ్యజీరురూపంబను ।
క్షణమున్ జిత్రములన్ దలంచుకొని సాశ్వర్యాత్ములొచాశరా ।
గ్రణులవాసయియాసులై వెడలిరుగ్రంబొవనీవర్తనిన్ ॥

మ॥ ప్రణమద్విష్ణువిరించనాదిదివిషద్వగ్ధాయ భగ్ధాయ శో ।
భనవాహీకృతపర్వతోన్నతమహాభద్రాయ రుద్రాయ తా ।
దనసంత్యాజితభూర్యహంయుయమరాద్ధర్వాయ శర్వాయ వం ।
దనలక్ష్యేయమటంచు నీశునకుజోతల్పెకు గావింపుచున్ ॥

క॥ కృతలక్షణలయ్యిరువురు ।
నతిమాత్రస్యదములైన యానములొప్పన్ ।
గతిపయదినములకాత్మ ।
ప్రతిశ్రయంబులకుఁజనిరి పరమప్రీతిన్ ॥

వ॥ ఇటుచెప్పిన సూతునిఁ దదనంతరోదంతంచేమని మునులు
ప్రశ్నించుటయు ॥

* శవర్ణగుణితక్రమచంపకమాల. *

చ॥ శరనిధితూణశాసితన్యశంసజలంధరదానవా శివం ।
కర సుచరిత్ర శీతకరఖండవిభూషితమస్తశుక్రభా ।
సూర శశినేత్ర శూలవిలసద్భునదక్షిణహస్తసేవకో ।
తూరభవనాజిరస్థితసుధాభుగిలారుహశైలకన్యకా ।
పరివృధశోషితప్రణతపాపకశౌనకశస్త్రశంకరా ॥

* మాలినీవృత్తము. *

నిగమనుతచరిత్రా నిత్యపావిత్ర్యగాత్రా ।
జగదుదయనిదానా సాధురక్ష్యైకతానా ।
వ్రగుణగుణసమాజా భానుమతోఽతితేజా ।
గగనదికురపాశా కాశికాపూర్నివేశా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ
దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ
రిజనపథేయ సూర్యప్రకాశ నామధే
యప్రణీతంబగు తారకాపచయం
బునందు చతుర్థా
శ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ ఓంకారవనమయూరమ్మ !

గాంకాదిత కేశభారయహిమయరత్నా !

లంకారభవవ్యాధ్యగ !

దంకారకుహాశ్శశౌనదయితాగారా ॥

చ॥ అవధరింపుము శౌనకాదిమహర్షులకు రామహర్షణి యిట్లు
చెప్పందొడంగె ॥

చ॥ అడుగులవేగునకా బుడమియంతయుఁ గ్రక్కదలంగశూరప !

ద్యుడు ననుజుండును జనినత్రోవనెవచ్చుచునుంటఁగోటికాం ।

డైడవుఁజూచి వైశమున నేలిక చెంతకు నేగి మ్రొక్కిమా ।

యొడయులువచ్చుచుండిరసురోత్తమ యిష్టది విన్నవించుడు ॥

ఉ॥ అప్పటిదైన ప్రీత్యతిశయంబదియెట్టిదొకాని జానుగుం ।

దొప్పలలో సుధారసముతో సరియైన సారనయ్యుదంతము ॥

జెప్పిన స్వాపసర్వులకు శ్రీఘ్రమహిమహార్షరత్నమల్ ।

కుప్పలువోసియిచ్చెఁ గయికొండని యయ్యసురేంద్రుఁడర్చి ॥

శా॥ అంతర్వంశికులైన సౌమికులచే నవ్వార్తపుత్ర్యాది శు ।

ధాంతస్త్రీలకుఁ జెప్పిపుద్బి పుటభేదంబెల్లఁగై సేయఁగా ।

సంతోసంబునఁ జేటకప్రతతికాజ్ఞాపించి మన్నీలుసా ।

మంతుల్ పౌరులు ప్రాడ్వివాకులుమహామాత్రాదులుకవెంటరాక ॥

క॥ న్యదమొప్పఁగఁదాహిత్రుల ।

కెమగుఁజననకుఁ మారులెఁతయుభక్తి ।

బనయుగళమునకు సాష్టాం ।

గదండవత్ప్రణతిశతము గావిందరొగి ॥

గీ॥ అసురనాథుండు భావిమూర్ధాభిషేక ।

సూచకముగాగ నానందలోచనాంబు ।

ధారలఁదదీయమూర్ధమల్ తడిపివారి ।

లేవనిత్రి పిగిఁకొఁగిలిండుకొఁయె ॥

శా॥ ఆమాతామహుఁడాజ్ఞసేయుటయు మాయాదానవీపుత్రులెం ।

తేమోదంబలర్క నిషాదిసముపాసితంబునంచస్మరి ।

స్తామాన్వితమునైన శింధురముపై సొంపారనారూఢులై ।

వ్యోమంబెల్లఁద్వంపమాగధులు సాహెబానాదముల్ సేయఁగ ॥

ఆ॥ రుచ్యఘోటకాధి రూఢాసురేంద్రాది ।

దానవానుగమ్యమానులగుచు ।

వేడఁబట్టణప్రవేశంబొనర్చిరా ।

శూరపహ్లాదల్లతారకుఁడును ॥

చ॥ జననుతిపాత్రులైన సురసాతనయుల్ చనుడెంచుచున్నవా ।

రనివిరి పౌరులెల్లగును నాశిశువృద్ధుఁ దామొనర్చుచుం ।

దివపమలన్నియున్విడిచి డిగ్గననేగివిశంకటప్రతో ।

భిలిచిచూచుచుండిరమలీమనవృత్తుల నకుఁమారులక ॥

ఉ॥ తేజమెసంగరధ్యసరుడెంచుచునున్న సురూపమారులక ।

రాజకమారులన్సరమురాగమెల్లఁగఁగాంచుచున్మృణాం ।

భోజములందు మందహాసముల్ మోలయున్ బరువంపుఁగ్రొవ్విరుల్ ।

లాజలు నక్షతల్పురవిలాసినుల్లెరుఁజల్లిరింపునన్ ॥

ఉ॥ కాయము వంపనైన నవకాశములేక యొకళ్ళొకళ్ళఁబో ।

ద్రోయుచు నేగు పెద్దటుముతోఁగరిపైఁ జనునకిగ్గోరులన్ ॥

బ్రాయపురాచవంగడపుఁబైదలులున్నతసౌధరాజివా ।

తాయనరోక భాజ్నయనలై తిలకించుచునుండిర త్తటిన్ ॥

ఉ॥ వీమలనిండఁగిక్రిఁతీసి వేలకొలందిజనంబువెంటరా ।

నాదితిజార్భకో త్తములు హస్తానిద్గినగళ్ళసాద్విరా ।

మోదమెలర్పఁగ్రొన్ననలుముత్తియముల్ దిగదుడ్పవెట్టిము ।

తైచువపిండుకప్పురఁపుటారతులర్చిలిమై నొసంగఁగన్ ॥

ఉ॥ అల్పులు గొప్పవారుననకందఱితోఁదగుమాటలాడివీ ।

డొగ్గిల్పివినీతియొప్పననుఁగుంజనయిత్రికి నవ్వకున్ నతు ।

ల్పల్పికృపాఘరాసతులాసంగిన దీవనలందివిక్రమా ।

కల్పులురాజపుత్రులు సుఖిస్థితినుండిరి స్వాలయంబులన్ ॥

శా॥ దైతేయాంతకముఖ్యులొ సురలచేతన్ బెక్కుఁ ఘోరాభినం ।

పాతక్షోణులలోఁ బరాభవమె ప్రాప్తంబౌటచేఁభీతులై ।

పాతాళంబునఁజాఁగియుండిన నిలింపదేవులవీరులన్ ।

భ్యాతస్థాములఁజూడవచ్చిరెదలన్ గౌతూహలంబొప్పఁగన్ ॥

చ॥ క్షితిధరగహ్వరాదులవసించుచు న్నందులఁగొందులన్ దిరో ।

హితులయియున్నరాత్రిచతుల్లెరుఁ దారకశూరపమ్మలీ ।

స్థితవరలాభముల్ శివునిచేఁగొనివచ్చుటెఱింగి తామిఁకం ।

బ్రతికితిమంచు నచ్చటికివచ్చిరి కారుకముప్పతిల్లఁగన్ ॥

క॥ వచ్చిన దితిసుతజాతకి ।

హేద్వగుసామర్థ్యపిభవమేర్పడనభయం ।

బిచ్చి సహబాంధవంబుగ ।

నహ్మట నె వసింపఁజేసిరవ్వీరవరుల్ ॥

గీ॥ నూతనసమ్మాగతములైనయాతుధాన ।

నియుతములచేత నెల్లాడల్ నిండియప్పు ।

డధికపరిణాహమయ్యును నప్పురంబు ।

చాలసంబాధమై చోటుచాలకుండె ॥

క॥ మయుండసురతతివనసుమన ।

మయుండచ్చితశిల్పశక్తిమయుండు విరహితా ।

మయుండు తులిత కాంచనగో ।

మయుండపుడరుదెంచె నక్కుమారులఁజూడన్ ॥

గీ॥ ఆమ్మయని వారు ప్రీతిమైనర్హీతి ।

గౌరవించుడునప్పుడాశూరవద్ద ।

తారకులతోడ నసురవర్ణకివరేణ్యుఁ ।

డిట్లనివచించె సమ్మోదమెనకి మెనఁగ ॥

క॥ పరమబ్రహ్మర్షులకును ।

దరిసెనమీయని జగన్నిదానునిఁబరమే ।

శ్వరుమృత్యుంజయుఁగనుఁగొం ।

టీరి మీయచ్చితరహఃపతిమమెట్టిదియో ॥

చ పనరుహనాభముఖ్యులగు నైరులచేఁ బలుతేపలాహవా ।

వనులఁబరాభవింపఁబడివంచురుచున్న నిశాచరాన్వయం ।

బునఖిలమర్వ్యధల్ తొలఁదిప్రోచుటకై పనిఁబూనియున్భవిం ।

చినయవతారమూర్తులని చెప్పఁజెయ్యుష్పమిమున్ వచించుచోన్ ॥

ఉ॥ భండనభూములన్ గెలిచి పాఱఁగఁదొలుటఁజేసి జన్నఁపుం ।

దిండులఁజ్ఞియుచున్ వెఱుపుదీటిదిప్రొనెడు దిక్కు లేకపె ।

నాండలగొందులందోదిగికుందుచుఁ గాలమువుచ్చువారుమీ ।
యండకుఁజేరియిష్టభయ్యలై వెలిఁగ్రుమ్మరసాఁగిరసపుల్ ॥

క॥ మిముఁజేరి బ్రతుకవచ్చిన ।

యమరారికుటుంబసంచయములకునశ్యం ।

తమునిటుకటమై యీనగ ।

రముచాలకయున్నయది స్థిరంపుటునికికిన్ ॥

ఉ॥ ఉత్తములెల్లనాననమహాన్నతిరాజ్యముసేయనున్నమీ ।

క్రొత్తమహాప్రభుత్వమునకున్దగునట్లొక నవ్యమానుహా ।

పత్తనమున్ స్వశిల్పకృతిపాటవమెల్లరుమెచ్చగట్టిమీ ।

కిత్తు ననుగ్రహతిశయమేర్పడమీరలనుజ్ఞయిచ్చినన్ ॥

గీ॥ అనినవిని యాపలుకులకు నాత్యనలరి ।

శూరపహ్నుడు తారకాసురుఁడనలని ।

మెచ్చి పురనిర్మితకనుజ్ఞయిచ్చి వీడు ।

కొలుపుటయు శెల్వుఁగొని యారఁడెలమినరిగి ॥

ఉ॥ ఇంద్రపురస్కరుల్ త్రిదశులెల్లరు విస్మయమందివిశ్వస్థ ।

ట్టండకలాకలావగరుడధ్వజులుండెడు వీండ్లకైనవ ।

ఛ్చుంద్రపదీని మ్రోలననుచున్ వినుతించెడునట్లుపీరమా ।

హేంద్రపురంబనంగ నొకయింపగుప్రబురచించె నేర్పునన్ ॥

వ॥ మఱియు నాప్రాలు తమయేలికల పోలికలమీఁది జగంబులపై
దాడివెడలనున్నదియోయనునట్లు చుక్కలతెరువుతోనొరయు చుక్కని
పెక్కు తనంపుటుప్పరి గెలునుఁబ్రాతివేళికులకు నొండొరుల సలాపంబు
లు కలసి బడలనుపడసిని వికృతరొపనిష్కరంబులును వాసనాది దివిజ
భవనంబులకంటె నియుతగుణమంజులతావిభవంబులగు సంజవనంబులు
నుఁ జూపింపుకొనూపయ్యుస్వాపలేపంబులును మఱిపించునాపనిధులునుఁ

జేజేలరాయనికి వైజయంతాదులపై నవహేలనంబుగలిగించుచుఁ జిత్రా
తిచిత్రంబును సుందరాతిసుందరంబునుఁ బశ్యజ్జనలోచనాసేచనకంబును
నగు రాచనగరును నవమణిమయస్థానాపటలకుడ్యద్వారాదికంబై విజవ
ప్రదేశంబు జనాకీర్ణముగనుఁ జనాకీర్ణదేశంబు విజనదేశంబుగను సజలప్ర
దేశంబు నిర్జలంబుగను నిర్జలదేశంబు సజలంబుగను ద్వారభిత్వాదిరహి
తస్థలంబు సద్వారభిత్వాదికంబుగను సద్వారభిత్వాదిప్రదేశంబు తద్ర
హితస్థలంబుగనుఁ జూపఱిభమింపఁజేయు రాజాస్థానమంటపంబులును
నందన చైత్రధంబులంబరిహసించు నాకీడంబులునుఁగుముదేందీవరకో
కనదకల్వారహల్లకపుండరీకాది షండమండితంబులై కారండవరధాంగ
హ్వయాది బహుజలవిహంగమసహస్రవాసితబధిరీకృతాశావారంబులై
యలరారు కాసారంబులును ననేకవ్రతిభయశతఘ్నికాశతవితతాట్టాలక
శరణంబగు నభ్రంకషవరణంబునుంగలిగి నీరుత్తిట్టియెట్టులఁపుండవంత్రిగా
ద్వాదశయోజనారోహంబును నంతియపరిణాహంబునుంగల మహానగ
రంబొకండు నిజశిల్పవిద్యాపారీణత్వంబు తేటపడునట్లు మధ్యేకూపారం
బుననొక మహాంతరీపంబున నిర్మించి యయ్యసురేంద్రుని నర్హపరివా
రంబుతో నటకుందోహానివని యన్నగరంబుంజూపినమర్పించిన॥

చ॥ అమరులతోడి యీసుమయినంతకు మున్నమరేంద్రులచ్చిమా ।

త్రమె హరియించి తెచ్చి కొనఁదారకుతోఁజననున్నక్రవ్యభు ।

కృమినికి నప్పడమృదువుకన్నులు వేయియఁగూడఁదెచ్చి కొం ।

దమనుతలంపులుప్పతిలెఁ దత్పురివింతల నెల్లఁ గాంచుచోక ॥

గీ॥ అన్నగరివింతఁచెల్వనకచ్చెరువడు ।

చీక్షణమహూత్సవంబుగ నెల్లయెడలు ।

గాంచి యయ్యామినీచర కారువరుని ।

శిల్పశక్తికిమిగులమెచ్చిరిమనముల ॥

- ఉ॥ చూపటకబ్రముంగొలుపు సోదైపు మేడలమీద రేపులుకా ।
 మాపులునుండు నంవదసమానులు సైతముఁదత్పురోరుఘం ।
 టాపథపార్శ్వనిర్మితదృఢప్రియదర్శనసాధపంక్తులకా ।
 రాపడి చూచుచుందురు స్థిరంబగునివ్వెఱపాటెలర్పఁగలకా ॥
- శా॥ ఆవెనక రజనీచరేశ్వరుఁడు నెయ్యంబొప్పనాశిల్పవి ।
 ద్యావిద్వద్వరు వెంటఁదోడ్కొని నిజస్థానీయముజ్జేరిత ।
 త్రాపీణ్యంబలతారకాసురునకుందచ్చారపద్మామతా ।
 దేవద్యేషణజాతిముఖ్యులకునున్ దెల్పెఁ బ్రమోదంబునకా ॥
- చ॥ వినిమయునికా గృతాదరణవిన్న నిజాంచితశిల్పచాతురీ ।
 విని మయుఁదారకప్రభృతిపీరులు తద్దయుఁగౌరవించివ ।
 ల్దనియితఁడెంతచెప్పిన ననఘఁపుఁగానల్లాసఁగిరాతఁడుకా ।
 దనియనొసంగె బేదలకుఁదన్యశిభూషణచేలకాదులకా ॥
- ఉ॥ తారకుఁడుకా దదగ్రజుఁడుఁదాతయుఁజాలఁగవేఁడుకొంటకా ।
 యూర నెకొన్నినాళ్ళు తగనుండి తదాదృతికాశ్మమెచ్చిమీ ।
 కోరినయప్పువత్తు నొసఁగుండిక నాకు ననుజ్ఞయంచున ।
 వీరకులప్రబర్తులను వీడ్కొనియేగె మయుండు సైవ్విరితకా ॥
- చ॥ వ్రమదమయాత్మునమృయునిఁబంపినపిమ్ముట రాజ్యపాలన ।
 క్షములనవీనయా వనవికాసులమన్మలఁజూచి యాత్మలో ।
 నిముడనిమోదమొప్పు నసురేంద్రుఁడు మాతనపట్టణప్రవే ।
 శమునకనుజ్ఞఁగొంటకయిస్వాంతమునందుఁదలంచెఁ గావ్యునికా ॥
- ఉ॥ తామరసాహుఁడేమిటికొ ధాత్రికిఁడిగ్గడునంచుఁజేతన ।
 స్త్రోనుము విస్తయంపడుచుఁ జూచుమహాత్మర లేజమొప్పుబూ ।
 ర్వామరరాజవీజివదనాంబుజముల్ వికసింపఁజేయుచున్ ।
 వ్యోమగతికా నిశాటవిధునొద్దకుఁ గావ్యుఁడువచ్చెఁ జెచ్చెరకా ॥

శా॥ చండాంశుమ్యుతితోడఁ దుల్యమగు తేజంబొప్పనీరీతినా ।

శండామర్గుగురుండు వచ్చుటయు నంచద్భక్తిమై శూరప ।
 ద్ముండుఁ దారకుండు నివసీతుండ సురేంద్రుండుఁ బదాబ్జద్వయిఁ ।
 దండంబుల్వలె నేలపైఁదొరఁగిజోతల్సన్ని రొక్కు-మ్మడిఁ ॥

శా॥ భోనక్తంచర లోకరక్షక దయాపూర్ణేన చిత్రేనన ।

శ్రీనాథామరనాయకప్రభృతిభిర్బృందారక్తైః పీడితాఁ ।
 దీనాన్వాహియటంచు నద్దితిసుతాధీశుండు భక్తున్మతిఁ ।
 బాసఁపున్యముగానొనర్చెఁ గవికిఁ బాదప్రణామంబులఁ ॥

ఉ॥ ఎక్కుడుబత్తియుఁ భయమునేఱుపడఁ దనకివ్వధంబునఁ ।

మ్రొక్కినయాసురారులకు మువ్వరకున్లరుణాన్వితాత్మ్యుడై ।
 సుక్కురుండారంబెసఁగఁజూచుచు దీవనలిచ్చె నంతనా ।
 రక్కసితోఁడు గౌరవభరంబునఁ గేల్లవమోడ్చి యిట్లునుఁ ॥

చ॥ వెలియునునంతరంబునను వేటిమిలేకసమ స్తవిష్టపం ।

బులనడవఁజ్ఞెఱుంగు ఘనబోధుండవీవటనీకుఁ జెప్పఁగా ।
 వలయు నె భక్తిమైఁబ్రమధవల్లభుఁగూర్చితపంబొనర్చివీం ।
 డ్లలపరమేశుచే వరములందినమాట తపోధనాగ్రణీ ॥

ఉ॥ అంచితశిల్పవిమ్యుండు మయాఖ్యుండు రాక్షసకౌటతక్రుండే ।

తెంచపయోధినిపెనుదీవిఁబురప్రవరంబొకండు ని ।
 ర్చించియొనఁగె వీరికినిమీరు కృపాతిశయంబెల్వఁచి ।
 విందివ్రవేశపెట్టుడు నవీనపురంబున నస్తదాదులఁ ॥

గీ॥ అనివినయమొప్ప సందానితాంజలియయి ।

వేల్పుదాయలయెకిమీఁడువిన్నవింప ।

సోఁకుమూఁకలయొజ్జయా సుక్కురుండు ।

మందినల్లెయొనర్చెదనంచుఁబలిగ ॥

చ॥ గ్రహములలో నొకండయి జగత్ప్రథమగాంచిన భార్గవుండను ।
 గ్రహమునఁ గ్రొత్తవీటికరుగఁ సుముహూర్తమునిర్నయించెదఁ ।
 ద్దగ్రహబలమేమి చెప్పవలెఁ దైవతనాయకముఖ్యులెల్లసా ।
 గ్రహమతులయ్యు లేశమపకారము సేయఁగఁజాలరైనఁ ॥

మ॥ పరదేశంబులనుండివచ్చినసురప్రత్యఘులఁ మాంసలే ।
 ట్చరదృష్టాత్మకులఁ గుటుంబములతోడనీర్వరమాహేంద్రముఁ ।
 బురికిఁ బోవఁగముందుగాఁబనిచి సంపూర్ణప్రమోదంబునఁ ।
 వరపాదాతఘటాశ్వరథ్యలనుబోవంబంది రవ్వీటికిఁ ॥

చ॥ పదపడికొన్నినాళ్ళు చనఁభార్గవుఁడుంచినమూరుతంబునుఁ ।
 గదియుటయుఁ మహూర్తవముగానను రేంద్రుఁడుశూరపన్నుఁడుఁ ।
 దదనుజులుఁ గురుండును మదద్విరదప్రవరాధిరాధులై ।
 కదలిరి సర్వనై గమనికాయము వెంబడి నేగుదేరఁగఁ ॥

వసంతతిలకవృత్తం॥ నాతోద్యభూరిరవయంచుఁ దదాత్మయాన ।
 స్థితోద్యముల్ కొలఁపుఁబెద్దలుమోదిలఁజే ।
 మూతోద్యతస్థితముల్ వలె మ్రోయునుచెచ్చె ।
 రాతోద్యనాదము దిశోష్టకమెల్లనిం డెఁ ॥

రథోద్ధతవృత్తము ॥ హైమరమ్యశిభికాధిరాధమై ।
 యామినీచరమహాకులీనమా ।
 లేమపిండు వెడలెఁ సుగద్విష ।
 త్సామియాజ్ఞనతిసన్నదంబునఁ ॥

గీ॥ ప్రత్యయిత మంత్రిబాంధవప్రాడ్వివాక ।
 దండనాథాదినహితులద్దండిదొరలు ।
 వీరమాహేంద్రనగరప్రవిష్టులైరి ।
 మొనటనటఁబోయియున్నవారెదురు చనఁగ ॥

- ఉ॥ వాలుకరాలనీని జనవారముతో నరుడెంచుచున్నయ్ ।
య్యేలినవారిరాకవిని యెల్లనెలంతలలంకృతాంగులై ।
మేలికడానివ్రాతపనిమేడలపై నిలుచుండిలాజులున్ ।
బ్రాలునుజల్లిరయ్యసురరాజకుమారులపైఁ బ్రియంబునన్ ॥
- మ॥ ఇలపై నెంచునులేని సౌష్ఠవముచే నేపారునాప్రోలిగీ ।
ములనీక్షించుచు వారితోఁజనుజనమ్ముల్ మోహనాస్త్రాహతిన్ ।
వలెఁ జైతన్యముదక్కినిల్చి చనకున్నన్ కెంటుచున్ వేత్రహ ।
స్తులు మున్ముందుకుఁద్రోయుచుండిరిమహాదూతాఁగరపూర్వంబుగన్ ॥
- ఉ॥ కట్టినయిండ్లసోయగముఁ గాంచుపరాకునఁగాలుముంచుకున్ ।
బెట్టకయన్యము న్నటది పెద్దయునివ్వెఱతోడఁజూచుచున్ ।
బట్టఁపుఁగారువచ్చెడినిఁబ్రకటకుఁబొందనిచోపుదార్లు వెన్ ।
దట్టియదల్పనులిగిపడిగారిఁదొలంగుచురగ్రతస్సరుల్ ॥
- శా॥ తారాసంసరణంబుతో నొరయుసౌభ్రశేషపైనుండిర ।
క్షోరాజన్యకుమారగర్భముల సాకూతంబుగాఁజూచుచీ ।
ధీరోదాత్తులు తుల్యమోహలయిప్రీతిన్ మాకుఁబ్రాణేశ్వరుల్ ।
కాగాదేయనియారటించిరినురక్తస్వాంతలై కన్నియల్ ॥
- ఉ॥ చెప్పచుగాని యిట్టలఁపుశిగ్గుననాత్మచునోగతంబుపై ।
కిప్పువుఁబోడి మిన్నయసురేంద్రునిచున్మలమీదిమకుఁగవన్ ।
తెప్పలువాల్చుకెట్లుతమిఁజెసికనుంగొనుచున్నదోయటం ।
చప్పుడు మేలమాడెనొకయంగన చెంగటనున్నముద్దియన్ ॥
- చ॥ పెఱుగుగలన్ననీకు మదిఁబ్రేమఁడి యగ్గలమిక్కిఁశోరుల ।
కూటపడిరారుగాని తమకంబునవచ్చిరయేని తుంటవిల్ ।
తెఱుగునకాని పోరఁదమిఁదీరిచిమెల్లఁగసాగనఁపుదిం ।
దఱిచటనుండగానె యనినవ్వె నొకర్తొకమన్తకాశినిన్ ॥

చ॥ తమక మెలర్పనొక్క ప్రమదామణి క్రొన్ననవింటివానిక ।
 య్యమునకుఁ గాలుద్రప్పుచు విటావళిఁబిల్చుచునున్నవోయనన్ ।
 గొమరుమిటారి గబ్బిబిగిగుబ్బలు సన్నఁపుఁబైటలోనలా ।
 స్వములొనరింపవచ్చె సురసాతనుజాతులఁ గాంచువేడుకన్ ॥

క॥ సరసీరుహలోచనసీ ।

వరువంతయుఁ దెలియవచ్చెఁ బాగుగననుచున్ ।

బరిహాసమాడను విదలు ।

పరువుననేతెంచె నొక్కపడఁతి యచటికిన్ ॥

ఉ॥ బంగరుబంతిదోయివలెఁ బయ్యెదచాటునఁ గొంతవల్లచ ।
 న్నుంగవగానిపింపఁగ మనుల్ భుజమూలరుచుల్ తదేకిదీ ।
 క్షంగని మోహమున్ బొరయఁజారినవేనలిఁజుట్టబెట్టికొం ।
 చంగరియానయోర్తటకుఁ జూడఁగవచ్చెను రాకుమారులన్ ॥

ఉ॥ క్రొమ్మడివీడి వీఁపునఁ గురుల్ గఁజించులుద్రొక్కుఁ చుండనా ।
 స్వమ్మునఁ జూర్ణకుంతలచయమ్మునుఁదుం పెసలాడవల్లుపా ।
 దమ్ములహంసకాదులజతల్ ఘటఘల్లని మ్రోతవెట్టఁగాఁ ।
 గొన్నయొక్కర్తువచ్చెనటకున్ సురసాత్మజులంగనుంగొనన్ ॥

శ॥ ఏకాంతోత్తమలక్ష్మివైభవమునన్ వీడెల్లనూరేగియా ।
 శుక్రాచార్యుఁడుమున్నుగాగ మదవచ్చుండాలమున్ డిగ్గిన ।
 ర్వక్రవ్యాదులతోడఁజేరి నిజప్రాసాదరాజన్యమున్ ।
 శక్రాద్విప్రభుమందిరాపితతిరసార్చి రాజన్యమున్ ॥

ఉ॥ రాత్రికరోపమాస్య లనురాగవిశేషముసోడుముట్టనా ।
 రాత్రిచరాన్వవాయులగు రాచకొమాళ్ళకు మన్ననాస్త్రీధా ।
 రాత్రిగుణాకృతాత్మలయి రాక్షసనాథుననుజ్ఞకుంగల్గా ।
 రాత్రిముల్ కరుహాలభరంబెసఁగఁగనొసంగిర న్నటిన్ ॥

చ॥ హరిదిభసాభశాయ నికమై ఘనరూర్యనిదమొప్పన ।
 గురుడు గృహప్రవేశమునకుఁ దగుఁగంగళనవిధానముల్ ।
 విరహితకర్మలోపముగ వేదవిమల్ వొగడఁ యథావిధిఁ ।
 జరపి ప్రవేశపెట్టె సురసాతనయాదుల రాచగీమునఁ ॥

గీ॥ అంతనసురేంద్రుడనుఁ దారకాసురుడనుఁ ।

దకుఁగలముఖ్యులగు నెల్లరక్క-సులును ।

నైకకంఠ్యముగాగ సంప్రపాథనంబు ।

సేయుటయు నయ్యది యసమీచిననుచు ॥

మ॥ యమునా సింధు సరస్వతీ హిమమయూఖాత్కృష్టవా నహ్యజా ।
 నిమిషద్వీపవలీమణో త్రమధునీ నీతంబులైనట్టివు ।
 గ్యమహతోయములఁ భృగుండసురులూనందింపమూఢాభిషే ।
 కము గావించెను శూరపమ్మనకు రక్షఃకోటిరక్షాధామై ॥

ఉ॥ ఆపలభుక్తతుల్ జయజయధ్వనిఁజేయ మహాధనోపలా ।

ప్రాపదక్షుప్తమై యెసఁగుదక్కనిసింగపుఁబేటపై నథి ।

ష్టాపితుడై యెసంగె సురసాతనయాగ్రణి రత్నసానుశృం ।

గోపరి నన్నివిష్టమణు యొప్పున్మృగేంద్రముఁగ్రేణి సేయుచుఁ ॥

ఉ॥ దానవరాజవృద్ధుఁడు పదంపడి మన్మలరాజనీతిసూ ।

ధానులఁజేయ వేయచుచుఁ డన్నుఁబదింబదివేడుకొంటకుఁ ।

మానిపరుండు భార్గవుఁడు మైకొని తోటొగనిపోయె స్వేతరుల్ ।

రానివిక్రభూమికలభారలఁ దారికశూరపమ్మలఁ ॥

మ॥ అపడక్షిణమయయ్య నయ్యనికి శుక్రాచార్యుఁడేకాక్షుండై ।

యుషితుండైనకతంబునఁ అనమపాంశూర్వీప్రదేశంబునఁ ।

ద్విషదదంతర్పురహపయోరుహవనీ వేదండులయ్యుర్వుగుఁ ।

రుషులందొక్క రుండైన భార్గవుఁడు తానుఁ మూపురైయుండియుఁ ॥

క॥ ఆరుసియసురులయందున ।

పారకృపారసుడుశూరపద్మాసురరా ।

ట్రాంకులరాజనీతివి ।

శారదులగా జేయఁజెప్పసాఁగె నిటువలెగా ॥

ఉ॥ రాచరికమ్మృతానుట గరమ్మ భరమ్మ గరిష్ఠభారముగా ।

మోచుచునుండు కష్టభృతిభుక్కునకుంగలయంతయేనిసా ।

ఖ్యాచితిలేదు రాజునకు న్యాయముఁదప్పకయుండఁభూప్రజగా ।

బ్రోచుటకుగా భుజాబలముఁ బుద్ధిబలంబును చాలఁగావలెగా ॥

క॥ ఏనొడయుఁడఁగదయనికనుఁ ।

గానక మెలఁగుమరు ప్రియకమ్ముగఁజేభువుల్ ।

కాన నె ప్రిజ్ఞులు రాజ్యాం ।

తేనరకం ధ్రువమటంచుఁ దెలిపిరితొలులగా ॥

క॥ స్తవనీయమగు నడవడిగా ।

స్వవిషయము ప్రజానురంజనంబుగఁజాలిం ।

పవలెగా రాజగునతఁడువి ।

నవెరాజాప్రకృతిరంజనాత్తనునుడువుగా ॥

చ॥ ప్రకృతిజనంబు మానముల పట్టధనంబుల పట్టభూమినా ।

యకుఁడతిజాగరూకుఁడయి యారయమిగా బ్రజలర్హరక్షణం ।

దకయవిగోలుపోయి వ్యసనంబున నేడ్చిరచోఁదడన్రముల్ ।

క్రకచములొఁజుమీయతని రాజ్యమహీజముతల్లివేల్లకుగా ॥

గీ॥ ప్రజలుగావించు మనవులు శ్రద్ధతోడ ।

నాలకించి కల్లనిజంబులరసిన్యాయ ।

మొసఁగుడుఁడనవలెగాని యొప్పుకము ।

సేయరాదు తనకెయదినెరగుఁడెచ్చు ॥

మ॥ తననిదేశముతిక్రమింపక సమస్తంబుఁ బ్రవర్తింపుచుం ।
 డెనాలేదో తనయేలుకోటి పజలన్నింటఁ సుఖాన్వితవ ,
 ర్తనులైయుండిరోలేదో యారయుటకుఁ బ్రచ్ఛన్నవేషంబుతో ।
 జనియష్టల్పుడు చూచుచుండవలె రాష్ట్రాంబుఁ జొరల్ ధార్మికుల్ ॥

మ॥ ప్రబలుల్ దుర్బలులైనయట్టి ప్రజలఁ బాధించుచుండేనివే ।
 డబ మొక్కించెయులేని యక్కటికతోడఁ న్యాయవర్తిష్టులై ।
 పబువుల్ దృష్టలనొంచిబాధితులఁగాపాడఁ వలెఁ దుర్బుల ।
 న్యబలం రాజయటంచుఁబలుఁ నయవాక్యంబొల్లవోకుండగఁ ॥

క॥ దండార్థులు దొంగయుధూ ।

ర్తుండునుఁ గల్గరియుఁ బరసతులఁగోరుమఁగా ।

త్తుండును దురుమిడుకునుధూ ।

మండలనాథునకు న్యాయమార్గరతునకుఁ ॥

ఉ॥ కూళలకేత నీలువులు గోల్పడి కోల్పడనుండితాతలే ।
 కారుడికత్తె లైనమగసాండ్రకి మీనికిపిన్నవించుచో ।
 నేలిదముంచక చెప్పనఁజియేలరులఁ గలరూపెటింగికా ।
 రాలయమందనుంచి తగినట్టులు శిక్షింపించుటొప్పుగఁ ॥

క॥ శిక్షకుండగునపరాధుల ।

శిక్షింపకండిది తప్పుసేయనివారిఁ ।

శిక్షించు శోడమప్రజలక ।

ధిక్షేపార్థుండయి దుర్గతిఁ బొరయుచుదిగఁ ॥

ఉ॥ తప్పొనరించె నేని తనతమ్మునివైనఁ గుమారునేనియు ।
 దప్పకకాస్త్రోద్రోదితవిధమ్ముననర్హపుశిక్షసేయఁగా ।
 నొప్పునకాని ప్రేమభరమూని మనమ్మునఁబ్రతుపొలియై ।
 యొప్పురికింపఁగూడదొడయుండగువానికి న్యాయవర్తికిఁ ॥

క॥ దుండటికములొనరించుచు ।

మండనుమటువయసుకాండ్రనొడయుండుకళా ।

దండాదిభూతములచే ।

దండింపక జేయవలయుదనువులునొవ్వుకా ॥

ఉ॥ కొంచెపుండప్పజేసి సభకుకా జని తీర్పరికెంతబొంకకీ ।

కొంచనుతాపమంది మదిగొందియొకెన్నడుండప్పసేయనే ।

నంచుక్షమాపణంబు గరుణార్హతగోరుకృతాల్పమంతునికా ।

గించిదకవ్యశిక్షపొంగించి త్యజించుటపాడి తేండ్లకుకా ॥

ఉ॥ చేసినలొంటికప్పలకు శిక్షితుండయ్యసు బుద్ధిరాకని ।

ర్వాసిరనద్వివేకుడయి క్రమ్మటండప్పలుసేయవానికా ।

రానదనంబునందతిభరంబగు కవ్యమనొందునట్లుగా ।

శాపితుడజేయఁగావలెగశాప్రహరదులచే నితాంతముకా ॥

ఉ॥ నేరములెప్పుడేయని యనింద్యుడొకప్పు ప్రమత్తతా విధి ।

ప్రేరణనల్పమంతువొనరించుట సంభవమయ్యెనేనిగో ।

త్రారమణుండుతోఁజెమగు దండువులైకొనుటొప్పుఁగానిబు ।

య్యారమునందుఁబెట్టుట యనర్హముకొంచెముఁ దప్పసేతకుకా ॥

క॥ ధౌదితికాదనుకొనకు ।

తోచములకా దినుచుఁబ్రజలకుకా బాధకులై ।

యేమచెనఁటి యథికారిపి ।

శాపములబాధదొలఁచి సాఁకనలెఁబ్రజన్ ॥

క॥ లంచములు గొనుచుఁబ్రజనే ।

ద్వింతుభలులుగాక పాపభీతికలిగివ ।

త్రింతువ్యవహారజక్షుల ।

నుంచుటరపు వేతనాలనోద్యోగములన్ ॥

గీ॥ వర్తనన్యాయ్యులను మణివములకవని ।
భర్తనేమించుచో నుపవర్తనంబు ।
ముదముగని యాదోరతనమె చదలురతన ।
మట్లుస్థిరముగనుండుతమంచుగోరు ॥

చ॥ వజ్రలు వానపెక్కువలవగ్రహములే మొదలైనవానిజేఁ ।
గజవులువచ్చి కర్షకులు కర్మకరాదులు త్రామపాధకున్ ।
మటుంగుడినున్నచోఁ గరిసె నంబులపన్నులు మాపిసొంతసా ।
మృతగొఱలేశానంగి తగినట్లుభరింపఁదగున్ మహీప్రజన్ ॥

చ॥ ప్రజలకుఁదుర్భరంబులగు పన్నులుగట్టి వ్యధింపఁబోఁ భూ ।
భుజులు ప్రజానురాగకరములే కరములే గొనుటాప్పునోమహః ।
భుజయక్యతాపరాధముల భూతచయంబులనందమున్ జరా ।
యుజములఁజంపుఘాతుకునకుగ్రపుశిక్షవిధించుటాప్పగున్ ॥

ఆ॥ ప్రజలవలనఁ గొనిన భాగధేయములుభూ ।
భుజులు స్వోపయోగములకుసేలవు ।
సేయఁదగదు ప్రజల సేమంబులకె వ్యయిం ।
పంగవలయువానిఁ బార్థివుండు ॥

చ॥ కొలుచులయన్యదేశములకుఁగొనిపోకకు హోయిఁగా జనం
బులుశకటాది యానములఁబోవుటకున్ దగియుండుమంచిపా ।
టలు ఫలినంపుఁజెల్లెడ నెడంగలయవ్వియు ధర్మవైద్యశా ।
లలునునిపాతశాలలునిలాపతి యేర్పరిపించుటాప్పగున్ ॥

మ॥ ధనమవ్వారిగనున్నశ్రీలునకు రైదానంబుగావించుచా ।
ద్భువ ప్రోతస్విని నీరువారినిధికిన్ బోకుండరోధివనా ।
ధినిగట్టించి నసుల్ ఫలించుటకు శాలేయాదికై దారకం ।
బునకుం గాల్వలఁదెచ్చి నీరొసఁగుటాప్పన్ సౌఖ్యగుండంబ్రజల్ ॥

- క॥ తనదుసుఖస్థితికంటెన్ ।
 దనయేల్పడిఁగలుగునొడలితాల్పులసేమం ।
 బునకైయెక్కుడుశ్రద్ధన్ ।
 గొనియారయవలయుఁ ధార్మికుల్ క్షోణిపతుల్ ॥
- క॥ సెరగొకఁడేనియొనెప్పుడుఁ ।
 బెరయకయుండఁదనకన్నబిడ్డలవగిడన్ ।
 భరణీప్రజఁగాపాడుట ।
 పరమంబగుసర్పమఁనిపాలునకెపుడున్ ॥
- క॥ నాలవపాలో మూడవ ।
 పాలో కాకున్నవర్ధభాగమొ శ్రీలుక్ ।
 వీలుగవ్యయింపవలయున్ ।
 బోలడయాయము సహస్రమున్ వెచ్చింపన్ ॥
- క॥ వచ్చుబడి యొడమెయంతయు ।
 వెచ్చించిననెఁగివిపులవిభవుండైనన్ ।
 చిచ్చముగొనిబ్రతుకవలసి ।
 వచ్చున్ బేదటిమిజేనవయుచున్ దుదకున్ ॥
- క॥ వ్యసనంబులు దండంపుఁబ ।
 రుసదనమువెలందినుడి పరుసదనముమాం ।
 బునురమృగయవిడిముడిప ।
 మ్ముసేఁతయను వానిఁదగులఁబోలదు పరికిన్ ॥
- క॥ ఆవనిం బరిపాలించెడు ।
 ధవుఁడు సెరింతలకునైనఁ దబ్బరయగువ ।
 లోపవించుట యెన్నఁడును ।
 దడదునుకుపు విలువతగ్గుఁడానన్ గానన్ ॥

చ॥ ప్రహితుఁడుపాయకోవిదుఁడు ప్రత్యయయోగ్యుఁడు రాజ్యతంత్రని ।
 ర్వహణపటిష్ఠఁడౌపయి కవర్తనుఁడాహతలక్షణుండుస్వా ।
 మిహితనమర్థనోద్యమసమీహితచిత్తుఁడు నీతివైడుఁగీ ।
 మహితుఁడునైన యాతనినమాత్యపదంబుననుండుటొప్పగున్ ॥

చ॥ తెగువయు శ్లేష్మమన్ గలుగుదిట్టలుపాయవిడుల్ నియోగమల్ ।
 తగినతెఱంగునన్ నెంపదక్షులమాంద్యలు మేనిచోదకో ।
 ర్వంగలుగుపారు బుద్ధిబలవంతులునైన యధార్హవర్ణులన్ ।
 బగతురమృతమల్ తెలియఁబంపుచునుడవలెన్ రిహూవిసిన్ ॥

క॥ నిశ్చయమేలికకుననే ।

నశ్చరితులు చరులెల్ వనంబులురాజా ।

నశ్చరచక్షుషయనివి ।

వశ్చితులు వదించునుడువు ప్రదితముకాదే ॥

మ॥ బెడిదంబై తనరారుచున్న ప్రళయాభీలానలజ్వాలల్ ।
 బడనైనన్ వెనుకంజవెట్టనిమితిప్రాబల్యమా నైన్యమున్ ।
 గతుఁగాణోయముగాని సొమ్ముగలయుగ్రాణంబునున్ తేనికె ।
 వృడునుండన్వలె సిద్ధమైరవడియెట్లున్ జేయరాదేలికల్ ॥

క॥ పెనుమిత్రియొడరనైనన్ ।

వెనుదీయనివేనవేలు వీరభటులుగ ।

ల్లినపెకర యోహిణులప్ప ।

తనలుండన్ వలయు భూతభాత్రీశులకున్ ॥

సి॥ ఇరువదియొక్క వేయెనిదివందల డెబ్బదియేనుగుల్ ప్రబ్బుటొప్పి ।
 యంతియనంఖ్యచే నలరారినృథములై త్రాలుకుండెడుశతాంగములు
 యరువదియై మవేలాటువందలవదినంకితీతోత్తమాశ్వములుగల్గి ।

మేలుగాలక్షతోమిక్కిలవేలమున్నూటయేఁబడికాలిబుట్లైనగనొప్పి ।

నెగడు సేనకున యోహిణియని పేరు ।

వెట్టియుండిరి కోవిడులట్టివియగు ।

పెక్కుల యోహిణులుగల్గు నెక్కులదళ ।

మున్నయొడయుఁడు ద్విషదసాధ్యుడయిఁబ్రదుకు ॥

ల॥ ప్రాణములకునానవడకొడలోమక ।

వ్రధనరంగమండుఁబగఱమీఁది ।

కుఱికికనువుగొట్టవోపినదిట్టకు ।

సైన్యనాథపద మొసంగవలయు ॥

[ఓడిది ।

సీ॥ మదిఁగువాడము లేని ముక్కు-వల్ గలవాఁడనుకూలతైన యిల్లాండ్ర
బహుభోగ్యవస్తునంపన్నంబులగునిఁగ్లఁగలిగిననకలసౌఖ్యములువిడిచి
తమతోడివియజేవనములుగా నెడఁదలఁదలపోయుమాతాపితలనువిడిచి
వైరిపీరులచేత వపురపాయముసంభవించు నేమోయను వెఱపువిడిచి ।

మమలరాజభక్తిమాత్రము విహవక ।

చావునకుఁదెగింది స్వామిపాంఠే ।

దాడియాడిరిపులఁదలఁకించుపీరుల ।

సుతులకంఠేఁగూర్చిజూడవలయు ॥

క॥ తమకైపోరియరులచే ।

తన్మృతులయినవీరభటుల దారాదిసటుం ।

బములకు దొరలామరణాం ।

తముగానుపకార వేతనములూసఁగఁదగు ॥

గీ॥ చిన్నతనముమండియుఁ దనుసేవనమై ।

తగునియోజ్యాలై నెరపివార్థకముకతనఁ

గొలుపుచాలించుకొన్నయోగ్యులకునిలుగు ।

వరకునుపజీకయొసంగవలయు తేండ్లు ॥

- క॥ మేనెడల వలసివచ్చుట ।
 కేనియు వెనుకంజయిడక యేలికహితమున్ ।
 బూని నెఱవేర్చుగలివా ।
 రై న పరవులుండవలయు నటనిపతులకున్ ॥
- క॥ స్థామాధికులదణులసం ।
 గ్రామవియాతులను దుర్గరక్షణమునకున్ ।
 నేమించి యప్రమత్తత ।
 తోమెలంగన్ వలయు భూపతుల్ సంతతమున్ ॥
- గీ॥ నడతచే నెంతగట్టిగా నమ్మదగిన ।
 వారుగాఁదోచిననుఁ గ్రొత్తవారిఁడడవు ।
 లెస్సయారసికాక మనస్సులోని ।
 నెఱ నెఱుంగనీయఁగూడదు నేలతేండ్లు ॥
- క॥ ద్వేషులులే గడుసరుల్ ।
 ప్రేషితులై హితులవలెఁ జరింతురసవ్య ।
 శ్వేషములుభ్రాని చెంతమ ।
 నిషనరసి తెలియవలయు నిజమవనిపతుల్ ॥
- గీ॥ దధులు గోడలు పీఠరసంభములును :
 లోనుగాగల యోలముల్లేనిచోట ।
 నైన నిర్జనాబవినైన నరులఁగూర్చి ।
 మంతనముసేయుటచితమమాత్యుఁగూడి ॥
- గీ॥ గహ్వరీశులు సంధివిగ్రహముయాన ।
 మాసనము ద్వైధమాశ్రయమనెడు షడ్గు ।
 గములనదనులెఱింగివిన్నను వెలర్పఁ ।
 బగఱపట్టుననుపయోగపరువవలయు ॥

గీ॥ హితవచనములచే నొండెనీగిచేత ।

నొండెవేటిమిపొనఁగించి యొండెవాని ।

వలన వీల్పడకున్నఁజేబలిమి నొండె ।

బగతురను లోఁబరచికొంట ప్రాజ్ఞమతము ॥

క॥ ప్రభుశక్తిమంత్రశక్తియు ।

నుభయమునుత్సాహశక్తియును ననునీమూ ।

డు భువిన్ శక్తిశ్రయమని ।

సభాస్థలులలో వచింతు సంఖ్యావంతుల్ ॥

గీ॥ తేఁడుప్రెగ్గడ సంగడికాఁడు బొక్క ।

సంబుమాగాని కోటదడంబునఁగ ।

నవనియండిపియేడు రాజ్యాంగములని ।

నిర్ణయించిరి మును రాజనీతిపిడులు ॥

చ॥ అహితునికంటెఁ దానుబల్మహైన్యము నొందుటిలన్ త్తయంటటం ।

ద్రహితుఁడుఁ దానుచల్యబలులై తనరారుచునుంటస్థానమం ।

ద్రహితునికంటెఁ దానధికుడై యలరారుట వృద్ధియంద్రుధీ ।

చుహితులు దానవేశ్వరకుమారకులార వినుండు శ్రద్ధతోన్ ॥

క॥ త్తయమును స్థానంబును వృ ॥

ద్ధియు ననఁగఁద్రవిష్టమఁద్రు ధీమంతులుత ।

శ్రీయమెఱిగియెత్తి యరుగివ ।

లయు పిజిగీఘండరాతులన్ గెలుచుటకున్ ॥

క॥ కరుణించి ప్రోవుమన్నన్ ।

బరిపంధికినైన నెఱినభయమీయఁదగున్ ।

శరణాగతిరక్షణమిహ ।

కరమాల గీర్తియును సుఖముఁబడయన్ జేయున్ ॥

వ॥ అనియిట్లు రాజనీతిప్రకారంబు సంగ్రహంబుగాఁజెప్పి తారకు
దెసకుఁజూడిర మగుడించి భృగూద్వహుండు ॥

క॥ అనువగుతఱియిదె ధీవర ।

యనిమిషగణములను ధృతమహానాయుఁడనై ।

చని పట్టుమయ్యనీవా ।

రనుచరులై వెంటఁగొందఱుదేరంగన్ ॥

వ॥ అనిపలికి మరల శూరపద్మంజూచి ॥

మ॥ దశమూల్ ణోకొనిదిగ్దయంబునకు సీతండి త్తటికబోయినన్ ।

గెలుపావశ్యికమాటనిప్పటికి సంతేపించితిన్ వాసనా ।

దులై కేగుతఁదారకుండిపు డెపోదున్ నేనునున్ డెంకికిన్ ।

దలఁకొకిగ్రంథయు లేకయేలుమిఁకఁదై తృప్తపా జ్యసామ్రాజ్యమున్ ॥

ఆ॥ అనివదించి యాతఁడను రేంగురావించి ।

యోలమునకుఁ బిలిచి యోయియొకర ।

హస్యమేనువినుతునన్యులకెఱిఁగింప ।

వలవదెడఁదలోనె నిలువవలయు ॥

చ॥ అయుగసమల్ భరించు సురసాగ్రతనూజుండు రాజ్యభారమున్ ।

బ్రియముగ యుష్మదాచులకు రేపటికయ్యమునందనిందిరా ।

దయుతుఁజయించుఁ దారకుండు త్విష్టృతనూభవపద్మకోవలా ।

భ్యయని కహతనూజసుతగౌరియు నొచరుపీరిపేయసుల్ ॥

మ॥ అనుచున్ వాకొనిసోఁకుటాజ్ఞయను రేంద్రాద్యౌతరాగ్రీయులన్ ।

గనిస్వావాస యియాసఁదెల్పి నసుకౌఘుంబెల్ల సాష్టాంగవం ।

దనముల్ పెక్కులు వేటువేటుకడుశ్రద్ధాభక్తులన్ జల్పిరా ।

దినక్రత్రేజుండు పేరుపేరువరుసన్ దీవించె నాశిష్యులన్ ॥

క॥ అసురేంద్రశూరపమ్మలు ।

ప్రసభమున భటాల్చితేతఁ బహుమూల్యములౌ ।

వసదనములొసఁగి యనుపకా ।

స్వపదనమునకరిగె నయ్యుశనుఁడు ముదమునకా ॥

గీ॥ శుక్రుఁడు పితృపముఁడు లేమ్మతిక్రమించి ।

యరుగుతఱివారికిఁబొసంగె నశ్రువృష్టి ।

స్వాతిగతుఁడైన శుక్రుఁడు వానగురియఁ ।

జేయుననుమాట లోకప్రశిద్ధమెకద ॥

వ॥ అనియిట్లు చెప్పి సూతుండు వెండియు ॥

మ॥ ధరణీభృద్వరవాస వాసవమహీధ్రప్రాంచదిష్వాసవా ।

సరకృతోఁటివికాస కాసరవరాశ్వస్పర్శిత్రాసరా ।

సరసప్రితవిలాస లానకచరాంచద్వాజ్ఞాన్ఘ్రాసహా ।

సరుగాక్షేపితచంద్రహాస హరరాజతాశికాధీశ్వరా ॥

వృధీవృత్తము ॥ రవీందుశిఖిలోచనా ప్రణమదార్తివిరోచనా ।

భవాంబునిధితారణా ప్రవిలసజ్జగతారణా ।

వివాహకృతవందనా విపులమేదిసీస్యందనా ।

కవోష్ఠవిషభక్షకా కలుషహృచ్చటాశిక్షకా ॥

ఇది శ్రీవరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ

రిజనవిధేయ సూర్యప్రకాశ నామధే

యప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బువందు పంచమా

శ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

పఠాశ్వాసము.

క॥ ఆశ్రితజనవిశ్రాంతి ।

నిశ్రేయసగూఢపాన్మణివిభూషణప్రా ।

జ్యోతుతివిసీతస్సైంధవ ।

విశుతవారాణసీ నివేశా యీశా ॥

వ॥ అనధరింపుము శౌనకాదిమహర్షులకు నవగతాఖిలేతిహాసన
మాజుండగు రోమహర్షణతనూజుండిట్లని చెప్పందొడంగె ॥

సీ॥ సుడిగట్టుగవులలోఁ జొక్కి కూరుకువోవు మెగములకూటపుల్ మేలు

[కొనంగ ॥

స్వర్ణదీవనులలో వైయ్యూర్జిదిరుసువేఁకటివేల్పుటింతులకడుపులద్రువః

స్ఫారస్వనిర్ఘోషనీరంద్రపూర్ణమై రోదోంతరంబు మార్క్తోఁతవెట్టఁ

నదరువేఁకమునఁ గహ్వరి లేలిహానేశ్వరుని వేయియాదలల్ క్రుంగఁ

బుడమిజగమునఁగలిగిన యొడలితాల్పు.

[జేయఁ ॥

లిరిపిలయగర్జితమొ యటంచెదలఁబెగడ ।

బెట్టికంబయి రణదుందుభిస్వనంబె ।

నంగెఁ దారకాభిక్రమసమయముందు ।

సీ॥ దారుణాకారులై దండికైనను నభ్యుగ్రగలిగించు జోడులక్రందనములు
జంగమకులశిలోచ్చయములలో యననొప్పబంహిష్టఘటనల బృంహి
తములు ।

మానస నేగానమాననాచణములై యెసఁగుసామ్రాజుల హేషితములు ।

ప్రబలశోభాది నిరాకరిష్టువులైన చాపరత్నముల విస్ఫారములును ।

నెవని రోదసికుహరంబుఁ జెపుడువరుపఁ ।

దారకుండు కృతసర్వాభిసారుడగుచు ।

దైవతేంద్రునిసీఁదికిఁ దాడివెడలఁ ।

గ్రాసమయఃకయ్యెఁ జైత్రయాత్రాసమయము ॥

శా॥ ఈళీహస్తలు కొందఱాశరులుతో నేతేరఁగేలన్ మహా ।

నాళీకాసనమున్ ధరించి దొరలెన్నన్ శాస్త్రవాసీకీసీ ।

వ్యాళీతార్థ్యుండు దానవారి సమ వాయస్వాంశశల్పంబునెన్ ।

నాళీవక్త్రుండు వెల్వడెన్ ధవళరధ్యస్యందనారూఢుడై ॥

మంజుభాషిణీవృత్తం ॥ రజనీచుస్థవిరు ప్రాశ్ననంబునన్ ।

విజయుండు నాగనొక పీరుఁడాశర ।

ధ్వజనీశ్వరుండు ప్రమనంబునన్ ద్విష ।

ద్విజగీషుడై బయలుదేరె నత్తటిన్ ॥

తరలివృత్తం ॥ సూర్జరథునిభ కార్ముకగుణభూరివమొనర్చుచున్ ।

నిర్జరపరిపంథుల జయనిస్వనములెల్లగా ।

నర్జనవాయరాజదురుశ తాంగసమధిరూఢుడై ।

దుర్జయుడను సైన్యపతి కుతూహలమున వెల్వడెన్ ॥

మేదిసీవృత్తం॥ ముసలియ నంబ్రతీతుండు చమూవిభుండు రక్షన్ ।

విసరములాయితంబులయి వెంటనేఁగదేరన్ ।

ద్రుసనగమోయనం బొలుచు దంతివెక్కి బాహు ॥

ల్లసితకృపాణుడై వెడలె లావుమాగురెన్నన్ ॥

సుగంధివృత్తం॥ కంటకాఖ్యుడై ప్రతీతిఁగాంచినట్టి నాకస ।

తొంటకుండు రక్కసీండు కాల్బలంబు వేనవేల్ ।

వెంటనేగుడేర నల్లవేల్పుమన్నెకానితోఁ ।

గంటుదీర్చికొంటకాశ్రయగాయు పూనివెల్వడెన్ ॥

తరలవృత్తం॥ తరకసములకవయనుఁ దృఢధనువును నిరుగెలఁకులన్ ।

గరశీరముల నమరనమరగణముఁగెలుచుకడఁకతో ।

సురరిపుబలపరివృత్తుడయి చొరవకు దయసదనమా ।

భరముఖుండనురధికివరుండు కడలె సమరమనకుఁగాన్ ॥

మణిగణనికరవృత్తం॥ క్రతుభుజులనెయనిఁగసి మెసఁగెదమం ।

చతిబలులగు భటబలను గులయించన్ ।

ధృతపరికరుడయి మృధకృతముఖుడౌ ।

శతముఖుడను దనుజువరుండు వెడలెన్ ॥

భద్రకవృత్తం॥ జన్యనిర్జితశత్రురా । జన్యఁడాలము సేతకై ।

శూన్యకేతుసమాఖ్యుడౌ । నైన్యనాథుండు వెల్వడెన్ ॥

పంచచామరం॥ పిచండుడెన్ ధనుర్ధరుండు పీనగర్గరీలన ।

త్పిచండుండింధనజ్వలత్కృపీటయొనికై వడిన్ ।

ప్రచండమూర్తియై వినీతరథ్యచలకరఘుడై ।

శచీపతి జయింతు నంచనమ్ముపూని వెల్వడెన్ ॥

భుజంగప్రయోతివృత్తం॥ కృతాస్తుగ్రీవు శూరావగీర్ణప్రతాపా ।

న్నతుండుగ్రబాహుండునానొప్పుసేనా ।

పతిప్రాగహరుండు బర్హిర్భూభాధీ ।

శుతోబోరఁ గాంక్షించుచున్ బైనమయ్యెన్ ॥

ఉపేంద్రవజ్రవృత్తం॥ వినాయకస్థాముండు విష్ణుసేనుం ।

డనంబ్రశిస్తుండుగు నాశరానీ ।

కినీశముఖ్యుండరిగెన్ ఘనస్యం ।

దనం బధిష్ఠించి మృధంబునల్పన్ ॥

అంబురుహవృత్తం॥ విష్ణిపరశ్వధకుంతగదాదివరిష్ఠశస్త్రసమేతులై ।

యిష్టులుకొందలు వెంబడి నేగంగరింద్రమెక్కి ధృతాస్త్రుండై ।

దృష్టికి వేగగునల్లని యున్నతదేహముల్లసిల్ గ మధా ।

భిష్టుఁడునాఁబృత సేవ్యరుఁడాలము సేతకై వెడలెన్వడిన్ ॥

వంశస్థవృత్తం॥ సురల్ మదిన్ వంశురసోమకాఖ్యుండౌ ।

వరూధినీనాయకవర్యుండ్రసహో ।

తగరాన్నితుండై యరదంబు నెక్కితా ।

ల్చిరిష్టిగేలన్ వెడలెన్సహూధతిన్ ॥

జలధరవృత్తం॥ వాసవదుర్న్ముచుండు శుచివక్త్రుఁడు పా ।

తాసనపాణియున్ రథియునై జగదు ।

ద్వాసనమాచరింపఁ గలవానివలెన్ ।

ద్రాసకరోగమూర్తియయి తా వెడలెన్ ॥

తోటకవృత్తం॥ అహితావలింగెల్వ నహంకృతితో ।

మహిసుండను దైత్యకుమారుఁడు దీ ।

ప్రహుతాశనతేజుఁడు ప్రస్థితుండ ।

య్యోహయోత్తమమెక్కి సహేతికుండై ॥

శుద్ధవిరాటివృత్తం॥ జ్యానాదంబున నైడ్యమందగన్ ।

వీనుల్ విల్లాని వెల్వడెన్ రథా ।

సీనుండై జయసేనసంజ్ఞుండౌ ।

సేనానాథుఁడుత్వేభసల్పుడున్ ॥

[దొడిగి ।

సీ॥ మణిమయకేయూర మకుటాదులు భరించి కమనీయమైన జాగరముఁ
యతుయశరపూర్ణమైనప్రోల్లనదుపాసంగయుగ్మబునంసములఁబూని

వృధుమహోగోనసాభీలమై తనరారు మేలిసింగాణిఁడాకేలఁబూని।
 ప్రాంతితాజానేయరధ్యముల్ పూర్ణిన యందమైనపసిండి యరదమె
 విదితముగ రూపుదాల్చిన వీరరసమొ। [కీ॥
 యనఁగనభిరామభీమసంహననుడగుచుఁ।
 దైత్యముఖ్యులు జయజయధ్వనులొనర్చు।
 వెడలె నత్తారకుండుదిగ్విజయమునకు॥

ఉ॥ శాతకృపాణ కుంత సృగశల్యకుతార శతఘ్నికామతౌ।
 హేతులు దాల్చి యెల్లహరి దీశులఁదామెజయించు నేడైఱ్ఱ
 ఘ్నైతలమెల్ల నాత్మపదపూతిములఁ జలనంబునొందఁబా
 దాతముఖూరి సంఖ్యనయితారికు సూరెలనేగనత్తటిక॥

చ॥ అమరసపన్న సైరిక శతాంగ మహత్తరచక్ర నేమిచం।
 క్రమణసముద్ధి తారుణపరాగసమాహ ముత్తద్దయుఁవిశా।
 లమగువిహాయ సంబునఁదళంబు గనెల్లెడనావరించిమూ।
 ర్తమయిన తారకాసురు ప్రతాపమొయంచుఁ దలంపఁజొప్పడెక॥

ఉ॥ వాయుజవాన్వోటి ఖురవారజమైన రజన్సుసంఖ్యదై।
 శేయక తోరపాదని హతివృధకోరువలేక ధాత్రియ।
 త్రోయజయోని తోడనచు దుష్టితి యంతయువిన్నవింపగా।
 బోయెడు నోయటంచుఁజనముల్ తలంపఁ నలిరేఁగె మిఁటిపైక॥

గీ॥ ఆత్మసంభూత హేతువు లైనవారు।
 సురవిరోధు లెకాపుటఁజూవెయపుడు।
 సైన్యసంభూతమైన రజఃపటలము।
 సురవిరోధి యెయొలసెనంబరమునందు।

సీ॥ కనుచూపుమేర యెక్కి డగన్న జెట్టుపుట్టలుగాన రానియెడారులందు।
 దృఢకావ్యజలసమ్మద్ధి నెసంగునునికికింపైయొప్పు గిర్యపత్స్యలయందు।

బహుసచ్చేదిమనస్య భారనమ్రమహీరు హావభులగు సరణ్యానుబంధుఁ
నతివిశంకటములైయలరున నేక కూలంకషాపులినస్థలంబులండుఁ

విడియుచును గొన్నిమాసముల్ వడదెసకభి.

ముఖముగాఁబోయిపోయి సభూతతరము.

లైన దళములతోఁదారకాసురేంద్రు.

జైత్రరథముతటియఁజొచ్చెజైత్రరథము.

సీ॥ అప్పుడలకాపురోపశల్యమున వీడు.

విడిసివిడిముడియొడ యనికడుకుదూత.

నొకనిననుప నతఁడువోయియోలగమున.

రాచకార్యముల్ నెరపువైశ్రవణుఁగాంచి॥

చ॥ అజితుఁడు శూరపమ్మఁడను నాశరనాథుని శాసనంబునకా.

ధ్వజినులు వెంటరానతని తమ్ముఁడు తారకుఁడకా మగండుది.

గ్వీజయము సేతకైవెడలివింటివో లేదోధనేశయన్ముహా.

భుజబలశాలినీపురమెముట్టడివైచె భవజ్జిగీముడై॥

మత్తకోకిల॥ యక్షుకిన్నర గుహ్యకామల హార్యతుల్యధృతుల్ సప.

త్పక్షమూర మణిపబర్హమతంగ జవ్రజవర్హహ.

ర్యక్షమూర్తులు నీకునాశ్రవులైయనేక సహస్రముల్.

లక్షలుంగలరంచు వింటిఁబులస్త్వనందననందనా॥

ఉ॥ నిక్కపుఁబంటవేనిరజనీచరులచ్చెరువందనీవునీ.

జకుఁలు గూడివచ్చిబలసంపద పెంపుననస్సదాదులకా.

జక్కనెదుర్పుమప్పనికిఁ జాలవయోనిజితొస్మియంచుఁడెకా.

రొక్కముగానగ్రానానగ్రి మ్రొక్కుము మాదొరక్క విసీతితోకా॥

మ॥ అనిశూరగ్రాణి తారకుండుతనవ్యాహరంబుగానీకుఁడై.

పుననుఁబంఁచెనటగుదూత పడియింపంగకాహవిధూరవో.

సిననైశ్వానరు పోలిగ్రమండిపడి యాశ్రమండమర్వావకుం ।
రసమాన్యంబుననొప్ప వార్తికునితోడంబలెగనీచొప్పనన్ ।

ఉ॥ ప్రేలకు మిట్టిరజ్జులికఁబెకులు సరయదజేయులైనది ।
క్పాలుర రాత్రు సాధములు భండనభూములనోర్తు రేవిశా ।
క్షూలములన్సృగాలములు హూరమృగేంద్రములన్ శశంబులున్ ॥
గాలవిపర్యయంబున నికంబుగనింతటనుంది గెల్వవే ॥

చ॥ అలకనఁబైపయింగలదటంచభిమానపినద్ధవిత్తుడై ।
యలకనులాక్కరూడు గలయాతనికైనదు రాపమైనయి ।
య్యలకనుముట్టె నేయహహయాతఁడుదీననిజావరోధవ ।
ధ్వలకలకెల్ల నొక్కట నెహనిపొసంగుటెటుంగడక్కటా ।

చ॥ అదటభిమాత్రమైయెదిరి యంతరమున్ దనయంతరమ్మునా ॥
స్మదెలియనీమిఁదాఁచురభిమానముపూనిచురు క్తులాడినన్ ।
బెదరినిహీనునట్లులుప వెట్టుచునే తనయామువుచ్చిపం ।
పెదఁదనటెంకికొఁడెనల్పెత పదంబునకొండెదిన్నగన్ ॥

గీ॥ స్ఫారితరచంద్రహాపోల్లసనము వలసఁ ।
దారకాభీక్షి నూయుబుడైవవిహిత ।
మైనదియకాననస్కచ్ఛజాగ్ర జాగ్ర ।
దుగ్రమండలాగ్రముతనయుదుటడంచు ॥

ఉ॥ పొమ్మనుగుల్ సహాయపడఁబోరికినాతనిసర్వసిద్ధమై ।
రమ్మను మేనువచ్చి సమరమ్ముఁశూరుడనన్న స్వాభిమా ।
నమ్మితియన్ సురారిపృథినల్ తలఁకఁదనయగ్గలంపుమే ।
తమ్మిరిదీర్చి పంపెదనుదిగ్విజయస్పృహయంత దీరెడన్ ॥

గీ॥ అనియతనివీడు కొన్నియత్రాధినాథు ।
డిపుడెయభిషేకనంబనియొల్ల పైనన్య ।

ములను నాయత్తపరిపిం చిపాలికలనికీఁ ।

బోయెవాది త్రనాదముల్ బోరుకలగ ।

క॥ రక్క-సుల దళిములకునుఁ ।

జక్కులపెను పాజులకునుక్షతజప్తపతముల్ ।

జక్క-రలైధరఁబాఱగ ।

నక్క-జమగు తుములసమర మత్తతినయ్యె॥

శా॥ ఆహూపూరుషిక బరస్పరమునోయ్యెజేయుబాహుచపే ।

టీహుంకారములక దివంబద్రువముష్టిముప్పయ్యెబోల్లన ।

ద్భావహాబాహవియ్యగచాకవియ్యదంతాదంతియ్యగామహూ

తాహుల్నిల్లిరి దారుణాభిమరముక దిద్యక్షరక్షోభటుల్ ॥

ఉ॥ ఘోరపుబోరునక దనుజగుహ్యకయోధమిధః ప్రయజ్యమా ।

నోరుశతఘ్ని కాసముదయోద్యదనూనతనూనసాన్మయ ।

క్రూరత రాశ్మసారస్పధు గోళిములొప్పెగృతాంతమృత్యువుల్ ।

గోరికమీట నాడుకొనులోహిత నర్థపుబంతులోయనక॥

క॥ ఇరువాగునుఁ దలపడియి ।

క్క-రణిక బోరు నెడఁగాన్మృగధగుండైత ।

న్నరువడిగవిసిన యసురే ।

శ్వరుడగుతారకునిఁ గాంచినానీడనియె॥

ఉ॥ సేనలరి త్తజంపికొని చేడ్పడనేలధనాభిలాషివై ।

తేనిపొసంగదేహియను మిచ్చెదనంతియ కానిజన్యశా ।

లీనునిబోలెనన్న నదలించిననిచ్చెదనేమహస్త్రీధా ।

రానిహతాంగుఁజేసిననుగ్రచ్చరదోలుదుఁగాక తారకా ।

క॥ అనిమగపాడితల్లిర్పగఁ ।

ధనదుడు వాక్రుచ్చుటయును దావినిపలలా ।

శననాధుడుతారకుడా ।

ననసరసీజమునలేతనవ్యోలయననెన్ ॥

ఉ॥ వేడుటమార్గణావళికి విశ్రుతధర్మముకానియెవ్వరిన్ ।

వేడియెటుంగ నెన్నడుఁగుబేరమద్రాశితమార్గణావళిన్ ।

బోడిమిమీరనీకడకుఁబుచ్చెదసిచ్చెద వీవెయాపయిన్ ।

వేడినయంతకంటెఁ గడువెక్కునమైతనరారురొక్కమున్ ॥

మ॥ పలుకన్ జల్లినిసామవాక్యములెదంబాటించి చేరొక్కమీన్ ।

గలవేక్రూర తరాస్త్రీఘాతములచేఁగారించినఁగాకయో ॥

కెలనఁద్రావ్యముగానె పాడిననుసంగీతానకున్ జింతకా,

యలిలఁరాలునెదీర్లుదండహతిఁజేయన్ రాలుఁగాకిద్ధరన్ ॥

గీ॥ వెరవునఁకురప్రహతిచేలవించివైవఁ ।

బడకయుండితివేని యిష్టంబవలతి ।

జగమునన్ నీదు గుహ్య కేశత్వమెవ్వీ ।

ధమునఁజరితార్థమగునో యుద్దగీశ ॥

శా॥ అంచున్ నవ్వుచుఁబలిగ తారకుడుదీప్తాకారుడై నిల్చిష ।

ట్టంచాశత్ప్రదరంబులఁబెలుచన ప్పొలస్త్వపై నేసెనొ ।

ప్పించెన్ జక్కులఁజేడుదానఁబ్రతిఘోషెతాత్ముడై సాధ్వసా ।

కించన్యంబునఁదారకాసురుమెయిన్ గీలించె వాలమ్ములన్ ॥

క॥ దొరలు తలపడుట యునుఁగడు ।

బరవనములు పూనిరిచ్చపాటున రాత్రిం ।

చరయక్షయోధవీరులు ।

పరికించుచు నుండిరర్థపతి తారకులన్ ।

ఉ॥ పూనిమృథాంగణంబునఁబ్రభూతపరాక్రముడైన శూరప ।

ద్మానుజునిన్ జయింపవలెనంచుఁగడంగి మనుష్యధర్మడున్ ।

హీనబలుండుకిన్నరులయేలిక యెంతటివాడటంచువా ।

నీనిగణింపకయ్యసుర నేతయుసల్పిరిసంప్రహారమున్ ॥

ఉ॥ విలవిలుండువింటిగొనయంబునడంకృతియొప్పుజేయుచున్ ।

వాలిక నారసములుదివస్పతిశత్రునిపైనిగుడ్చినన్ ।

గేభియపోలెదానడిమికిన్ దునుమాడుచునంపవెల్లిలోఁ ।

దేలిచెంచారకాసురుండు దీర్ఘభుజాబలుడకులబేరునిన్ ॥

శా॥ ఆపాలస్త్వండుతోఁకద్రోకినమహావ్యాఖంబుపోలికాజ్వల ।

తోగిపుండ్రైనిశితాస్త్రముల్పరపితృభర్తకాత్మీయయు ।

వైపుణ్యంబెఱిగింపనాసురసపత్నప్రాగ్భ్యండున్ స్వీకృతా ।

టోపత్యంబున రాజరాజమెయిరూఁటుల్ వోవనోనేయుచున్ ॥

క॥ లస్తకమునటికియాకృత ।

హస్తకధిరవిక్రముండురథాశ్వయుగళమున్ ।

మస్తకములగలనేసిప్ర ।

శస్తకవచముచ్చిపోవశరమొకఁడేసెన్ ॥

ఇట్లువిరధీకృతుండై.

చ॥ గిరిశిఖరంబునుండిదిగుకేసరినాధుడలంపఁజేయుచున్ ।

స్వరథమునుండిదిగినరవాహనుఁడాత్మభటుల్ నులింపనా ।

శరపతి తేర్చిపైకుటికిశతకృపాణమునన్ దదీయకం ।

ధరమునఁబిట్టువేసెనయొతారక చచ్చితివంచుఁబలుకచున్ ॥

చ॥ దిశలుప్రతిధ్వనింపనతితీవ్రతనార్చుచునట్లువేయన ।

య్యశనిసదృశమైనయసియప్పుడు తారకదైత్యువ్రజక ।

రగశమగుగొంతుపైఁదగిలిఖంగునమోగుచునమృదువృధ ।

ర్ముశయమునుండిమిట్టిపడిభూస్థలిఁగూలెనరుల్ హసింపగన్ ॥

గీ॥ సంగరామోఘముగుతనచంద్రహాస ।

మమ్మహార్యస్వలునిదాకివమ్మగుటకు ।

నివ్వెటపడిని శ్లేష్టుడైనిలిచియున్న ।

ధనదుదెసఁజూచియిట్లనెఁదాఁటకుండు॥

ఉ॥ నీకసిచే వధింతు ననునిశ్చయ మెంతయుఁగల్గి యుండుటన్ ।

నీకసిదీరమోఁదితదినిష్ఫలమయ్యెఁగడఁగియింకనున్ ।

నీకినుకన్ గనంబరుపనేమఁజుగోరెదవేనితావకా ।

నీకినులెల్లదోడుపడనిల్చియెరుర్పుమునన్నునొకగనిన్ ॥

ఉ॥ నావినియిన్నిశాటకులనాధునిఁగ్గొనికాయకంటియో ।

దైవతశాత్రవాభిజనతల్లజయెంతకునైనఁజూటదా ।

నీవువరప్రసాదివగుటిప్పుడెనికగ్రమెటింగిమెచ్చితిన్ ।

గావలెనేనివ్యన్నమునుగైకొనుమిచ్చెదనీకుఁదృష్టిగాన్ ॥

గీ॥ అనియి నేకమహాంగవాహ్యుగుస్వావ ।

తేయమునవన్నమణిసమవాయమునునొ ।

నంగుటయనాత్యనెంతయుసంతసించి ।

పసిఁడిశ్రేనిఁగనుంగొనియసురవిభుఁడు ॥

క॥ పుడమిని రాజాన్వయమునఁ ।

బొడమినదోసముననిన్ను బోఁటిమహాత్మున్ ।

దొడరవలసినవచ్చెనునగ ।

గడికానిగ నెంచుమీయింకన్ ననుననుచున్ ॥

గీ॥ పసిలనమునుండి కలసిమెలసినప్రత్య ।

యితనిచాడ్పున నాకిన్నరేశ్వరుండు ।

విడువలేకవిడువలేక విడుచుటయునె ।

రఁగివినయమునవీడోగని ప్రస్థితుఁడయి ॥

క॥ పశ్చిద్భాగంబునర ।

క్షుశ్చక్రములనుసరించిచనఁ బ్రధనతలా ।

పశ్చిముడగు తారకుండల ।

పశ్చిమది క్షటికిఁ జనుయెఁ బాశిజిగీషణ ॥

ఉ॥ ప్రాణనితాంతతర్పణనుగంధవిశేషసనాథమైజగ ।

త్రాప్తాపదంబుగావుటను వ్యక్తముసేయుచు నబ్బురంపువి ।

న్నాణముఁజూపు గంధవతినాఁదనరారుపురంబుఁబూర్వగీ ।

ర్వాణపరుండు తారకుండు వర్తనిమధ్యమునంగనుంగొనెన్ ॥

చ॥ బలములనచ్చటన్ నిలిపి స్పర్శనునింబిలిపింది నిన్మహా ।

బలుడవటంచుఁజెప్ప వినివచ్చితి యుగ్ధముసేతకున్ ననున్ ।

గలన నెదిర్చెదేయనినఁ గంధవహుండు సురారితోననెన్ ।

బలిబశియెంతయబ్బురపుఁ బలఁగి వినఁబడనయ్యె నిత్యతీన్ ॥

చ॥ పుడమిజగంబునంచుగల భూతచయంబులజీవితంబులె ।

ప్పుడును మదేకనిఘ్నములు ప్రోదిగ నేనుచరింపకుండినన్ ।

జెడిసమయిన్ సమస్తమగుచేత నజాతమునట్లుగావునన్ ।

దొడరుటలగ్గు గాచుననుభూర్జాతిమూర్తులలోననొక్కనిన్ ॥

క॥ అనుచుఁబలికి నాయవ్యం ।

బనెడు మహాస్త్రింబొసంగి యాపుషదశ్వుం ।

డనుపుటయొఁ బ్రహృష్టుండై ।

చనెనటువయిఁదారకుండు శ్రద్ధావతికిన్ ॥

ఉ॥ తన్నుఁజయింపనైన్యసహితంబుగఁ గారకుండేగుదెంచినా ।

డన్నయొదంతమున్ నిజభటాదులచేవిని త్రాడుదాలుచా ।

కొన్నభయానకంబయిన క్రోల్పులియట్లయి తారకాదులన్ ।

మన్నిగొనన్ దలంచి ప్రధనంబునకున్ గృతనిశ్చయాన్యుండై ॥

శా॥ గంధాంధోత్తమయాధనాథములజోకంబొల్పు విక్రాంతులౌ ।

గంధర్వుల్ వదిలక్షలాహవపువీక్షణ శత్రుపింజార్యమై ।

సంధల్పూరి యనేకశస్త్రధరులై సన్నద్ధులైవేంటరాక ।

సంధింజెక వరుణుండు దిగ్విజయదీక్షాధారకుడారకుడ౯ ॥

క॥ నీర్వామియు నీర్వామియు ।

మర్వారౌఢత్యమున నెదుర్కొనుపగిదిక ।

బూర్వామరబలమునుగం ।

ధర్వబలమునపుడు బిట్టుతాకె గలనికెక ॥

గీ॥ ప్రాసీకులఁ బ్రాసీకులునుఁ బారశ్వధికుల ।

ధీరపారశ్వధికులునై స్త్రీంసీకులను ।

బ్రకటనై స్త్రీంసీకులును శాక్తి కులశాక్తి ।

కులునుఁగదిసి పెనంగిరి ఘోరముగను ॥

చ॥ బెడినములైన యాయుధపు పిండులరాపిడిచే ఘనంబులౌ ।

మిడుఁగులు బారులుపుతీలిమింటికిఁ బ్రాకి దళంపుటిగ్లకై ।

వడిని ఘనీభవించి సురవర్తముఁగ్రమ్మినపెదమూరమం ।

దుడువిసరంబులోయనఁగ నొప్పెనుగొప్పదురంపుక్రందునక ॥

శా॥ మానీచేదపయాహినత్వమనుచుక భర్తించుచుక జాపమా ।

రీవనాదంబులనింగి ఘూర్ణిలగుహావిక్రాంతులౌ క్రవ్యభు ।

ద్ధానుష్కుల్ కృతపుంఖతాప్రథితులౌ గంధర్వధానుష్కులుక ।

నానారీతులబాణవర్షములఁదా నంబాడిరనోన్యమున్ ॥

మ॥ దురమందున్ దనకడ్డవైన రథులన్ దోశ్పండిమన్ రొప్పచున్ ।

స్వరథంబున్ వడిఁద్రోలఁ బ్రాజితకు నాజ్ఞాపించి మధ్యాహ్నభా ।

నగరవింబోపమ తిగ్గుమూర్తియగుచుం గంధర్వనాథుండుచి ।

త్రరథుండేడ్డెఱుదాకె దొరుకునిమీఁద జోదులన్నిఁగన్ ॥

శా॥ ఆగంధర్వపరేణ్యుడట్లడరిరక్షోధ్యక్షుడౌతీ యయు ।
 త్రావగల్భ్యుఁ బెదఁజీరికిన్దానమికిఁ దానల్లికవ్యాద్రధా ।
 భోగంబు నిశితోగ్రపాయకమయంబు జేసి నోనేయుచు ।
 జాగర్యాన్వితుఁడేసె దారకును పేక్షాస్వాపసంయుక్తుని ॥

చ॥ ఎలనగవాననాబ్జమున కింపొసఁగఁ ధృతచాపరోవుడై ।
 నిలునిలుమోయి చిత్రరథ నీదగుకో లలకేనుమెచ్చితి ।
 బలుపురుజూచినప్పుకొనఁ బ్రాణభయంబుననాజిభూమికి ।
 దొలఁగకుమీయటంచుబలుతూపులఁదారకుఁడేసి నాతని ॥

ఉ॥ తారకుఁడంతనిల్వక రదంబున రుద్రుఁడువోలె బొల్పుచు ।
 ఘోరశరంబులంగములఁగుచ్చినఁ జిత్రరథుండు భూర్యసృ ।
 ధారలు జాలుగట్టితొరఁగఁ గుసుమించినవాతపోధధా ।
 క్రీరుహమోయనఁ బొలిచె దెరిపయి తుతజాక్తదేహుడై ॥

క॥ అలఘుబలవిక్రమంబులఁ ।
 బొలిచెడునీయాశుధానమూర్ధన్యుడలం ।
 • తులఁబోవువాఁడుకాడని ।
 తలచి తదభిషేకనానుతప్తహృగయుడై ॥

చ॥ నరమగువజ్రమన్ జెలుప వజ్రమెకావలెఁగావునన్ మహా ।
 శరహతికిన్ మహాశరమె చాలినదోసనుచున్ దనూనపా ।
 చ్ఛరమరివోసి యగ్నికణసంహతులకసమెల్లఁగ్రమ్మఁజి ।
 త్రరథుండు తారకాసురు నెదన్ గుటిగాఁగొని యేసెనార్పుచున్ ॥

శా॥ ఆయస్త్రంబరుదెంచుచుంటగని శౌర్యంబొప్పు దైత్యుండునా ।
 గ్నేయాస్త్రంబును వింటఁగూరిది జ్వలతీలప్రచండంబుగా ।
 నేయన్ దమ్యగమున్ విధోనిహతమై యేపేదినంత్రీణమై ।
 పోయెన్ దారికువాహినీచరులు సంఘస్థాన్యులై చూడగన్ ॥

స॥ మఱియున్ ఘోరపునారసంబొకటి శంపాదీప్తియొందింటనే ।
 డైటసంధించి విభావరీచరకులాధీశుండు వత్సస్థలిన్ ।
 గుఱిగాఁజూచి కడంక నేయుడుఁ గులక్షోణీధరేంద్రంబొనా ।
 నొటగెన్ జిత్రరథుండు తేరిపయిఁ దన్మృత్ సంతసంబందగన్ ॥

క॥ దళవాయిముప్పగిదిఁగ ।

శృలమునఁబడియుంటఁజూచి క్షుత్తరయమునన్ ।
 బొలికలనికి నయ్యరదము ।
 దొలఁగన్ దోలికొనివనియెఁ దూరంబునకున్ ॥

ఉ॥ పత్రరథేశ్వరుండగు సువన్దునికంటెఁ దరస్వియైనయా ।
 చిత్రరథుండు తారకునిచేఁ జితుఁడౌటయెటంగి శేముషీ ।
 చిత్రశిఖండిజుండగు ప్రచేతుఁడు సంయదసాధ్యుడైనయీ ।
 శత్రునితోడనిప్పటికి సంధియమేలని నిశ్చితాత్ముడై ॥

వ॥ ధృతిమత్పుష్కలుడైన తారకునిఁబ్రీతిన్ గాంచి యయ్యాదసాం ।
 హయోశూరనరేశ్వరనానెడ సుహృద్భావంబువాటించిని ।
 స్థితగంధర్వుడవౌటకుండుటకుఁగా బ్రేమించినాయుచ్చునీ ।
 సితగంధర్వములన్ గ్రహింపుమనియిచ్చెన్ గర్గముల్ నూరిఁటిన్ ॥

క॥ ప్రత్నంబులై విహయన ।

రత్నంబునకుద్దియగుచు రాజిల్లుచటా ।

రత్నాకరజాతములగు ।

రత్నములనొసంగె మఱియు రాక్షసపతికిన్ ॥

మ॥ వరుణుండిచ్చిన కానకాలన్ గొని సఖత్వంబొప్పఁగానయ్యబీ ।
 శ్వరునిఁ వీడొని ప్రస్థితుండయి నిజాఙ్గా గొంతసైన్యంబుముం ।
 దరుగఁ నైరుతుఁడేలుభూరిపరిణాహంబైన కృష్ణాంగనా ।
 పురమున్ మాకొనెఁ దైత్వనాధుడజనంబుల్ శిష్టముల్ వెంటరాన్ ॥

ఉ॥ వచ్చినవాఁడు తారకుఁడు వైరివిరాడభిమానవిత్తపా ।
 టచ్చరుఁడెందుఁజూడనిదడంబులతోడ భవజ్జగీషుఁడై ।
 యిచ్చటికంచు వైశముననేగి దివాణపుఁగోటికాంబువా ।
 క్రుచ్చుడు నైరుతుం డెడఁదఁగొంతును సంతానమూ బెనంగొనన్ ॥

ఉ॥ మన్ననతోడఁ పెండిలికొమారు నెదుర్కొని తేరబోవున ।
 ట్లున్నతవంశజాతులయియొప్పు నమాత్యులు పాదచారులై ।
 క్రన్ననవెంబడిఁ జనగఁగాలినడన్ జని యర్హరీతిను ।
 ద్యన్నలిశా ప్తతేజఁడగు తారకునిబొడగాంచి యిట్లనెన్ ॥

ఉ॥ పెట్టిమలైన వేల్పులకుఁబెద్దయులోగినదై త్యులెల్లనీ ।
 యట్టిమహానుభావుఁడు నిజాభిజనంబుననుద్యపించుటన్ ।
 దిట్టపుటాసరాగలిగి నిర్భయాలై నుడివాలుజాతివాల్ ।
 జెట్టులనేనియున్ సరకుసేయని బల్లిదులైరి నేటికిన్ ।

శా॥ ఖ్యాతస్ఫోతపరాక్రముండొకఁడు సీత్యైమండలిన్ గ్రవ్యభు ।
 జ్ఞాతిక బుట్టకయుంటనింతదనుకన్ సత్యంబుగా నొండ్లతో ।
 దై తేయాన్వయసంభవుండనని ప్రస్తానంబునన్ వాకొనన్ ।
 హీతత్వంబును రోతఁజున్ బొసఁగుచుండెఁజుమ్మి శూరాగ్రణీ ॥

క॥ అలోపముతీతగుహ ।

కాలోపముడవగునీవు గలిగితివీప్రా ।

వేలుపులవంగసంబున ।

వేలుపులకు నగ్గలంపు వెత మదిసొదవన్ ।

శా॥ ధన్యంబై ధరణీస్థలిన్ విఖలగోత్రామండలాధీశమూ ।
 ధన్యంబై ప్రధాగాంచె నీతమునన్ దైత్యాన్వవాయంబునే ।
 మన్యాధార్ద్యమునన్ హరిత్పతులలో న్యూనత్వముంబాసినం ।
 మాన్యత్వమ్మొనగూడి యుల్లసిలితిన్ మధ్యందినారగమ్యతీ ॥

చ॥ హృదినను సన్మృతాదలఁప కిష్టమకూలునిగా నెఱింగినా ।
యుదవసితంబునఁ గలిగియున్న ధనాదిపదార్థమెల్లనీ ।
యదియగుటెంచి నాడునిలయంబునఁబై నపు సేదదీఱఁగొ ।
నిదినములుండి సన్నుసురు నెచ్చెలిగాఁగొని యాదరింపుమీ ॥

క॥ అనివినయంబునఁ బ్రార్థిం ।

చిన మైకొనితారకుండు సేనలభావ్య ।

వనినిలిపి యతనితోడుతఁ ।

జ నెఁదనయల్లుడుకొమాళ్ళుసహాయాతులుగాన్ ॥

శా॥ భ్రాజిష్ణూన్నతసాధనంబునిది గారాబంబునఁ దర్లని ।
ద్రాజన్యదుల వేళలేమఱక విర్వర్తించుచున్ భానుమ ।
త్రేణ్ దారకయామినీచరవరుఁ దేవోపచారంబులన్ ।
బూజించెన్నికమాత్మజుండతఁడు హృత్పర్ణప్రమోదుండుగాన్ ॥

సీ॥ విరివింటియెకీమీకరసానఁదీరిన సమ్మోహనాస్త్రరాజంబనంగ ।
నికరఁపుజగముమన్నీనితోఁ బొలయల్కఁబూనివచ్చిన పలుకపాలఁతి
[యనఁగఁ ।
గరపదాద్రిప్రతీకములతో దృగ్గోచరంబైన శృంగారరసమనంగ ।
గమనసంభాషణగ్రహణాదులొనగూడిపోలుచుపోతపసిండిబొమ్మయ
దనదుశశికాంతకేళిసాధంబునంబు ।
[నఁగఁ ।

నొంటిగావిహరించుచునున్నదాని ।

నైరుతుననుంగుకొమరితఁగారియనెడు ।

దానిఁబొడగాంచె నొకనాడు తారకుండు ॥

శా॥ చూచె నైరుతుయాతుధానసుతయున్ శుండాలహస్తోపమా ।
నీచాసేచనకప్రవేష్టుఁబలభిన్నీల్లోల్లసత్రే-శువ్యా ।
కోచాంభోజదళాయతాక్షుఁబృథువక్షున్ శింహావధున్ జ్వల ।
చోచిషే-శనవర్ణసంహనను రక్షోనాథునతారకున్ ॥

గీ॥ చాటుచాటుననుండి యాశరదుహితయు ।

నోరగ్రేగంటిమాపులఁ దారకుఁడునుఁ ।

జూడసాగిరి రెప్పవాల్చుటయెమాని ।

యొండొరులనంకురిత విమోహులయియపుడు ॥

ఆ॥ మూలఁజేనిముద్దుచూలి యమ్మగనితో ।

నతనురణ మొనర్చనభిలషించి ।

కడిఁదిగుండెదిటవుచెడి విహ్వలుండుగా ।

నతినిమీదఁబరపె నంబకములు ॥

చ॥ జలజదల్పాక్షియెంత నెరజాణయొ దుర్జయబాహుఁపీర్చులి ।

బ్బులయెకి మీనివిక్రమవిభూషణుఁ జిత్రరథుఁ దురంబునన్ ।

గెలిచినయట్టి మేటిమగనిన్ నిసిద్దిమ్మరిఁజేనివాఁడిచూ ।

పులనె ప్రణయఁజేసికొనెఁ బ్రోడతనంబున సుంతసేపుల్గన్ ॥

ఉ॥ ఆతనుమధ్యయున్ దితిసుతాధిపునందు భృశానురక్తయై ।

యీతనిఁదప్పవేఱొకని నెప్పనిఁబెండిలియాడనంచుఁదాఁ ।

జేతనయందు నిశ్చయముసేసి యకైతవభక్తిఁబుగాఁ ।

జోతలానర్చె నించుధరసుందరికిన్ నిజవాంఛితాప్తికిన్ ॥

శా॥ దీక్షాలోచన వారిజాతతరుణాదిత్యుండు మాయయ్యదాఁ ।

దీక్షాలోచనలేక నన్నితనికిన్ దేవేరిగానీకభూ ।

ర్ష్యంబౌరతనంబు కాకిమెడనొయ్యన్గట్టు చందంబునన్ ।

నైర్ఘృణ్యంబున వేలుపాలసునకున్ నన్నిచ్చి కుందించునే ॥

క॥ అనికడు నగ్గలమగువల ।

పునఁబెకుఁ-లేఱఁగులఁ జిత్తమునఁ దలరుచునుం ।

డెను నైరుతసుతతారకుఁ ।

దాను నతిరక్తుఁడయి యప్పుడుచుఁ గనుగొనుచున్ ॥

చ॥ పరుషులు మోటులంచారులు పల్కెడు దైత్యులజాతియందెకా ।
దరయగ మూడులోకములయందలి క్రొందలిరాకుబోండ్లలో ।
గరమరుదైనచెల్వమునఁ గ్రాలెడునీసాలదిండిరాచకూ ।
తురికెనవచ్చునంతటి వధూటులులేరని నిశ్చయించెదన్ ॥

ఉ॥ అందఱుచూచి మెచ్చుకొను నందముగల్గిన స్త్రీలనుర్విష్టై ।
నెందఱిఁజూడలేదు జగమెల్ల నిజాయితెలోచనాంచల ।
స్పందమునంగడంగి స్వవశంబుగఁజేసికొనంగజాలునీ ।
సుందరిబోలునిందుముఖఁజూచి యెఱుంగనుగాకయెన్నడన్ ॥

ఉ॥ ఈలతకూనమానికము నెవ్వనికై సృజియించియుంచెనో ।
వేలుపుఁబెద్దయంచు మదివీటిడిసందియగుందనేలయీ ।
వాలుగఁకంటీనాయదిగవ్రాయకయుండిన పంటయింటికుం ।
దేలతఁడెందుఁబోగలఁడు తీర్చినేరేపటియాజినాతనిన్ ॥

క॥ అనుచు వలపువేడుఱువ్రే ।

గునఁబొగులుచునుండె దారకుఁడు నైరుతుఁడున్ ।

దనుజాదనుజాగ్రణులొక ।

రినొకరు కామించుటెఱిగి ప్రియమంది మదిన్ ॥

ఉ॥ యాతుమహాకులుండు నికషాన్మభవుండతిలోకవిక్రముం ।
డాతెఱగంటిదాయదొరయల్లుండు కాపుటకున్ నితాంతసం ।
ప్రీతమనసుగఁడై తనదుప్రేయసిమైకొనఁజేసి భావిజా ;
మాతనుజేరి యర్హుగుమన్ననతోఁ బొడగాంచి యిట్లనెన్ ॥

చ॥ శ్రుతశత్రునైచుషిన్ మహితరూపమునన్ మనజాతియందున ।
చ్చుతమగుబాహుపీర్వమున మూడుజగంబులయందునున్ సహి ।
ప్రతిగనెసంగునీకుఁ దగుప్రాభృతమేమి యొసంగఁజాలుచున్ ।
దినిసుతనాథి నేననలె నిర్మళనౌట ప్రసిద్ధమేకదా ॥

ఆ॥ రాక్షసాన్వచాయరత్నంబ నాయంఁడుఁ |

ఋజ్యభావముంది పొనఁగనాదు ।

హితవరిగ్రహంబు నీకొని ప్రియబాంధ ।

వమునఁగలయ నల్లువాడవగుము ॥

క॥ దనుజకులతిలక నాకో ।

రినప్రార్థన నన్యధాకరింపక నాయం ।

దనుకంపఁజూని బంచుగు ।

తనమునఁగలిపికొనవేడెదన్ స్వీయులలోన్ ॥

ఉ॥ నాపుడుఁ దారకుండనియె నైరుతమామక మానసప్రమో ।

దావహమైన నీవలుకునందలియర్థమెఱుంగనయ్యెన ।

దాభావమెలర్ప నీకొమరితన్ సహధర్మిణిఁగాఁగ నీవునా ।

కీవలతేని నేనొకటియేర్పడఁదెల్పెద నట్లుచేయుమీ ॥

గీ॥ ప్రసవపుమాతామహండు నగ్రజుండు కులగు ।

రుండు మున్నగుతగుపెద్దలుండ వార ।

లెఱుంగకుండ స్వతంత్రించియేను కొండి ।

కనుతథాస్తనధర్మపుకాచుచూవె ॥

చ॥ కడఁగినయీహరిద్విజయకార్యము దీరిచినేనుటెంకికి ।

వడిఁజనుదెంతు మీరలుకువచ్చి హృదాశయముఁ మదగ్రజ ।

స్మఱుడుమొదలైన ముఖ్యులగుఁగొని జెప్పుకువారిసమ్మతిన్ ।

బడసి వరిగ్రహింతుఁ బ్రియబాంధవమొప్పఁ భవత్తనూభవఁ ॥

గీ॥ నెమ్మిగుడుచుదు నిర్వహణీయమైన ।

కడిఁదిపనిగల్గియుండియుఁ దడసితినిట

గెలివియలరార శిష్టచిక్కిరితంబు ।

దీర్చనిగెద సెలవిమ్ము దితిజముఖ్య ॥

గీ॥ అనుడు నెట్టకు నేనియు ననుమతించి ।

నైరుతుడు వీడుకొల్పు నైననములనెల్లఁ ।

గూడఁదోడ్కొని యత్తారకుండువోయెఁ ।

జమున నైదోడుబాలించు సంయమినికి ॥

క॥ కడగవనుకడగడిమిడిఁ ।

దడములవిడియించి నల్లద్రావుడుఁజేడం ।

గుడుమడిపి నొకనిననిపెఁ ।

బడెతాలుపుకడకు రాయబారంబునకుఁ ॥

ఉ॥ పంచిననేగి న్యాయపునభన్దాలువుండి పరేతులఁ విను ।

ర్శించుచునున్న యంతకునిఁజేరి భవత్పురిముట్టడించిన ।

క్తంచరవంశదీపకుండు తారకవీరుండు నీకుఁజెప్పఁబుః

తైంచినవాక్యముల్ కలవు దెల్పెద విన్నని దూతయిట్లునెఁ ॥

చ॥ నియుతమదేభశుష్టుండును నిర్జరశాత్రవలోకచక్రవ ।

ర్తియునగు శూరపమ్మనకుఁబ్రేముడితిమ్ముడఁ దారకుండన ।

గ్రియుని యనుజ్ఞచేదెసలఁగెల్పుటకై పనిబూనివచ్చితిఁ ।

బయనముగమ్మ రమ్ము మగపాడిదలంచి దురంపుసేతకుఁ ॥

శా॥ ఆతిగ్మంశుండునేనుఁ గశ్యపునపత్యంబొటచే నారయఁ ।

జ్ఞతేయంబున నన్నవిడ్డవునుమి నాకీవు భాస్వత్సుతా ।

నాతోడగ్గలహంబువెట్టుకొనకున్న నాయెడంగల్గునీ ।

భ్రాతృవృత్తము సార్థకంబగుటయెప్పట్టఁ దటస్థించెడుఁ ॥

క॥ జాలముసేయకరుగుదె ।

మృలమునకుఁ జాలవేని యసమువిడిచిమా ।

యేలికకుపాయనములిడి ।

కాలుడ నీవాడననుము గాచెనొన్నుఁ ॥

వ॥ అని దూతపలికిన ॥

గీ॥ వసుధఁబెర్చయుఁ గినిసినవానికెతని ।

సుపమగాఁజెప్పుదురొ యమ్మహూగ్రమూర్తి

యంతకుండత్యమర్షణుడయ్యె నతని ।

కుపితరూపంబువర్ణింపఁ గొలఁదియగు నె ॥

క॥ దూతవచించినకర్ణా ।

లాతాయితములగు నుడువులన్ వినియమునా ।

భ్రాతవిలయావసరజీ ।

మూతస్తనితనిభవచనముల నిట్లనియె ॥

శా॥ ఏమీవింగడముల్ వినంబడియె నేఁడెవ్వఁడొ దైత్యుండుసం

గ్రామంబేఁడ్డెఱఁజేయఁగోరి యటనంకల్పించినన్ విప్లవ ।

స్తోమంబంతయుఁబంచషక్షణములన్ ద్రుంగింపశక్తుండనా ।

నామీదన్ రహినెత్తివచ్చెనట విన్నారయ్య సామాజకుల్ ॥

చ॥ స్థిరవియదంగణ స్పృగతిభీమవిశంకటత్కహేతియా ।

నెరవలిమీదికిన్ గవిసియేది పతంగములార్పజాలినన్ ।

నిరతిశయోల్బణద్రవిణునిన్ సమవర్తిననీకదుర్బయున్ ।

దురమునఁగెల్వఁజాలుదురు తుంటరిసోకుల సరశయంబుగన్ ॥

క॥ తనతోడసువాయుటకుమ్మ ।

త్యునిలయమునకనిచె నగ్రియుండు దిగ్విజయం ।

బను నెపమున జ్ఞాతిశ్చే ।

దనలేనకిమనినవారలవిచక్షణులే ॥

క॥ చేదయ్యెఁగాకయుసురా ।

వేఁచుఱసురకున్ సెబాస్ తివిరియేటికిఁగా ।

లూఁచు మహాశీవిషఫణ ।

మీఁదికి ముముయు నతండు మిడుకఁదలఁచినన్ ॥

చ॥ అమరులకున్ నిసర్గమున నాతఁడు ద్వేషణఁడౌటచే నవ ।

శ్యము పరివర్జనీయుఁడగుటర్హతమంబగుఁగాని సంధికా ।

ర్యమునకు మాత్రమర్హుఁడనరాదతనిన్ గలలోననైనన ।

ర్థమగు నె తారకాశ్యాతనకక్షిగతత్వము గల్గకున్నచోన్ ॥

గీ॥ ఏతదాహృతికి మదీయభృత్యులశ్రమ ।

పరుపనకగ్రాతేకుండఁ బహుసహస్ర ।

చేతనులనాకుఁ దెచ్చియిచ్చినకతమున ।

నతఁడు ప్రత్యయితుఁడలెస్స యరయనాకు ॥

వ॥ అట్టిమహాహితుని మనోరథంబవశ్యంబునుఁ దీర్చనవలయుగా
న నిదెవచ్చెదనని చెచ్చెరనచ్చి కురునకున్ వాక్రుచ్చునదియని యతనినని
పి తనకట్టడచేఁ గట్టాయితంబులైన గట్టిమొనలతోఁ గాలాంజనశీలోచ్చ
యంబును, వెక్కిరించు నెక్కిరింతయగు జక్కిసూడునెక్కి దక్కినం
పుఁదొరముకగడిరకగసిమూఁకల నుకగడంచుటకై పుడమిగ్రక్కదలవ
డదక్కికిన్ జనియె నకగడ ॥

చ॥ భుననభయానకోద్ధతచమూతెతితో నరుడెంచుచున్నయా ।

రవిసుతునిఁ గనుంగొని సురద్విడధీశుఁడు మీరుముందుగా ।

గవియకుడంచు సేనలకుఁగట్టడచేసి కడంగియెక్కటిన్ ।

బవరముగాలుతో నొనరుపన్ నిలిచెన్ బృతనాపురోవనిన్ ॥

మ॥ నడిపాయంపుఁగడింది సింగమువలెన్ నాసీరమంచున్నయా ।

తఁడె దైత్యేశ్వరుడైన తారకుఁడు తథ్యంబంచు లెంకల్ వదిం ।

పుడుఁ గీనాశుఁడు సన్మదాతశయసంపుల్లాస్యఁడై దుంతత ।

త్తడినత్తారకుపంకకుఁ బఱపి సోత్పాసంబుగా నిట్లనెన్ ॥

చ॥ కటకటనిన్నుఁ గన్గొనినఁ గాటముగామది జాలివుట్టెడున్ ।

స్ఫుటలలితేహభోగములు బొందిసుఖంవడు ప్రాయమైనపి ।

న్నటితనమందె నిర్దయమనసుగలును దుగపిల్లనాకుటం ।

గటకనిఱెన్ బ్రతిపమయి కరగశదైవము నిన్నుఁదారకా ॥

చ॥ బుధజనగర్హితంబయిన పుట్టువునన్ దగురోతపుట్టియీ ।

యధమశరీరమున్ దోఁఁగనాస్థగడంగితి కాకవిప్తప ।

క్రథనమె యాత్మకృత్యముగ రాజులునప్రతివీరుఁడైనదం ।

డధరు నెఱింగియుండియు దృఢంబుగనింతకు సాహసంతువే ॥

మ॥ శమితానేకమృగప్రజంబగు మహాశృంగులరాజంబువా ।

నముగావించుచునున్న కొండగవినార్వభ్యంబుదాఁజొచ్చుచం ।

దమున్ జన్మివరాసనంబె నిజకృత్యంబైన నాబారిక ।

గ్గునవైవచ్చితి వెంచుబోగలుగుదింకన్ దైత్యవంశాధమా ॥

క॥ తిలకింపుము మదధిష్ఠిత ।

లులాయమె తుపాకిమందులోఁగాలినయిం ।

గలమువలె రూపుమాపున్ ।

బలలాశవకులజనీదు బలములనెల్లన్ ॥

క॥ అనవుడు లేనగవానన ।

ముననొలయగ యాతుధానముఖ్యుడుఁగుదెదా ।

ల్పునకనియె వర్షకఘనా ।

ఘనరసితమును నిరసింపఁగలుగు నెలుఁగుతోన్ ॥

చ॥ నలినభవుండు నిర్ణయమొనర్చిన యాయువునెల్లినట్టిదే ।

హులయసుపుల్ హరించుటయె యొక్కఁమహత్తరవిక్రమంబుగాఁ ।

బలుమటునుగ్గడించెదవు బాఁదితిఁజచ్చిన పామునేనుదో ।

ర్బలముననంచు మెచ్చుకొనుపౌరుషశాలిని బోలితంతకా ॥

చ॥ తనువులునొవ్వఁ దండ్రియునుఁ దల్లియునేడ్చుచునుండఁ బిడ్డలన్ ।

బెనువగఘారియాండ్రు విలపించుచునుండఁగఁ భర్తలన్ బరా ।

ననమొనరించి తెచ్చుటకుఁ జాలియొకింతయులేదుగానిభం ।
డనముననిన్ను మార్కొనఁగడంగిననాపయిఁ జాలివుట్టెనే ॥

క॥ ఓచుంతరపుతనీయ ।

ద్వైదగ్ధ్యంబెట్టిదో విదితముగాకున్నా ।

నీదగునాత్మనౌఘా ।

వైదుష్యముమాత్రమెఱుకవడె వాక్రొప్పికి ॥

మ॥ ములుకుల్ విల్లాని నిల్చియుంటినిదెసీమోలక మృషాభర్తనం ।

బులకు భీతిలియోహటింతుననినీబుద్ధిన్ దలంతేమొనిక ।

గలనన్ మార్కొనకేగనికగముగ విక్రాంతుండనాదేనిర ।

జ్జలచేఁగలముపుచ్చకాలముననీ శూరత్వముక జూపుమీ ॥

గీ॥ నావుడు నమర్షమున మోముజేవురింపఁ ।

జులుకుచూపులఁ దారకాసురునిమీద ।

నొలయఁజేయుచు నొక మేటివిలుగయికొని ।

యతిదృఢంబగు నల్లియనటనిఁగూర్చి ॥

ఉ॥ నేఁడుడివోక నాయెదురనిల్చుటకోపుదువేనీ నాచుచే ।

వేఁడిమికోంతచూడుమని వేఁడివెలుంగు కొమారుఁడేడ్తెఱన్ ।

వాఁడిలకోరులాదితిజవర్చుని కాంచనదంశనంబునన్ ।

గాఁడనడన్చి తారకుఁడకంపనుఁడై నిలుచుంటకుఁగుఁడై ॥

మ॥ మగుడన్ దండధరుండు తారకుని నొంపన్ దీప్తనారాచముల్

నిగుడకజేసిన శాతభల్లముల నన్నింటిన్ దునెల్సేసిలే ।

నగవాన్యబుననొప్ప నప్పలభుజ్నొధుండు ఘోరంపుటా ।

శూఁముల్ నాల్గడరింపవానినడుమన్ జూర్ణించె గీనాశుఁడుక ॥

క॥ ఇతరేతంప్రహితవిని ।

హతులక గొంతదనుకక గృతాంతసురద్వి ।

ట్టుతులిరువురు బోరిరివి ।

స్మితమై యుభయబలమున్ సమీక్షింపంగన్ ॥

క॥ ఆపగతునిఁ గనుఁగొనిహృద ।

యాపగతత్రాంతియు నధికామర్షుఁడునై ।

యాపగలుఁజేసి కొడుకొక ।

యాపగయై నెత్తువాఱనాతని నేసెన్ ॥

ఉ॥ అశరవీరరత్ననుగు నాబలియుండుడివోనకొర్చిపం ।

చాశదజిహ్వగంబులు వెసంబరగిందిననొచ్చి దక్షిణా ।

ధీశుఁడువానిపోటెద నుతింపుచుఁ గల్పవిభావసుప్రతీ ।

కాశములైన క్రూరవిశిఖంబులఁ దారకునొంచె దాసునున్ ॥

ఆ॥ దానఁగినిసి యాతుధానేశ్వరుండొక ।

వెడఁదవాతియమ్మువింటఁదొడిగి ।

గుదియతాల్పువింటి గొనయంబునడిమికీ ।

చునియనేసి దుర్వృద్ధుల కలంగ ॥

ఉ॥ వేఱొకవిల్లుపూసు తెఱపిన్ రజనీచరనాధుఁడేసెనా ।

మాటుతుమీఁద నొక్కశితమార్గణమయ్యది వారవాణమున్ ।

దూఱియరుంతుదంబయిన నొచ్చి సుమాళముజేంది యంతలో ।

దేఱియవార్దగీశ్వరుఁడతిప్రతిఘాన్వితది త్రవృత్తియై ॥

ఉ॥ శంబసుదర్శనాది సదృశంబసుహారియునైన ఘోరరో ।

పంబినసూనుఁడుగ్రుడయి పంబిన యేడ్తఱఁజచ్చితంచునే ।

యంబరమర్చిరీక్షమయి యంబరమందు నిజస్ఫులింగవా ।

రంబొలయంగ మీఁదికడరం బొలదిండులతోడ కంపుండై ॥

క॥ నిండుతెగదీసి యొక్కప్ర ।

చండనుగుప్తపత్రమున్ వెసంబరపుటయున్ ।

మండుచునదిచని ప్రతిశర !

ఖండనమొనరించె జముమొగము వెల్వెలబోన్ ||

శా|| స్తవ్యప్రాణులు ధర్మతారకులు గాంధర్వంబు యామంబువా !

యవ్యంబైంద్రము నైష్ఠవంబజశీరం బాగ్నేయమున్ లోనుగా !

దివ్యాస్త్రంబులఁబోరిరెద్దలును మూర్తింగొన్న రాద్రంబొనా !

గవ్యూతిద్వయదూరమాక సమునన్ గ్రమ్మన్ స్ఫులింగచ్ఛటల్ ||

చ|| ఒడికమెలర్ప బత్తడికినుండి వెలార్చుటకార్ముకంబునన్ !

దోడుగుట గోచరింబులుగ దుర్మృచనస్త్రీముల్లెల్ల ద్రుంచుచున్ !

నడుమఁ బృథగ్విధప్రహరణమ్ములు పైనడరించి నొంచుచున్ ||

గడునలయించె నబ్రవుమగండగు తారకుఁడాకృతాంతునిన్ ||

చ|| అనితరసాధ్యుడై తనరు నాశరవీరుని యంపపోటులన్ !

జనువున నెల్లెడఁ గుధిరధారలు సారములై న్రవింపగా !

నినతనయుండు కాపసెలయెళ్ళర్పుగంబులతోడి యంజనా !

వనిధరిమోయనంబొలిచె వాహనమైన కటాదమాల్మిపైన్ ||

ఉ|| ఏటులచెననీకముననెంతయు నొచ్చియు నప్పరేతరా !

ట్టోటమునన్ బొసంగునడి కోర్వగఁజాలక నొచ్చుకొంచుటో !

రాటము పొరువంబునకునై యునరింపుచునుంటఁజూచియ !

మ్రోటిమగండు తారకుఁడు స్మేరముఖుండలు యప్పడిట్లనెన్ ||

ఉ|| మిక్కిలి డస్సినాడవు సమీకముసేయుటమాని కొంతసే !

పొక్కెడవిశ్రమించి మఱియొకఁ బలాధ్యనిఁ గయ్యమాడనా !

దిక్కునకంపి నీయలఁతదీచినపిచ్చుటరమ్ము క్రమ్మటన్ !

నికఁపుమాటవాకొనెద నిన్నిక నేయనచుమ్ము శ్రాంతునిన్ ||

చ|| భువిపయి రాజవంశమునఁబుట్టినదోనమునన్ బ్రతీక్ష్యులై !

నెవడినమిచ్చుబోంట్లనవిసీతుఁడనట్లెదిరింప నుద్యమిం !

పవలసివచ్చె నిన్నిటుశ్రమంపడఁజేయుటకువృత్తింపకో ।

రవిసుతయింక నాయెడఁదిరంబగు సౌహృదముంచుమీ యదన్ ॥

వ॥ అనుటయుఁ దారకునకు నరుణదారకుండిట్లనియె ॥

మ॥ చిరకాలాగ్నితమా తపస్సుకృతరాశిం బుత్రరూపంబుగా ।

నరవిందాసనునబ్బురంపరపుమాహాత్మ్యంబుజేనొప్పన ।

పురమర్షిశ్వరుండన్తురీచిసుతుఁడుత్పాదింపె దధ్యంబుగా ।

కరయన్ నీవొకదైత్యమాత్రుండవె లోకాతీతదోర్విక్రమా ॥

గీ॥ పుడమి నాలుగుచెఱుగులు గడిమిఁజెల్పి ।

యేలుసార్వభౌమునినైననీసడించి ।

పేదమెకమునువోలె దెప్పించునాకు ।

నభుకరితనమ్ము సంప్రాప్తమయ్యె నిపుడు ॥

శా॥ పనన్నింటఁ బ్రగల్భుండఁ మదధికుండెవ్వాడులేడంచుచు ।

త్తానంబూనుట యెంతవానికి ననర్హంబంచు మాబోంట్లకుఁ ।

జ్ఞానంబున్దలించు పొంతుఁడను భృత్యుందోహసర్గాపరా ।

చీనుండౌ పరమేశ్వరుండు సృజియించె నిన్ను శూరాగ్రణి ॥

చ॥ దిశలముముంజయింపఁగలదిట్టలులేరని విజ్ఞప్తిగుమా ।

దృశులకుఁ గర్వభంగమొనరింపగవచ్చిన బాహువీర్యక ।

రగ-శుండవటంచెఱుంగకలుకన్ నినునొక్కవిభావరీచరా ।

పశదునిగా నెడందలంచి పల్కి-తిఁగొన్నియనుక్షణోత్పలన్ ॥

క॥ నాయతివాదముమఱిదిఘ్న ।

తాయత్తస్వాంతుండవయి యసురపరిబృథా ।

నాయర్పించుచునున్నయి ।

పాయనము గ్రహింపు మాప్తభావమెసంగన్ ॥

వ॥ అనిపలికి ॥

శా॥ ఇచ్ఛా దారకుతోడుతఁ జెలిమి హాయి గోరుచు విక్రమ ।

స్వచ్ఛండుండుగు నాసురానికి మహావాచన వారాజిజ ।

స్వచ్ఛానల్పమహార్ఘ్యమాక్తికమయంబై యొప్పుచున్నట్టిదే ।

వచ్ఛందంబొసఁగెఁ బ్రదేశనముగా వైవస్వతుండత్తటిక ॥

వ॥ మఱియు మహాధనంబులగు రతనంబులును, సధికతరతారు
 గ్యాలవణ్యచాతురీభాజనంబగు భుజిష్యాజనంబును, సుచ్చశిలోచ్ఛయో
 పమేయంబగు స్వాపతేయంబును నొసంగినం గైకొని వీఁకటిసూడుచూ
 లించి వీడుకోలువడసి గీర్వాణిరిపులెల్లజుండెల్ల రాణువలతో నమరవల్లభ
 జిగీషుండై సమరంబునకు నసురావతీపురాభిముఖుండై చనియె నప్పుడ
 త్తారకాసురుని యసాధ్యస్వంబు నివేదించుటకై శ్రీదాదులు గోత్రభేది
 పాలికి సందేశహరులననుపుటయు వారందఱు నైకకంఠ్యంబుగాఁ బురం
 దరుతో నిట్లనిరి ॥

ఉ॥ దైవతసార్వభౌను వినుతారకుండంచొకరుండు మమ్ముజ ।

న్యావనినోర్చి నిన్నుఁజెనయన్ జనుదెంచుచునున్నవాఁడు చే ।

లావును నేర్పునగ్గలమలంతులఁబోయెడువాఁడుకాఁడునాఁ ।

దీవును నోర్వజాలవనుమీ సురసేనలతోడఁగూడియున్ ॥

శా॥ బాహోశక్తిసమృద్ధినేరికెదిరింపన్ రానివారిన్ జగ ।

ద్వోహైకప్రతులం మహాసురులమున్లున్నాడె నేడమ్మహా ।

మాహాత్మ్యన్ వనమాలిఁ దోడ్పడుటకున్ బ్రార్థించియప్పీరుండ ।

తాహాయ్యంబునఁ గెల్పినిల్పుకొనుమీ స్వారాజ్యమున్ వాసవా ॥

చ॥ వలయు నెదైత్యమాత్రుఁగెలువన్ హరిసాయనుటంచు నెక్కటిక ।

దలపడె దేనినొచ్చెదవు తక్యమమానుడి నమ్మితప్పక ।

బృలియునడంపనాశ్రితకృపాఘంజనార్జనునాశ్రయింపుమీ ।

గెలుపొనగూడునట్లయినఁ గేశవదేవుఁనుగ్రహంబునన్ ॥

ప॥ మేము స్వానుభవంబున నతని యతిలోకబలపరాక్రమంబుల
తెఱంగులెఱింగియుండుట నింతయొత్తిచెప్పితిమి మీఁదనీచిత్తంబని తమ
మాటలుగా నీతోడవిన్నవింపఁగిన్న రేశ్వర శ్రాద్ధదేవాదులు మమ్ముఁబు
త్తైంచిరింకముదలయిచ్చెదేని పోయివచ్చెదమని వాక్రుచ్చి దూతలాతె
ఱగంటిదొరచే ననుజ్ఞాతులై తమతమమనికేపట్లకుఁ బోయిరనంతరంబ॥
ద్రుతవిలంబితవృత్తం॥ ఉపనిషన్నిగమాఘపనాయితా॥

కపటహృన్మిహికాతపనాయితా॥

ద్విసమహాసుర వృతసుధాకరా॥

యపరిమేయమహామహిమాకరా॥

ఇంద్రవజ్రవృత్తం॥ వారాశితూణా కరవల్లదేణా॥

పాగాశరింద్రాశయపద్మహంసా॥

హీరాభదేహో వృషభేంద్రవాహా॥

వారాణశీపట్టణవల్లువాసా॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ

రిజనవిధేయ సూర్యప్రకాశనామధే

యప్రణీతంబగు తారకావచయం

బునంచు పస్తా

శ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

సప్తమాశ్వాసము.

క॥ పవనాశన మణిభూషణ ।

సననాశన ప్రమాధిత ప్రసవసాయకసం ।

జవనాయిత లసదానం ।

దవనా శివ నాగచక్రధర విశ్వేశా ॥

వ॥ అవధరింపుము శౌనకాదులగు మహర్షులకు రోమహర్షణసు
తుండిట్లని చెప్పందొడంగె ॥

శా॥ నాకిస్వామికడుక విష్ణుడయి యానక్తంచరుండెంతవా ।

జోకాకుండిన నేలతెల్పుదురు నెయ్యిర్వంతగానింతగా ।

వైకుంఠంబునకేగి దిక్పరిబృథుల్ వాక్రుచ్చినట్లంచిత ।

శ్లోకుక శ్రీహరినాశ్రయించెదనటంచుక నిశ్చితస్వాంతుడై ॥

శా॥ ప్రోడల్ విశ్వులు సిద్ధసాధ్యతుషితుల్ రుద్రుల్ మహారాజికుల్ ।

కూడక రాసవిజేయిర్జ్వరవిపత్తుక దారకుక బోరచు ।

న్మాడక రమ్మనివేడుకొంబకయి దైత్యారిక రథాంగాయుధుక ।

జూడకబోయెడదాలయంబునకు నానుత్రాముడుద్విగుడై ॥

సీ॥ ప్థిరనిగృహీత హృషీకులై యడవులదపములూనర్చిన ధన్యతములు ।
 విశ్వజిద్రాజసూయాశ్వమేధామలౌ జన్మముల్ జేసిన పాథుశీలు ।
 రుప్రాధరాహిరణ్యోదనాద్యంహతుల్ నిచ్చలునల్పిన నెఱవిడపరు ।
 లాదేహపాతమవ్యాజభక్తిసధోక్షజుని నుపాసించిన సువ్రయతులు ।
 లోనుగాగల విష్ణుసాలోక్యముక్తి ।
 నొందిన మహాత్ములుండిన యుత్తమోత్త ।
 మంబులగు దివ్యరత్నహర్ష్యములవీధు ।
 లలరువైకుంఠమునజొచ్చె హరిహయండు ॥

శా॥ చావుల్ విసనలామయంబులు మనస్సంతాపముల్ శోకముల్ ।
 లావాదేవులుపద్రవంబులు వ్యధల్ దౌర్విధ్యముల్ కష్టముల్ ।
 లేవాలోకమునందుఁ జేతనులకాలిఁత్రొట్టకీటంబుగా ।
 నావారాశితనూభవాధవుని వర్గంతంబు నెప్పట్టున్ ॥
 చ॥ అచటికుటీరముల్ నన్వలయమ్ములకంటెను రాముణీయక ।
 ప్రచురములచ్చటంగల వరాకులును దనకంటె వైభవో ।
 పదితులునై యెసంగుటకుఁబాకి విరోధియపరపిష్టుడై ।
 సదివులఁగూడి యబ్రవడసాఁగెను శార్జ్జిమహాత్త కాత్మలో ॥

శా॥ ఆయుచ్చైఃపదమందుఁబ్రస్తరినికాయంబెల్లఁ జింతామణి ।
 ప్రాయంబచ్చటిహ్రాఁకులన్నియునుఁ గల్పప్రాయముల్ సర్వమా ।
 హేయూల్ కామగవీసదృక్షులునునై యింపొందియుంటఁ గనుల్ ।
 వేయున్ జాలనివయ్యెఁ దద్విభవమున్ వీక్షింపనవ్వజ్జికి ॥

సీ॥ ఎచ్చటఁగాంచిననిండ్లన్నియుమహాధవోపలమయములౌనుప్పరిగెలు ।
 నెఱదృష్టిఁబరపిన నెల్లనిషద్యలు లక్ష్మీనినోదఖేలాగృహములు ।
 నెవలఁజూచిననింతులెల్లదత్తాదృశోత్తమదృష్టిపర్వసౌందర్యభినులు
 నేవంకఁబొడగన్న నిలుతేండ్లనన్యజ శతగుణమంటిను సంహనములు ।

నెవొటఁదిలకించినఁ గొలంకుల్లెజలధి ।
 వితతపరిణాహములు ప్వాన్వన్మతరపాతి ।
 శాయిమాధుర్యజలములునై యెనంగఁ ।
 బరగుఁవైకుంఠమనెడు నప్పరమపదము ॥

మ॥ వనమాలి ప్రియవాసమైన యలశ్రీవైకుంఠమండెల్లవా ।
 రును సర్వావయవానవద్యశుభమూర్తుల్ గల్గియొప్పారుచుం ।
 డినపుణ్యాత్ములెకాని యేయెడల నన్నేషించినఁ తేరటఁ ।
 గొనటుల్ స్విత్రవిచర్చికాది వికృతాంగుల్ లేరుపోగండులు ॥

ఉ॥ వీవధమందుఁ గన్పడిన వెన్నునివీటి మహాదృఢంబులా ।
 పోవనిచూడ్గఁజూచుచు ఋభుక్రుంధమున్నగు నాసుధాశమల్ ।
 పోవఁగఁబోవఁగానెచుట లోచనగోచరమయ్యె నబ్ధి ।
 న్యావరుండున్న దివ్యభవనంబహిమాంశుసహస్రదీప్తితోన్ ॥
 క॥ అన్నగరిపుండనుయాతులు ।

నెన్నండును నెచటఁ జూచియెటుఁగనివింతల్ ।
 కన్నులు తనియగఁజూచుచు ।
 నన్నగరున నరిగి యరిగి యతిమోదమునన్ ॥

ఉ॥ రుద్రులుమున్నగా ననుచరుల్ తనవెంబడి నేగుదేరన ।
 య్యుదివిరోధిదూఁకొనియె నమృతదేవుని దివ్యసర్వతో ।
 భద్రము పద్యనాభ పదభక్తవశీక్రియమాణనచ్చతు ।
 ర్భద్రముభేయవిస్తృతి నిరస్తసమస్తమహాసముద్రమున్ ॥
 ప॥ అట్లుప్రవేశించి ॥

సీ॥ అరివేరఁపుంజడదారిమున్నగు తపస్వులు కేలుమోడ్చివ్రస్తుతులొనర్ప
 మొనసి యివ్వజ్ఞేనముఖనన్నిధానవర్తులు మడిచేతులఁగెలననిలువ ।
 నెకిరింతయగు తార్మ్యఁడెప్పుడు తనపనిగలుగునోయని చెంతఁగాచి
 [యుండ ।

జగములన్నింటికీ జనయిత్రియగుపాలకడలి నెయ్యిపుంఘాతురడుగు
మేలయిన రేవెలుంగుతామేడలోన । [లాత్త ।

మణిమయంబగు కేళినద్దమున నంచ ।

చూదిచువ్వుంపుఁబాన్పునందు నెఱచెల్వ ।

మొప్పమెయిఁజేర్చి పన్నుండియున్నవాని ॥

సీ॥ దగదగద్యతులీనుమగతాల మొసలివాయొంట్లు జానుగుఁదోయినొప్పు
[వాని ।

ద్రష్టృనృగంధంకరణముమాఁకపుఁ బొన్నిడికముశిరముపై మెఱయు
[వానిఁ ।

ద్విద్విశేషాక్రాంతదిక్కంబులైనయంగదములంసన్వయిఁబొదలువాని ।

మునిమాపుకెంజాయకెనయైనపచ్చవల్వపరిధానంబుగావఱలువానిఁ ।

బ్రామినుకులు చంద్రమామనసోజాత ।

యనినయట్లు హృదయమునఁ బొడమెనొ ।

ధవళకిరణుఁడనుచుఁ ద్రత్రత్యలూహింపఁ ।

కౌస్తుభంబురమునఁ గాలువాని ॥

చ॥ పయిదెసఁజూచు చెయ్యదియొ భావమునందలపోయువానిశ్రీ ।

దయితునిఁ గాంచిరప్పుడు శతక్రతుముఖులు ద్వారపాలురౌ ।

జయవిజయాహ్వాయుల్ వెలిహజారమునుండియు వెంటనేగిత ।

చ్చయనని కేతనంబుఁగరసంజ్ఞలఁజూపి యప్రకమింపఁగన్ ॥

గీ॥ ఆత్మభూశతమోహనమైనయతని ।

మూర్తిఁదిలకించి నెమ్మేనుపులకలెత్త ।

నేటికోళ్ళుఁజెక్కులానర్చి యిట్టులనియె ।

నిక్కువీముల సామ్రాణి నెక్కుఁజేడు ॥ [తాయ ।

సీ॥ విహిత దుష్టాస్రభుగ్విజయ నిర్వాహాయ వాహాయమాన నాగాహి

విధ్వస్తదాసౌఘవృజినకలంకాయ లంకాయతాక్షీనిలాపనాయ ।

వారిజాతాప్తతుమారపాదాత్తాయ దాత్తాయణీదయితప్రియాయ ।
 సకలవేదోండరక్షణమహూద్యోగాయ ద్యోగాయ నోత్తమస్తుతక
 నాకిశితాతినతగ్రహలోకనాయ । [ధాయ ।
 లోకనాయకస్లాఘితాలోచనాయ ।
 లోచనాయతినకృతవల్లసలినాయ ।
 తేనమో భార్గవీనాథ దేవదేవ ॥

సీ॥ నిఖిలవిధాత్రండనివహస్థితినీచాన దానవావశ్యోయతరుణసూర్య ।
 సూర్యనవరతసంస్తుతదిప్యదనుభావభావజాయితసుషమావిశేష ।
 శేషసమాహ్వయాశీవిషేంద్రశయానయానతోపాస్తవిహంగరాజ ।
 రాజమష్టిపాది రత్నసుయాకల్పకల్పవిభావనూగ్రప్రతాప ।
 తావసోపాస్యమాన పాదజలజాత ।
 జాతరూపమయాంచత్పశస్తవాస ।
 వాసకేశ్వరశతతేజ వనజనాభ ।
 నాభయముతీర్చి ప్రోవవే నాథనాథ ॥

చ॥ అరయపు మానుఖానుఖములచ్యుతయొప్పరికింప న్యాయమే ।
 యరియొకరుండు తారకసమాఖ్యుండు ద్విజిగీషుడైధనే ।
 శ్వరశమనామలం కైలిది స్వర్గముమీదికి వచ్చుచున్నవాం ।
 డురుతరవీర్యవర్ధిజునోర్చుట శక్యముకాదు మాకనికా ॥

చ॥ జగడములందు నేరికిని సాధ్యులుకాని నిశాటవీజ్యులకా ।
 జగదవకారకర్తృలుల సంగరంగమునకా మగంటిమికా ।
 బొగరడగించి శత్రుభయముకా దొలగించుచునుండుమామనే ।
 డుగడపునీ వెకావెయెపుడుకా శరణార్థిజనావనవ్రతా ॥

క॥ శిక్షింపుముద్ధతుండగు ।
 రక్షకులనాధునాజిరంగమునకా సం ।
 రక్షింపుమార్తునన్నుకా ।
 టాక్షింపుము లెమ్మువడిక డడయకనిపనికిన్ ॥

గీ॥ అనినిజప్రపదాబ్జద్వయంబుమీద ।
 వ్రాలిమొలపెట్టుచున్న గీర్వాణనాథు ।
 కేలుకేలఁదెమల్చి యాస్ఫలనంబు ।
 మెల్లననొనర్చుచనియె లక్ష్మీధవుండు ॥

క॥ మగవాడివిడిచి బేలను ।
 దుగులీవిట్లాడనెన్నఁడుగ వినియెఱుంగఁగ ।
 జగదేకదుర్నివారం ।
 బగునీదంభోభికెదురె యరులుగ గిరులుగ ॥

చ॥ అని మొన నెట్టిబల్లిమలనైనఁ జయించుటకీవేచాలుదై ।
 ననెపుడుఁజిన్నపామునయినఁ జమపఁవలెఁబెద్దకజ్జితో ।
 ననెడు నయోక్తిచిత్తమునయందుఁదలంచిననుఁ సహాయుఁగా ।
 గొనియభియాత్మిపై నడరఁగోరితిమందిది సప్తశిందితిగ ॥

క॥ వచ్చెదఁద్రదివిష్టపమునకు ।
 వ్రచ్చెదనాశరులనాజిరంగమునఁగ నీ ।
 కీచ్చెదవిజయము నడలుం ।
 జిచ్చెదనిడికొనక దిటపుజెంచుము మఘవా ॥

చ॥ పురందరానీవు ముందరుగు మేనునీపిఱుందనవచ్చెద నాస్రం
 దనంబున నాతుందపరిమృజాలఁచుందింది నీకుంచుఁడిందువరచెదనని యని
 మిషపతిననిది గోవిందుండు పాంగ్రామికనైవధ్యాల్లంకృతుండై కామో
 దకీ శార్జనందకసుదర్శనంబులను నాయోధనపాధనంబుల శయచతుష్ట
 యంబునం ధరించి నిజవాహనంబగు వైనతేయునిపై నధీరోహించి య
 భినంపాతకాతుకంబునఁ దనతోనేతేరఁజూచు విష్వక్సేనాదులరావలదని
 నివారింది రాకామలమూఁకలతో ననీకంబొనర్చుటకై నాకలాకంబున
 కుంబయనంబయ్యె నంతకుమున్న తారకుండు సురసరిష్వరిసరంబుననసుర

విసరంబుల విడియించి వేగన్నులమన్నెకానికి విన్నవించుమని కొన్ని గ
అపి యంగుడుదుడిపి నొకని ననిపిన నాతండాఖండలుదండకుజని పా
లనుదిండికొలపుమండనంబగు తారకుండు ఖండితంబుగా నీతో నాడం
బంచిన దండిపల్కులు కొన్నికలపు వినుపింతు వినుమని యిట్లనియె ||

శా|| అన్నా యింద్ర జగచ్చతుర్దశకథన్యాశ్చర్యకృద్భాగ్యసం ।
పన్నానేనునుఁ గశ్యపాత్మజుఁడ వైమాత్రేయుఁడనీకునీ ।
విన్నాశ్చేలితి దాయలెవ్వరునులేకీస్వర్గసామ్రాజ్యమిం ।
కన్నాకిద్బితోలంగు యింద్రుడకు వేగన్ నీవునీవారలున్ ॥

క॥ డాఁపకనీభుజవీర్యము ।

పూఁపునఁజూపనిదె యడనుపొసఁగినయదిన ।

న్నాఁపుము నీకమరావతిఁ ।

గాఁపురముండవలెనన్న కాంక్షయెయున్నన్ ॥

ఉ॥ మేటిమగండవంచు నినుమెత్తురనారతమిజ్జగమ్ములన్ ।
మాటవసించు సర్వజనముల్ దివివతులపార్వభౌమయా ॥
మాటయధార్థమేని రిపుమండలినివ్వెఱపాటుఁజెందసం ।
సోఘటమునల్పి నీకడిమిచూపుము గన్గొనిమెత్తు నేనునున్ ॥

చ॥ క్రతుభుగధీశనీవిపుడు కయ్యముసేతకుఁ జాలవేనియో ।
డితిననిఁబెప్పి నీముచుగడించిన యర్థములెల్లఁ గ్రవ్యభు ।
కృతియగు శూరపద్మనకు పారముగావరిసింది తచ్చమూ ।
పతులయనుగ్రహంబునకుఁ బాత్రమనొటకు నేగుదెమ్మిట్టన్ ॥

మ॥ మదమానంబులు డించినీదు ధనముల్ మాతేనికియొగడెనీ ।

త్రిదశానీకినుల్లెఱ దోడువడవిద్విడ్వీరులన్ శూరతన్ ।

గదనక్షోణేజయింపుమట్లుభయధాగాకుండినన్ నీకుఁడ ।

కగదుస్వారాజ్యము నముగనానుడువు నికగంబేనువాక్రుద్బితన్ ॥

వ॥ అనితనపలుకులుగానీకుండెలిపి రానను ననిచెనని దనుజవార్తా
హరుండు వినిచినవిని నిలింపవతి శిరఃకంపంబొనర్చి విహసితగ్రహయా
భ్రువదనతోయరుహుండై రాయబారికిట్లనియె ॥

ఉ॥ ఆయసురుండహంయుండయి యంతరమారయకామువట్టివా ।

తాయువు కేసరీంద్రమును దందడిడికొనినట్లరాత్యవ ।

శ్యామవిభాకరుండయిన శక్రుని నోర్వడలంచె నేటితో ।

నాయువుమూడెఁగాక దిలిజాధముండింతకు సాహసించునే ॥

శ॥ ఆయాతుప్రభుజేరి చెప్పుమిటులేనన్నట్టులోవార్తికా ।

నీయార్జించిన స్వాపతేయములనన్నింటికీ ద్వదాముష్మిక ।

శ్రేయఃప్రాప్తికే దానపాత్రులకు సంప్రీతిక సమర్పింపుమా ।

కాయాపాయమవశ్యభావియగుటకా గ్రవ్యాదలోకాధమా ॥

చ॥ వినముశిరోధికదాలిదిన వేలుపు నీకభయాపవర్జనం ।

బొసఁగి నహోయుండై యభిమరోర్వరనిల్చినఁగాని నీకునీ ।

యసురవరూఢినీతతికి నంతకుండప్పదు చావునేడుమీ ।

రుసురఱచేతఁబెట్టికొనియుండుదు వచ్చెదమాజిభూమికీకా ॥

క॥ అనినీవువోయిచెప్పుము ।

దనుజాపశచునకునని యతనిననిపిజనా ।

ర్దనదేవుని యాగమనం ।

బునకు నిరీక్షింది యాఋభుప్రభుడుండె ॥

సీ॥ విష్ణుగంటులతోని వీటిగేస్తులకన్ద్రావలకుఁబున్నమవలివెలుఁగుపాడుపు ।

నెఱజెండిపోతుమానిసిదిండిరాణువ దువ్వకదలికకుఁ దూరజల్లు ।

అడుగుఁ దచ్చులుగొల్చునతనికి ముగితిమకు-వగుజ్యేతనోసంగు కూకు

[దుండు ।

సువిశాలమైన నలువగుడ్డుపేరఁబన్నిన నవగోచకునిట్టరాడు ।

జిడ్డుమున్నీటిదొరకూర్చి బిడ్డునోము ।
పంటప్రాచులుగఁ పెనుదారి బాటసారి ।
పరమపదరాజ్యమే లెడుబాచుసాహి ।
వచ్చెననురావతికిరేరమావల్ల భుండు ॥

శా॥ గర్వాంధప్రతివీరసంహృతికలం క క్షీణుడౌవిష్ణుఁడా ।
స్వర్వాసుల్ ముదమందవచ్చుడు ద్విషత్సంహారవీరక్రియా ।
నిర్వాహించిక నిశ్చయంబని యసందేహంబుగాఁ బొంగుచున్ ।
సర్వాసుంబొనరించెఁ దారకజిగీషన్ వాసపుండ్రతటిన్ ॥

శా॥ దంశీవారము సాంద్రధామతతిచేతన్ జచ్చునట్లామిషా ।
ద్వంశంబంతయు నన్యదీయనిశితాస్త్రివాతఘాతంబులన్ ।
భ్రంశంబందెడునంచుఁ దోర్నదమెలర్పన్ జెప్పికోంచున్ ద్రయ ।
స్త్రింశతోటసుపర్వులున్ వెడలిరుద్రిక్తాహవోత్సహులై ॥

సీ॥ నిరుపమప్రథనపాండిత్యులదిత్యులు వైరితమోవిభావసులు వసువు ।
లహితలోకాకారణాస్వరుల్ భాస్వరులభువిక్రమ పుషితులుతుషితు
సశ్యపరాక్రమాసాధ్యులుసాధ్యులుపలభుగ్బలాటవ్యనలులనిలులు । [లు
రిపువీరపంచమాతరిశ్యులువిశ్యులుప్రగుణాజికులు మహారాజికులును ।
ప్రాసతోమరకరవాలవట్టసస్పగ ।
పరిశుశక్తిశతస్మి కాశరశరాస ।
నాదికములైన దారుణాభ్యాగమోప ।
కరణములుదాల్చి వెడలిరి కయ్యమునకు ॥

సీ॥ ప్రాథతరాభిసంపాతోదితంబైన నైపథ్యమును నూతనముగఁబూని ।
యాయుధంబులక భేద్యంబుగానతికర్తృశతనోష్ఠవజ్రదంశనముదొడిగి
చంచలాలతవోని కాంచనమయశరాసనముసవ్యవ్రజేష్టమునఁ దాల్చి
రత్నఘయాపనగరమయి యాజానేయతురగముల్ పూన్చినయరద
[మెకి-

ప్రదశసీమంతినీలోక దృక్ష్పకోర ।

అలితశీతకీరణమండలాయమాన ।

సంహననుఁడు జయంతుండు సమరమునకు ।

వెడలె సురసాంయుగీనులు వెంటనడువ ॥

[నర్ప]

సీ॥ వికకంఠ్యంబుగా నస్వప్నులుచ్చకై స్వరముతో జయజయధ్వను లా
వేధోండభాండంబు విచ్చునోయనునట్లు వాదిత్రతారరావము సెలంగ ।
వశులనై నమనోజవశులఁదప్పక చేయఁబ్రతిభువులచ్చరపడఁతులాడ ।
ప్రాంశుహర్త్యంబులపైనుండి పుణ్యసువాసినుల్ దీవనసేసలాలుక ।

బొల్లినెమ్మొగంపుఁబులుఁగుచాదంతుల ।

నెక్కిరిపుజిఘాంపయెనక మెసఁగ ।

విష్ణుజిష్ణులపుడు వెడలిరి మూర్తమై ।

వీరరసము బయలువెడలినట్లు ॥

క॥ పడమటిప్రాయేటునుఁ దోలు ।

కడలియు నొండొంటిఁదాఁకఁగదియఁబడినకై ।

వడిసురసేనలు రక్కసి ।

దడములు నొండొరులమీఁదఁ దలపడిరలుకన్ ॥

శా॥ కుటీలంబులతోడ మార్కొను కులక్షోణీధ్రముల్ నోలెడు ।

ర్హతాగ్రంధీరులమీఁది కొండొరులు బంహిష్టద్విషద్విషకా ।

రోత్రంతాతశయంబునకా గవిసి రుగ్రోద్యోగులై వీరపా ।

శౌత్రఁట్యంబునఁ గ్రించుమీఁదరయక య్యాదిత్యరక్షోభటుల్ ॥

సీ॥ పాటవాయువులువరపి మార్తురతపారులు నేలపైఁబడఁడులుచువారు ।

వెడఁదవాతిలకోరులడరించిదాయలసిడపుకామలఁదెవ్వనడఁచువారు ।

వాడిజోడమ్ములు గాఁడించిసూడుల తంపరజేరాలఁ జింపువారు ।

నెలవంకకోలలు నిగుడించిపగఱకై చువులను కేలనె తునుమువారు ।

నగుచుఁ గృతహస్తలగుదానవాదితేయ ।

కాండపృష్ఠప్రవరులు సంగ్రామకుర్ద ।

నంబు పశ్యత్సూపాదనముగఁగొంత ।

కాలమొనరించిరా కన్నెకయ్యనందు ॥

మ॥ విలుకేలంగొనియున్న జోదులను ధన్విప్రాగ్రియుల్ రిష్టిహ ।
 స్తులనైస్త్రింశికులీటియల్ కరములన్ శోభిల్లుచున్నట్టియో ।
 ధ్ధలఁగుంతాయుధులున్ శతేఘ్నులను చేతంబూనియున్నట్టిది ।
 ట్టలశాతేఘ్నికులున్ గడంగి నుటుమాడన్ దాకిరొక్కమ్మడిన్ ॥

చ॥ తెగిపడుపూర్వకాయములు ద్రెస్సియధస్థలింగులుబాహువుల్ ।
 పగిలి తొరంగుమస్తకకపాలము లూడప్రకోష్ఠదండముల్ ।
 నొగిలి రణోర్వవ్రాచియు మనోజ్ఞతదెప్పని విగ్రహంబులున్ ।
 బగతురమానసంబు నె కృపావరతంత్రముఁజేసె నత్తతీన్ ॥

ఉ॥ మిత్తిమెటుంగు కోఱలకుమిత్రలనందగియున్నవాడివా ।
 కత్తులపోటులన్ దెగిన కాల్వరమేనులనుండి కాలుక్రొ ।
 న్నైత్తురు కంతఃఘ్నుహయి నిర్జరనిర్మ రిణీమతల్లిసం ।
 పత్తిదినంతుకొబ్బు పెనుబట్టియగాఁ బ్రవహించె నత్తతీన్ ॥

సీ॥ ప్రతివీరనిహతులైపడుకాలరుల వెనుక్రొద్రోపులన్ గూలిరొల్లువారు ।
 ద్విషదస్త్రిపాతదద్విపరాట్రులేబరములక్రిందఁబడి బిట్టునలియువారు ।
 శత్రుశస్త్రాహితశ్లధపాతుఁ రధకడ్యలయధస్థలివ్రాచి యలయువారు ।
 పగఱకైచుపుపోట్లఁదెగికూలుకత్తలానులయడుగునఁబడినొచ్చువారు ।
 నైతుములముగ నస్వప్నయాతుధాన ।
 పృతనలిరువాఁగునుందాకి యతిభయాన ।
 కంబుగా నొనరించిరి క్రందుకయ్య ।
 మెల్లచూపఱయులముల్ తలడిల ॥

గీ॥ అట్టిసంకులసమరంబునందు మేలు ।
 చేయియై దేవతాభ్యుమిత్రయులసుర ।
 సేనలఁదెరల్పుటయును సేనానులైన ।
 దుర్జయపించడశూన్యకేతుప్రభృతులు ॥

చ॥ మెక మెక పాటుమైఁబులులు మిక్కిలునుద్ధతి నొక్షకంబుమీఁ ।
 దికుటికినొంచుచాడుపునఁ దేవవరూఢినిఁ బట్టుతాఁకివా ।
 రొకఁడొకఁడాద్విషదృఢుల నొకఁగనినొకఁగని నొవ్వనేసిరు ।
 గ్రకులిశసంప్రహారనిభఘాతములైన పదేసి తూపులన్ ॥

క॥ తెఱగఁటిజోదులపుడునుఁ ।
 బిటుతివియక మోహరించి స్థిరశౌర్యమునన్ ।
 నెఱకులునొవ్వఁగఱకుటం ।
 వఱఁబరపిరి రక్కసీఁడు పడవాళ్ళపయిన్ ॥

క॥ చనిరి చమూపతులు విజయుఁ ।
 డును ముసలియునుగ్రబాహుఁడును శుచివక్త్రుం ।
 డునుగంటకుఁడును ఖరముఖుఁ ।
 డునుఁదమవారలకుఁ దోడ్పడుటకురవడితోన్ ॥

శా॥ ఆరక్షోద్ధ్వజినీశులట్లొకటియై జ్యోరావఘోరంబుగాఁ ।
 జేరంగన్గొని యోహటింప కలజేజేజోదులుగ్రాశుగా ।
 సారంబున్ గురిపించి వారిరథముల్ సంచ్ఛన్నముల్ సేయుచున్ ।
 వీరాశంసనమందునిల్చి రరులవ్విక్రాంతికిగ్గింపగన్ ॥

ఉ॥ మీఁదికివచ్చు నమ్ములను మింటనె తుమ్ముచు సోఁకుఁజేర్వకాం ।
 డ్రూఁదరవెట్టినట్లొకటనూపిరివీడువనీనియేడ్చెఱన్ ।
 జీఁదఱవెట్టినొంచిరి ప్రశిద్ధములైన మహాయుధంబులన్ ।
 మోఁదియధృష్టులన్ సురచమూభటులన్ దలవారి నెల్లరన్ ॥

మత్తకోకిల॥ దాననొచ్చియు సంతఁబోవక దండతాడితభూరికుం ।
 భీనసంబులువోలె రోజుచు భీకరప్రతిఘంబునన్ ।
 దానవారిభటుల్ యుగాంతధనంజయోద్ధతకీలన్ ।
 బోనికూరతరాయుధంబుల మొత్తిరారిపువీరులన్ ॥

ఉ॥ కండలురాల్చియున్ భుజయుగంబులుగూల్చి యనుత్తమాంగముల్ ।
 చెండియుగర్భగోళములుచిందియుఁబక్కలువ్రకఁగలించియున్ ।
 గుండెబువచ్చియున్ సిరలుగోసియుఁ జేరువకాండ్రనెల్లఁబో ।
 గండులఁజేసిరబ్బలుమగల్ రజనీచరపైనైనయకుల్ ॥

* మేఘవిస్ఫూర్జితవృత్తం *

పరాభూతానేకప్రబలరిపుదిక్పాలుడౌ తారకుండా ।
 సరాయైయుంటన్ మున్నమరులనినన్ సాధ్వసంబందుదైత్యుల్ ।
 నిరాతంకోద్వృత్తిన్ నిలిచియపుడానిర్జరవాతమున్ భీ ।
 కరాభ్యామర్దక్షోణికిఁదొలఁచిరుగంపుచేలావెలర్పన్ ॥

ఆ॥ పాలసుదిండ్లయంపపోట్ల యోలాకునఁ ।
 దలకివారియెదుర నిలువలేక ।
 యోలమాసగొని స్వయంవరాజునరదము ।
 వెనకనొదిఁ గిరమరవీరభటులు ॥

క॥ సిద్ధితిలేక సురులచేఁ ।
 దెబ్బలుతిని పలుచితనదుతేరి పిటుందన్ ।
 గొబ్బునఁడాఁగినసురలకు ।
 నబ్బురపడుచున్ బురందరాత్మజుఁడనియెన్ ॥

ఉ॥ మానిసిదిండ్లు నవ్వ నవమాననకోరిచి పాటిపోకుడీ ।
 యేనిటనుండమీకు వెఱపేటికిమిమ్ముఁడెరల్చినట్టిసే ।

నాసులమున్ను నెల్ల మదనగ్గళదివ్యశరోత్రారంబులన్ ।
 లూనము సేసి మీకిదె విలోచనపర్వ మొనర్తుఁ జూడుడీ ॥
 చ॥ తొలకరినూడువాపురఁపుఁడుండుకీపలలాశ్యనీకినీ ।
 శులయభికంబులందమరశూరుల నెల్ల రణాంగణంబునన్ ।
 గెలుపుడటంచు వ్రాసినను భేదరులార మదీయబాహుకా ।
 శలమున నాలిపించుడిచి చంపుడు దైత్యుల నెల్లఁ ప్రేల్చిడిన్ ॥
 తరల॥ జరయుఁజావును లేనిదుస్సహశౌర్యులన్ మనవారలన్ ।
 దురమునందు నిశాచరాపశదుల్ సజన్తజరావృతుల్ ।
 పరిభవించి జయించిరన్నయపప్రథన్ వినిరేనిన
 వ్వరె జగంబులనన్నిటంగలవారలెల్లఁ గికాగిన్ ॥

క॥ అనిపలుకుపురందరనం ।

దనునుడివిని పుచ్చడికతనము కతనవం ।

చిన మొగములెత్తకయయి ।

ట్లనిరి చదలు ద్రిమ్మరుల్ జయంతునితోడన్ ॥

ఉ॥ త్రుంగుడు సావివైరపులతోరపుమంటలకన్న మిన్నలౌ ।
 గొంగలయాయుషప్రతి కోతలకగ్గములై శిరకిరారా ।
 ద్యంగములెల్లఁ గాయపడ యాతనపాలయి యేడ్చుచుంటకం ।
 టెంగడుమేలెయా మృతిఘటిల్లదుగాని పులోమజాక్షజా ॥

క॥ మున్నసురులతోఁ బవరము ।

లెన్నియొ చేసితిమికాని యిట్టితెఱఁగునన్ ।

బన్నమువడి యెఱుంగమునుమి ।

యన్నాయువరాజ తొంటియాహవములలోన్ ॥

గీ॥ అనియనను భూతపూర్వమా నభిభవంపు ।

టలఁచురుననున్మలించు నయ్యాదితేయ ।

వీరభటులఁ గలయఁజూచి వృషతనూజుఁ ।

డకక సమునకకసును హృదయమునఁబెనఁగ ॥

గీ॥ ఓయమరుహార య క్తదైతేయర క్త ।
 సాయకంబులతోవద్ది మీయొడవు ।
 గాయములనొక్క తృటిలోనమాయఁజేయు ।
 జాయువుగఁ దద్రునిరమును బూయువాఁడ ॥

క॥ పారకుండని శచినెయ్యపుఁ ।
 దారకుండనిమిషులమనికీతముమానిదియా ।
 శూరకులశిరోరత్నము ।
 తారకుని చమూపతులను దాఁకెనురవడిక ॥

ఉ॥ బాలకుండయ్య శౌర్యమునఁ బ్రాథతరుండగువిప్పుగంటిరా ।
 చూలిపురస్థితంబయిన సోఁకుడుజోదుల పిండునెల్లఁబై ।
 డాలపుఁజూపుఁదూపులనె డాకొని డగ్ధముసేయువాఁడునుట ।
 బోలెఁజరీలునంగఁగిసి పోకుడబంచదలించి పలుకఁచుక ॥

ఉ॥ నాల్కలుక్రోయుచిల్వలాయనందగిమార్తురప్రాణమారుతం ।
 బుల్కబళింపఁజాలినయమోఘములైన వెడఁదవాశులౌ ।
 ముల్కలు నాల్కనాల్కగుఁగముందుగ నేనెఁజయఁకుండప్తుక ।
 ట్టల్కనజిహ్వాగ్నికభియాతులనాహుతిసేయుకాయ్యునన్ ॥

క॥ ఆ వెడఁదవాతియమ్ములు ।
 మేవడిఁ డప్పించుకొని తిమిచరిశస్త్రా ।
 జీవప్రస్థులయినయా ।
 భీషక్తుఁడు లోనుగాఁగలిగినట్టిఁడెఱుల ॥

ఉ॥ పందలఁగొండటిన్ గలనఁబాటగఁదోలుటగొప్పకామనం ।
 క్రందననందనుండిదె దురంబునకై చనుదెంచి నాఁడువీ ।
 నిందలఁకింపఁగల్గుటయె నిక్కఁపుఁ బంటుతనంబటంచువా ।
 రందలుగూడబలిగొనియాతనిఁ జుట్టునుముట్టి యేడ్చెఱుక ॥

సీ॥ నీలవీరోదగ్రనిజసంహననములు ప్రాప్తపెణ్యాంభోధరములు గాగ ।
 హైమద్రక్షిష్టబాణాసనవ్రభలు తుణప్రభావిస్ఫురణములుగాగ ।
 శృణ్వద్భయాపాది శింజినీటంగకృతిధ్వానముల్ ఘనగర్జితములుగాగ ।
 జిత్రవేపధుకరత్వేదానినాదముల్ తోరంబులగుస్ఫుర్జ్జధువులుగాగ ।
 సతిరథోత్తముడైన జయంతునిపయి ।
 ఘోరముగ శౌతసాయకాసారములను ।
 తెఱపియిండుండగురిసిరద్దితిజపైన్య ।
 నాధులత్రటి సతీసమున్నద్ధులగుచు ॥

మ॥ గడితంబౌ వడగండ్లవానకు నుదగ్రత్యూధరంబోర్చుకై ।
 వడివాలమ్ములవానకోరిచి సుపర్వస్వామిగారాబంపుం ।
 గొడుకయ్యిందఱకన్నిరూపులయి రక్షోక్షిరునొక్కొక్కనిన్ ।
 బిడుగుల్ నాదగుతూపులంబరపి నొప్పించెన్ భుజప్రాశీమన్ ॥

ఉ॥ అచ్చెరుపాటుగొల్పెడు జయంతు నరుంతుదబాహుశక్తికిన్ ।
 నొచ్చెయు వీగక స్రభుగనూకభవుల్ తుడిరేయినాటిపెన్ ।
 జిచ్చునకుద్దియా కనడజిహ్వాగమల్ పరగించియాత్మసం ।
 యచ్చతురత్వమంతయును వ్యక్తముసేసిరి సూడుకానికిన్ ॥

చ॥ నడుమ నె వానినన్నిటిఁదునాతునకల్ పొనరిందిమబ్బిత ।
 త్రడిదొరకూర్చిబిడ్డప్రహితంబులవారలమేనినెత్తురుల్ ।
 మడుపుబువాఱనేసి కడలాఘవమొప్పుగ వైజయంతులున్ ।
 గొడుగులు విండ్లు రథ్యములుఁగూల్చి యలంచెను వారి నెల్లరన్ ॥

ప్రతనిలంబితవృత్తం॥ విరధులై యురిపీరుడు దైవతే ।

శ్వరతనూజుండసాధ్యుడటంచువం ।

దురుచులూమముద్రొక్కిన మేచక ।

క్వింసనంబులతీరునఁ గ్రుడ్డులై ॥

చ॥ ఒకఁడు పరశ్వధంబు గదయొక్కఁడు శక్తియొకఁడు కుంతమిం ।
కొకరుఁడు మండలాగ్రము మఱొక్కఁడు నిష్ఠురతోమరంబువే ;
ఱొకఁడునుగాఁగఁగైకొనిమహిమాగ్రతనొక్కటఁగోత్రభితుకమా ।
రకుఁరదంబుపైఁబడిరి రాక్షసనాథుననీకిసీపతుల్ ॥

శా॥ అల్లభిర్వభసూనుడట్లడగు దైత్యస్తామముంగాంచిశుం ।
భల్లత్కృస్థిరదృష్టిసాష్ఠవము దోపిషీణ్యముఁ శోభిల్ ।
భల్లంబొక్కఁడొకఁడుగాఁ బరపి తత్ప్రాసాసిశక్త్యాదికం ।
బెల్లఁ జక్కఁడచేఁ రిపుల్ నిజభుజాహేవాకహస్తింపఁగ ॥

క॥ మఱియుఁ వెనువెంటనెచి ।

చ్చుఱ్ఱకోలఁబోనినారసములఁ నొంపఁ ।

బటదిరెఱదిదిండులుతమ ।

తఱుసలితనములను డిగ్గఁదావిజఘ్ననఁ ॥

ఉ॥ వేఁటరినొంచు లేళ్ళనలె వేలుపుఱేనికొమారునేటులఁ ।
దూఁటులు వడ్డయుంగములతోఁ బడనాళ్ళుడివోయి యాలకుఁ ।
దాఁటుచునుంట కేవపడి తారకుఁడుదఱఁజేరఁబిల్చిమి ।
మ్మాఁటదియైన నవ్వునహహోయని యుల్లసమాడి దూఱుచుఁ ॥

క॥ అంతకుని తెఱంగునన ।

త్యంతకపితుఁడుగుచుఁ దారకాసురుఁడంతఁ ।

యంతకుఁబరపుచురక్షముఁ ।

యంతకుమారుకడకంచు నాజ్ఞయొసఁగితాఁ ॥

ఉ॥ రోజుచుఁ గొండతొక్కరధిరుల్ మిసిమింతులు వెంబడిఁ జనఁ ।
బొజులుతేరియుండిన సపత్నులఁదన్న భయప్రదానముఁ ।
గోజుతెఱంగునఁ జితుకఁగొట్టియలంచితొలంగదోలుచుఁ ।
బొజుకి కీదివింగియుభాతిఁ జయింతునిఁదాఁకి యిట్లనెఁ ॥

తా॥ ఏదీయితకుమున్ను మధ్యటులపై నీవచ్చుతంబౌ సమి ।
 ద్వైదర్థి బ్రకటిందినాడవుకదా దానింగనుంగొంటై ।
 కోదండంబుధరించి కొన్నిచిటుములుగల్ వూనియేలెంచితి ।
 నీదాక్ష్యంబును జూపుమిప్పు మగుడన్ వృద్ధశ్రీవోసందనా ॥
 ఉ॥ బాసటలేక పెక్కురుక్షపాచరపీరులతోఁ బెనంగుటన్ ।
 వేసటనొందితేమొ యొక వెల్లడిచోటున విశ్రమించియా ।
 యాపములెస్సతీర్చికొని యాపమునాలముసేత్రకేగుడె ।
 మొగ్గు సురరాజపుత్ర యిటనుండెననీవరుదెంచునంతకున్ ॥
 న॥ ఆనుచున్ బలిగిన నవ్వి తారకునకయ్యాఖండలాత్మోద్భవుం ।
 డచునో తారక బెండుకోచలగు క్రవ్యాద్యోధులేకాదము ।
 మొగ్గువాల్ దాల్చిన నేల్పుసప్రవధుడై భూతాళితోవచ్చిమా ।
 రొగినిన్ వేసటలేకమాత్రమును నాకుంగల్గదాలించితే ॥
 మత్తకోకిల॥ ఈడఁబోవక చూడఁజాలుచు వేనిమాపెవఁజక్కగాఁ ।

జూడునాభుజశక్తి కొంతనుచున్ వనించి జయంతుఁడా ।

సూడుకాని యురశ్చందంబునఁ జొన్నెఁ బెక్కు కడిందివ ।

క్షేప్రడనంబులు నేల్పుజోడలగెల్లునన్ దివి వ్రీయ్యగన్ ॥

ఉ॥ భండనపండితుండ మరభర్తృసహభవుడేయపోర్జ్వల ।

తాండవరంపరల్ సరకుగాఁగొనకు తమసారమైనకో ।

దండము నెక్కు వెట్టి క్షణదాచరసైనికులుల్లసిల్లనా ।

గండరగండఁడేసి పిళిఖంబులు కల్పకృశానుకల్పముల్ ॥

* స్రగ్ధరావృత్తం *

మాగ్నీగుర్వారవంబుబరము నఖిలమున్ మాటుమ్రోయంగఁ జేయన్ ।
 వార్వాహంబుబుధారల్ వలెఁగురియుచుఁదీవ్రంపుఁగొల్పివాడిరూపుల్ ।
 పూర్వామర్త్యేమగ్నిఁడున్ వేల్పుదొరకొమరుఁడున్ బోరిరాత్రియశుంభ ।
 ద్లోర్విర్యేషాసవిద్యాదులకు నచటిజోదల్ నెనానందు మెచ్చన్ ॥

చ॥ పిడివడి గర్జితంబులగు వికరమువికరముఁదాఁకి పోర్నుకై ।
వడిసరికోడెకాదు) మఘవత్సుగతారకులుగఁగిమూర్తులై ।
యెడపక యంపవానఁగురియింపుచు నెక్కటిఁబోరుచుండమా ।
న్నడి తిలకించుచుండిరి రువాఁగునఁగల్గినజోదులందఱున్ ॥

చ॥ ప్రకృతివృక్షతరముల్ పనికిరావు మహాబలశాలియైనతా ।
రకుని రణాంగణంబునఁ బరాజితుఁజేయుటకంచుఁ దేవవ ।
ద్ధకివరనిర్మితంబయిన దారుణశక్తికరంబునందచు ।
స్థి కులిశభృత్సుతుండు వయిచెఱ రజనీచరవీరమాల్చిపైన్ ॥

క॥ మిత్తివలె మీఁదికడరెడు ।
నత్తి గుఱిచూచి యర్థచంద్రశరమునక ।
ముత్తునెలుసేసెఁ దారకుఁ ।
డతైఱగంటిదొరచూలి యలసుటపడఁగన్ ॥

శా॥ జన్యాభిజ్ఞుఁడు శక్రసూనుఁడు విపక్షధ్వంసకంబైనవ ।
ర్జన్యాస్త్రంబు శరాసనోత్తమమునన్ సంధించి శబ్దగ్రహం ।
తన్యస్తాశ్శకముష్టిగాఁదిగిచి యాతంఁడేసెఁ దారాపథా ।
ధ్వన్యల్ తారకుఁడిలైఁ దీననని హంద్రధాన్యులై యార్వఁగన్ ॥

క॥ పానలుచుఁ జగములనన్నిటీ ।
బొనుఁగుపరువఁ జాలుపిడుగుమొగులుగములతోఁ ।
జనుదెంచు నక్కహస్త్రం ।
బునుగనుఁగొని సోఁకుదులపబువకంపుండ్డై ॥

చ॥ కృష్ణధుగాయుధీయులలరన్ బలుసింగిణియందమర్చివా ।
యవ్యమనన్ బ్రసిద్ధమమునట్టి ప్రభంజనదేవతాకమా ।
దివ్యశరంబు నిండుతెగదీసి యలాకునఁ బూర్వదేవమా ।
ణవ్యవతం సమాప్రహరణమ్ముపయిన్ నిగుడించెఁజయ్యనన్ ॥

క॥ ఆయస్త్రినునుండి మహాః ।

నాయూత్రోరముప్పతిల్లి వానవిపర్జ ।

న్యాయుథమునడంగదొక్కిద ।

వీయముగాఁబాటవైచె వేలుపులడలన్ ॥

శా॥ భగ్నా నేకవిపక్షవీరుడగు నాప్రావేల్పుఁ గన్నాకును ।

ద్విగుంజేసి వధింపఁ గౌతుకితుఁ డైవేగంటి గారాపుఁగొ ।

డాగ్నేయాస్త్రవింటదొడ్డివిడిచె యాత్వన్వయుల్ కాతరుల్
నగ్నత్వంబు పొసంగియున్ తెలిసికొంటల్లేక పర్వైత్తఁగఁగ ॥

క॥ జగముల ముగియి క యప్పటి ।

దుగమొగముల వేల్పుదాని తొలుకందనఁగాఁ ।

దగిన మహాజ్వాలా వర్తి ।

నెగడెఁ దదస్త్రంబునుండి నీరంధ్రంబై ॥

శా॥ స్వస్త్రిభ్రపథంబునన్ నిలిచి త్రస్త స్వాంతలై చూడర ।

క్షస్త్రాణైకపరాయణుండయున యాక్రవ్యాదనాధుండుదా ।

నిస్త్రాసుండయు దృక్పరవ్యముగఁ దానిన్ జెట్టి బిట్టేనెఱబ ।

హస్త్రంబున్ బలుసింగిణిఁ దొడిగిగాఢాకృష్టహార్షికుండై ॥

సీ॥ ఓతువాఖువుపైఁబడి యొడిసిపట్టి ।

హతమున వధించి మెనపునట్లగ్నహస్త్రం ।

మడరి యప్పావకాస్త్రంబు నడచె వేల్పు ।

దొరకొడుకు గెల్పుటడియానతోడఁగూడ ॥

ఉ॥ ఆవెను వెంట వింటిగొనయంబున భల్లమొకండచుచ్చిచే ।

మేవడికెల్ల రచ్చటియ మిత్రులు నివ్వెఱజెందఁ జాపవి ।

ద్యావిదురాగ్రగణ్యుడగు తారకుఁ డందితవిక్రమోర్జితం ।

దౌ వృషసూనునల్లెగనయంబునకున్ దెగనేసె నేడైఱ ॥

ఉ॥ ఉటియశచీనుతుండు వుటియొక్క శరాసనమెత్తునంతలో ।
దులుతోకయితలేక పలుతూపుల నాటనిదేహమంతయు ।
దొటటలు హిటసేసె రణదోహలితారకుం డజ్జయంతునిన్ ।
బిటుతివుచున్ జయంతుడని పెద్దయెలుంగున మార్పురార్పఁగన్ ॥

చ॥ దివిష దధీశనందనుడు దీపనెసోఁ కుడుతేనిచావుని ।
కురువమని యెంచుచున్ మగుడఁగొన్న శరాసన రాజమంచువై ।
స్థవమను సుత్తమ ప్రహరణమ్మరివోసి సమంత్రకంబుగాఁ ।
దివిది సురారిపైఁ బరిపెఁ దేవవరూఢినులుల్లసిల్లఁగన్ ॥

మ॥ సముదాయాజిరమెల్లఁ దానయి జగత్సంహారము జేయనే ।
గుమహాహృత్పుపుపోలిఁ బై నడరునాఘోరాస్త్రముంబజాడప్రా ।
ణమహోగ్రుండగు తారికాసురుడు దానారాయణాస్త్రప్రయో ।
గముగావించెఁ బరస్పరాహతములైకాఢోవ నారెండునున్ ॥

క॥ వెండియుం జండశరములు ।

చ్చండతనడరింది సోఁకుసామి జయంతున్ ।

గండడఁగించె నత్రిశం ।

తుండై యాతండు మిగులఁ దూఁకలిజెందన్ ॥

ఉ॥ సూదికినైన నంతరము జొప్పడకుండఁగ నజ్జయింతునా ।
పాద శిరోరుహాంతముగఁ బాణమయాత్మనిఁజేసిసొంతెఁగ్ర ।
వ్యాదకులేంద్రుం డప్పుడు తదాహతులన్ మిసిమింతుండైనయా ।
గాదిలిచూలింజూచి వెయిగన్నులఁ గెంపొడవించు సల్కచేన్ ॥

చ॥ మదకలమైన యూధపమ మర్షణమైనిలుచున్న సింగపుం ।
గొడవనుదాఁ కిన్లుసుర గోత్రజులన్ దమవారిపెక్కురన్ ।
గదిసివధించె నన్నయలుక్క దవమీదనె కన్నువై దియి ।
న్నదిజిజ నాధునిన్ దివిజనాధుం డుమారొగ్గ నె స్వగదనస్థుడై ॥

- మ॥ అన్యతాంధః కులసార్వభౌమః కునిలింపారాతిమీఁ దక్షవిపా ।
 తమలయ్యుగా శ్రుతిసారవృత్త లగుకాండంబుల్ మరాధర్షశౌ
 ర్యమునగా గోలుమనంగి యుద్ధవిడినేయగా శూరపద్మానుజుఁ
 డుముఖాబ్జంబునఁ గ్రోధసంవర్తితమానూత్నస్మితం బొప్పఁగఁగ ॥
- చ॥ ఒడికమెలర్పఁ బత్తలికనుండి వెలార్చుట కార్ముకంబునగా ।
 దోడుగుటనిండు మోపు తెగమాయుట లెప్పమానంద దర్చుకే ।
 ర్పడఁదిలకింపరాక కరపాటవ మద్భుతమైయె సంగసోఁ ।
 కుడుదొర వజ్రపైఁబరపెఘోర షరశ్మతకంక వత్రముల్ ॥
- క॥ కిరి కరియుగా గిరి గిరియుగా ।
 హరి హరియుగా గపిసిపోరు నట్టి పగిదినా ।
 శరవతియును సురపతియును ।
 సరిబోరఁదొడంగి రుభయసైన్యము మెచ్చగా ॥
- చ॥ పగగొనియొు డొరుల్ రథుల పైరథయంతలపైఁగుతాలపైఁ
 నిగుడుచు గూపు మొత్తముల నిండునఁజేసియుఁగ్రవ్యబద్ధితై ।
 తెగతిరుగాడు పుల్లు పెనుతిట్టలఁ జేసియు నభ్రమంతయుగా ।
 భగనుయ మయ్యెపోకుతెట గంటులరాయల జంటపోరునగా ॥
- ఉ॥ తారకవీరుదోః పటిమదార్థ్యమదెట్టిదో తానునేరుపే ।
 పారనడర్చు సంబక సహస్రమునుండి యకాకయల్లసా ।
 కారికినున్న యుబక సహస్రమునుండియు నస్రవించువుల్ ।
 సారణియై స్రవించుసురసానుతుఁ డేసెను వేయియమ్ములగా ॥
- ఉ॥ బ్రహ్మము ఖామరౌఘసము పాసితమంగళి పాదపద్మక డా ।
 జిహ్వా గభుక్తు రంగుదయజేఁ జయమబ్బుగమంతుఁగోరుడుగా ।
 బ్రహ్మగిరిోస్త్ర ముంబరపెఁ బ్రాకరకుబీశ్వరుఁ డన్యశాత్రవా ।
 జిహ్మగ దుర్నివారముగు దేవనెసంగు దానినేడైతన్ ॥

శా॥ ప్రత్యాదిష్ట పరేతకాత్మ భృతికప్రత్య ర్థిపీరుండు సః ।

స్తుత్య ప్రాణుండు తారకుండసురయోధుల్ నిల్చి జేజేయనన్ ।

బ్రీత్యాబీభవదఘ్నఁడై తదభిధానంబైన దివ్యాస్త్రిమున్ ।

బ్రీత్యస్త్రింబువయిన్ నిగుడ్చి పశమింపన్ జేసె నయ్యస్త్రిమున్ ॥

శీఘ్రిణీవృత్తము॥ నితాంతంబున్ రుష్టాత్ముడయి దివిషన్మేభృశయాతా

క్షుతామత్రంబై యీక్షణములసహస్రంబు దనరన్ ।

గృతాంతాగారప్రాహుణికుడవుగమ్మీసనుచుడో ।

శ్శతారంబున్ వైచెన్ సరభసతరక్షప్రభునిపైన్ ॥

మ॥ అమరుల్ ముక్కులమీఁద వ్రేల్లునిచి హాహంతాభవల్లుప్రమ॥

ధ్యమవర్ణం తృణమీశితుః కులిశమంచాశ్చర్యమందన్ శచీ ।

రమణుండేసిన ప్రోద్బలద్భిమరమాక్ర వ్యాశనాధీశు కం ।

రమునన్ ఘోరఁపుటుర్వడిన్ దగిలి కుంతంబై రణోర్విన్ బడెన్ ॥

ప॥ అంతలోన ॥

మ॥ మగుడన్ దెప్పిరిపారుహూతియభిసంపాతంబునన్ దారకున్ ।

దెగటార్పన్ సమవేతులై యడగ నాదేశించుడున్ వేల్పుజో ।

దుగముల్ నలైనవారలాక్కటయి యుద్యోగించి యొక్కుమ్మడిన్ ।

నగరాడ్డీరునిఁజుట్టునుట్టికొనిరా నక్తంచరగ్రామణిన్ ॥

ఉ॥ ఇట్టలమైన రోసమున నిట్టలదేవబలంబు శేషమున్ ।

జుట్టునుముట్టిపైఁబడుటచూచి ముదంబున నుబ్బెఁగానియా ।

కట్టుపకానుభీతుడయి కాడ్పడడయ్యె రవంతయేరియన్ ।

గట్టెలుపైఁబడన్ బెరుఁగుఁగాని జ్వలచ్చిఘయాటిపోవు నే ॥

ఉ॥ వేనఁగివేడి వేల్పువలె వెల్లెడునీరువుదిండితేర్పై ।

నాసురవీరులందఱొకటై బెడిదంపుఁచుపానువట్టిన ।

క్షేసినిసుంతయున్ దెఱపియొక నిరర్థఫదోపరాక్రమో ।

హ్లాసమునన్ సహస్రములు లక్షలు కోటులు పోటుముట్టులన్ ॥

ఉ॥ దానికిసిగ్గుచూపిన మదద్విరజేంద్రముపోల్చినల్లియా ।
దానవలోకనాథుడు వృధస్థలమేదెసఁ బారఁజూచినన్ ।
దానయి యొక్కఁడేనియునుఁ దప్పకయుండగ వృత్తుఁజిహ్వలన్ ।
బోనిఖురాలకాఘములపోటులచే నొగిలించె నెల్లరన్ ॥

సీ॥ సంఖ్యాతిగాటవీసత్వశుభ్యమ్మనఁ గ్రుమ్మరునాభేటకునివిధమునఁ ।
ద్రచ్చునప్పడుజిడ్డుప్రాయేటినీటిలోఁదిరుగుమందరధరాధరమువెగిదిఁ
గండ్రవీములుమెండుగలముండ్రపాదరులోదరికొన్నకారుతైదారకరణి ।
వితతవృక్షకమైన విపినదేశంబున విహరించుగంభీరవేదిమాడిగి ।

నల్లకల్లలమొనరించె నమ్మహాధ ।
సుర్ధరుండొక్కరుండె జిష్టునిటుటుముల ।
నెల్లనోచెల్లయివీరుడల్లగిబ్బ ।
రావుతేమొకొయనివారు బ్రాంతిజెంద ॥

ఉ॥ మూఁగినసూడుకాండ్రపెనుమొత్తముపై నలతారకాసురుం ।
డాఁగకడర్చుచున్న నిశితాశుగకోటులు సాంద్రమైనరూ ।
నీఁగలపిండువోలెఁ దివినెక్కొని సూచనచేసి నత్తఱిన్ ।
గాఁగలయాదితేయకులకాంతలలోచనవారివర్షమున్ ॥

గీ॥ పొలసుదిండులయును నిర్జరులయునంత ।
రమునఁ దత్తారకప్రవేశమునఁజేసి ।
సకలదైతేయసైన్యంబు సాంఖ్యమయ్యె ।
నాకిబలమంతయును నమనస్కమయ్యె ॥

ఉ॥ లావరులైన కోటులకొలంది యరాతులతోఁచెనంగుర ।
క్రొవిభుండొక్కడయ్య భుజశుష్మవిశేషమునన్ శరాసవి ।
ద్యావిభవోన్నతిన్ బ్రధనదక్షతనందఱకన్నిరూపులై ।
హావళినొందఁజేసి నభియాతులఁగాటపుటఁపయేటులగ ॥

ఆ॥ అమరవిభునిచేతి యాశిపోటులనొచ్చి ।

మానహానిమాట మటదిపోయి ।

వటచి సురలు చక్రిమటువుసొచ్చిరి నిశా ।

చరుట కేలుగవలు చప్పటింప ॥

మ॥ సకలామర్త్యులపాటుగన్గొని మదిన్ జాణొంది జేజేలకో ।

డకుడియగచభయంబొసంగి ఖగరాడ్వాహుండు త్రైలోక్యర ।

క్షుకమై శోభిలుదోశ్చతుష్టయమునన్ గామోదకీశార్జునం ।

దకముల్ స్ఫారసుదర్శనంబు నిరువొందన్దాల్చి తావెల్వడన్ ॥

చ॥ త్వరితగమంబునన్ నడదివచ్చుచునున్న సురాలయక్షమా ।

ధరమొకొయంచు నెంచదగుతాగ్మ్యుని విస్తృతమైన మూఁపుపై ।

స్థిరముగఁ గూరుచుడి చనుడెంచుచునుండిన విష్ణురశ్రవున్ ।

దరణిసహస్రదీప్తిగని దగ్గఱనిల్చి సురారియిట్లన్ ॥

చ॥ తనజనయిత్రి దాస్యముకలమ్మునఁ జక్రలనెల్లతైశవ ।

మ్మునఁగడుమోచిమోచి యిరుమూఁపులు కాయలుకాచె నేటికై ।

సనుభరమైనచక్రివహనంబిది తప్పకపోయెనీసుష ।

ర్జునకయొ యెంతవారలకునున్ విధిదప్ప నెయించు నవ్వుచున్ ॥

చ॥ జలనిధిఃస్యకాహృదయ సారవత్సమయూఖిబింబయో ।

దధితవివక్ష నేటికిఁగదా విలువట్టుటనేర్చికొంటుకున్ ।

ఫలమొనగూడె నింతసులభంబుగనిన్ను విరాట్పురూపునిన్ ।

గలనిశ్చలనర్పఁగల గౌరవలాభము సంఘటిల్లుటన్ ॥

ఉ॥ స్థానుమున్ ననుంగెలిచి తమ్మభరింతనినమ్మియున్నను ।

త్రాముఁడు తానుగాఁగల సుధాభుజులెల్లరుత్తిడిల్లనం ।

గ్రామమునంచు నీచుభుజగర్వము సర్వమడందిమున్నునీ ।

చేన్పుతులైన తొంటిభృగుశిష్యులయోటమి యప్పుదీర్చెదన్ ॥

ఉ॥ నావుడు నవ్వుచవ్వనజనాభుఁడు తాననునోరిశూరప ।

ద్వావరజండ్ల ముమ్ముచనినట్టి త్వదన్వయజాతయాతుధా ।

నావనుకోటియందెడదనంతటికూరిమి నీకునుండినా ।

నీవును వాండ్రుచన్నసరణి జనియుండుము వాండ్రపొత్తునా ॥

మ॥ ఇదెనీపోకకు మార్గదర్శకముగా నేతెంచివారున్నయా ।

స్వదముక జూపునటంచుఁబలికె యలవివ్వకేనుడవ్యగ్రుండై ।

నదలెక రక్కసిబంట్లుచూచి గతజీవప్రాయులై మూర్ఖులకా ।

గదనక్షౌణ్యసకృన్నికృత్రబహురక్షశ్చక్రముక జక్రముకా ॥

* స్రగ్ధరావృత్తం *

స్వస్థాద్రిక దొట్టికొండల్ వడవడవడకేక వ్రక్కలైదిక్కులెల్లా ।

ఘూర్ణిలైకె దిద్దిరక దిద్గుడువడెనఖిల్మోణిచక్రంబునుక స ।

స్తాన్ధోరాసుల్ కలంగెక హళహళివడె లోకార్థి త్రాసాకులంబై ।

దీర్ఘంబై తూటువోయక దివియుదుతతి నిస్తేజమై రాలెనుర్వికా ॥

వ॥ ఆయ్యమోఘాస్త్రాంబు కల్పాంతసమయ విజృంభమాణ ప్ర
ద్యోతనద్వాదశకంబు నల్పఖద్యోతనాత్రపి ప్రసాదీయదిగఁబాటించంజా
లు ననిర్వచనీయంబగు నచ్చిఃపుంజంబుతో నంతరాంతరంబున ననేక ది
వ్యాయుధసహస్రంబులు ప్రజ్వలిల్ల ననినంపూర్వంబగు నతిభయానకా
కారంబుచే నఖండబ్రహ్మాండభాండంబు నెల్ల మెండుకొని దుండగఁపునం
జుడు దిండితండంబులెల్లదొరకుందొట్టి తనుకందఱకు నిదియతీటుదల
యని యర్థప్రమీతులై నిలువంబడియుండ నరుడెంచుచుండుటయుఁ దండి
మగలమిండండగు నత్తారఘండు నింతారుబ త్తినత్తిగకింటిని చిత్తంబున
హత్తుకొన్ని దండంబులొసంగి బాహుదండంబులాస్ఫాలించి తారక్మని
పిలిచినిలిచిన ॥

శా॥ ఆవైకుంఠునిచుట్టుకైదువడిపహ్యతోపమై విద్విష ।

స్త్రివల్ దూటలచాడ్పరక దునుమనుద్రేకించి యేతెందియుకా ।

దేవభందములెల్ల నిర్భరభయాధీనంబులై చేడ్పడకా ।

దేవభందముపోర్కిర దారకుశీరోధి హాలెన్విర్యమై ॥

౮॥ అప్పుడు తారకుండు నారాయణుంజూది ।

గీ॥ ననుచునిట్లనియె సుదర్శనంబుకంత ।

దేశమునందాల్చిన యతండాధీరుడట్లు ।

కాకయుండుట ధీరలక్షణముగామి ।

యెఱుంగ వేడిల్లవడిచూచెదేలయుట్లు ॥

ఉ॥ కేశవదీపనిన్ను దలకంపగఁజాలకపోతిలేశముగ ।

నాశరవిద్యయించుకగనంబరతుగ దిలకించెదేయటం ।

చాశరసార్వభౌముడలికాక్షునిజిత్తమునగ దలంచుచుగ ।

బాశుపతాస్రమేసెను ప్రపాదివశుండయియున్న శార్దూపై ॥

సీ॥ అమరేంద్రునినిగెల్చి యమ్మతంబుఁగొనిపోయి జననిబానిసము మా
[వీనతరసిగ ।

త్రౌధరంబులఁబోనిగజకచ్చపముల నంఘ్రినఖరాగ్రములనెత్తిన బలి
[యుండు ।

కడలిఁదాఁగిన యసంఖ్యనిషాదకులముల గబళీకరించిన ఘస్మరుండు ।

విశ్వంభరుండైన వెన్నునివెన్నునఁదాలించిమోచు జితశ్రముండు ।

వెనుకొనినపాశుపతశస్త్రమునకువెఱది ।

సత్తువకొలందిగా నాకసమునకెగసి ।

పసిఁడిపల్నదాలుపునకు వసముగాక ।

వటవఁజొచ్చెగరుడి చట్టువల విదిర్చి ॥

శా॥ అదివ్యాఘ్రాధచక్రవర్తియు నవార్యాటోపమై వర్వతః ।

ప్రచుర్భూతమహాగ్నికీలఖిలలహ్నండుముగ ముట్టపెగ ।

బాదగఁబెట్టుచు వెంటనంటివనుడుగ వారింపశక్తుండుగా ।

కాత్మజోఽవిరోధిది త్రముభయాయత్రంబుగానార్తుడై ॥

ఉ॥ శక్త్యమశక్త్యున్నయువజావములేక యవధ్యునైనవా ।

ర్థక్యమమిదిదోదశేకుఁదారుఁడు నాఘునహితకుత్తమో ।

దక్కమహాకులీనునకుఁ దారిదొలంగుగతిఁదొలంగుచో ।

త్సక్యముదక్కి యన్ముఢునిమాదనుడంజలిజేసి మ్రొక్కుచున్ ॥

చ॥ భుక్తహాలాహలాఃక్యవిషపూరణ నీలశిరోధిదేశయా ।

ముక్తభుజంగరాజమయభూషణయోగివ నీకునికీర్తుం ।

భక్తుడనేని యీభయదపాశుపతాస్త్రముజారినుండినన్ ।

ముక్తునిఁజేయవేయనుచు మ్రొక్కులుపెక్కులొనర్చె శూలికిన్ ॥

క॥ అత్తటి నాపాశుపతా ।

స్తోత్రమనుపవార ఇంబునొందె శివాజ్ఞన్ ।

బుత్తడి పుట్టము తాల్పును ।

నుత్తులపాటెడఁదనెంతయును నలముకొనన్ ॥

చ॥ అటచురలేక రాతినివహంబులనాజిఁజయించునంచున ।

న్నటి మురి నేల పిల్చెన మరాధిపుఁ డక్కటలేనిపోనిపె ।

ద్దటికముమీఁదఁజెట్టికొని తారకుమీఁ దికి నేలపోతిసే ।

నట గొరయెన్నఁఁఁగలుగనట్టిది నాకుబొసంగెని త్తటిన్ ॥

చ॥ వినుతునిశూర పద్ముని యవీయసుఁ ద్రుంచి యనంతయంబుగా ।

దనుకుఁ జయంబొసంగి వ్రమదంబొన గూరుతునుంచు నవ్వియుం ।

న్న మఘవదాది నిర్జరుల నమ్మివమ్ము ప్రోచుదిక్కులే ।

కమనికీతంబు గూరి యొరుగన్ వలసెన్ నిసిద్దిహృదీండ్లకున్ ॥

మ॥ మివులన్ బత్తిమయిన్ దపించి గిరిశున్ మెప్పించి యీచుట్టుకై ।

దువుఁగైకొన్నది యాదిగా నసురులన్ దుర్వారగర్వారభ ।

ట్యవలిప్తాత్ములఁ బెక్కురన్ నులుముసేయన్ జాలితింగానియా ।

ప్రసమున్ జేంది పరాభవంబునకుఁ బాత్రంబొట లేదన్నకున్ ॥

శ॥ నానాదుర్జయదైత్యులన్ సమితిలోనన్ లీలమై గెల్చినే ।

నీనక్తంబరరాజబాలకునితో నీడాడియిట్టేటను ।

త్తానల్ పెక్కుప్రసవంతులీఁదియొకయీతంగీరితింగన్ననూ ।

ధానుండుస్థిముఁజొచ్చియాలిన చందంబయ్యెగాయక్కటా ॥

చ॥ పవిత్రమును జక్రముగా దృఢని భంబులగుగా దృఢమాకడిందికై ।
 దువులగుఁ ధన్వమబ్ధియగుఁ దోయధిధన్వమగుగా రజఃకణఁ
 బవనిధరంబగుగా గిరిరజోఽశమగుగా హిమబిందు వగ్నియా ।
 నివమగుఁ దారుణజ్వల నమీశ్వరశక్తికసాధ్య మున్నదే ॥

క॥ త్రిదశులిది ఖండపరశు ।

ప్రదత్త వరమహిమ మగుటభావింపకయె ।
 ల్లి దముగఁ దలఁతురు తారకు ।
 మదమడఁపంజాలఁ జయ్యెమాధవుఁ డనుచున్ ॥

క॥ అనితనకు నెన్నఁడునుఁగలు ।

గని పగతునివలని విప్రకారంబునకుగా ।
 వనరుచు నంతహితుఁడై ।
 చనియె నధోక్షజుఁడు నిజనిశాంతంబునకుగా ॥

మంజుభాషిణీవృత్తం॥ పరతాపసాంచదపవర్గదాయకా ।

పురుషాలవహ్నుషిఠ పుష్పసాయకా ।
 ఉరగేంద్రభూషణ మశ్మూక్షధోరణా ।
 హరిణాంకమాడ జగదాదికారణా ॥

భద్రకవృత్తం॥ కాశమండనభాసురా । నాశితోద్వదిభాసురా ।

కేశవార్చితసన్నదా । కాశికానగరాన్నదా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవసూ

రిజనవిధేయ సూర్యప్రకాశ నామధే

యప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునంతు సప్తమా

శ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

పూర్వభాగము.

అష్టనూశ్వాసము.

క॥ ఉత్తేంద్రవాహనవిశా ।

లాక్షీనాయక యనూన కాబ్జభ వాండా ।

ధ్యక్ష పరాత్పర యవిము ।

క్త త్కేత్రని కేతనస్థితా విశ్వేశా ॥

వ॥ అవధరింపుము శౌనకాది తాపసోత్తముల కయ్యైతి హాసికోత్త

ముండిట్లనిచెప్పందోహంగె॥

ఉ॥ రక్కసితేని చేనని బరాభవ మందిము కుందునంతవా ।

దుక్కరి ప్రద్ర వించెనయయోముకదికెరవరంచు గుందుచున్ ।

విక్కల బల్మియప్పటికిఁ బెద్దయుఁ దిక్కయిశోమ సూపగా ।

దిక్క మొగంబులై పరుపుదీసిరి జన్నపుఁదిండు లెల్లరున్ ॥

మ॥ చరణద్వంద్వము సారెకుంగు దివడక శ్రౌతాత్మలై యేగుముం ।

దరులంబట్టి సురారిపైదికులు మోఁ దంబోవనాసోఁ కుము ।

సగరులం దూటి భయంబు నొందక యశృచ్ఛంబొంతుమీరంచుగా ।

తరులంబేతు దొలంది పేజొలిపె దైత్యస్వామి నదీలుండై ॥

చ॥ పకపకనవ్వుచుంగృతులు పాడుచునాడుచునున్ దలంతుమా ।
నికము సురాఘ్న నాకరమణీ తతిమున్నగువానిఁ జూరగొం ।
ఱకెఱచి దిండ్లు ప్రోల్చుర బడంగ మకించు తెఱంగెఱింగితా ।
రకుఁ డునయానయజ్ఞుఁడు సురద్విఘ్నలన్ మరలింది యిట్లనెన్ ॥

చ॥ భవకములట్లు భీతులయి పాటిరి వేలుపుజోడు లెల్లఁబూ ।
రుషులిటులిండ్లలేనితటిఁ గ్రొత్తడులంబ తిదుర్ద శార్తలన్ ।
ద్విషద వరోధనాంగనలఁ దెచ్చుట గర్వతరంబు గాదెపా ।
రుషమగునే పరార్థములు మ్రుచ్చిలి తెచ్చుట పోటుబంట్లకున్ ।

క॥ ఇతరులు మనలయెడలనే ।

గతిమెలగన్ వలయుననుచుఁ గాఢింతు మొయా ।

నితముననె నడచు కొనవలె ।

నితిరులయెడ మనమునుఁ బర మేశహితముగన్ ॥

క॥ మనసాత్మన్యులు కడతే ।

చ్చి ననేడ్వ మె మనముపరుల రిక్థముగొనినన్ ।

మనకై వారేడ్చెదరని ।

మనమునఁ దలపోయవలదె మతిమంతునకున్ ॥

శా॥ జన్యోర్వింబరి పంథులంగడి మిమైసాధించుటల్ జాతరా ।
జన్యానూకు నకర్హధర్మ మనుచున్ శాస్త్రంబుశాసించుచుం ।
టన్యుద్ధంబద యంబుగాఁ జలిపినాఁ డంగాని నిష్కారణం ।
బన్యార్థంబుల కర్తృ సంశ్రవముగా నాశింపఁ గైకొంటకున్ ॥

శా॥ సంకల్పించిన యీకడింది మి నిష్ప్రత్యూహమై తీరెనా ।
హంకారా మరనాయ కాద్య సకృదభ్యా సాదనాసాదితా ।
తంకస్వాంతము దైత్య వాగ్ధకము తత్తాదృద్రి మోదంబునన్ ।
జంకల్ గొట్టుకొనంగఁ బోవునమిఁకన్ నైశింబుగానిండ్లకున్ ॥

చ॥ అనియిటులూనతిచ్చుటయు నయ్య మరావతిఁ జూరవెట్టికా ।
 తృన గరికేగు దేరనసమా హితులయ్య నలంఘ్య చండశా ।
 ననుఁ డగుతారకాసురుని శాసనముఁ బవదాఁటనోడి చ ।
 య్యననసురుల్ ప్రయాణమున కంతయు సిద్ధముచేసి తెల్పుడు ॥

చ॥ ప్రతిభయమైన యాప్రథన రంగమునఁ దనచేసినట్టియ ।
 చ్యుత విజయాదులఁ వెఱుగు చొప్పడవాకొనుకొంచు మెచ్చుచుఁ ।
 దితిజబలంబు వెంటనరుదేరగఁ దారకుఁ డేగిదూఁ కొనెఁ ।
 గతిపయఘ స్రయానములఁ గానన రాజముఁ బూర్వరత్నము ॥

ఉ॥ ఆవనిఁబద్మినీ ప్రియకరాం చదదక్షిణ బాహుభాస్వదో ।
 జోవిరతారి తారకుఁడు సుస్థిరభంగని మగ్నయాతుధా ।
 నావన నజ్జతారకుఁడు సాగ్రహచాలనమాత్రవిద్రవ ।
 దైవతరూక్షతారకుఁడు తారకుఁ డాపులఁ గాంచి యిట్లనెఁ ॥

చ॥ నలువయియొప్పు నీశుభవనంబున నీశునిఁగాంచుటెన్నఁగా ।
 సులభమే యాకతంబుననొ సుస్థిరభక్తిఁ దప్పించు కావిగో ।
 చులజడదారి కేనిబొడసూపని నీలశిరోధినుజ్వలా ।
 సలమయ గోధినీశుభవనంబునఁ గాంచితిమేను నన్నయ్య ॥

చ॥ వనమిది శౌరదాంచి తనివాసము కావుటఁగాననత్వముఁ ।
 ఘనవరుణాస్పదంబగుచుఁ గ్రాలుటచే వనరాశిభావముఁ ।
 దనరగ భూరి యూపకలితంబయి యెప్పుట సత్రసంజ్ఞయుఁ ।
 జనములెఱుంగ సార్థత నెనంగర నంగడు హృద్యమయ్యెడు ॥

క॥ శమకిసలయంబులెసురా ।

గములుగఁదనరారు నిచటిత్తూరుహనమవా ।

యమునకు సురాగములతో ।

సమతేవచించుట సమంజసము గాదరయ్య ॥

ప॥ అనిపలికి ॥

సీ॥ రాచదిన్నెలుదిగ్గద్రావివానప్రస్థచిహ్నముల్ పొసంగజూల్పినప్రదేశః
మనుభారణంబున కైకాయగ నవులాకలము లేరుచువచ్చినట్టియెడలు
నిఖిలబాహ్యోత్థరింద్రియవృత్తులడఁచి పెంపొప్పఁ గాఢసమాధినున్న
[నేలపు ।

తిగవేలుపులకు మీఁదిదియైన పరతత్వమైంద్రియకంబైన యట్టిబోటు

తనచు పాహస్రులకుఁ బ్రమోదంబెనంగఁ ।

జూపుచురుదయాశాలినే శూలినేక ।

పాలినే దుష్కృతతమోంశుమాలినేన ।

మోయటంచించుమాళికి మ్రొక్కి యతఁడు ॥

క॥ ఇంచుకసేపవ్వనివిహ ।

రించి మరలచురల హరుసరించిసతులుగా ।

వించుచుఁ దారకుఁడాన ।

క్రంచరసైనికులతోఁ గదలే నిలుసేరక ॥

శా॥ సాంద్రారణ్యములాయతప్రాదిమలుచ్చక్షుధ్రముల్ దాటియ ।

య్యింద్రారివ్రజమెల్లఁ బ్రీత్యతిశయోపేతాన్తకంబైచనక ।

జంద్రాహస్కరవర్త్యరోధఃమహాసాఢాఢియావీరమా ।

హేంద్రాఖ్యంబగు పట్టణంబుగననయ్యో లోచనోద్ధర్షమై ॥

చ॥ అరణ్యములందుఁ బొల్చువిజయధ్వజముల్ మనరక్కసీండ్లగై ।

ల్పిరరులనంచుఁజెప్పకయచెప్పఁ జపంబునవచ్చుతారకా ।

సురునిబలంబు దవ్వులనెచూచి సురార్యపసర్పులాశరే ।

శ్వరుఁడగు శూరపద్మవిభుసన్నిధి కేగి కృతవ్రణాముతై ॥

సీ॥ తోలుగొంగడివాని మేలునంగడికారి జక్కులతోఁగూడనుక్కుమడది

వింతగర్వపుఁబోతుమంతవార్షపుకాతునోడించి కేల్లొయి మోడిపించి

మగమానికపువాలుదగఁబూనిదివ మేలుమగనిదేవన్లతోఁ బొగరడంచి

గ్రుడ్డుకానుపుతేని దొడ్డుపానుపువానిఁ బగదీరమాడనిఁ జాడఁజేసి

వచ్చుచున్నాఁడు జగదేకవర్ణనీయ ।
 విక్రముఁడు నీదుకూర్చియవీయసుండు ।
 పాఁజుగమితోడనో శూరపద్మనామ ।
 సకలరాత్రించరాన్వయసార్వభౌమ ॥

క॥ అనిప్రణిధులు విజ్ఞాపిం ।

చిననుడువా శూరపద్ముజెలియందునునా ।
 తనిమనము ప్రమోదార్ణవ ।
 మునయందునునొక్కమాత్రే మునిగినవయ్యెన్ ॥

ఆ॥ అనుజవిహిత విధుజయాకర్ణనానంద ।

పరవశుఁడయి దైత్యపరిబృథుండు ।
 మంజులముగ వీరమాహేంద్రపురమునై ।
 సేయినై గములకు సెలవొసంగి ॥

ఉ॥ హెగ్గడికాండ్రచే స్వజనయిత్రికి నాశుభవార్తఁబంపితా ।
 డిగ్గనశింహవిష్టరముడిగ్గి సభాసమలక్షదర్శకుల్ ।
 శ్రెగ్గడలష్టరింగలుగు పెద్దలుచుట్టలు పాదచారులై ।
 వగ్గసురేంద్రుఁడుచ్చకిరివాహుఁడునై తనవెంబడిన్ జనన్ ॥

ఉ॥ తానునుఁ బాదచారియయి దానవనాథుఁడు శూరపద్ముఁడా ।
 దీనవముల్ తొలంగెఁ బొలదిండులకంచపుడైకకంఠ్యని ।
 ధ్వానముతోననుష్టపులు తారకువిక్రమము నుతింపుచున్ ।
 దోనరుదేరఁదమ్మునకుఁ దూరముగా నెదురేగెఁ బ్రీతితోన్ ॥

చ॥ ఎదురుగవచ్చు తాతయసురేంద్రుఁడు జ్యేష్ఠుఁడు శూరపద్ముఁడున్ ।
 మొదలగు దైత్యముఖ్యులను ముందటఁదప్పులఁగాంచిప్రాందిత ।
 స్వదమునఁ దేరుడిగ్గి సురసాసుతమధ్యముఁడఁఘ్రిచారియై ।
 ముదమునవారిచెంగటికిఁ బోయెను ప్రాంబలియై వినీతితోన్ ॥

శా॥ దృష్టిప్రీణనమూర్తిదన్నుగని హస్తిండిగ్ని జ్యాయస్తతే ।
యష్టింధైకోనియున్న తాతకిది మీయాశీఃఫలంబంచునం ।
శ్లిష్టక్షోణితల్కాఖిలాపఘనుడై 'తే'పీష్టపాతంబుగా ।
సాష్టాంగప్రణతుల్ పానర్పే బ్రగుణుండత్తారకుండ త్తటికా ॥

క॥ నిటలతటిఘటితాంజలి ।

పుటుండై యత్తారకుండు భువిజాగిలియు ।

తగటమదునకగ్రజునకుమ ।

కుటమణిఘృణులంఘులలముకొనబ్రణమిల్లె ॥

క॥ పదవడి రాతిరిద్రిమ్మరి ।

ముదునభులందఱకు గేలుమోడ్చె నతండా ।

హృదయాభు నెలమినాశీ ।

ర్వదింది వారలనిరేక వాక్యతయొప్పకా ॥

ఉ॥ ఘోరతపస్కులౌ ఋషులకుం దరిసింపగరాని యీశ్వరుకా ।
దోరఁపుఁబత్తిపెంపుమయి దోషితుఁజేసిన యోమహాత్మ్యం ।
ద్రారులకెల్ల బుణ్యజనులంటకు నర్హతగల్గె నేటికో ।
తారక యీసురద్విడవతారమునకా ధరనీపుబుట్టుటకా ॥

క॥ శేనెత్తుగొకయుండర ।

మానేతృప్రభృతులగు నమర్తులనెల్లకా ।

జానేసి విజయమందిత ।

హానేర్చునె నినునుతింప నహిపతియైనకా ॥

గీ॥ అనుచు గొండాడుటకు నొప్పకాగియసుర ।

దశములను దేరిమాది యత్తారకుండు ।

మొలకనగవాననంబున నొలయననియెం ।

దననగు నహంతలేమి వ్యక్తంబుగాగ ॥

చ॥ ఇటువలె మీ స్తవించుటకు నెంతటివాడ నదంభభక్తిని ।
 ముటగతకల్పశౌభియగుచున్ దనరారుపినాకపాణియ ।
 క్రూరకముపెంపుగాక యలకైటభజిన్మమవాదులంజయిం ।
 ముటమదిఁ జక్కగా నరసిమాదిన నామప్రయోజకత్వమే ॥

క॥ ఆతరసాశనకులమిహి ।

తాతరణీభూతచక్రకరునిఁ ద్రిజగతి ।

నేతరమాపతినోర్పుట ।

నాతరమాశంకరుకరుణగలుగకున్నన్ ॥

క॥ తలఁచినపని చేకూరుట ।

గలిగిననది తనప్రయోజకత్వమనియుని ।

ష్ఫలమైనఁ దైవికమనియుఁ ।

బలుకఁదగునె యెటుకగలుగు ప్రాజ్ఞునకెందున్ ॥

మ॥ వసమీటన్ గమలాననాండమను శుంభన్నాట్యరంగంబునన్ ।
 బసపుంజాయమడుంగుదాల్చు మొదలౌ పాత్రంబులన్ శంకరుం ।
 డసమానుండగు సూత్రధారుడయి తానాడించునేకానిలే ।
 దసుడితుందుభవీజమంతయును స్వాతంత్ర్యంబు మేదారికిన్ ॥

క॥ పశువులు శరీరధారులు ।

మశకముమొదలుగ రమాకమనునివరకునున్ ।

బశువతిశివుండు నగుటన్ ।

వశగతులాలనికి ధాతృవైకుంఠామల్ ॥

ఉ॥ స్పష్టియొనర్పనాదిని విరించనునిన్ నియమించివిష్ణుఁడ ।
 ద్విష్టపముల్ భరించుటకుఁ దీరిని సంహృతిసేయరుద్రునా ।
 ద్విష్టునిఁజేసియున్ జగదధీశ్వరుఁడీశ్వరుఁడా త్రిమూర్తులున్ ।
 శిష్టివిధేయులై పనులుసేయఁగనుంగొనుచుండు సాక్షియై ॥

సీ॥ హలహలాదిత్రస్త హరిహయాధోక్షజాద్యభయ ప్రదాయ యేప్రభు
[నిశేయి]

యాపదుల్లోలస్థూరాజవం జనవాద్ధితరణియే పరమునిచరణ సరణి ।
యపునరావృత్తి నిర్వాపవర్గానంద ఘటనైకచణయే జగన్పీఠస్థాన
మసూరిప్రవరులామ్నాయోపనిషదర్థవిందు లేయకిమీనివందు లేపుడు ।

నట్టివర మేశ్వరునిదైన యక్కటకము ।

తప్పినప్పుడు శ్రీపతంద్రప్రభృతికు ।

లేనియును సకలచిత్కరులై నిహీను ।

లగుటయనివార్యమునుడీ నిశాటుబార ॥

శా॥ అంచున్ దైత్యులకున్ ద్రిలోచనుని మాహాత్మ్యంబు వాకొంచురో ।
మాంచాక్రాంతశరీరులై వినుచునమ్మాంసాశనుల్ బెబ్బులుల్ ।
పంచాస్యంబును వెంటనంటిచనులీలన్ వెంటనేగన్ బ్రవే ।
శించెన్ దారకుఁడాత్యవత్తనమునన్ సేనాసమేతంబుగాన్ ॥

సీ॥ అలవివస్వత్రేజమవవారితముగఁ జేసిన శరోన్నతిసౌపు ఘనుఁడితండె ।
మొనసి దారుణరణంబున వృషాదులఁ బారఁదోలిన పురుష శౌర్ధూల
[మితఁడె ।

పూర్వదైవతనునోంబుజములు వికసించిశోభిలఁజేసిన శూరుఁడితఁడె ।
నమ్మపాత్రశర్వరీచర రాజ్యలక్ష్మీప్రభపుఁడైన వాహినీపతియితండె ।
యనుచు వీరమాహేంద్రపత్తననివాసు ।

లందఱునుఁ గూటువులుగట్టి యన్నిశౌచ ।

రోత్తమునిఁ దారకునులించునులిపుదక్క ।

నన్యశబ్దమెయ్యదియులేదయ్యె నపుడు ॥

సీ॥ ఏయార్యతమిదీక్షిణికి శానిధిమాళివరిరంభసుఖమును బడయఁగలదో ।
యేపద్మిని యజస్రమీపురుషోత్తమునెదమాత్మసుఖలీలఁబొదలఁగలదో ।

యెలమినే శుభవాణి యాచతురాస్యనిమోవితేనియలాని మురియఁ

[గలదొ]

సతతంబు నేపుణ్యరతిగారవమున నీయనమాంబకున్దగూడి యలరఁగ

[లదొ]

యని యనిర్వచనీయగాఢానురాగ ।

లైతలిరు బ్రాయముననున్న యలరుబోండ్ల ।

నూఢబుప్పరిగలమీఁదనుండి యతనిఁ ।

జూచుచుండిరి మోహంబు సోడుముట్ట ॥

మ॥ రణసుంచుక బరిపంధ్యసుగ్రసనసర్వాస్మీనమా తార్త్ర్యిహో ।

రణువేయంచులవాలుకోమలతరప్రాలంబమెట్లట్లురోం ।

గణమందూనియపూర్వమా జయరమన్ నైకొన్న తేజోధనా ।

గ్రణికిన్ ముగళసుంచు నెత్తిరువిదల్ కప్రంపునివ్యాళికల్ ॥

శా॥ స్థానీయస్థలానర్పు నాత్మవిషయశ్లాఘావచోనత్పి ।

స్వావంబబ్బరిపూదయావసరశశ్వద్ధూర్ణమానార్ణవ ।

ధ్వానంబున్ బురుణింపఁదారకుఁడు రధ్యంబోయిచేరె సురా ।

స్థానిన్ మించిన శూరపమ్మనిసమజ్యంబౌరవారంబుతోన్ ॥

మ॥ కొలవుంబెద్దలతోడ నచ్చచురునంగొల్పుండి యవ్వీటిగే ।

స్తలసేనుంబులు వేటువేఱరసి యాచుర్వారశౌర్యాఘృత ।

వ్వలనప్పొరులనెల్లగీములకుఁ బోవంబందిదై తేయము ।

ఘృలతోడన్ దగుముచ్చటల్ నెరపి వీడొల్పెన్ సభాస్తారులన్ ॥

ప॥ తదనంతరంబున ॥

శా॥ ఆదైతేయకులైకమండనునిచే నాజ్ఞాతులై చేటకుల్ ।

శ్రీదావీశ్వరనైరుతాంతకులచే జేకొన్న గాంగేయర ।

త్వాదుల్ క్రిందికిడించి రాసులుగఁబోయంజూచి యత్యంతమున్ ।

మోసరిబరిగి శూరపమ్మఁడనురేంఘ్రుండాదిగా బండ్లుగుల్ ॥

- చ॥ తమకు నసాధ్యశత్రువగు దైవతనాథుని శ్రుశృడంచెన ।
 న్నముదమునన్ సురద్విడధిన్మాధునిఁ దారకవీరునాప్తభా ।
 వమలరఁజూచి పోవుటకువచ్చిన మూల్యులదాడులౌ నహా ।
 ర్యములూకొ నాగనుల్లనిలె నమ్మణిరాసులు హేమరాసులున్ ॥
- మ॥ సభచాలించి సవిత్రిఁజూడఁజనియూచండప్రతాపుండశౌ ।
 త్యభయప్రశ్రయభక్తియుక్తుడయి సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కె నా ।
 శుభచారిత్రయుఁ బ్రీతినిర్గభితచక్షుర్వారివర్షంబుచే ।
 సభిషేకించి చిరఁసుఖభవయటం చాశీర్వాదించెన్ సుతున్ ॥
- శౌ॥ మాయాసూనుఁడు తాఁకాసురుఁడు భీమంబైన సంగ్రామమం ।
 దేయడ్డంకియులేక చక్రధరదేవేంద్రాదులంగెల్చితాఁ ।
 బోయెఁ సేనలతోడనింటికని యాపుల్ సెప్ప నాలించిదై ।
 తేయానూకభవుండు నైరుతుఁడు హృద్విన్నాధికానందుడై ॥
- క॥ ద్యపురంధ్రీనిభవనితము ।
 త్రపురంగాదిపదసహహిరణ్యపదముశ్రీం ।
 ద్రపురంబు వీరమాహేం ।
 ద్రపురంబాతండు సొచ్చెఁ దగుబలఁగముతోఁ ॥
- చ॥ కొమరితఁ దారకాసురునకుఁ సహధర్మిణిగా నొసంగుత ।
 ర్నమునఁ బ్రభూతసంఖ్యపరిచారకవర్గసమేతుడై స్వగే ।
 హమునకు వచ్చియున్న నికమాతృజునిఁ సురసాతృజాగ్రజుం ।
 డమిగులఁగారవింఛెఁ డకిటొకరుతనఁ జెనలేని యావృతాఁ ॥
- న॥ అంతలాస ॥
- ఉ॥ చెలువపుటెల్లయూమెయని చెప్పుటకుఁ దగియున్నసన్మకో ।
 మలయను సుండరిఁ దనకొమారిత నాత్రిజగన్వజేయుడై ।
 యలరెను సూరవమ్మనకు నాశరీరేతను రాణిగాగనిఁ ।
 నలఁచి తదాలయఁ బునకుఁదప్పజనెఁ బామాదరఁబునఁ ॥

మ॥ అనురేంద్రుండలత్వస్థరాకడప్రతీహారుల్ నివేదింపనా ।

ప్రసమేతంబెదురేగి యాతనిఁబ్రమోదంబొప్పఁదోడ్చెచ్చియ ।

ర్హసపర్యల్ కడుఁబ్రీతిఁగూరిది మహారాజోపఖోభార్హవ ।

స్తునమృద్ధంబగు గొప్పయుప్పరిగలోఁదూఁకొల్పె నాశ్రీలునిన్ ॥

ఉ॥ త్వస్థయు మూలయేలికయు దైత్యకులేశ్వరునింటఁగొన్నినా ।

భీష్టవినోదమోదముల నింపుగఁగాలముపుచ్చి హృద్గతా ।

భీష్టమునిన్నవింప ననురేంద్రునిపాలికి నొయ్యినేరియ ।

మ్మిష్టముగాఁ గుటుంబదశమీస్థునకిట్లనిరాసురారికిన్ ॥

మ॥ కటివేల్పంతటివానినోర్చె నొకఁడొకరండంతలనన్యాయమే ।

మఱకేలున్ ద్రిజగంబులీదృశులు మన్మల్ గల్గునీతోడిచు ।

ట్టటికంబున్ మదిఁగోరివచ్చితిమి గాఢప్రేమకారుణ్యమల్ ।

నెలయన్ మామొలయాలకించి నెలబాల్కి మమ్మునున్నింపవే ॥

మ॥ త్రిజగద్వందితుడైన కశ్యపునకున్ దేవేరియై నీప్రియా ।

త్వజత్రైలోక్యమునందుఁగల్గు కులకాంతాజాతిలోనెల్లిన ।

కరాజమా వాసికి నెక్కె నమ్మునికిఁదోకంబొటచే నిమ్మహా ।

భుజులు బుణ్యులు తత్కృపాదితమహాబోధుల్ యథార్థంబుగన్ ॥

గీ॥ అర్హసత్పాతములకుఁ గన్యలనొసంగి ।

యమలవర్తనములఁ బితృణములుదీర్చు ।

కూకుమలుదూఁకొనెడు పుణ్యలోకములకుఁ ।

దగినవారలఁజేయవే తండ్రి మమ్ము ॥

ఉ॥ ఈశ్వరసాక్షికంబుగనె యిద్దిముఖస్తుతకామదైత్యలో ।

కేశ్వర యీమహాహస్తతికి నీవనిమి త్తము నీకతంబునన్ ।

శాశ్వతకీర్తిఁగాండరి నిశాచరులీటుసేయకున్నల ।

క్షీశ్వరుఁడిన్ముహూన్వయము నింతకుమున్నె యడంపకుండునే ॥

మ॥ అనుడు మందహాసోపలక్షితముఖుండై దైత్యవర్షియనుం ।
 డనునో పావన పృథ్వులార ఘనమాహాత్మ్యాపరాంభోరుహా ।
 సనుండై విశ్రుతుండైన భార్గవురి పానస్వయంబునంజేసియా ।
 యనిదంపూర్వముభావుకాతిశయమిట్లుబ్బెన్ యథార్థగురుగన్ ॥

ఉ॥ ఆమహనీయుండేమిపని యానతియిచ్చిన నాదరంబునన్ ।
 మామదికానిదేశమనమాహితమయ్యును నియ్యకొంటయున్ ।
 మేమొనరింపజూనినపనిన్ వలదంచునతండుమాన్వినన్ ।
 బూమియ లేకమానుటయుఁబోలు బలంబులు మాకజస్రమున్ ॥

క॥ అయ్యుశనునకెఱిగింపక ।

యెయ్యదియునుఁజేయఁబూవ మెన్నండునునా ।

జియ్యయధీనములునుడి ।

యియ్యుసురులు నీతనువులు నీసంపదలున్ ॥

ఉ॥ కావునమీయభీస్థితము కావ్యునకున్ దగవిన్నవించియా ।
 కోవిదమాళిరత్నము భృగుప్రవరుండెదనిశ్చయించియే ।
 త్రోవఁజరింపనాదరముతో నెలవిచ్చునో యావధంబునన్ ।
 బోవుదమంచు నద్దితిజపుంగవుఁడాత్మదలంచె భార్గవున్ ॥

సీ॥ తనవ్రయాణవ్రయత్నమెఱింగిక్రొత్తడిమిన్నయాశతపర్వచిన్నఁబోవ,
 వేద్యమానాధ్యాత్మవిద్యారహస్యలుబోధవిష్ణుమునకు నాధిఁజెందఁ
 దడయకేతెండని యడఁకువమైవేడి ఛాత్రులు కొంతదాసాగనంప ।
 నెలునుండివచ్చునో భృగుండంచుఁదలలెత్తి సోఁకులభ్రమువంకజూచు
 దనతనూదీధితులఁజేతఁ దచ్చికడలు । [చుండఁ ।

వెల్లవేసినగోడల వితముగాఁగఁ ।

దెల్లనై యుల్లసిల్లనద్దితిజగురుఁడు ।

వీరమాహేంద్రమునడిగై వింటనరిగి ॥

ఉ॥ గద్దయడ్గితా నెచరుగా సరగ్ జని యర్ఘ్యపాద్యమల్ ।
 తద్దయుబ త్తిమైనొసంగి దాసవనాధుడు వింత తేజునగ్ ।
 బ్రౌంచునకుద్దియెన భృగుముఖ్యుని పాదపయోరుహద్యుమ్ ।
 బెద్దయు సేపువాలిచలిపెగ్ బహువారముగాఁ బ్రణామముల్ ॥

క॥ నైరుతుడు నుద్వృష్టయుతే ।
 చీరవసేద్రుహిణ తేజసేనమయనుచున్ ।
 భూరితరభక్తి నెరగిరి ।
 తారునసుర దేశికుని పదద్యయమునకున్ ॥

ఉ॥ రక్కసితీనికిం గురునిరాక భుజిష్యులు విన్నవించినన్ ।
 గ్రకురనఁగొల్వమాని తనగాదిలితమ్ములు వెంటనేగనా ।
 సుకురుచెంతకున్ జని యశోధనుఁడాతఁడు తమ్ముదోయిలో ।
 మ్రొక్కె నిజాఖిలాశఘనముల్ మహిబిగ్గకవుంగిలిగపగన్ ॥

క॥ అడుగుచకు మడుగులొగ్గుచు ।
 నడఁకువతోఁ దారకాగ్రజామలువెంటన్ ।
 నడవగనయ్యసురాచా ।

ర్యుడు మోసలకరిగె నొయ్యనొయ్యనడచుచున్ ॥

చ॥ చదురునకేగియున్న తలసన్మణిపీఠ మొకండు సూపివా ।
 రెమటనె నిల్వనందు ఎసియించుచు వారికిఁగూరుచుంటకున్ ॥
 ముదలయొనంగె భార్గవుఁడు మ్రోలనె వారునుఁగూరుచుండిర ।
 పుదిరిజవృద్ధుతోడ భృగుపుంగవుఁడిట్లనె సస్త్రితాస్యఁడై ॥
 మ॥ ననురప్పించుటకున్ గతమైఱుఁగుచున్ దైత్యేంద్రసీపెద్దమ ।
 న్మిగిన్ బట్టముఁగట్టిపప్పుడెవచిపన్ లేదెయిత్రారకుం ।
 డనివిష్ణావలనోర్వజాలుటయుఁ ద్వష్ట్రాఖ్యుడున్ నైరుతుం ।
 డునొగిన్ గన్నెల్లకుమారులకు రాణుల్ గాగ నీనుంటయున్ ॥

మ॥ తగుదధ్యంబుగమీకునీ గృహులబాంధవ్యంబుపీరున్ బ్రత ।
స్త్రుణుల్ వీరితనూజులోపనితసౌందర్యాలవాలంబులి ।
చ్చిగురుంబోడులేసుమ్ము నీమనుమలజేపట్టన్దల్తలం ।
పగనీకన్నెలెత్తక పీరికనురూపల్ లేరులోకత్రయిన్ ॥

సీ॥ అనుచు దొలివేలుపులయొజ్జయ్యిద్వధంబు ।
నన్ వదించుటయునుద్వప్తమైనైరుతులును ।
శూరపద్మతారకులు నత్తులకపి ।
మదమెదలఁజెందిమేనులెమఱిదిరపుడు ॥

చ॥ న్వకటమునుండిలేది దితిజస్థవిరుండనురేంచుండప్తము ।
ద్వికసితలోచనుండయి కపిబొడగాదియనున్ గళత్రీకా ।
రకుండనిజ్ఞానులెల్లరు నిరంతరమున్ మిముఁజెప్పుకొంచునుం ।
టకుండగురీతిఁబలిగితిరిటన్ గలవారలకెల్లఁబ్రీతిగన్ ॥

ఉ॥ పమ్మగునయ్య యెల్లను భవద్వచనంబులు మాకుమీరిదే ।
శమ్మె మహాప్రసాదమిది సత్యమొకాదో మహాత్మదివ్యది ।
త్తమ్మనకున్ సుబోధమొకదా తడవేటికికన్ శుభస్యశీ ।
ప్రముని నిశ్చయింపుడు జగన్నతపెండిలిమూరుతంబులన్ ॥

ఉ॥ కాలమునెల్లినట్టి ముదుకండమకన్నులవిందుగాగనీ ।
బాలురపాణివీడనశుభంబులు చూచుటకున్ మనంబునన్ ।
లాలసచాలయున్నయదిలాతివిలాతులు చాలదవ్వపో ।
జాలనుగాన నిచ్చటనె నల్పగఁగోరెద నీవివాహముల్ ॥

చ॥ ఇదియమదాశయాభిమతమింతకు నీయుదితజ్ఞులైన కూ ।
కుదులయభీష్పితంబులునుగూడఁ గనుంగొని వారియిష్టమే ।
ట్టిదో యటుసేయఁగాదగుఁజుడి యనియొజ్జకు విన్నవింపన ।
స్మదభిమతంబునట్టికప్రసవ్యమువల్కుదుమే త్వదిష్టికే ॥

క॥ ఇంతగొతుక నేటికి యిది ।

యంతయునీ చలువగాదె యసురేంద్రభవ ।

చ్చింతితములు కావనికృత ।

మగుతులమగునంత తుచ్ఛమతులమె చెపుమా ॥

క॥ జగదీశ్వండగు భార్గవ ।

భగవానుని యానతియును భవదభిమతముక ।

మిగులమునుమిత్రకరణశు ।

ర్థగ నమ్మగదయ్య నెమ్మదిక మానుడువుల్ ॥

ఆ॥ మీరునోజ్ఞయునువిచారించియేమిశా ।

సింతురక్తై మేముసేయనున్న ।

వారమునుచుద్వప్తనైరుతులత్యంత ।

వినయమెనయవిన్నవించుటయును ॥

క॥ ఆదై త్యస్తవిరుడునం ।

మోదాతిశయావదేశభూరితరక్షి ।

రోదమునక మునింగెనుర ।

క్షోదేశికముఖ్యుడునువికుర్వాణుండై ॥

సీ॥ సాదుగాములు జీవసామ్యాదికులు కోణధనకేంద్రములయందుండనరు

[నదియు ।

బాష్పగ్రహములర్కభౌమాదులాటిటమాటనేకాదశంబునగలదియు ।

గ్రహములెవ్వియును లగ్నార్కప్రమంబైన జామిత్రీమందు నెసంగ

[నిదియు ।

సమ్యగస్తైకవింశతిమహాదోషమై యూనదోషము లేనిలేనిదియును ।

జంద్రితారాబలాది ప్రశస్తమైన ।

యదియునగు మేలిలగనమయ్య సురగురుడు ।

సుకురుడు నిగ్గయించెను శూరపన్ను ।

తారకులయాపయామికోద్ధరమునకు ॥

వ॥ అటుపిమ్మట ॥

ఉ॥ ఈహృదయాభుడౌ దితిజవృద్ధునకుంగల దోహదంబునం ।

దేహములేకవశ్యమును తీర్చుటెయ్యక్తముగాన సర్వస ।

న్నాహముతోడఁబాంధవజనంబులు మీరునునేగుదెంచియు ।

ద్వాహము లిప్పురంబుననె వైభవమొప్పు నొనర్చుటాపుగు ॥

తరల॥ అనుచుఁదవ్విచ్చు మూలతేనికి నాభ్యగూ త్తముఁడానతి ।

ద్వినహసాదని యన్మహాత్ముని శిష్టినాదలమోచిత్వ ।

ప్ర్రాణికమాత్మజులచ్చటంగలదన్న పెద్దలనెల్ల వీ ।

జొగ్గని మదంబుననిండ్లకేగిరి గోప్యకుల్ తమవెంటరా ॥

క॥ నగరునగరంబుశాఖా ।

నగరములును వింతచెల్వునన్ విలసిలున ।

ట్లుగఁగై సేయుటకతికృతు ।

లగు శిల్పులను నియమించె నసురేంద్రుఁడుదా ॥

* సీసమాలిక *

ద్వారకుడ్యచిత్రులపరంజమడికాసులజలపోతలచే మొలాముచేసి ।

యెల్లవీదులయందు నిరుగెలంకులఁ జాలుగాదృఢోన్నతగువాకములు

[నాటి ।

యెఱనిగ్గువల్వలునింపైనసరిగఁపేటులనుఁ ఘాంటాస్తంభములకుఁజాట్టి

లఘులయంబున శ్రీవిలాసరంగాయమానములుగాఁగా యమానములు

[వైచి ।

వలువంతవన్నెలపట్టుపుట్టములచేఁ బొలుపుగా నుల్లోచములను గట్టి ।

నియుతాయుతాద్యవక్రయములైననుపాణిముతైంపు తోరనమ్మలొన

[గూర్చి ।

పందిచ్చినెల్లడఁబల్కుతెలుగుల లసతాగచ్ఛదీప పాత్రములు నింది ।

యందంద పృథులంబులగుచోట్లఁ బలువన్నియలదోమతేర సరాతులు
[ఘటించి ।

ద్యోసతుల్ డిగివచ్చుచుండిరోయనఁదగు మేలికీల్పాఘ్నులు గీలుకొల్పి ।
పాటీరవారిశృంగాటకంబుల సంసరణముల రథ్యావిపక్షబలఁజల్లి ।

యెల్లచూపఱులును నిదియభూలోకనైకుంతమనఁగసంచుగొల్తులేని ।
కడనువడకయుండఁగై సేసిరప్పుడుఁ చేయిదీరినట్టి శిల్పివరులు ॥

క॥ చల్లెడువారు కలాపుల్ ।

చల్లఁబడు సవియునుంగలాపులనుచుభూ ।

పోల్లసితులగుచుఁజూనపి ।

జల్లెడు డింగరులఁగేలిసన్నిధి పారుల్ ॥

మ॥ అరవిందోదరుఁడొట్టిబెట్టికులనయ్యాదిత్యులన్ ఘోరనం ।

గరరంగంబునఁబాఱఁదోలి హరిలోకంబైన వైకుంఠమిం ।

దిరతోఁగూడె నారకుండవనికిన్ దెప్పించెఁబోయంచుమె ।

చ్చిరిదిత్తంబులఁజూపఁతెల్లరునుఁ డచ్చుంగార్వైదిత్తికిన్ ॥

తా॥ అంతంగోళపుడౌపయామికశుభాహంబుల్సమీపించుడున్ ।

సంతోషాతిశయోల్లసద్భవయతై జాయాతనూజాదిశు ।

ద్ధాంత్రైణాక్షులు యాప్యయానములమీఁదన్ వెంటనేతేరఁగా ।

వ్యాంఠేవాసులరాజధానికరిగెన్ సామాన్యబంధ్యాద్వియై ॥

క॥ ప్రహదమునఁద్వష్టకొమిరెలఁ ।

గుమారికాదులను వెంటఁగొనిసహసుహృదు ।

త్తనుబంధుఁడేకస్తో ।

మముగఁబ్రవేశించె వీరమాహేంద్రమునన్ ॥

ఉ॥ తారకశూరపమ్మలకుదారులు నోకుడుతొండఁద్వష్టయన్ ।

గారియుఁబద్ధకోమలయునాఁబడుకన్నెలఁబెండ్లిసేయుటల్ ।

చేరువపల్లెలందు నివసించుపజల్ వినితత్పరంబునన్ ।

జేరిరి తన్మహాద్ధవవిశేషములన్ గనులారఁజూడగన్ ॥

శా॥ పాంచాలాంకకభింగవంగకురునేపాభాండ్రకాశ్శీరలా ।

టాంచతోగసలశింధుఘూర్జరవివర్భావంతిచోభాదిష ।

ట్పంచాశద్విషయూధినోధులు మఱావాపగ్రాహ్యముల్ చాలగాఁ ।

గొంచేతెంచిరి తన్మహంబునకురక్షోనాయకాహూతులై ॥

సీ॥ అరిగినదమ్మానరాశనుల్ పెండిలిచుట్టంబులకు విందుబెట్టుచురొకొ ।

పోకున్నదిలిజాధిపుఁడుతన్ముఁబెనుకిన్నచిచ్చునకాహూతిసేయునొక్కై ।

యేగినఁబోకపోయిన నన్నిశాచరావములచేఁ దమచావవశ్యభావి ।

యనినిశ్చయించి యర్హవయసుగలగు నాత్మజన్మలకెలమిరాజ్యంబొ

గ్రామదేవతగుడికి నిర్దయహృదయులు ।

[నఁగి ।

జాతరకుఁదోలుకొనిపోవు ఛగలకముల ।

పగిదిన సుగదూతుల వెంటఁబ్రసభమునహ ।

హీనులరిగిరి పీఠమాహేంద్రపురికి ॥

చ॥ తమరెదలఁ దలంచినవిధంబునఁగాక నిశాచరాన్వయో ।

త్తములగు శూరపత్మఁడును దారకుఁడుఁ దమకెప్పు నెంచులో ।

పమొకఁడుగల్గకుండఁ దగుభంగులనారయుచుండభృత్యవ ।

ర్గమునియమించి మంచియుపకార్యలలోవిడియింపఁజేయుడు ॥

శా॥ ప్రత్యక్షాత్మలనిష్ఠదేవతలనారాధించునట్లాదరా ।

న్నశ్యంబొప్పనెడెప్పు గావలయునన్నఁ జేయుచుఁ గ్రవ్యభు ।

గ్భృత్యుల్ సల్పునపర్యలఁ దనిసి సంగీర్తించిరాతేండ్లునా ।

సత్యాకారులఁ గశ్యపాత్మజులఁదత్సోశీల్యసంపత్తికి ॥

క॥ ఎపుడెపుడటంచు స్థానీ ।

యపుటిలుతేండ్లెల్ల నుత్సుకాత్మకులై వే ।

డగ్రపదుచునుండగ నొడయుల ।

యుపయహవాసరమువచ్చెనుద్ధరగమై

ప॥ అప్పుడు శుక్రునాదేశంబున

క॥ వడకాడఁగాల్లుజేతులు ।

నొడలంతయునిట్టగ్రమ్మనొప్పగముత్తో ।

పడఁతుకలప్పుడుపెండిలి ।

కొడుకులఁజేసెరలతారకుఁడదగ్రజనిన్ ॥

ఉ॥ యాతుగురుండులగ్నసమయంబెడలేదని యానతిచ్చుడున్ ।

గాతుకపారవశ్యమునఁగ్రహునఁగొందఱిశిక్నులేగి మా ।

యాతనుజాతున్ సవిసయంబుగఁడగ్గరినిల్చి మంగళ ।

స్నాతులఁజేయనాతియొసంగె గురుండని విన్నవించుడున్ ॥

ఉ॥ కంగిస నేలలన్ బగఱగారులఁగాల్చిన రక్కసేడురా ।

సింగములాసహూదరులు శీర్షములెత్తి నభిష్ఠిత్తురా ।

శింగని యానుమూరుతము చేరువయ్యెనటంచు మంగళా ।

భయంగములాచరింపఁజనిరాష్ట్రవశాలకు హర్షమాణులై ॥

చ॥ పొలఁతుకలప్పు రత్నహయభూషణువుచ్చి జలుంగుక్రొత్తచు ।

స్తులుపిడిపింది క్రొందడుపుదోవనులన్ ధరియింపనిచ్చియిం ।

పులగుపులుంగుఱావేడఁదముక్క లిపీటలపై నుభోపవి ।

హైలనొనరించియాసురససూనులకున్ దలలంటిరర్చిల్ ॥

సీ॥ సుషమంబులగును సూక్తికల్ పీఠర స్తవములమీద నర్తనమునల్పం ।

దమ్ములపైపట్టదముల మొత్తమ్ములవలె నాననములపైనలకలాలయ ।

శ్రమసంజనితేఘర్మజ కణంబులుమొత్తియమిల్లుమేనులనందగింపఁ ।

బలువన్నెరతనంపుఁ డిళుకుఁగాజులజతల్ చెవులపండువగు శింజిత

బసిడిదబ్బరలోని సఁపంగినూనె ।

[మొనర్పం ।

కమ్మతావుల నగరెల్లఁ గమ్మమనఁగ ।

నకునూరకులఁగి దలలంటిరపుడు ।

చకిరిసారంగిప్పథకల్ చనలిగువురు ॥

సీ॥ గమగమపరిమళించు మృగీనుడంబున నలుగుజెట్టిరి కొండఱులగుఁ
[బోండ్లు ।

ఫేనిలరసముగు బృతలుకొండఱువంపందలలురుద్దిరి కొంపఱిదికురలు ।

నిర్హారియైపన్నీటిచేఁ జలకమాడిందిరి కొండఱు కాంచనాంగు ।

లధివాసితములైనయంగుళంబులచేతఁడుడిచిరొప్పుగఁగొండఱొడలుఁ

తిమితవస్త్రముల్ విడిపించి యమితవస్త్ర । [గురులు ।

ములగుబృంద్యకాశేయములనుగట్టి ।

కొననొసంగిరుచిదలడంకువయెసంగ ।

దారకునకును శూరపద్మవిభునకును ॥

క॥ నృకధూపంబులచేఁ గై ।

శీకములందడియాచ్చిరయ్యశిక్షుల్ భువన ।

ప్రకటభుజావిక్రిములకు ।

నెకిమీండ్లుకుసంతసంబులెసకి మెఱంగన్ ॥

క॥ ఫాలములఁ దిలకములునుఁగ ।

సోలంబులఁజుకిగ్రాల్గు బ్రమోదఁ బెనఁగన్ ।

నాలుఁగనులఁగాటుకయునుఁ ।

గీలింపిరి రావదోయికిన్ హృగనయనల్ ॥ [బెట్టె ।

సీ॥ తీరైన యాణిఁగుత్తియఁపుఁ జొకట్లాకగ్ పారిమధ్యజానుగులండుఁ

బ్రాలంబికలమూల్యరత్నహోరిములునునొక్కప్రసాధికయుంచెనటుత ।

నంగుళీయూవాపకామతొరవణమ్మ లొకనితంబిని చేతులకునమర్చె ।

నొకతెయ్యస్థీషకేయూరముల్ కైసేసె శిరములందును భుజశిరము

సంప్రహరవిజితులైన చక్రధరశ । [లందు ।

చీధవామలప్రతికృతుల్ చెరివియున్న ।

గండపెండేరములనొర్తుకాశ్యదోడినెఁ ।

బెండ్లికొడుకులకు సురపాపియనుతులకు ॥

చ॥ వ్రక్కతిమనోజ్ఞులన్ వరశుభప్రతికర్మనితాంతభావితా ।
 ధికతరమంజిమాతీశయదీపితమూర్తుల శూరపద్మతా ।
 రకులఁబురోధసుల్ సురుచిరంబుగ నొప్పువివాహమంటపో ।
 ర్వికిఁదొడితెచ్చి వారినుపవిష్టులఁజేసిరి పెండ్లిపీటలన్ ॥

ఉ॥ నారులఁగూడఁగాఢగుదనవ్యధఁబాల్చుడఁజేయఁజ్ఞాలుబృం ।
 దారకలోచుసుల్లసిలుదృష్టుతనూభవబద్మకోమలన్ ।
 గౌరిని నైరుతాత్మజనుఁ గారమునన్ దొడితెచ్చి తత్పరి ।
 షోరములెల్లఁబుచ్చి యరుసంబెనఁగన్ దలలంఁటిరైదువల్ ॥

గీ॥ నీలిరెంటముచే నిండుమేలుముసుఁగు ।
 వెట్టుకొన్నట్లు మే నెల్లఁదట్టముగను ।
 గప్పఁజాలిన ఘనకైశికములుదుడిది ।
 పొవలువైదిరి వృకధూపమునను విదలు ॥

క॥ పెట్టిరితగఁగల్యాణఁపు ।
 బొట్టులు నెన్నుదుటనేతములఁగాఁబుకయున్ ।
 పెట్టిరిపెండ్లిపడుచులకుఁ ।
 గట్టిఁచిరనర్ఘుచిత్రకౌశేయంబుల్ ॥

క॥ కొమరొప్పారనలందిరి ।
 గమగమగమవలను యక్షకర్ణమమునుపో ।
 కునుడంతుకలాపెండిలి ।
 కొమరితలతనూలతికలకున్ బ్రమదమునన్ ॥

క॥ మణిహేనుమయమువైసర ।
 నణములనియుతాయుతాద్యవృకయములవై ।
 పుణమునఁగైసేసిరిశుభ ।
 గుణలగునారాచపెండికూతుల నతివల్ ॥

క॥ విలసద్రుచిరాకృతులా ।

ఘృణవలువయనుమునకట్లు శృంగారితలై ।

పాలిదిరి పులుగడిగినశన ।

విలుతునరాజీలయట్లు వింతసాబగునన్ ॥

క॥ కొండికకండోలంబులు ।

రెండిటిలోఁగొంతదనుక వ్రీహులునుచికూ ।

ర్పుండంజేసిరియంచున్ ।

బెండిలికొమరితలఁగర్చు పేళలులాజ్జల్ ॥

శా॥ శ్రౌతస్మార్తవిశిష్టాదున్ సకలతంత్రజ్ఞుండు నైనట్టిని ।

స్థాతుండైనపురోహితుండు సభికుల్ స్లాఘింపఁగల్గిక్తమా ।

రితిన్ పోడశసూపచారములఁగౌరీపూజఁజేయించెన్ ।

ప్రాతన్వంగులచే ననేకవిధతూర్యారావముల్ మ్రోయగన్ ॥

క॥ సకలాతుపట్టుగింటెము ।

లకలంకాత్ములగు వరులకడ్డముఁగాఁబ ।

ట్టుకొననువిదలాసందిక ।

డకుఁదెచ్చిరి పున్నెపుం బడఁతులువధువులన్ ॥

గీ॥ వరులకడ్డమువట్టిన్ తెరలకివలఁ ।

బెండ్లిపీటలఁచెంగటఁబిటములందు ।

స్తంబకరిసామిపూర్ణోదరంబులందుఁ ।

బెండ్లికూఁతుండఁగూర్పుండఁబెట్టిరపుడు ॥

క॥ కన్నియవికుపరులిరువురు ।

నన్నులతో యోమధారణాందితులైయె ।

దున్నపసిఁడిపీటలఁమిఁ ।

దన్నెఱఁగూర్చుండి రాత్మతనయలప్రకరన్ ॥

శా॥ సంకీర్ణంబుగతేండ్లం దైత్యులు సమజ్యన్ నిండికూర్చుండఁజి ।
 స్పృకేజాననుతా పురోధలు వచింపన్ మంత్రముల్ చుట్టన్ ।
 న్యకుద్వీలలు త్వష్టనైరుతులు కన్యాదాతలయ్యిర్వరున్ ।
 సకల్పించిరి కన్నెదారకు మాహాసంకల్పపూర్వంబుగన్ ॥

ఉ॥ ఒజ్జలుమంత్రముల్ చదువుచుండఁగఁ బంగరుగిండ్లలోనిమే ।
 ల్లాజ్జగినీరుదేవెరులుకొంచెముకొంచెమువంపఁ బండుగుల్ ।
 పజ్జలమండ్రగొంబసిడిపల్లెములందువరోల్లసన్నదో ।
 న్యజ్జలజంబులంగడిగిరప్పుడు త్వష్టయుమూలతేఁడునున్ ॥

ఆ॥ కాభ్యుకడిగి యిట్లుకన్నెదారలువోసి ।
 వివిధతూన్యముల్ రవింపఁబ్రనుద ।
 మెసకమెసకవరులకిచ్చిరి మధుపరగి ।
 ములునుఁగ్రొత్తనరిగపుట్టములును ॥

ఉ॥ శంకరభక్తులైన సురసాననుజాతులకున్ మాహాధనం ।
 బుంకువయిచ్చి బంగరఁపుటుత్తరజంబెముతో నవోపవీ ।
 తాంకులఁజేసిరక్షు నికపాత్యభవుండునుఁ ద్వష్టయున్ గురుల్ ।
 కంకణముల్ కరంబులకుఁగట్టి భవ్యవివాహదీక్షకున్ ॥

క॥ లగనముతతీరుదెయనుచున్ ।
 గగనంబుననున్నతారకాగణమనుజ ।
 కరఁగజూదిలబ్ధనర్థం ।
 డగుకార్తాంతకుండు త్వరితుఁడై చెప్పటయున్ ॥

శా॥ పారోహిత్యవిచక్షణుల్ గురులుసెప్పన్ పెండ్లికూతుల్ వరుల్ ।
 తారవ్యోన్యమజాజియున్ గుడమును లజ్జాప్రమోదంబులే ।
 పారణ మస్తమిలమనుందిరపసవ్యంబైనకేలఁ ధ్రువం ।
 తేరాజావరుణోధ్రువమ్మనుమాన్కి శ్రోత్రియుల్ వాకొసక ॥

గీ॥ తుములముగవడ్డుపటహోదితూర్యమల్ ధ్వ ।
నింపమాంగభ్యంతరునా నేనయ నెడు ।
శ్లోకముఁ దురోధనులు చెవిలోనఁజెప్పి ।
యచుడుమీరని తెల్పుఁ దామును నొడువుచు ॥

క॥ లలనామణులగువధువుల ।
గళసీమలయందుఁబరులు గట్టిరెలమిమం ।
గళసూత్రంబులు బండుగు ।
తలిరుంబోండ్లెల్లనన్యవంబునఁజూడన్ ॥

శా॥ ముత్తోచానలుపైఁడిపుట్టికలతో ముంచుండియండ్లయడున్ ।
జిత్తావేష్టితమైన గాటమగుస్త్రీచేబెండ్లికూతుండ్రుమో ।
మెత్తంజాలమినొద్దిస్త్రీలుచేయిదోయింబట్టి పోయింపఁగా ।
ముత్తెంబుల్ శిలబ్రాలుహోసికొని రామోదంబనన్ దఁపతుల్ ॥

క॥ ఆనంపతులకపుడుస ।
ద్యవవిడుల్ సభికులుకురుతేతస్తాత్త ।
స్తాదహురామలాశీ ।
ర్వాదములొనరించిరుచ్చరఁములుచెలఁగన్ ॥

క॥ ఆర్యాగణులకుయాఃఫలి ।
నీర్యాయను మంత్రమున్ మనీషిపనితులా ।
చారువులునొడువనొనర్చిరి ।
భార్యసహితులయి వరులు ఫలదానంబుల్ ॥

ఉ॥ గోఁతెనలారినిల్చి తమకోహలగీతులు నన్నుకాండ్రుకన్ ।
మాటొదవింపహోచెలులు మంగళహారతులిచ్చిరాండ్రుక్రం ।
బైటచెలంగులన్ పరుల్పైవలువల్ ముడివైచిరొజ్జలా ।
వీటలమీఁదనుండిమరిపెంబున లేచిరి యాఁగూఁగుల్ ॥

ఉ॥ పున్నెనుటెంతులయ్యలరుఁబోడుల నొయ్యనలేవఁదీయుచున్ ।

మన్ననఁజెప్పఁబెండిలికొమార్తల దక్షిణదోకనిష్ఠలన్ ।

గ్రన్ననఁబట్టిరవ్వరులు కావవికారజమైనసినచే ॥

స్విన్నములొలఁజేసితమచేతులుసారెకుఁజూఱనొయ్యనన్ ॥

ఉ॥ ఆకనకాంగులిర్వురు నస్యజకర్మతుపూనికన్ దివ్యతీ ।

యాకృతలొటఁదత్తులులయందులఁజల్లినరాగబీజముల్ ।

మోకలువెట్టెనోయనఁగఁబొల్పినవయ్యె నరుల్కరాంగుళుల్ ।

చేకొనినప్పడాసతులచెల్వపు మేనులఁబుల్కలెల్లెడన్ ॥

గీ॥ పెండ్లికొమరులు కృతపూణిపీడనులయి ।

తలుపుదగ్గిరపాటలు తెలిరుబోండ్లు ।

వాడిపేరులుసెప్పింది పంపఁజనిరి ।

ప్రేల్లికై యగునులుంచినవేళ్ళములకు ॥

క॥ అందితములైనయగునుల ।

నుండిప్రవేశప్రధానహామంబులుసే ।

ఱుంచిరి సప్తపదిన్ ద్రో ।

క్రించిరి జంపతులచే నకీర్ణులొజ్జల్ ॥

క॥ ఆత్మద్యారావముక్తం ।

దైతారాపథముముట్టనాఖ్యాతార్హ ।

శ్రౌతవచనులై యారం ।

జోతినిజూపిరి పురోధసుల్ వారలకున్ ॥

క॥ అమరారులు స్థాలీపా ।

కమునిర్వర్తించిపిదపఁగావించిరినై ।

గములయు హితులయు బంధుజ ।

సములయుతోఁగూడి జేమనంబులువేడ్క ॥

శా॥ ఆయుర్ద్యాహములందు నొక్కనిముసంబైనక విరామంబులే ।

కాయాతాఖిలజేమనాధ్యులకు నాప్యాయంబుగానన్నపా ।

నీయంబుల్ పలుపిండివంటలును దిండిండ్లెల్లనజ్జారెవ ।

హ్యాయంచుక గడుమెచ్చుచుక గుడిచిపోవంబెట్టిరేనాళ్ళనుక ॥

చ॥ మొనటన నేక వాద్యములమోతలుపిమ్మటనాటమేళనుల్ ।

పదపడిదిత్రభూమితులు బంధువులాపయి బాణసంచుమే ।

టిడినుసులాప్పువార్కెటవడిక జనగన్నులుచాలవేమిచే ।

యుదునునిశించిరప్పటిను హేలాత్సవముక దిలకించునైగముల్ ॥

ఫీ॥ తూలలు గొల్లదొందులు వాలుగలు రాతిగొరకలు మేవలుకొట్టమీలు ।

పాలనలుపులిమేకంబులుబొందవకెరలు పూలమట్టలుచారమీలుమట్ట ।

గిడుసులు మోరవకెరలు ముగుదొన్నులాల్లెంకలు బొచ్చెలిల్లెములు

[కొరవ]

లగుజులుముచ్చంగులల్లెదమ్ములుబేడిసలును మున్నెన్నవై సారినములం ।

బట్టితెప్పించి పెడిలిమట్టములకు ।

విందువెట్టిరున్నన్నాళ్ళు వేడుకలర ।

మీకెపుడం దెలుగంటులమీఁగనింత ।

ప్రతిఘమేమసంబుదుగుల్ త్రస్తరింప ॥

గీ॥ చిచ్చుబుడ్లు సొత్తాబులుచిన్నలుబిటు ।

సులునుల్నైన బాణసంచులరకముల ।

వెలుగుచేనాకసంబెల్లవితచెలువు ।

పూనెనారేల్పగల్గెయ్యెనేనునాళ్ళు ॥

చ॥ నృగవయవాదిహీనులగుదీనులనాదర మొప్పబిచ్చివృ ।

ప్రభుజులు పంపెట్టుటకుఁ బెక్కిరింబక పాఠిమీచితె ।

స్వగఁబఠచేసిపోసినపసాదపురాసులుఁకూరలున్ మహా ।

నగములునొద్దిగుట్టలు ననందగిరాజిలె నైదునాళ్ళునున్ ॥

గీ॥ రవిపొడుపు మొదలర్థరాత్రంబుదాక ।

వేయువిస్తళ్ళునున్ దీసివేయుపుల్లె ।

యాకులునుఁగాఁగవేనవేలారగింది ।

రరనిముసమైనఁడెఱపిలేకైదునాళ్ళు ॥

సీ॥ పవీధిగన్ననాపృథుకంబుగాఁగృహుల్ బహుదిత్రనైపథ్యపీఠితగాత్రు ।

లేపేటలోకిఁబోయిర మనఃపారవశ్యవదాన్యపీఠాది సంకర్షణము ।

లేవాడకేసినమ్మగనాభిజోగకసాంకవామ్యత్తమసౌరభములు ।

నగరి నెందరిగినఁబగటివేసముల మొదలుగావికోదపాత్రములయాట ।

లేబయటికేగిచూచిన నిలుకటముగ ।

నమరిచినయన్యనీవుత్సహాగతార్థి ।

జనములువసించు పెనుగొల్లియనలునొప్ప ।

నానగర మొక్కక్రొత్త పోలయ్యె నపుడు ।

వ॥ ఇట్లుపరిణయంబులు నెఱపి యయ్యెవానరంబులనుచితనమ
యగబుల సదస్యంబును శేషహోమామంబును నాకబలియులోనగు విధివి
హితకృత్యంబులునుఁజదురుతగవునుఁగ్రంతయు నెదురుకోలుసంబరంబును
దొంగవేలిమియు నలకపాన్పును మిథునఁపు ఓడియంబులునుఁ జూర్చొన్న
వగబును లోనుగాగల వేడుక చెయిదంబులును నిర్వర్తింది మాపటసుస్వా
పలేపాదులను వాఱపించు నృత్యగీతవ్యంజకాది వినోదంబులచే మహో
త్సవంబుగా నాశుభాహంబులైదునుఁ గడపి యనంతరంబున ॥

క॥ అక్కాశ్యపులను వధువుల ।

సొక్క ప్రశస్తనుగు శుభముహూర్తంబునయం ।

దొక్కటిగఁగూర్చిరప్పడు!

నుక్కురునియనుజ్ఞచే నసురకులవృద్ధుల్ ||

సీ॥ పిల్లికా రతనంపుఁభి త్తికల్ పవడుపుట దంపుఁబనిదారబందములును |
బులుదిండిరతనంపుఁ దలుపులుపులుఁగు తాతి జగాచో కాటంపుతిన్నియ
[లును ।

గొనురైనరాజిత కుట్టినుస్థలములు మేలితామర తాతి దూలములును
బలుఁగుతాతిమెఱుంగుబల్లసరంబులు మేలిమిపెంకులమీఁదికప్పు ।

కడుదిటములైన మగతాతికంబములునుఁ ।

బొప్పరాగప్రళస్తగోపానసులును ।

గలిగి నిధ్యతృమానసాకర్షకమయి ।

తనరునొకరన్య కేళిసాధంబునందు ||

సీ॥ ద్రష్టలకనిమిషత్వముగల్గజేయు వింతరకంబులైన చిత్తరుపటములు ।
నుడులుమాత్రమె లేక కడుమకర్షములుచేతనులట్లు నెఱపు జంత్రపుబతి
[మలు ।

బహుచరిష్టుస్థితిభ్రాంతినూతనులకుందలకొల్పనిల్వటద్దములశారు ।

సకలతదాత్వశాస్త్రగ్రంథములున్నపెక్కులైనకదానివీరులును ।

గందంపుఁగుడకల త్తరుమందసలును ।

మేలిమివసిండికురిచీలుజాలవల్లి ।

కలునుల్లోనగువస్త్రపుల్ కలిగియున్న ।

లలితమణిమయ కేళినిలయములందు ||

క॥ సెజ్జకుఁదారుతురనుపెను ।

అజ్జ ముందుకడుగిడని లలనామణులన్ ।

బుజ్జనము సేయుచైమవ ।

లజ్జాయాపతులఁజేర్చిరరుసముతెనఁగన్ ||

సీ॥ దొడ్డతామర కెంపుటుడ్డపట్టియలుమేల్తరంపుఁబన్నికప్రవాళంపుఁగోళ్లు
కప్పుతాపందిరి కంబముల్ నిద్దంపుఁటలువవెలుంగు తావప్పరములు ।
దట్టంపుమాతాబివట్టెడల్ ఘొంబట్టుపర్కపులు మొకమాలుబాలిశ
[ములు ।

జిగిబతిసీదిండ్లుసాగనైనదసీలీనిచోళములుబురుసామేలుకట్టు ।

వల్లపొత్తినూలిబలుపువిళ్ళలుమంచి ।

వన్నముత్తియంపుఁజాలరులును ।

జానుమీటుకాయమానపర్యంకంబు ।

లందుఁగూరుచుండిరాకొమరులు ॥

సీ॥ కడవకవ్వలకడుగిడకగట్టిగదారబందముల్ గొని నిలబడ్డవారి ।
శిబ్బితిఁ జేసివందినమోములెత్తకయొత్తుచెక్కలనానియున్నవారి ।
బడమఁయెంతగాబతిమాలినను ముందఁజనక నెచ్చెలులపైఁ గినియు
[వారిఁ ।

జేపట్టువదలించుచేడియ నెఱవారి చూచిచేయివిదగ్చి వైచువారి ।

నానవోధలనువ్వెత్తుగానివలకు ।

దొలఁచిరమణులపజ్జకుఁద్రోచిపుచ్చి ।

తలుపులుబిగించిదిల్గు వెల్పులఁదగిల్చి ।

గుసగుసలువోపుచరిగిరికొమిరెల్లె ॥

చ॥ వదనమునింతచెన్నొదవవందియెడ గమరక భయత్రపల్ ।
మెదలకగోడఁజేరఁబడిమేలిమిబంగరుబొమ్మపోల్చిను ।
న్నదయితఁజేరినాథుఁడెలనవ్వొలయక వదనాంబుజంబునక ।
బొదమనికేలుకేలఁగొనిపూవులసెజ్జకుఁదార్చె నాయనక ॥

స॥ మాటు సేయఁగనీనిమందాక్ష మెడయనొయ్యనఁ గళాస్థానంబులంటి

[యంటి ।

యిరుగురిమేనులు పరవశ్యత్వమునొందఁ బిగియారుకవుగిళ్ళఁ జెనఁగి

[పెనఁగి ।

యలరువిల్తునిమేల్చి యాటబంతులబోని యదుటుగుబ్బలువట్టి యదిమి

[యదిమి ।

బంధూకకుసుమప్రభావశ్యతోహరంబగు మోఁపియామూలమానియాని

వలపుకసిదీరఁడగుఁజెక్కి ఘలుముద్దు ।

వెట్టికొనిపెట్టికొనికమ్మవింటివాని ।

సాదనలఁదేలెనాధుండుచతురశీతి ।

బంధములనూఢయైరయప్పడఁగిఁగూఁడి ॥

ఉ॥ రత్యధిపాకృతుల్ దితిజరాజకుమారకులిష్టలీల దాం ।

వత్యసుఖంబులఁ బహునమాశతముల్ కుసుమాస్త్రశాస్త్రసం ॥

విత్యసమానులై యనుభవించిసుఖిస్థితినుండిరుత్తమా ।

వత్యముఁగాంచియాస్తపరిపంథిమనోనిశ్చల్యమానులై ॥

వ॥ ఇట్లు సూతుండు శూరపద్మాదులచార్మిత్రంబుసెప్పి ॥

పంచచామరం॥ చరాచరాదికారణా వృక్షప్రబర్హధోరణా ।

ధరాధరాత్మజామనోరధప్రపూరణా శివం ।

కరాకరాభరత్నసానుకారుకా మురద్విష ।

చ్చరాశరారుఖ్యార్వదేవశాసనా విషాశనా ॥

* మంగళమహాశ్రీవృత్తం *

శ్రీభతి విరించన శచీపరిబృథప్రభృతి శేవితపవిత్రతమపాదా ।

తాపనపరాధ్యసముదాయ వనబర్హిణవితానన వనార్హిక్పయోదా ॥

కోపవశనిర్మలగోధిదహనార్పిరవకుంతితరతీశ్వరవిలాసా!
పాపశమనార్థి నిజభక్తజరక్ష్యకృతభవ్యతరకాశిపురవాసా ॥

శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమదివటూరి

సోమనాథశాస్త్రితనూభవ సూరిజనవిధేయ

సూర్యప్రకాశ నామధేయప్రణీతంబగు

తారకాపచయంబునంను

అష్టమాశ్వాసమును

పూర్వభాగమును

సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

ॐ

శ్రీ గణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

ఉత్తరభాగము.

ప్రథమాశ్వాసము.

క॥ ఆశీవిషమంజీరా ।

గోశీర్వాతమనోజకోష్ఠతారా ।

కాశీపురసదనాకచ ।

పాశీకృతగగనయప్రభవ విశ్వేశా ॥

ప॥ అవధరింపుము శౌనకాదిమహర్షులకు రామహర్షణియిట్లనియె॥

ఉ॥ ఇంద్రసుకన్ సమీకముల నెన్నడు నేయరివీరు చేతనుక ।

బొందియెఱుంగనట్టియభిఘాతపాపంగుటఁ జేసి హీనుడై ।

డెందమునంచునింక శివుఁడేశరణఁ బని నిశ్చయించెగో ।

విందుఁడు తంత్రతంత్రకస విందుఁడు విందుఁడు వైరశుద్ధికీ ॥

మ॥ తలఁకష్టపుడునూడుబెబ్బలులచేదాఁ గాచునాగోవృషాః ।

దులకుఁజొప్పడుచుంట నయ్యలజడికా ద్రోపాడఁగోవిందుడు ।

శ్వలసచ్చాయమనోజ్ఞదేహుఁడు మనోభద్రాస్పదంబై విరా ।

జిలుశ్వేతాగమనోద్ధుక గొనిచ నెక త్రేపితృయానంబునక ॥

ఉ॥ వాసవుఁడావిగాఁగలదెవొకసులెల్లరుఁ దారకాసురో ।

ద్వాసనమెప్పుడొనొయని వందుచు వెంటడినేగఁజొచ్చెఁగై ।

లాసముగోటిభాసురవిలాసము మోచితసంస్కరణ్ణవ ।

త్రాసముశ్రావ్యపారిషదరాసమునాసముద్రశక్తిదాక ॥

సీ॥ చూరాపితానోన్యవైరాటవీసత్వ వారాస్పదోరుకాంతార్భూక ।

మేలాలతానల్పహోలాతలాజప్రభేలారతారాస్వబాఽకంబు ।

నానాపతద్దీయమానాభికాక్షాపదానావనీరుడ్వితానకంబు ।

భాషాకృతేదావిశేషాక్షరాక్షీర్ణపాషాణరేఖావిభూషణంబు ।

కనులపండువయైయొప్పె ఖండపశు ।

విషముకామ్నాయనుతివచోఽతకశబ్ద ।

నానుగృహిగృహానిహితగృహ్యకనయూర ।

శుకపరభృతాది ఖగము ఖర్జూరనగము ॥

సీ॥ స్థిరతరభక్తి నాఽస్తాంతమాగ నీశ్వరునిసప్తయొర్పించినవారు ।

కృతస్వసంగపరిత్యాగులై విరక్తిరిష్టత మేదోరఁగినవారు ।

బ్రదికినన్నాళ్ళు ధర్మపథంబుదప్పక జగముమెప్పించియొలిగినవారు ।

విభులైహికాశేషవిషయులై ఘోరతపములు చేశిపొనుంగువడినవారు ।

సాంతపనము కృచ్ఛచాంద్రదాయణములునుఁ ।

దనియఁజేసి గంతుగొనినవారు ।

కాపురమ్ములున్నకమనీయపణిసౌధ ।

వీధికుఁకిపట్టు వెండిగట్టు ॥

చ॥ ఒకగృహమేధియింటిదరినుండినబానిసనోర్తుజూచిక ।

ల్పికలికివచ్చెఁబోయనిభ్రమించి పదంపడియందు నంతటక ।

నకలగృహస్థగేహపరిచారికలట్టులెయుంటరెప్పవా ।

ల్పికలికించియట్లగములజ్జయఁజేందె ముకుందఁడెంతయుక ॥

మ॥ ప్రగుణస్వాంతులకాసుపర్వులకు నబ్రంబయ్యె వ్యాప్తప్రథం ।
 జగుచింతామణియు నభోగవీయుఁగల్పగంబులు గూడిత్యా ।
 గగుణంబంతయువీనియొద్దఁగఱచె గావోలునికరంబనఁ ।
 దగియొప్పారుతదీయసర్వదృష్టదఘ్నశోభులంగంచినఁ ॥ [డిసె ।
 సీ॥ ఎటునున్నయిండ్లచెంగట వైజయంతాది సురమందిరంబులు చుట్టును
 లేందుఁగాఁపురమున్న యిలుకేండ్లముందట భార్గవీపతి గోవిపాఁత
 [రాయఁ ।
 శిలయు నెచ్చటివనంబుల చేతనందనవైతరథంబులు చవిటిపోడు ।
 లరయగా నెచ్చోటివరసుల మ్రోలనంభోభులన్నియుఁ బందిబురద
 లట్టిసర్వాతిశయిమహత్వరజిత । [గుంట ।
 భూధరాధిత్యకంగాంచి శ్రీధవాదు ।
 లధికవిస్మయపారవశ్యంబునొంది ।
 మోడ్పుకేల్లొనరించిరి భూతపతికి ॥

శా॥ ఆహూతేతరదేశవిష్కారములై యధ్యాత్మవిద్యారహితా ।
 వ్యాహారంబులు బోధనేయుపతగ్రవాతంబులంబొల్పురా ।
 ప్యాహార్యోత్తమముంగనుంగొని ముకుందాదుల్ సురల్ ఫాలన్య ।
 జ్ఞాహోత్త్యంబునకబ్బురంపడిరసామాన్యంబుగాన త్తటిక ॥
 సీ॥ కృషివశిష్టామలౌవృత్తులెవ్వియు లేకెధనవంతులచ్చటిమనికితేండ్లు ।
 నిసి వెల్లుప్రాద్దు లేనిదిమయ్యు నచ్చోటురవికోటిదీ ప్రియై ప్రస్ఫురించు ।
 ముదిరమండలికిమీఁదిది గానతద్వన్యతమపెటుంగకయసాంతతికఫలిన ।
 తిండియెన్నఁడు లేకయుండియునచ్చటినిభుజంతుచయంబునిత్యతృప్తి
 కడుపుకానుపు పెంపు లేకయునునచట ।
 గ్రీకిరిసియుండుఁదివ్యశరీరివితతు ।
 లనవలోకితపూర్వంబులైనసోదీ
 యములఁగనుఁగొని వెఱఁగందె నమృతుఁడును ॥

మ॥ తనువుర్వింబడిపోవుదాఁక శివునాస్థంగొల్చి సాహువ్యమం ।
 దినితాంతంబును నెల్లెడందరుగునుద్దీప్తాత్మలౌ వారిద ।
 వ్యవసంజెంతనుఁగాంచి ప్రామినుకు సర్వోపహీషరుద్రోయనన్ ॥
 వినమేయంచువచించి మెచ్చుకొనిరావిష్ణుదులీశానునిన్ ॥

ఉ॥ జంతుచయంబులన్నియును సంభృతముక్తులు వలుకలెల్లవే ।
 దాంతరహస్యముల్ పడఁతులందఱుఁగల్గి మెఱుంగుబోండ్లుమ ।
 న్నంతయుఁజొక్కవెండియహహాతరమే పరమేశుశక్తియా ।
 వంతయినన్ స్తవించుటకునంచుదలంచుచునుండిరెల్లరున్ ॥

శా॥ క్షీరాంభోధిసుతాధవప్రభృతులాజేజేలు సీకారులె ।
 వ్యారుంగంటికిఁగానరాకవినుత్రోనందోఁచుప్రాంచత్సథా ।
 ధారన్ జీయనిపించఁజాలుమధురధ్వానంబులౌ గానముల్ ।
 దారింబోవుచునానికించి వివశత్వంబందిరత్యంతమున్ ॥

చ॥ సుగముగనెప్పుమూరుకొనిచూచియెఱుంగనితాపులెప్పువే ।
 టుగమునుపెన్నఁడున్ చినియెఱుంగనిమోహనగీతులెప్పుజ ।
 క్రగమఱియెందునుందనియఁగాంచియెఱుంగనియచ్చతంబులున్ ।
 సాగయికలన్ నితాంతమునుజొప్పడఁజేసినవయ్యె వారికిన్ ॥

ఉ॥ అట్టివియుండునంచువినియైన నెఱుంగని వేనవేలుపెన్ ।
 జిట్టలుసూచుచున్ సాగపుజెంది నిలింపులుకాలుముంచుకుం ।
 జెట్టకనిల్చియుండఁగని భృంగిరిటామలు విష్టరశ్రవుం ।
 డట్టిపూకూడమోహవశుడయ్యెనటంచు హాసించిరత్తతీన్ ॥

క॥ అనిమిషులముగుటకున్ ఫల ।

మొనగూడెన్ నేటికనుచు నొకటదలంచుచున్ ।

దనివిననచూపకలతో ।

గనుగొనిరిసుపర్వులచటఁగలచోద్యంబుల్ ॥

క॥ ఆయిన తేజోమూర్తులు ।

హోమనచోటునూచుచుండునప్పుడెచటికిన్ ।

బోయినదోవార్ధిపెతతమ ।

పోయినకర్జుంబెమఱచిపోయిరి వారల్ ॥

శా॥ నింద్యాచారతమఃప్రభాకరులు శ్రీనేత్రాడులీశున్ జగత్ ।

ద్వంద్యున్ జత్తములందలంచుకొనుచున్ వాచయమాగ్రీయచి ।

ద్భంద్యానర్తముయాతయామబహువేధశ్శర్జిసంవర్తమున్ ।

సంద్యావర్తముజేరిరైశమును సానందాతిరేకాత్ములై ॥

శా॥ పవై ధేయులువెట్టిరో యనుచితంబీపేరు సామాన్యరా ।

జావాసంబులకుండఁగూడదిటబ్రత్యక్షంబుగానందియే ।

యావర్తించుచునుంటనీశివున వస్త్యంతేయవశ్యంబునం ।

ద్యావర్తంబనుపేరఁబిల్వఁదగుఁగాకం చెందిరవ్వేలుపుల్ ॥

ఉ॥ కోటిదివాకరమృతినికొద్దిమెఱుంగుడుబుర్బువెల్లువో ।

పాటిదిగానొనర్పఁదగు భర్తనగారముగాంచినంతన ।

మేఘులచూపులెల్లమిఱుమిట్లుగొనన్ మునురెప్పపాటులే ।

పాటియులేనికన్నులకుఁబ్రాప్తములయ్యెను నిండుమోడుపుల్ ॥

మ॥ త్రిదశుల్ శాంభవగేహదర్శనవశాంధీభూతచక్రసుగ్రతై ।

పదముల్ తొట్టిలనాశితాదిమునివిద్వద్వారమున్ ద్వారమున్ ।

గదియన్ బోయి యెరుండులోనికరుగంగాదంచుదోవారికుల్ ।

తచపాంతస్థితులొగినన్ నిలిచివంతంగూరుచున్నంతట ॥

ఉ॥ లోపలనుండివచ్చి యమలుండు శిలాదతనూజుఁడింద్రనీ ।

లోపలమూర్తియైన పురుషోత్తమఁగన్గొని యీమహామహం ।

దోపనికర్జుమేమి యెదియోపనిగల్గియెవచ్చెనంచతం ।

దోపనితస్వరూపయిటులుండుటకు గతమేమినాపుడు ॥

ఉ॥ ఏమనివిన్నవించుఁ బరమేశ్వరపారిషదాగ్రగణ్యమా ।

బాములు పెప్పుకొంటకెయజ్జతపయయ్యెడు మాకుమొన్ననం ।

గ్రామమునంటొనంగినపరాభవముగ విననిర్ణీతేంద్రియ ।

గ్రాములు మానులైననుఁగికాగికనవృద్ధురేమిచెప్పుదుగ ॥

ఉ॥ తూరుఁడు తూరవద్దుడను పోతులరాయనిశాసనంబునగ ।

దారకుఁడగ మగండతనితమ్ముఁడు నర్వజగజ్జగీముఁడై ।

తేరకుఁడేరఁదిక్పతులతీటలడంచి త్రివిష్టపంబునగ ।

జేరికడంగి నన్నెగలిచెగ దుదకుగ బలుమలుఁలేటికిగ ॥

చ॥ లవమునుఁజేరింగొనకలాకుననప్పటువిక్రమండుని ।

హ్నవమగుబాహువీర్యమున నన్ననివోరిచె నన్ననేటికిగ ।

మిలివినవానిఁజెప్పఁ గుడిమింగెడువానికి లోనిలింగము ।

బ్రవడియమన్న సామెతధరన్ విదితంబెగదా మహామహా ॥

శా॥ తండ్మామాచితె శైవపారిషదరత్నంబాబృహద్భానుఁజే ।

తండ్మాయగ మనసాప్సమిగ గరము నాత్రస్నిగ్ధశింహాణమై ।

తండ్మానిప్రభమైనశక్తియను నస్త్రంబెట్లుచేఁబూనియీ ।

తండ్మార్ధ్వంబునకుత్తమాంగములె యెత్తగలేక యెట్లుండెనో ॥

మ॥ దినకృత్రైజాడశక్తిగల్గియును శక్తిగ గోల్పడెగ జెంతఁజే ।

రినవారిగ దపియింపజేయుటయెయ్యర్హి వృత్తిగాఁగల్గునా ।

తనికేవాటికినైన ఘోరమగు సంతాపంబుబ్రాపింపకుం ।

దునెయ్యంతుగ బరిహాసమాడుదురు బోటులేతమిప్పవకుగ ॥

ఆ॥ నికషకూర్మిపట్టినిర్మతియనువాడి ।

తండు మూలతేఁడుతండు చేవ ।

తారకుండు చెనకఁదారకుండుననుంగు ॥

మతనొనంగి నందుకతననితని ॥

క॥ వాయున్యంబనున స్త్రీము

పాయనమిచ్చి వినుచూలిబలిమాలుటచె ।

నీయనిట్లుండింతకంటెము ।

తేయదియిచ్చునని దాయయీతని విడిచె ।

ఉ॥ లోకములెల్లనొక్కగఁజెల్గఁ గడవందగుశక్తి మత్తకె ।

చేకొనినట్టి యీగుదియజేలుగుటెందునకుద్దియయ్యెనా ।

నాకచరాభియాతికిఁ గృతాంతునకుఁ దలకొన్నదారుణా ।

నీకమునందు వింటివెమునిస్తుత యీశమవర్తిదుర్దేశక ॥

శా॥ అజన్ వమ్మగుటెప్పులేకయునుఁ దైత్యాధీశునిందాకిని ।

స్తేజంబై పసరగ్గిపోయిననరాజేక్రిందమిటించుచున్ ।

వీజావాపముపొంటెఁగుద్దలికొనన్ బృథ్వీస్థలిన్ గ్రొచ్చుక్షే ।

త్రాజీవున్ దలఁపించుచుండెడిమహత్మాకంటెయీశ్రీదునిన్ ॥

మ॥ కలసామృతయుఁదాయద్రవ్యకొని చక్కఁబోవుటన్ వట్టిగుం ।

టలేశేషించి తదాది స్వర్ణచటకన్యాయంబుగానున్నజ ।

కులరేరాయనిసొమ్ము పాఠజలటెంకుల్ సూచిదుఃఖంబురా ।

నిలుపన్జాలక యక్షగుహ్యకులు వానిన్ నింతురప్రంబులన్ ॥

మ॥ మొకమోటక దనయల్లెకారుణికుఁడౌ భూలేశునింగూర్చికుం ।

దకబత్తన్ దపియించిశూలిముదలన్ దచ్చిహ్నుముల్ నాగచ ।

ర్భకపర్దాదులు దాల్చియున్నకలనన్ మన్నించియొశామజో ।

లికిఁబోడయ్యెను తారకాసురుఁడు కాలీనాథభృత్యాగ్రణే ॥

చ॥ అసద్భవవిస్తృతుల్ శరధులక్షయకాండములుండియున్ బ్రచే ।

తనుఁడనికోర్వడయ్యెనని తారకపైమ్మలూనర్చునారుపున్ ।

పొనఁగఁగడ్లకున్ రతనపుంగులన్ బ్రధనేతివీరకా ।

యననతుగానమూల్యమగులన్నియుఁ గానుక వైట్టెదాయకున్ ॥

చ॥ కటకటవజ్రికెన్నడునుఁగల్గనికయ్యపుటోటుపాటునంఁ
ఘటిలుటకన్నలారఁబొడగాంచితఁగావున నోరురాదుటె ।
ప్పుటకటువంటిఘోరతరపుంబెడదల్ ఘనాన్నికైననె ।
న్నటికినిఁగల్గఁగూడదని నామదికప్పుడతోచెఁజూడుమీ॥

మ॥ ఆకటా కూరిమితండ్రికిన్ విజయమీయఁబూనికొదోడంజయం ।
తకుమారాగ్రణిపడ్డపాట్లు తలఁపన్ దధ్యంబుగాసూడుకా ।
నికినైనన్ గడితంపుజాలియొప్పిపున్ నేనుండియున్ దీర్పజా ।
లకపోతన్ గదవారికొందలము శైలాదీనహత్వాంబుధీ ॥

సీ॥ తారకుఁడొందుఁగాతాశమంచుఁగృతాంతు డసురులయుసురులకరుగఁ
[దలఁకు ।
శూరవమ్మండు రుష్టుండొనొయంచుఁ బర్జన్యఁడభుక్తునె వర్షంబు
[గురియుం ।
దారకాసురునిచిత్తమునొచ్చునోయనివెఱచుచువెఱచుచువీచుఁగాలి
శూరవత్తాసురుండోరువకలుగునోయనిభీతిలుచుఁగాయునరుగఁడెండ ।
యత్తలోచెంగుతొలగినదనితెలుపుటె ।
తప్పి తెలుపకయుంఁపటె తప్పియినన ।
యట్లు రాగుండెచెనఁటిగయ్యాళియత్త ।
చెంతఁగోటరమయ్యెజేజేలబ్రతుకు ॥

చ॥ క్షియతఱికియనస్థపాసఁగెన్ ముదిముప్పునఁబాలపాపచి ।
న్నెయనినపోలిక నంచలఁత నెక్కొనవేలుపుఁబెద్దకుండికుం ।
దియునిధి లేక సోఁకులకుఁదిధ్యుకువారములున్ జిక్కిరిత ।
క్రియలకుమంచి వేళలునుఁగీములకున్ జనిచెప్పనిత్యమున్ ॥ [చుండు ।
సీ॥ తెఱగంటిగాణల్ ప్రతిదినంబరిగి నిలింపజయముల్ కృతులుగాఁబాడు
రచ్చరమచ్చెకంటలుఁబోయిమేజువాణీలుప్రత్యహమును నెరపుచుండు ।

రసలుండువారింట నారాధికుండయి పలువింతలవంటలానగూర్చు ।
నిలఁగల్గువు న్నెంపు టేన్లనీ గాష్టాపపానామలకుఁ దెచ్చిపాఠియిచ్చు ।

దివిషమలలోనఁ బేర్చు పతిష్ఠలుగల ।
వారెఘూరపద్మాసురతారికులకు ।
జీతములు లేనిబండ్లైరి శివనియోజ్య ।
సన్నగాండ్రబ్రతుకు వేతె యెన్న నేల ॥

క॥ అనఘా తమమగలరిచే ।

ఘనఘాతములొందుటవిని గాటఁపుఁదలచీ ।
కనకాయతనముఁగొందిరి ।
కనకాయతనములనుండు ఖచరపురంధ్రులీ ॥

క॥ కడగానక తమయొడయులు ।

కుడుమనిమమలెఱిగి బెంగగొని వేలుపుఁగ్రా ।
త్రడిమిన్నలెల్లనుంచవు ।
దొడుగరలై రేమిచెప్పుదున్ శైలాదీ ।

ఉ॥ లోనికి నేగినీవధికలోచనునిక దరిసించి యస్తదా ।

యానముదెల్పు మొండెఁగుణాకరతత్పరమేశ్వరాఽప్రిని ।
ధ్యానము సేయుపొంతుమము నచ్చటికిఁ గొనిపోవు మొండెనఁ ।
చాననవిత్తుతండ్రివినయంబునఁబలుకుదునంది యిట్లను ॥

శా॥ ఏమేమీవినమైతిమింతవరకీవృత్తాంతముఁ జెల్లబో ।

హేమా హేముల నాజుసుహులఁబహిం దారిజీవాద్యర ।
స్థామాధిక్యలమిమ్మెయొక్కయసురాధ్యక్షుండనిం గెల్పెనే ।
యేమైయుండునో హేతువాతనికిఁ దాదృశ్యక్తిసంపత్తికా ॥

ఉ॥ ఎంతటిమాటపుట్టెనయె యెన్నఁడులేనిది యోమహాత్మదై ।

త్యాంతకుండంబురూఢమయినట్టి యభిఖ్యనుదాహ్నియున్ననీ ।

సంశయములన్నియుఁ దొలపివచ్చుననిర ।

బోధమొనరింపుచున్నాఁడవు శత్రువు ॥

క॥ ఓహరియ దేమివేడరా యో ।

దోహద మేమియును లేని చొరయయ్యెదరా ।

నోహనయువయైగోరా ।

ద్వాహనుఁడిపుడున్నవాఁడటా మునివృత్తి ॥

చ॥ మృదునిద్వితీయతద్ధితసహితచ దిత్తసతీనమాఖ్యయె ।

కురుడుప్రతిఘంబువుట్టిజనకుండగుదత్తునియజ్ఞవేళమే ।

నెడయుటసీ రెటింగినడయేకద యపుటినుండియమృతా ।

త్ముఁడిచటనుంటమాని హిమభూధరమందు వసించుచుండెడిన్ ॥

చ॥ సతియు శివాజ్ఞచే నొకవిశంకటమా కొలనన్ జగత్త్రియా ।

సుతముగనొక్కర తమ్మివిరినుండి యయోనిజయై జనిందివా ।

ర్వతియనుపేరనొప్పి హిమవంతుఁడు నాతనిపత్నియున్ గొమా ।

రితయనితెచ్చి యబ్బుగపుఁజ్రేముడిఁబెంపఁబెరుంగుచుండెడిన్ ॥

ఆ॥ ప్రకృతియాదిశక్తి పరమేశ్వరియుఁగాని ।

యువతిమాత్రగామి యవిదికిత్య ।

మామెయొప్పిదము సహస్రాంతమేనిన ।

ర్ణింపఁదరమే మనకు నిమగ్నవముగ ॥

ఉ॥ శ్రీతరుణీమనోహరఁడరిండియొనర్చిన సృష్టిలోనియే ।

భ్యాతమహాభిరావ్యలయి క్రాలు నెలంతలవేనియున్ స్వయం ।

జాతకు సర్వతోనుపమచారిమనంపమపేరకాజగ ।

న్యాతకుఁబోల్చుఁజూకుటయు మాదముగాదె యసంశయంబుగ ॥

ఉ॥ యోషిదమూల్యరత్నమయియొప్పెడు నయ్యుచుయందుఁ గూఢపా

న్ముఖణుదివ్యతేజమునఁబుట్టిన శూరుఁడె కానియాసుర ।

ద్వేషఁబడఁచి ఘోరసమితిఁ బరిమారుపలేడుగానఁబు ।
 ప్పేషునింబంపుడీ శివులనిద్దఱిఁగూర్చుటకున్ హిమాద్రికిన్ ॥

క॥ ఆనందియిట్లువలుకుడు ।

నానందితులై జనార్దనాదులు సురసా ।

సూనుఁడయిన తారకుని న ।

సూనుఁడయినయట్లైతలఁచి రుల్లములందున్ ॥

చ॥ మెనసి జగచ్చతుర్దశకమున్ భరియించినయట్టి యాజనా ।

ర్దనునిపించిండుమందిముడఁదావులభింపకపోయె ఫాలలో ।

చనుప్రియకింకతుండయి యెసంగుశిలాదతనూజుఁడాలపిం ।

చిననుడువుల్ చెవింబడుటచేదలకూడినప్రీతికయ్యెడన్ ॥

వ॥ అప్పుడింది రేశ్వరుండు నందికేశ్వరునకిట్లనియె ॥

చ॥ కడలిపరఁటి మందరముకవ్వము చిల్వలతేఁడుత్రాడుగా ।

నొడికమెలర్పఁగూర్చి వెఱికోర్చి సుధార్థమొనర్చినట్టిమా ।

తొడరువువయ్య మంచెడఁదఁదో జమీ యిపుడో మహాత్మనీ ।

నుడుగులు దుర్మనశ్శుగవనోదనముల్ వినినంతనుండియున్ ॥

క॥ సందరముద్రచ్చరైకరాల ।

సందఱుముటఁజేసి భృశమనహ్యమయినయా ।

మందరముఁదెచ్చుటకు మే ।

మందఱుమును బడినపాట్లు హరుఁడెయెఱుంగున్ ॥

ఉ॥ ఎక్కడనుండియేయసురయెప్పుడుపైఁబడి మనిగరేండ్లకుం ।

గొక్కులు వెట్టిలాడ్డులూసుకుంగడ లేరిదివైదిబలిక్కిమై ।

*నిక్కలెయాక్రమించుకొని యిడిదివైచునొయందు నిత్యమున్ ।

బొక్కుచునుంటతోనె సరిపోయెనుమాట్రతుకుల్ మహామహా ॥

చ॥ క్షుమరబడరానిపొట్టుపడి సంద్రము ద్రచ్చి సుధంగడించియ ।
య్యమృతముద్రావియక్షయలమైతిమికాని విపక్షుడేతమా ।
నమిపుడుగోల్తువడ్డకత్తన్ పృతిలేమికి మానహానిమా ।
టమటది మంచుతింటిమనిడాకొ నెమాకనుతాపమిత్తటిన్ ॥

ఉ॥ మందిసుఖాప్తిసాధనము మాయెడ సౌహృదమూనితెప్పిర ।
క్షిందితివీయుపాయమెఱింగించినయంతటినుండి యెట్టనీ ।
పందినచొప్పునక బలిపింజితశత్రులమై సుఖింతుమా ।
యంచునతిత్వరాకులయలయ్యెడు మాయెదలంచు బబ్బుచుక ॥

క॥ ఆత్మడుని పీడ్చొనివని ।

రాతండునికరులు హరిహయప్రభృతులునుక ।

జేతంబుల కలవరముల ।

జేతంబులకలపుడుల్లసిల్లనొడవ్లక ॥

భద్రదృష్టం॥ అందఱావనమాలిసంక్రందనాది సుధాశనుల్ ।

డెందమంచుబ్రహ్మనశాపుండలంబిరి సోవుచుక ॥

సీ॥ ఎన్నండు నెచ్చోట నెవ్వారిలోనొక్కడైనంబకుడు లేనియందగాడు ।
మట్టినంగందునమ్ముల నెల్లజగముల మల్లమడియొనర్చు మానటిండు ।
ఇరువదియేడుగురిల్లాండ్రుబూటకొక్కతెగూడుదనికి సంగతకాడు ।
తిపుటనైజకైరతిండితేజీ నెక్కివయ్యాల్లిదిరుగాడు వన్నెకాడు ।
తలపుచూలియనుటదబ్బరగాకుండ ।

మమలందలచినంతమాత్రలోన ।

గుడుసువాలుగాలుపొడలిచూపొడయల ।

సరసవచ్చినిచె పిరివిలుతుడు ॥

చ॥ అటువని వారికిక బ్రణతుండై మదిసంచులజేతులుంబిచెం ।

గట్టనిలుచుండి నావలనగాదగుక్రొంబనియేమియెంతచు ।

ర టమదియైనదిర్తునొడికంబుననన్నమనోజానిండుకాఁ
గిటఁగదియిందియిట్లువలికె బురుహూతుఁడు వెన్నునానతిగ ॥

చ॥ గుఱుకొనినుప్రయోగవిశిఖుల్ భవనంబులలోని ధన్యులం ।
దఱునొకలక్ష్మనస్తువునొనర్తురురెండుగఁజేతినేర్పునగా ।
జాటుకరిమిన్ననీకడిమిచొప్పుగరంబపురూపమయ్యెడుగా ।
గుఱుంనురెంటినొకటిగగూరుతు వెంతటిశక్తుండవో ॥

చ॥ కడుభరమాటచేబెరమగల్గెనెటవేరుపలేనట్లమొ ।
కగఁడిపుడు మాకునీవలనఁగాదగియున్నది తూరవర్యమే ।
మిశమలఁబాసిసాఖ్యవకుటిష్టమయేని యసడ్డసేయకి ।
ప్పుడదనియాపనిన్ నెరపిపొందుముకీర్తిమదగ్రణిత్యమనన్ ॥

మ॥ భువనాతీతతరస్తరస్థిపనితప్రోద్దామనంస్ఫటపా ।
టవుఁడౌ తారకుచేతమాపడినపాల్లన్ నీపునాలించియుం ।
దువకాయాసురసాత్యజ్ఞా గిరిశరేతోజాతుఁడేదకగ్రవే ।
తెవఁడున్ బీచమడుపనోపడుట వింటేతుంటవిల్లాలుపా ॥

చ॥ ధవునిఁడ్రజేతుఁడంద్రియగు దక్షుఁడు తానొనిరించునప్తరం ।
తువునకుఁబిల్వమిన్ గినుకతోఁజనియారనిఁచూటియోగశ ।
క్తివపువువాసి యూశిత్యనిదేశమునన్ సతిమేనకాహిమా ।
న్యవనిధరేంద్రజఁపకులకాత్మజయై యుదయించి పెగ్గెడుగా ॥

ఉ॥ ఆర్తిమదానతాపనగుణాహతలక్షణుఁడెప్పురక్షణా ।
మూర్తియనంబొసంగినవమోహనమూర్తియు నూర్తయౌవన ।
స్ఫూర్తియునై హిమాద్రివటబుగ్గమునన్ వలలున్ మహర్షిసం
కీర్తితుఁడాదిమద్విలతికిఁ బరమార్థము సైగఁజెప్పుడుగా ॥

ఉ॥ ఈవొకరుండుతిక్క మఱియొక్కడు నీవొకగ్రంథమృదుఁ ।
దేవునిధీరమానసముద్రిప్పి కలంకువనంబునఁబెట్టెడుగా ॥

తావనిభృత్తనూజయెడ నత్యనురక్తుఁడుగానొనర్చిమా ।

ప్రావినక్రొత్తయుత్తలముబాపవే యోయతిలోకపారుషా ॥

క॥ ఉభయులు నస్సమాంబకులా ।

ప్రభువీవునుఁగాన నెదిరిపటుపఁగలుగుద ।

య్యభవుఁ వజ్రంవజ్రే ।

అభివృత్తానునినచొప్పునఁ బ్రథితముగఁ ॥

ఉ॥ మున్నుదురాజశేఖరుని ముంగడ నేనియుఁగొంతువోనియీ ।

వెన్నుఁడు విద్విషన్నికృతివిన్నుఁడు జన్యపరాజయవ్యధా ।

భిన్నుఁడునై యశక్తుఁడగుభటుఁడునుంబలెనుండెఱాడుమిం ।

కన్నుడులేల పెక్కు మొనకట్టుము దుఃఖతబంధురక్షకుఁ ॥

క॥ వెఱగందియనియె మదనుఁడు ।

వెఱగందినయెడదతోడ విమనసుగొండై ।

తెఱగంటిదొరయనిననుడి ।

తెఱగంటిమనంబు కడునుదిలగొనినొవ్వఁ ॥

ఉ॥ తాఁకియనీకరంగమునఁజ్యేష్ఠభృతుల్ సురలప్పటప్పటఁ ।

సోఁకులచేతివేట్లుచవిచూచుచునుంమరతాని సోఁకుమం ।

జేకటివేడివెల్లయిన శ్రీపతియొక్క సురారికోడిపెఁ ।

దూఁకలిజేందెనంచు వినదోరపునివ్వెఱివ్వటిలైడుఁ ॥

సుగంధివృత్తం॥ దాడిచేసియుక్కదీఁడు తారకాఖ్యుఁడొక్కదీ ।

లేడులోకముల్ జయింపనేగె నంచెవండొనా ।

తోడఁజేప్పవింటిఁగాని దుర్నిశాటుఁడమృతున్ ।

గూడనొంచెనంచు నిష్టాకొండువింటిఁగ్రొన్నుడిన్ ॥

చ॥ కడఁగితడియదోర్పుగళకండువుతీసుచువారులేమిఁ ॥

గడలఁబదింటిఁగెల్పుటయెకాక నిశాటనిసప్రవాహితా ।

పుండ్రమున విష్ణునోర్చై దలుపుల్ తినువానికుపానహంబులఁ
పుండ్రములెయన్నమాడ్కిఁ బెరబల్లిమలాతనికొక్కలెక్కయే ॥

ఆ॥ భౌమపిషయములను బాటింపకాశల ।

గెలిచి తనదుపదముగెలివింబట్టు ।

కొనినపుణ్యజనులకుంగూర్చు విష్ణునై ।

తమలిగించినాడె తారకుంప ॥

క॥ తలఁచినమాత్రన జగములె ।

సొలియింపక జాలుమిమ్ముబోంట్లకఁగినుక ॥

గలిగించుపొడువమను నే ।

పొలిసెనకాతలఁపుండింక బొలదిండిదొరక ॥

ఉ॥ ఉమ్మలముజ్జగింపుండికనోయనవద్యచరిత్రులారనే ।

నమ్మలపట్టికిఁగునకు నంటానగూరుకుమీరలర్కిలిక ।

సమ్మతిమాత్రమిచ్చుటయె చాలునటంచు మరుండనక పికా ।

సమ్మతిమాత్రమయ్యెఁ దివిషన్నికరంబులకపైడందలక ॥

చు॥ జయనంబయ్యెకుఁబొమ్మటంచు హరులొకాసింపఁదేవౌఘము ।

న్నయనంబైతిలకించుచుండ నెలమిక దన్నట్లుదీవిచుచు ।

న్నయనంతాదులయొద్దసెల్వుగొని కందర్పుండు శీతాదికిక ।

బయనంబై వననింటికేగెఁజనిరాస్వా రాణ్ముకుందాదులుక ॥

చ॥ అనవిని రామహర్షణికి నమ్ముచులిట్లనిరల్లుండయ్యుండ ।

తొనియొనరించుజన్నమునకుక సకలామరపంద్యుడాశీతా ।

వసుండు పరాత్పరుండు పిలువంబడకుండుటకేమిహేతువా ।

తనికతువెట్లు సెల్లెవినందర్పమువుట్టెడు నానతీయవే ॥

వ॥ అని శౌనకాదిమునులు ప్రశ్నించుటయు ॥

* రద్ధోద్ధతగతివృత్తం *

అజీగవశయా హతారినిచయా ।

ప్రజాపతినత్నా పవిత్రచరితా ।

గజాంధకహరా యుపాకరధరా ।

భజత్సమవనా పరాస్తసవనా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దిగటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవ సూరి

జనపథేయ సూర్యప్రకాశ నామధేయ

ప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునంమ త్తరభాగమున

ప్రథమాశ్వాసము

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

తార కా ప చ య ము .

ఉ త్త ర భా గ ము .

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ వసుధానిలశిఖగగనాం ।

బుసుధాంశురవిపురుషాష్టమూ రీరీలా ।

వసధాయమానవారా ।

అసీనగరభూమిశ్వనాథస్వామీ ॥

ప॥ అవధరింపుము శౌనకాదులకు నప్పారాణికుండిల్లని చెప్పం
దొడంగె ॥

మ॥ జగముల్ సేయుతటిగా విధాతృఁడు జగత్సర్వక్రియైకాగ్రుఁడు ।

వృగఁదత్తుండనువానినంగుటమునంబుట్టించి వర్ధించియా ।

దుగినుండబ్రముఖిగా బ్రహ్మాతీయనునోర్తుం బెండ్లిగావించెనా ।

దుగకుంబుట్టిరి సుధదుల్ పలుపురింతుల్ ముద్దుకూఁతుండ్రుగా ॥

క॥ కొందటిధర్మనకుఁ గూటి ।

కొందటి జ్వలనునకునింకఁగొందటిశశికి ।

బొందుగనొసఁగినవాఁడ ।

య్యెండ్రుఁడు దుహితలగా మహితలక్షణలగా ॥

మ॥ సతి నానోప్పినశిష్టకన్యకశివుణ్ సర్వజ్ఞనిణ్ దకరనే ।
 నితరుణ్ పెండిలియాడనొల్లజమితండియన్నదక్షప్రజా ।
 పతినిస్సంశ్రవుడయ్యుజ్జుత్రిమశ్శిష్యుణ్ లేక ప్రార్థించియా ।
 శితికంఠుణ్ దొడితెచ్చి పెండిలియొనర్చెణ్ శూలికాబాలికణ్ ॥

* తరువోజ *

అవెనగుగొన్నియేండ్లరిగినపిదపనబ్బాననుడు సత్రయాగంబొకండు ।
 గావించుటకుసముక్తి వైకుంఠ కాలకంఠుల లేఖగణములబిల్చి ।
 రావించి జన్నమారంభించెనపుడు రమణదత్తుండునురా నెమరేగి ।
 దేవతలతనిదోడ్చిరి గద్దెదిగక కూర్చుండిరా త్రిణయనాచ్యుతులు ॥

శా॥ అల్లుండయ్యను లేచినాకెదురురాడయ్యెణ్ సుధాంధశ్చయం ।
 బెల్లెణ్ నాకెదురేగుడెంచికొని రానీక్షించుచుణ్ గడ్డెయ్యెణ్ ।
 జెల్లంబోడిగడెంతగర్వియితడిస్సీయంచుదత్తుండుజా ।
 బిల్లిణ్ గూడకటించుకొన్నదొరపై బెల్లలైడెందంబునణ్ ॥

చ॥ అపుర నిభాసమండయినయచ్యుతుడుణ్ దనయున్నగడ్డెయ్యెణ్ ।
 దివకయకూరుచున్నను మదిణ్ గనలొందకయల్లుండొటచే ।
 శివునిగుఱించిమాత్రమేసింగొనెదత్తుండు సన్నగాండ్రబాం ।
 ధవముపొసంగినన్ బరువుతక్కువయోగద గొప్పవారికిణ్ ॥

ఉ॥ నాటమనంబునంగినుక నాటగొలెణ్ సతి తండివీతధి ।
 పాటవుండై శివుంగుఱించి పాటనయుంచకయెల్లవేలుపుం ।
 గూటువులణ్ జెనంటినసగూటులపైతముబిల్చివంద్రమో ।
 జూటునిఁబిల్వడయ్యెణ్ బెరుజూటునసద్వారికీర్తుకాముండై ॥

మ॥ తనియణ్ బిచ్చుటజేసి దక్షమఖనిధ్యానార్థమై తోండ్లతో ।
 ననువొందణ్ విలసద్విమానములలో నాసీనలైవిన్నునణ్ ।
 జనువేల్పురజవరాండ్రజూచినతి యుచ్చండంబుగానేగిస్తీ ।
 జనిపైసర్గికమైనచాపలమునణ్ సర్వజ్ఞుణ్ నిల్లనుణ్ ॥

శా॥ కంటేనర్వజగచ్చరణ్యపననాగారాబపుంద్రుడిపెన్ ।
 గొంటుంజందవిసీయమేయమహిమార్ణోరాశివాసీపయిన్ ।
 గంటుంబూనినిను హవింపకొకయాగంబిప్పుగావించెడున్ ।
 వింలబోవుచునున్నవారదె సురల్ విశ్వంభరేంద్రాదికుల్ ॥

ఉ॥ కీడగుదీననంచుషాదికి బోడకట్టమినిన్నుచిల్వకు ।
 కీడగుదక్షుండిచెయిదికి గడగెన్ నికుఁబారికాంక్షిజా ।
 లేడితునాదిదేవుఁగినియించిభవతుగ్రభకాతడగ్గమె ।
 లేడితుపాకివేటుసవలెన్ జేడనుండెనాయేమొయికిరటా ॥

సీ॥ శ్రీధవాదిసుపర్వశేవ్యుడొనిన్ను బోటిచుహాత్మజెట్టవట్టిన కలేమున ।
 నీతెల్లుపజవలె నీగులింటికిఁగాక పుట్టినయింటికిఁబోకయగుట ।
 నేగుచుండినవేల్పుటింతులకెల్లనుముఖ్యనైమరతేరుముంచునడువ ।
 జనుచున్నయా లేఖజంపతులున్ ఎలెమనమునుఁ దివ్యమానమెక్కి ।
 యదెసతీదేవివచ్చుచున్నదియటంచు ।
 వీటిబోటులునాకయివేడుకపడ ।
 నధ్వరోత్సవమీక్షింపసరుగుభాగ్య ।
 మునకునోచుకొనకపోతిననిమతీయును ॥

మ॥ సతిసాష్టాంగముగాఁబినాకికి నమస్కారంబుగావించి ।
 వ్వితలన్ మోడుపుకేలువెట్టిఁబుటపలెన్ నీవువీడొల్పినన్ ।
 గొతుకొక్కంతయులేకయేగి యిదివీకుంబుద్ధిగాదంచుడు ।
 రృతికిన్ వానికిఁదెల్పివచ్చెదమహాత్మా నాకుసెల్విచ్చెదే ॥

శా॥ వేదాంతస్తుతలెస్సమైకొనిసనున్ వీడొల్పినన్ బోవుదున్ ।
 నీదెందమ్మనకియ్యకోలాదవదేనిన్ బోవఁజమ్మియటంచు ।
 చాదాక్షయణివలుగడన్ శ్రుతలేదీయాలాపుడై భావ్యభ ।
 వ్యోగంబుండెద కాపుబున్ సరికినయ్యోక్షింద్రవాహుండనున్ ॥

ఉ॥ ఆలము సేసెనన్నతడటంచు నొకింతయుఁగిన నాకులే ।
దాలరులైనమాధనుతులందఱిలోపలదక్షుడగ్రతాం ।
బూలమువాడ౯తండు నినుబోయులు శేష్సినదేలువాడెకాం ।
తాళమెమీచుమిక్కిలియెదన్ గదియించునకాఁయుగ్మలీ ॥

వా॥ ఓకాత్యాయని వాగ్రమాదిదివిషద్యోషిన్నతాచారమై ।
నాకాఖ్యున్ సుతుఁగాంచినన్నదనకున్ జామాతగాఁజేయుస్త్రీ ।
తోకంబున్ బడయుంగగోరిహిమవంతుండుపుడుతాసియై ।
నాకైకప్రతపస్యలన్ సలుపుచున్నాడెంతయున్ భక్తితోన్ ॥

అక్కర॥ దక్షునిగీయినకేగి నానిమిత్రమతనిచేర ।
సుక్షణంబుండి యానెపమునన్ నీవుఁజోగమునదను ।
మోక్షంబుబ్రాపించి పిదపఁజేపకముమనర్పకైయ ।
శేషించియొకొల్లంగమలముల్ గోయుహిమశైలపతికి ॥

క॥ పెనుతుఱంగలింగొరలునినున్ ।
బెనుతురగలిపోవ నెదలబెంగలె డందల్ ।
తనియంగనగపతియనా ।
తనియంగనయన్ మునములుతలమున్గలుగా ॥

సీ॥ సురసాఖ్యకసురేంద్రసుతకుంగశృచనహర్షికై బుట్టితపమొనరించినన్న
మెప్పించివరములర్చిలించుటఁజేసియని నెంతబలియురక్షననోర్వ
దలముగానియనవ్యాబలుడైనతొరకుడనువానిచేనాహవాంగణమున
బన్నంబునొందింపఁబడి చుట్టువాల్తాల్పుమొదలుగా నెల్లరుత్రిదశులు
శరణుజొచ్చిశత్రుసంహారమునకుఁబ్రా । [నను ।
ర్థింతురపుడు నేనుదేవహితము ।
సొంతెంగొమరునొకనిఁబుట్టించుపనికి నె ।
నినుఁబరిగ్రహింతు నిక్కువముగ ॥

క॥ సుగణఖనివినీవానిం ।

ద్యగుణుండగుదత్తునకు సుతవుగానుండన్ ।

దగవుచదీయాదేశము ।

తగవుగగొనిచేయుమావిధంబుననింతి ॥

ఉ॥ నేడుశివుండు లేడిచట నిల్చుటయెగ్గనిపోనివేల్పుమ ।

న్నీడువిధాతశ్రీయువతిసేతయుమున్నగుకొల్పువారిక ।

త్తూడరియట్టకున్ గొడవదూఁకొననున్నదియన్ననప్పువుం ।

బోడిలలాటభాగమునమోడుపుకేలుగడించియిట్లునున్ ॥

శా॥ వెన్నుండైనను వేల్పుబెద్దయైనన్ వృద్ధశ్రవుండైననున్ ।

నిన్నల్లించిన నెంతవానికయినన్ సేనుంబుసేకూటునే ।

బన్నంబేయగుఁగాని యిట్లెఱిగియిన్ బ్రహ్మాండవిష్ణుడులా ।

జన్నంబేటికిఁజూడఁబోయిరొకొ యాశ్చర్యంబువాటిల్లెడున్ ॥

ఆ॥ తలఁప నెంతయెటుకగలదూరదర్శుల ।

కైననెడ్డముల నెయనుభవింప ।

వలసియున్నయపుడవశ్యంబుపొరపాటు ।

వొదలిపెనయుఁగాదె హృదయములను ॥

చ॥ తనతనుజాతయా సతీకతంబునఁ దత్తుండు పిల్గుమాలినా ।

డనునపకీర్తి నాకుననయంబు పొసంగకయుండనాపయిన్ ।

గనికరమూని యానవనకర్తకు నానవనంబుజూడవ ।

చ్చినసభవారికిన్ గొలఁదిశీతయొనర్చి తుమింపునంతటన్ ॥

ఉ॥ ఏనికఁబోయివస్తు సెలవిన్కుఁయింశ్వరదత్తశిష్టియై ।

యేనికతిండివాపురమునెక్కి నభోగతిసేగ నాసతీ ।

మానవతవతంసము విమానములెక్కినియోజ్యలన్యకా ।

మానవధానతారహితలై తనుఁగొల్చుచు వెంటఁబోవఁగన్ ॥

ఉ॥ పారిషదాంగనల్ భయముభక్తియఁబెద్దయుఁగల్గివెంబడిన్ ।

సూరెలనేగఁదూఁకొనెఁబ్రసూతితేనూజసభాస్థితాహిభు ।

గ్ధోరణవాసవాద్యమరకకూటముద్రప్తనిరంతరావృత ।

ద్వారవితర్జితత్వరకవాటము దక్షునియజ్ఞవాటమున్ ॥

క॥ అలుకకయాసతివేలిమి ।

నెలవుకెలనికరిగి మేదినికిఁడిగకుపరి ।

స్థలమున నె నిలిచెనతిపాం ।

సులనంటు నెయనుచు నచటిచూపటువలకన్ ॥

ఆ॥ విడ్డనల్లువానిఁబిలువడుసరియక ।

దాతనూజతనకుఁదానవచ్చి ।

యున్నఁగన్నరూఁతుఁగన్నెత్తియైనను ।

జూడడయ్యెఁ బాలసుండతండు ॥

న॥ ఇట్లు సరియంతరాళంబున నెనిచ్చి స్వహహిమాతీశయప్రభా
వంబుచే సభాభవనంబునెల్ల వింతతేజునవెలుంగంజేయుచున్న యయ్యా
దినుకుటుంబినిన్ జూచుచుఁదక్షభయంబునఁదల్లియగు ప్రసూతియు సగ్ర
జలగు శ్రద్ధా మైత్రీ దయా శాంతి తుష్టి పుష్టి క్రియోన్నతి బుద్ధి మేధా తి
తిత్తా హిమూర్తి స్వాహామలును నేమియునననోడి యూరకుండ నిందు
వలన నేమియుపద్రనంబు దలకూడునున్నదియోదాయని యిందిరేశ్వర
సంక్రందన శతానందాది బృందారకులును గశ్యపాత్రి భరద్వాజ విశ్వ
మిత్ర గౌతమ వశిష్ఠ జమదగ్ని భృగు పులస్త్య మాండవ్య శాండిల్య కణ్వ
నారదాది మహామునులును విభ్రాంతులై చూచుచుండ నప్పరమేశ్వరిక
రనంజ్ఞచేఁ బ్రజాకలకలంబెల్ల నివారించి కొలువువారినందఱు గలయం
దిలకించి తత్సభాస్తారులవహితులై యాకర్ణింపఁ దక్షునుద్దేశించి యి
ట్లనియె ॥

మ॥ తవునానీకిదింశిరీ జగముమీదన్ సర్వసద్దత్తవే ।

త్తవునానొప్పు మనీషివీవునిగమాంతస్తుత్యచారితునిన్
భవునారాయణపద్మజాదివిజోపాస్యాస్మినిర్భుత్యసం ।
భవునాహవ్యసముసేయవైతివిదిధర్మజే వివేచించితే ॥

ఉ॥ తప్పకకొంతయుంపిననుఁ దాలిమిఁబిల్చెదరింటఁగర్జము ।
న్నప్పుడు కన్నహఃతులఁదయాభుసనన్నకృతావరాధనా ।
యప్పలతోటిపాటుగ ననాదరహవాశిగనైనఁబిల్వకి ।
ట్లొప్పరికింప నెట్లు మనసొప్పెనునీకు విరించనాశ్రజా ॥

మ॥ సుతనాహ్వనముసేయవేలయనవచ్చున్ నాయనా నాయనా ।
దృతికిన్ గుండనకాని నీకుశివుఁడెగ్గేమేరియున్ జేసనే ।
క్రతుకర్తన్ క్రతుభోజినాక్రతుఫలప్రాదేశకుఁ మానియా ।
క్రతుభుజ్యుఖ్యులకున్నవారికి హవిర్భాగంబులీజాలుదే ॥

ఉ॥ ఐనదియేమొయయ్యో నికనైననమేయమహామహత్త్వనీ ।
శానుఁబినాకపాణియమశాసనునిఁ గినియించిప్రాణమున్ ।
మానముఁగోలుపోకబతిమాని వృషధ్వజనాశ్రయింపుమీ ।
యానెలతాలుపాశ్రితఁడయాభుఁడుగావున నిన్నుఁగాఁడెడి ॥

చ॥ మనమునఁబెద్దయన్ దురభిమానముల్లినమూర్ఖవౌటని ।
న్ననఁబనిలేదుగాని యభికాక్షునిఁగొంతయెటుంగునీజనా ।
ర్దనకమలాసనాదులు సదస్యలు నీకిదిబుద్ధిగాదురా ।
యనుచుఁజివాట్లువెట్టమికి నచ్చెరువయ్యెడు నగ్గలంబుగ ॥

ఉ॥ ఎల్లరునాలకింప సతియిట్లువచింపుకునలఁచేమొగం ।
బెల్లెడఁజూజువారనతఁడిట్లనునోసతి గ్రుడ్డువచ్చితా ।
బిల్లను వెక్కిరించెనని పృథ్విఁజన్మంబులువల్కుచాడ్చునన్ ।
బెల్లరెనాకుఁబుద్ధులనుజెప్పెడునంతటిదాననైతివే ॥

చ॥ కుటిలుఁడు! తిట్టిగొట్టు మొఱకుండు శ్మశానము హీనివాసలం ।
పటుఁడు పిశాచరాజుజనవాసుఁడు స్థాణువునొకఁ డేవుఁడే ।
నటననునిగ్రహించునటయ్యల్లియతండు సెబాసయారెయీ ।
యటమటమాటలాడుటకు సాతఁడునీ కెగబోసిపం పెనే ॥

చ॥ సకలగుణాభిరామున కొసంగితఁగన్నియనాయవజ్ఞచా ।
లకతనుఁబిచ్చి తేరఁదనలాగుననేనును సిగ్గు లేనిక్షు ।
ల్లకుఁడ నె నాదుబండుగుబలంగములోనొకఁడైకుఱంగటా ।
వికృతపురూపుతో శతఁడు నిచ్చిన నల్వరునన్ను నవ్వరే ॥

చ॥ ఎముకల పేర్లుదాల్చి ముసలెద్దొకఁడెక్కి కళాసమైక్యబొ ।
ల్లిమెముకఁజుట్టిభీషణవలీముఖమూర్తులు భూతముల్ సమూ ।
హములుగసూరెలా నడువనావికృతాకృతికొండవీటిజం ।
గమిచటికేగుడెంచిన నెకాని ముడిప్పికి లోటువచ్చునే ॥

శా॥ ఈవీపిల్వనిపేరటంబునకు నెక్లై తెంచితే సంశయం ।
బావంతైననులేదె యాటు నెలలాయ్యో బొందుగావింపవా ।
రేవీ కాచురటన్నచాడుపునఁ బ్రాణేశుండునున్ బోలెజీ ।
నీవుఁ ప్రీడత్యజించినావటె భవానీయంఘ పాత్రచ్ఛుడు ॥

క॥ దక్షునిఁబ్రతిఘానలవమ ।

దక్షుని సర్వజ్ఞవీషయికావమతివచో ।

దక్షునిఁబోరిఘాపునఁగని ।

త్ర్యక్షుని సహధర్మిణియనె నతనికి మగుడన్ ॥

ఉ॥ తోచ్యేములేలయాడెదవు దుష్టజడాత్మక దుర్దురూటనీ ।
విచ్చతురాననాచ్యతులకేనియు లెస్సయెఱుంగరానియా ।
వెచ్చనకంటి దేవరిష్టవిష్ట మహాత్మ్యమెఱుంగఁజాలుదే ।
విచ్చరిగేలిసేయదె సతీమణిశీలముఁజూచి దుర్మతి ॥

క॥ గిబ్బరవుతు నహిమమునీ ।

యబ్బయుఁదాతయు నెఱుంగరనఁదెలియకనీ ।

కబ్బునెయది పెఱగాయకుఁ ।

దబ్బిబ్బనుడుగులు ప్రేతదవుగాకయినీ ॥

క॥ అలన్మృత్యుంజయునికవి ।

చ్చలఁడిదూఱనొక నాలగ చాలదునీకుక ।

బలువేలతునియలుగగా ।

వలదేనీజిహ్వశివునవజ్ఞాపింపక ॥

శా॥ నీకుంగలము చేరువయ్యెఁగనుక నేనాడువ్యాహరముల్ ।

నీకర్ణంబులకెక్కవయ్యె సభికానీకంబువీక్షింపఁగా ।

గాకోలాశమండంపవద్దప్రమథౌఘంబుల్ నినుంబట్టిలి ।

త్రొకల్పంబుగజంపునపైఱిఁగెదా కాలారిమాహాత్మ్యముక ॥

మ॥ పడఁతుల్ స్వీయలు మొఱ్ఱొ మొఱ్ఱొ యనిబొబ్బల్ వెట్టుచేడ్వంగని ।

కగడియీసభ్యులలోననడ్డుపడిఁకకొనిన్నురక్షింపవ ।

చ్యేడుదికొవ్వరులేకనిక శివభటుల్ చెండాడుచోనీలకం

తుండె సర్వాధికుండంచెటింగెదవు నిన్నుందెల్పనాకేటికి ।

శా॥ నీచాగ్రేసరశిశ్వదానుఁడు సుధీనింద్యస్వభావుండునా

నీచేఁగల్గినదాటఁజేసి నితరానింద్యంబెయోనాడుమే

నాచంద్రార్థకిరీటుపాదవరవశ్యాకృత్యకర్తృంబుగా ।

దితెన్నంటిశరీరమిచ్చటనే నీవీక్షింపవర్జించెదక ॥

క॥ ఓగర్హ్యగుణుడదేహ ।

త్యాగముగావించుటయె యథార్థంబుగనీ ।

యాగమునకు నేతెంచిన ।

యాగమునకుఁ చిగిఁగిత్తయగు నారసినక ॥

ఉ॥ నందనయూగతిఁ బలికినందనగాదివిహారతురన్నప్రే ।
మందిగ్రదావియొద్దితననుండిఁగీనుఁగొని దీనినొలకీ ।
గందరగోళమెల్లనణగందరలింపుడటంచునలఁగఁజే ।
డెందముగందనానతియిడెందముఁసస్సమతిగ్గమూర్తియై ॥

ఉ॥ అంతకుమున్నె స్వీకృతమహత్తరయోగనమాధియైనెజ ।
స్వాంతము శంకరాంఘ్రిశులజంబులయందు లయింపఁజేసియ ।
త్యంతమునుగ్రమూర్తియు యాసతియుండుడుదక్షగోప్యకుల్ ।
చెంతకుఁజేరలేరయిరి చీనులు సేరునె విహ్నికీలకున్ ॥

గీ॥ అప్పడయ్యాదిదేవి దేహంబునుండి ।
శేరిచూడందరముగాని దీప్తితోను ।
హాశ్రయాశనుపుట్టియాయననుజుట్టి ।
దరికొనినహింఁదొడఁగె నందఱునుఁబెగడ ॥

వ॥ ఇట్లాభిలానలజ్వాలికామాలికానుధ్యంబున మత్తాబుమందు
బొమ్మయుంబోలెదహింపంబుచున్న కొన్నెలతొల్పునన్ను మిన్నంజూ
చుచున్నయన్నిలింపాది సభాస్తాకుల హాహాకారంబులచే నధ్వరాగారం
బెల్ల మహాకొలాహలబుధిరీకృతాంతరాశంబయ్యె నప్పడయ్యయోతనచె
ప్పినహొప్పననె మహాహాత్వగావున యోగవ్రభావజనిత విభావసువుచే
సర్వకుంగళ తనదివ్యమంగళవిగ్రహంబును దహించుకొనుచున్నయది శివ
శివా యెంతఘోరకృత్యంబనువారును నింతకువచ్చినను నీకాంతను శౌం
తస్వాంతనుజేయకూరక చూచుచున్నాడు దక్షుండెంతరాతిగుండియగుల
నురాక్షుండనువారును నీపురుషోత్తముండుమున్నగు నీసభాసదులును ని
దివీకుఁడగదనక చిత్రప్రతినులవలె జూచుచు మిన్నకున్నారే మొకోయ
నువాగును నిదియింతటఁదీరునదికాదేదియో మహిమావద్రవగుబువారిల్ల
నున్నయునువానును నీదాక్షాయణి నొడివినట్లఖిలజగత్సంపారణవత్సలు

డగు త్ర్యమూడి దక్షుని శిక్షింపకవిడువడనువారును నీమశ్చిత్తునకట్టిపా
యశ్చిత్తంబు తప్పక కావలసినదియెయనువారును నిష్పలువయందె తప్పిడి
యాయొప్పలకుప్ప యిచ్చటికివచ్చుటయైన మానదయ్యెననువారును స
ర్వజ్ఞుండగు శర్వుడి సర్వగుంగళకోరినను వలగనినివారింప కేలయంగీకరిం
చెనో యనువారునునై పలువురుపలు తెఱంగులగుసగుసలువోవుచుండిల
కించుచుండిరాసమయంబున ॥

గీ॥ ఆచికురుడైన దక్షునిజూచియొయ్యి ।

లేచియఘతమ స్తిగ్మహరీచిచేయి ।

సాచితశ్రవజాకలకలమాచియలద ।

ధీదియిల్లనిపలెక ధర్మోచితముగ ॥

చ॥ తగను పరాత్పరుడయిన స్థానినితో నసమానకక్షయో ।

జగములనెల్ల నొక్కనిముసంబున మార్పుటకోపుశూలిమిం ।

దగినియ నెంతవాడవుఋతంబుగనీనుడిపాలుతాల్పునున్ ।

దుగిరుడునున్ దదాశ్రవులు దోషవో వీషవో నీవు తెల్పుమా ॥

క॥ తోయజయోని శ్రీనా ।

రాయణవరివశ్యితాంఘ్రియల్లుండగుటకున్ ।

మాయురేమదింబెల్లుబ్బక ।

సూయపడెదవెంత బాలిశుండవు దక్షా ॥

శా॥ దక్షాయంతలనైనసీమెను ప్రశాంతజేసి శర్వులలా ।

టాక్షుండేరి మహాపరాధమహామద్యాకార్షమజ్ఞానతో ।

రక్షత్వాం శరణంగతోస్మి యనుచున్ బ్రార్థించియాసర్వలో ।

కక్షేమంకరుదోడితెమ్ము బ్రతుకన్ గాయ్యుండినన్ గ్రన్ననన్ ॥

క॥ విషవుము ముదిగారమునా ।

నుడవునకున్ దప్పకీకొనుము విఘ్నాడన్ ।

దుడిచివయిచెడేనికడున్ ।

బెడదపొసంగునప్పుడను తెపించెదవునుమీ ॥

క॥ నాపుడుండక్షుండిట్లను !

నీవెరిగినయంతవట్టు నేను నెఱుంగును !

గావరునిఁబునుకి తాలుపు !

నీవిట్లుగనింతయలయ నేటికిఁజెపుమా ॥

చ॥ బుడుత నెలంగపర్వమునఁబూనినవాని మహత్త్వమెట్టిదం ।

చడిగిననాడునాకుఁడెలియన్ వినుపింతువుగాని లేశముం ।

పడితివితోలుతాలుపుఁబ్రభావము బెర్లముసేపుబట్టుకై ।

పడివినుతింది చాలునికవట్టొకిచోటను విశ్రమింపుమీ ॥

క॥ ఈయున్నసభికులెవ్వరు ।

నీయెరిగినయంతగాఁ ద్రినేత్రునెఱుంగరై ।

రోయెమొ చెప్పఁజాలక ।

పోయెనొకరువుండును నిన్నుఁబోలె నధీవీ ॥

మత్తకోకిల॥ ఓముసూరి పరాధ్యయిచ్చటనున్న నజ్జివిరిందినా ।

రాయణాదికులెల్ల నవ్యనుమావివేకమహూదధీ ।

చీయనందగుంట్లుచక్క గఁజెప్పినాడవు మెచ్చితీర్ ।

మామురేయికి నూరికుండుము మాలువల్కరి నాపుడున్ ॥

చ॥ నగిమునిపెరిడియిట్లునుఁబినాకినహత్త్వము లెన్నవాకొన్ ।

నిగమములైనఁజాలవన నేనన నెంతటివాఁడ నీసమ ।

జ్యోగలుగువారికందటికశక్యము లెన్నహీమంబునెప్పనీ ।

కుగమునులేదు వింటకికనోయనగీతనినర్థవింటివే ॥

చ॥ వినఁబడు నెట్లు నీచెనఁటివీనులకుం బరమేశతత్వివ ।

ర్ణనములు చంద్రశేఖరపరావితభీషణ భర్తైనాదిక ।

ధ్వనులును నాడువాండ్రుదితధ్వనులున్ దృటిలోనఁదృగ్నిబ

ర్ణములతో విన్ వలసినంతటిదగ్గరనీకు నుండగన్ ॥

అ॥ దక్షయీక్షణంబతప్పక కానున్న ।

క్షోభమేనుకనులఁ జూడఁజాల ।

సశివమైన సవనమశివంజ్ఞయ్యెడు ।

ననుచులేచిపోయె నాదధీచి ॥

క॥ అంతకుఁబూర్వమె యచటియు ।

దంతంబంతయును దనయెడఁ దెలిసినస !

ర్వాంతర్యామియైనశమ ।

నాంతకునకు నెడఁదఁగొంచెములుకవొడముడు ॥

గీ॥ మొలకుఁడని దక్షుఁడెగడిక్రమ్మటనిసురల ।

దక్షునినొకింతశిక్షింపఁదలఁచు నిందు ।

ధరునికూర్చుంబునుండి క్రిందఁబడెనొకఁ ।

స్వేదస్పృశతమాఁజెమ్మటదిసుకునుండి ॥

సీ॥ ఉగ్రతమోషగ్రవిగ్రహభోగసమాక్రాంత సర్వరోదోంతరాళుఁ ।

దామకుండవదశ్రమాఖిల బ్రహ్మాండహననశ క్రిష్ట బాహాసహస్రుఁ ।

దశైక్ష్ణపాదయు గ్గాలసవిన్యాసభారభు గ్గానంతఃకాసహస్రుఁ ।

దక్షిణరూక్షకల్పాంతాశుశుక్షణీనిత్యేషదేశాయితేక్షణండు ।

వేల్లితాఘర్వకైశిక వేల్లసజని ।

తప్రభంజనవిశదగఁతప్రదేశ ।

ధౌవ్యమానాంబుభృణ్ముదాయుఁడునయి ।

పొడమె నత్తటి నొకమహాపురుషవరుఁడు ॥

క॥ అధికస్యస్తాంజలియై ।

యధికాక్షునకెరిగి యతఁడయానాచేయఁ ।

పలసినపనియెయ్యడియో ।

సెలవిమ్మమటయును నాశశికలాపుండనె ॥

సీ॥ ప్రియపుత్రవిమమత్పరిగ్రహంబైన సతికింజనకుండశతధృతికింగొడుకు ।
దక్షుండన్దాపై నెదన్ గినన్ గొనినన్నుఁ బలువక యెల్ల వేల్పులనుబలిచి ।
రావించియొక యృథ్వరమ్మ సేయుచుండుటవినియచ్చటికిసతిచనితగదని ।
చెప్పియొదయుని చేనవజ్ఞాతయైయొడలుయో గాగ్నికాహుతిగజేసె ।

దనమకని పెంచినతనూజదారుణముగ ।

నుసురుబల్కిమైవిడుచుచునుండననుత ।

పించివారింపకొప్పరికించిచూచు ।

చుండెనారాతిగుండియజెండిపోతు ॥

క॥ ఆసవమువిడిచిపోరై ।

రాసవమునుద్రాచియవశులైన తెఱగునన్ ।

వాసవముకుండవిధిముఖు ।

లాసవముక్తియగునంతయలయవలయుటన్ ॥

ఉ॥ ఆసభలోనివారలెవరడ్డమువచ్చిన నగ్గినుంబలో ।

ద్రోసినయెండుప్రాజౌమమురూపున నేవునశించునట్లుగా ।

జేసినదస్యలెల్లగునుఁ జేడ్పడికూయిడనాకుటానిసో ।

మాసినదక్షుంబట్టిపరిమార్చుచునర్గళబాహుశక్తివై ॥

గీ॥ ఉడ్డకేల్వేలుపొడలిచూపొడయఁడుమొద ।

లగుకడిదదావరీలకునైననిన్ను ।

నెదిరియోర్వఁదరంబుగాదేగిరమ్ము ।

వేగిరమ్ముగుణసముద్రపీఠభద్ర ॥

ఉ॥ నావుకుమ్రైకిరాయాతఁడధునాభవతాంప్రణతావనైకతా ।

నావుకు రాజచూడవరణౌ తవమేజయదావటన్ననా ।

దైవతదైవతంబవుడు ధాట్టుపలబ్ధమహాజయప్రమో ।

దైవతవేయమస్తనుచునిచ్చెఁ బ్రియంబులగారిఁదీవనల్ ॥

ఉ॥ బాలకురంగలాంఛనకపద్మనకుంబ్రణమిల్లి యాజగ ।
 త్వలకునానతింగొనియతిండు వసాహవనంమొరర్చున ।
 వేలకునేగ వివ్వగుపవిష్టనమస్తతపస్విశేవతా ।
 జాలకుయోజనాయతవిశాలకుండయునియజ్ఞశాలకున్ ॥

ఉ॥ శ్రీరమణాచలశ్చైరువుజెంది కనుంగొనుచుండనమ్మహా ।
 పూరుషమాళిసోవుచు నెపోయి హరిముగ్ధునావివేకకం ।
 శేరునిండయునిన్ దనన్రథిక్తకరంబునజుట్టుచట్టిగం ।
 భీరపురిష్టున్రోతడలంపించు నెలుంగున నప్పుడిట్లనెన్ ॥

గీ॥ ఎల్లజగములతల్లిచాతల్లియేది ।

రావళువ యామెనిప్పుడు చూపకుంటి ।

వేనియిందలుచూడనీమేనికండ ।

లాలిదివేలిమికిత్రికాహుతులొనర్తు ॥

క॥ చెట్టంతికూతురుమి బో ।

గొట్టుకొనియుండిటవునన్ దగుదుననిజన్నం ।

బిట్టులొనర్చుచునుంటివె ।

కట్టానీయంతిపాపకర్మండు కలడే ॥

శా॥ ఓరీదక్షుండనీకునే భయములేకుండకా నినుంగావనె ।

వ్వారున్నారనినమ్మి యాదిమపరివ్రాడర్హణాభాజనా ।

కారున్ శంకరునామతింపకనభన్ గారొడ్డెముల్ ప్రేవితో ।

వారిన్ రమ్మచుమిప్పు నీశిరముద్రెవ్వన్ ప్రేయనీకుంటకున్ ॥

వ॥ అనియాసభాసమలనెల్ల గలయందలికింది ॥

చ॥ పలువనుదక్షుఁబట్టియిదె బలివధించుచునున్నవాండఁగా ।

జులుతోడిగించుకొన్నయనిజొచ్చుటకోపనిస్త్రీలుగాకిటన్ ।

మొలలకుఁ దాగ్గిల్లుగట్టుకొని పొచ్చెడు పూరుషులుండిరేనినే ।

బిలుచుచునుంటి వచ్చివిడిపింపుడు వీనినటంచుఁ బలుకుడున్ ॥

- చ॥ ఒకరువుండట్లువలగవినుచుండియి భేషకూరుచుండిరే ।
 మొకొసురలీయవజ్జకెటులొరుత్తునేనని పూషుండతర ।
 స్వికడకునేగబండ్లుదులిచెన్ శివఘర్మభవుండు పూషుండు ।
 రివ్వికొఱగెరెండుచాడలును రెండరజేశులబట్టి యేడ్చుచున్ ॥
- చ॥ భగుండనునాతడేడ్డెఱనభంబుశుభంబు నెఱుంగకడ్డమై ।
 నిగిడిన వీరభద్రుండతనిన్ గనుదోయిపెకల్చి కూలిచెన్ ।
 భృగుమునియడ్డమేగివిడిపింపగడంగిన నొక్కతన్నుత ।
 స్నిగిరిత సంభవుండుధరణింబడఁగూలిచె నామునీంద్రునిన్ ॥
- చ॥ ఈనిర్ముక్తఫణీంద్రకల్పందెవఁడో యెన్నండునీక్షింపలే ।
 దోనాకాకసులార యందఱును లెండుత్సాహమెవరిగన్ ।
 వీనిన్ గెల్వందలంబుగాదెనరికిన్ వేర్వేరమాకొన్నెనం ।
 చౌనౌనంచు నునందఱుంగవిసి రాయభ్రంలిహాకారునిన్ ॥
- ఉ॥ గొందఱి భూరిహుంక్రియలఁ గొందఱి రూక్షనిరీక్షణంబులన్ ।
 గొందఱి నర్థచంద్రములఁ గొందఱిఁ గుప్పిటిపట్టుపోటులన్ ।
 గొందఱి బాదఘాతముల గొందఱిఁ దోడేవులెంపకాయలన్ ।
 గొందఱి నాయుధాహతులఁ గూలిచెదాకినవారి నెల్లరన్ ॥
- సీ॥ పరిపక్వతృణరాజఫలములవలెదలల్ పటియలుగాగూలియఱచువారు,
 వాతముకుగ ననైత్రువంతలువాఱంగ బుడమికివ్రాలి వాపోవువారు ।
 విలవిల గాలుసేతులు వెలికిలబడిగొట్టుకొంచేడుపు వెట్టువారు ।
 నిడుదనాల్కలుసాచి నడిమికిఁగరచి కుంభినిబోరగిలి విలపించువారు ।
 నగుచు నొక్కరుండైనను మిగులకుండ ।
 నప్రతిద్వంద్వభుజసారుడైనయట్టి ।
 వీరభద్రునిచేనట్లు వ్రేటులువెడి ।
 శాపచుట్టుగఁగూలింపవచ్చున్ ॥

ఉ॥ వెడ్డినునంతలేని భుజవీర్యమెలర్పగ వీరభద్రుండ ।

ట్లడ్డమువచ్చి తాకినవియాతులనెల్లరనొక్క వేల్చిడి ।

జడ్డిగముల్ తొలంచి క్రతుశాలకు నాస్థరణంబొనర్చుడు ।

గడ్డుకొనక మది గినుకగ్రన్నద్రవిష్టపనాథుడే త్తతీన్ ॥

శా॥ దంభోభింగుడికేలఁబూని పెనుకాంతాళంబునక ఘోరసం ।

రంభుండై తనమీనసేయఁగ నకింపంగానవేక్షించియా ।

శంభు స్వేదభవుండు నవ్వుకొనుచుక స్రవోదినీకంబుగా ।

స్తంభీభూతము సేసెనయ్యవననాజంభారిదో స్తంభముక ॥

శా॥ అంతక దానిమిడిందిపశ్యదఃపహ్యటోపుండై యిందిరా ।

కాంతుండారీవపుతు నేయుటకుఁజక్రంబెత్తిక జూచిని ।

శ్చింతుండై నిలుచుండి మూనుపిలఁజేసెక వీరభద్రుండుగా ।

వంతెంబందగ నానుకర్మసముతో వైశంబవైకుంతునిక ॥

కు॥ అకటాచూచితెనీకు నాపులగు విష్ణోమల్ పరాభూతులై ।

రికఁచిక్కెవ్వరునీకు నోరియెటటా యిప్తంచువాడయ్యను ।

స్తకముక గోబనెత్తుంచి హోనుశిఖిమీచక వైచె విందుల్ నెలం ।

తుకలుక బెట్టుకడిందియెడ్పుటులిపుల్ ద్యోవీధికిక బ్రాకొనక ॥

సీ॥ ఋత్విజులను వెక్కిరించి నవ్వెడువారు పెనువంటపాకలుపీకువారు ।

హవిరాదివస్తువులవనిజలైదువారు వేచులఁగాల్మడివిడుచువారు ।

దక్ష బాంధవులయోచలలు మొత్తెడునారుకుంబలుపందిల్లుకూల్చువారు ।

వేలిమికొరముట్లువెలిబారవైచువార్గికిండుములు చల్లార్చువారు ।

విడుపుడికఁబుద్ధిపచ్చెనిప్పడనిపింది ।

యడ్డుకొనునారి నీవీరనుడఁచువారు ।

నగుచున్వసంబొనర్చిరయ్యెట్లు సెల్లి ।

నస్పడవ్వీకభద్రానుయాలుభటులు ॥

మ॥ అటులాదక్షుడొసర్పుచుండిన మహాయాగంబశంకంబుగా
 విటతాటంబొనరించి లబ్ధజయుడై వీరేశ్వరుండేగిధా ।
 ర్జుటికిఁ సాగిల్చి మొక్కిరిచేసిన దిసర్వంబున్ నివేదించెన ।
 చ్చటవిష్ణువులు తన్ని కారమునఁబెచ్చెత్తపులై కుంచుచున్ ॥

శా॥ అజ్ఞానంబునఁజేసి చేటాదపునంచాత్మన్ వివేచింపకీ ।
 యజ్ఞార్థంబరుదెంచుటన్ దగినప్రాయశ్చిత్తవిష్టయ్యెనీ ।
 యాజ్ఞావర్తులమేమువెట్టుకొను మొఱ్ఱాలించి వేవచ్చిన ।
 ర్వజ్ఞ మొక్కచునుంటి మీపెనువెతన్ వారించి రక్షింపవే ॥

శా॥ అంచున్ వేడుచునున్న యాసురలకుయ్యాళించిచూపట్టియా ।
 పంచామృతంబు పురంసరాచ్యకులనూన్పాటుల్ తొలగించిను ।
 న్నించెన్ వారిల నేడుకోలునటన్ జేడ్పడ్డజేజేలర ।
 క్షించెన్ మేడశిరంబునుర్చిబ్రదికించె న్దక్షునిన్ గ్రమ్ముటన్ ॥

ఉ॥ ఆగిరిశుండు వేల్పుదొరలందఱువేడుటఁజేసివెండిత ।
 ద్యాగముపక్రిమించుటకుఁ దక్షునకాజ్ఞయొసంగితర్థవి ।
 ర్భాగముముందుగాఁగొనె సుపర్వులప్రార్థనచే శివాజ్ఞనా । .
 రోగిణముల్ పొనర్చిరమరుల్ వఘవద్రహిణామృతాదులున్ ॥

వ॥ ఇట్లుచరప్రార్థితుండై వత్సాధ్వరంబు గావించుజేసి పశ్చా
 త్తాపమఃఖిలమనసుగండై యున్నదక్షునూరిడించి తత్రత్య నిఖిలబృందా
 రకకర్షింది బృందనంస్తూయమానుండై శివుండంతర్హితుండయ్యెనని చె
 ప్పిన నప్పారాణికుంజూచి మహాత్మా సురప్రార్థితుండై సుమశరుండేమి
 సేసె నయోనిజయైన జగన్మూల శీతగిరి నేతకెట్లు తనూజాతయయ్యెనా
 నతీయవేయని శౌన కొడులు ప్రశ్నించుటయును ॥

మదనవృత్తం॥ ధారాధరధవిగళా దమునోలలాటా ।

స్వారాణ్ణతాంప్రియుగళా శశిఖండజూటా ।

కూరాసుహృద్విశేసనా కుధరేంద్రచాపా ।

నారాణసీనివసనా వనమాలిరోపా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రితనూభవ సూరి

జనవిధేయ సూర్యప్రకాశ నామధేయ

ప్రణీతంబగు తారకాపచయం

ఋనంకు తైరధాగమున

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీరస్తు.

శ్రీగణేశాయనమః.

తారకాపచయము.

ఉత్తరభాగము.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ క్షీరోదమధనవేల్దా ।

ఘోరావిర్భూతకాలకూటక్షేష్దా ।

హరపరిత్రాతబగ ।

ద్వారావారాణసీనివాసాగారా ॥

వ॥ అవధరింపుము శౌనకాది మహామునులకు రోమహర్షణపూ
నుండిట్లచి చెప్పందొడంగె ॥

ను॥ హిమసంతుండనువాసరాచరితనర్వేశార్చనుండొక్కనా ।

దుమహాదేవననుస్యకోసమొక కండోలంబుజేబూనిపు ।

ప్రములందెచ్చుటకొక్క చేర్వంగల కాసారగబ్రబాపించియం ।

దుమనోజ్ఞంబులు పుండరీకకుముదాచుల్ గోసి సంతృప్తుడై ॥

క॥ తామరలుగోసి యింటికి ।

దామరలుచునున్నతటి న్నలాదృశజలరు ।

ధామధురానహమగుచును ।

ధామధురానభసగమై నోలు నకొగలనన్ ॥

ఉ॥ ఒక్కనహస్తపత్రమున నుద్యతనూరునియంత్రమండలీ ।
 రుక్మనుమించజాలినయురుప్రభతో వెలుగొంచుచబ్రపుం ।
 జక్కదనంబుచే నజునిస్కమునంచునభూత్పూర్వయై ।
 యక్కడఁగానిపించెనొకయామనిసుంగలగట్టుతొనికిన్ ॥

ఉ॥ ఊయెలలోనఁబండుకొని యూగుతెఱంగున నాసముల్లస ।
 త్రోయజనుంచుఁబండుకొని తూగుస్తవంధయిఁజూచియయ్యవ ।
 శ్యామిశిలోచ్చయేంద్రుఁడెదనబ్బరమందుచుఁ గొంతసేపుక ।
 న్మాయకమాచుచున్ నిలిచె ముద్దులుమూటలుకట్టునాయమన్ ॥

ఉ॥ పోవుచుఁద్రోవలోనొడమె పూడుపుఁగాంచిన కింపచానున ।
 ట్లావలినేలతాల్పుదొరయానిసుంగుంగని హర్షమాణుడై ।
 కేవలమున్ బ్రణంత్రనుజిఘ్రియమగు భక్తదయాళుఁడన్మహా ।
 దేవుఁడు ప్రీతుడై యొసఁగెఁదీని నటంచెదఁబొంగె నెంతయున్ ॥

ఉ॥ అంటియునంటనట్లధికమైన మెలుకువతో నగేంద్రుఁడా ।
 చంటినిసుంగు నెత్తి జలజచ్ఛదనంబునఁబట్టి పర్వమై ।
 నింటికి నేగి మేనకకునిచ్చుడునాచలిగట్టుతొనివా ।
 ల్గంటియుఁబొందె నెన్నఁడునుగాంచియెఱుంగని సంప్రమోదమున్ ॥

మ॥ పసిండింబోలుపనానఁగొల్పుశిశుశోభన్ బొల్పుచున్నట్టియా ।
 పసిబిడ్డన్ మెలపొప్ప నెత్తికొనియా ప్రాలేయశైలేంద్రవ ।
 త్నిసుమాళంబునుజొదిలి కొంతనడికిన్ దెప్పల్లియానందబా ।
 ప్పసమాహంబులు పెద్దసేపువిడిచెన్ శక్తారేకంబునన్ ॥

ఉ॥ ఆపసిబిడ్డ నెత్తుకొని యక్కునఁజేర్చుటయున్ బ్రసూతికొ ।
 రూపముదాల్చె మేనకయురోజములంబెరుచేఁపుజొబ్బిలన్ ।
 జూపటుమెచ్చలాసికిశిశుశోభన నాటకశాలలోపలన్ ।
 మాపొక వేసమున్ విడిచి మాఱుటబరిసమూచుకె నడిన్ ॥

గీ॥ చూలుకాన్పును లేక యా సోగసుటడ్డ ।
పట్టుపాపనుకూతుగాఁబడసి పురుడు ।
లేనిబాళింతయయ్యె నామేనకపురు ।
డెందుఁగలదీశ్వరినకన్నయిందుముఖికి ॥

ఆ॥ మొదటిగేస్తురాలు మూలప్రకృతిజన ।
నీజనకులు లేని నిఖిలభవన ।
కారణాత్మచంటికందయు మేనక ।
చన్నగుడిచె శివునిశాసనమున ॥

ఆ॥ దొరకునిందుమాళికురుణచే నొకతమ్మి ।
దొరవియందు నొక్కగరితనిసుఁగు ।
దొరకుటెటిఁగి చూడనరిగిరిపారులం ।
దొరకు సృతినుసఁకుతూహలులయి ॥

మ॥ శ్రీతభక్తేష్పితదాయకుండగు కపర్దింగూర్చి పెక్కేండ్లురౌ ।
ద్రతమంబౌ నియమంబునన్ చుహివగోత్రస్వామి కావించిన ।
ట్రితపంబిప్పగిదిన్ ఫలించెననుచున్ డెందంబులందెంచెర ।
ప్రతిమానమృతిమూర్తి నాదిటుతపాపంగాంచి యానైగముల్ ॥

మ॥ మునుపెన్నండును నెందుఁబొందని మహామోహంబుగల్గించున ।
య్యవిదంపూర్వవిలాసమూర్తిఁగనియష్టయ్యోపశిప్రస్థవా ।
సినులైనట్టి నెలంతలెల్లనిఘసాజీవామలన్ విస్మరిం ।
చినిపేవించుచునుంకిరెడ్డెడయ కాశీతాద్రీరాజాత్మజన్ ॥

శా॥ బాలాలోకి శిరోవతంసమగుచున్ భాసిల్లునయ్యాశ్వరిన్ ।
నాభీకాక్షులు తూగుమంచములలో నంబండుకోబెట్టియు ।
య్యాలూగించుచు ముద్దులాడుదురమేయంబైన హర్షంబునన్ ।
లాలుల్ జోలలు దొల్లపాటలు మఱువూర్జానంబునన్ బాడుచున్.

మ॥ నిఃసూహింపంగలేక యాశ్వరిననున్ వీండొక్క-సానూన్యబా ।
లిక గా నెంచితంచు నవ్వుకొనుసోలిక దోచెనష్టానెలఁ ।
తుకలశ్శక్తి శానురాగముపదన్నున్ సందిట మున్నబె ।
ట్టుకొనంబోయెడునపు నెత్తికొనినపున్ సారెకున్ నవ్వుచున్ ॥

ఉ॥ కంగటిప్రేంభిలోదగునుఖంబుమె మున్ శయనించికాలుగే ।
లుంగదలించుచున్ జిలుగెలుంగెనుగన్ దనలోనఁదానెడొ ।
డొంగయటంచుఁ బలుకొనుచుండు వినోదముజూచిచూచియా ।
బంగరుబొమ్మ నెత్తికొని భాచులుముద్దిడుకొందురర్మిలిక ॥

క॥ పడకుండఁగెలనఁజూచుచుఁ ।

బుడమింగూర్చుండఁబెట్టి సొలఁతులుకొన్నా ।

లొడికపుంగనియగునాయమ ।

నెడపక యాడించుదుందు రెలమివలిర్ప ॥

చ॥ వెలఁచులచే ధరితిమిపవేశితయై యునువారిఁజూచుచున్ ।
గిలకిలనవ్వుచున్ దనమకేల్లనయందలికొంబసిండిగా ।
జులురలిపోవఁగొట్టుకొనుచున్ దనరెన్ గనకాతశాయిదీ ।
పులయివమతకరంబులకు భూపలివేలనియెంచెనోయనన్ ॥

మ॥ తనతివ్యజ్ఞనునంబువితెసొబగుత్పదింప మోకాళ్లురెం ।
డునుఁగేల్దొయియు నేలనానుకొనియందున్ బ్రాకుచున్ జెంతఁగ ।
ల్లినపంకేరువావత్రిశాచనలు గేలిక బట్టుకోపట్టుకో ।
యనివలగన్ జనుఁదొంటికం టెంచురుసౌ యానంబునన్ నవ్వుచున్ ॥

చ॥ మగువలు గాఢహార్దలు హినుక్షితిభృత్తనుజాతముద్దుకే ।
ల్లుగస్వశయద్వయాంగుళులతోగొని యామెనులేప నెత్తిచ ।
ల్లుగదనుకేలువట్టులు వెలారిచివిదై మువిదైమంచుమె ।
ల్లుగనిలుచుండఁబెట్టి పదిలంబుగఁజూచుచునుందురాయమన్ ॥

క॥ వనితలు కనిష్ఠయోత ।

ర్జనియో కేలూతగానోసంగి పడకుండ ।

గనిపెట్టినడుపహిమవ ।

త్తనయనడుచు వారివెంటఁ దప్పటడుగులక ॥

కు॥ ఎడగల్గఁ నిలుచుండి రహస్యనుఁ నయ్యేణాక్షిపోకుండినన్ ।

మడఁతుల్ కన్నులుకేలమూసికొనుచున్ మాయమృయేవచ్చున్ ।

వడిమాతల్లియెవచ్చునోయనుచుఁ బిల్వన్ మెల్లనన్ జిట్టిచి ।

ట్టడుగుల్ వేట్టుచుఁబోయి మీదఁబడునొయ్యన్ ముచ్చగానవ్వుచున్ ॥

క॥ ఈక్షణములె ఖ్షణములుమన ।

యీక్షణములె యీక్షణములు ఋతముగననుకొం ।

చాక్షణదాపతీవదనలు ।

సాక్షాదీశ్వరినిఁబాయఁజాలరొకపుడక ॥

గీ॥ తనతనయకన్నియును వహాధనచుణిహయ ।

నుండనంబులెకాని సామాన్యములగు ।

మండనములుంచడయ్యె నాకొండవొరము ।

హీభృద్గ్రణికుపలములేమి కొదవ ॥

[గుడి ।

సీ॥ గుజ్జనగూల్లుడాగురుమూతతను బిళ్ళగుడుగుడు గుంచముల్ కుండెన

నెట్టుడుగాయవెన్నెలకుప్పలచ్చనగాయలు గంజనకాలుపగడ ।

సాలయొక్కరిసికోకుగనాలుగుకంబములాటకోలాటములందలంబు ।

చీకటిమొటికిళ్లుసిరిసింగణావత్తి బొమ్మలపెండ్లిండ్లు పుట్టచెండ్లు ।

లోనుగాగనాటలు జనతొనుతగుణ ।

లోనువిడమిన్నలంగూడి జానుమీర ।

సానుమత్తల్లజప్రియసూనువపుడు ।

తానునాడును సామాన్యమానుషివలె ॥

క॥ ఉత్తమవనిగలు జీతము ।

బత్తెమునున్ లేకయె యెడబాయక యెపుడు ।

దత్తబడ్డలైకొలువహిమ ।

వత్తనయక్రమించె శైశవము తృటివోలేన్ ॥

శా॥ ఆపువోన్యతన్ను నెల్లరు నశేషజ్ఞేయవిద్యారహిణు ।

క్షేపిస్తావగతిప్రవీణయని యగ్నింపెంతయున్ జేయశై ।

ష్యోపాధ్యాయకసుంతయెనియను లేకుండగనే సర్వవి ।

ద్యాపారీణమనీషయయ్యె బరమేశాంచత్రసాదంబునన్ ॥

చ॥ సడయకులాకమాతః సత్పథవర్తనసుప్రసిద్ధతా ।

త్రైదశులవిద్విషద్యయము తీరిదిప్రోచుటకున్ గృహరసం ।

బొడవియెడందలోనుబుకుచున్నదియే మొకొ యిట్లుపెకనన్ ।

గొవమమెటుంగునిబ్బరపుగుబ్బచనుల్ తలచూపెనత్తటిన్ ॥

క॥ తమదుశ్రుతిపారిద్యశ్వ ।

త్వమువ్యక్తము సేయుచున్నవడుపుననపుడా ।

హిమవత్సుతకన్నులుః ।

ర్ణములనుదలకంట్రబాకినవియై పాలిచెన్ ॥

ఉ॥ పాయముపేరిగొప్పదొరబాల్యముపేరిటిచిన్నయేలికన్ ।

బాయగఁబారఁదోలి స్తనపర్వతదుర్గములూక్రమింపఁబో ।

గాయజశిగ్నియెక్కుటకుఁగట్టినయట్టిపసిండిపావటీ ।

లోయననుల్లసిల్లెఁదివఱుల్ హిమవత్తునుజాతకానునన్ ॥

శా॥ తారుణ్యంబుప్రవిష్టమాటకు నిమిత్తంబోయనన్ సమ్యగా ।

త్తారుణ్యంబు పద్మరాగమణి నొయ్యన్ రావడంజేయుచే ।

సారెన్ మంకెనపూవుజంకెనయగాఁబలగ్నపలగ్నపూడొ ।

ప్పారెన్ జెల్లరెవల్లకీగుణసముగ్ధునిక్వణిక్షిప్తువై ॥

కి॥ అలనై యగ్రోధముకెం॥

దతిరును మొదలైనవస్తుతతియున్నవలా॥

పలువల్లువకునీడోనిని॥

పలువలువచియుంతురే మొ పలుకరుప్రాజ్ఞుల్॥

చ॥ అమయగనున్న స్వద్రవిణమంతయును దనునాశ్రయించిన॥

ట్టిమొగడ చన్నదోయికింగటిద్యయికి ద్యజియించిస్వేయలా॥

భమునకుంజూడకుండుటనుబట్టియె విష్ణుపదంబుతోడిసా॥

మ్యమొవవిపూశ్యమయ్యెననమధ్యమమెంతయుఁ జెందెఁగార్భ్యమున్॥

చ॥ ఉనుప్రస్థతిల్ మురుంబహరునోర్చుటకున్ సహకూర్చుకొన్నరా॥

కృమాలగు రూణరత్నములు కావుటనిశ్చయమందమన్నని॥

కరమెపుడునున్ విలోమములుకాని మనోజనిషంగముల్ విలో॥

మములగు భూమిభృద్వరకుమారికి చక్కనిపిక్క తెల్లగున్॥

గీ॥ సూర్యభిష్టుతిలావణ్యశోభమాన॥

సార్యనైలత్యకృత్ప్రతిభాతరేక॥

సార్యఁగాంచి విమర్శాణుడగుచునయ్య॥

హార్యసార్యభౌముండు మిన్నంటెనవుడు॥

ఉ॥ ఆధరణీధరేంద్రమున నవ్వడుహుంకొనె నీశ్వరుండనల॥

బాధశిఖావితానము బుద్రవటంబనుపేరనొప్పు న్య॥

గ్రోధము ద్రష్టృజన్మనికురుంబనుతాంబుదమండలాతిగో॥

శ్రేధము శౌభికాకృతిశితిమృతితిగ్మకరావరోధమున్॥

చ॥ సనకసనందనాదులగు సంయమివర్యులవేడికోలున॥

బనుపడనగ్గిరింద్రబహుపాదగమప్రవరంబు చెంతికు॥

జనియటఁగూరుచుండి సునిపణ్ణులుకండనివారికాజ్ఞయి॥

ద్వినిటలలోచనుండోనరిచె బరమార్థమహూపదేశమున్॥

శా॥ రుద్రాదిత్యమరుద్వసుప్రభృతిశుశ్రూషాగ్రహీత్యాలలస ।

త్పద్రాజీవుఁడు శర్వుఁడమ్మచులకున్ బల్కొక్కఁడున్ లేకచి ।

స్మృదామాత్రముచేతనే సకలమున్ బోధించి నిస్సంశయా ।

త్రుద్రస్వాగుతులఁజేసి వీడొలిపియచ్చోనుండెదానొక్కఁడున్ ॥

ఉ॥ ఆహిచువన్నగాధిపతియప్పడధిస్థితయాననన్ జగ ।

స్సోహనవిగ్రహన్ దనచుముద్దుకొమారితఁజూచియే తదు ।

ద్వాహనుహప్రసాదమున ధన్యునిఁజేసి యనుగ్రహింపవే ।

యోహరనన్ను నంచునతఁడువ్విభులూరుచునుండె నాత్మలోన్ ॥

గీ॥ రేలునుఁబగల్గుచున్ సార్వకాలికముగ ।

వేటుతలఁపేదియును లేక విసఫుగుటక ।

యేలికమదీయపుతసుద్వహించుభాగ్య ।

మున్నదోలేదొ కదయనియుదిలగొనుచు ॥

మ॥ అతఁడొక్కప్పుడు తద్వటాంతికమునందఱ్ఱాడువాఁడప్పటన్ ।

ద్యుతినుద్యద్దన నాథుఁజెల్వమునఁజేతోబాతునిన్ మించును ।

న్నతదేహాంబమయన్ దపస్వివలె మానంబూని నవ్యజ్జీమీ ।

లితనేత్రుండయి కూరుచున్న శశిమాళింగుఁచెడబృటునన్ ॥

చ॥ అగమునకల్లుఁడొచునని వ్యక్తముసేయుచునున్నపోలికన ।

య్యగమునకల్లుడొనటులు స్వాంగముమ్రానికినానికూరుచు ।

న్నగిరిశునిన్ జగత్త్రితయనాథునిఁగన్గొనిమేన నెల్లెడన్ ।

గగురొదవన్ బొనర్చె మిహికాగిరినేత బహుప్రణామముల్ ॥

మ॥ అధికానందపరితచిత్తుఁడయి సాష్టాంగంబుగాగన్ దయో ।

దధికయ్యించుకలావతంసునకుఁ జోతల్సల్పి నిధ్యంజనౌ ।

మఖికైత్రవ్వెడుచోటునన్ నిధియొకాంబన్ గల్గెఁబోయంచునెం ।

తెధరాగ్రీయుఁడు శూలింగూర్చియెమదిన్ జింతించువాఁడొటచేన్ ॥

ఉ॥ మంచుబిడారుగట్టుదొరమానసమందనిశంబు నామొటా ।

లించియునుగ్రహింపవె బిలేశయరాజకలాపయమువాం ।

భించుచునున్నత్తాడగ్గుళుచే దనకాశ్రితరక్షకుండుకా ।

న్పించియశక్యవగ్ధనము ప్రీతివిశేషమొసంగుటబ్రమే

చ॥ త్వరమానునింటికి జని యుదంతమదంతయుఁగారవంపుఁగూ ।

తురికెఱిగించి యాయమనుదోడ్చొని యెంతయు సంతసంబునన్ ।

గిరికులసార్యభౌముఁడరిగెన్ మగుడు మునువచ్చివట్టిపెన్ ।

దెరువుననీశ్వరుండు శ్రీతదీనజనావహుఁడున్నచోటికిన్ ॥

గీ॥ శైలనాయకుఁడమ్మహేశ్వరునివలన ।

నమయఁదదనుగ్రహమహాధనమునువడయ ।

వలసిగిరవుగనుంచినట్లలికలోచ ।

నునకుఁబరిచర్యకర్పించె ననుఁగుసుతను ॥

ఆ॥ ఆనయమెప్పుడేమివనివంచునోయని ।

శూలిమొగమునందె చూడ్కినిలిపి ।

పరిచరించుచుండె బరమేశ్వరుఁకునా ।

లలనకన్నుసన్నలన్ మెలఁగుచు ॥

వ॥ ఆనమయంబున ॥

సీ॥ అరవిందనవమల్లికావ్రునీలోత్పలాశోకంబులనెడు నాశుగములూని ।

తుమ్మెదగొనఁజూపుఁ దుంటవిల్వట్టి యందంపుఁగెండమ్మిబొందలఱు

[దొడిగి ।

మొసలిడాలుమెఱుంగు లెసఱారు పులుకాసి పులుఁగువార్వఁపుఁదేరు

[పానగనెక్కి ।

మలయమారుతుని నామనితేని రాతిపడఁతుక యొడయనిబానటగొని

సంయుగోచితమైన వేసమ్మపూని ।
 పద్మసాభాద్యమత్త్యలపంపుశేసి ।
 కడుఁబొగడుగాంచవలెననికాయువూని ।
 విషమనయనునిమీదికి వెడలెమరుఁడు ॥
 గీ॥ ఆసడియెఱింగి తనహృదయంబుకుదురు ।

పాటుకూకటివేళ్లతో పాఁతుపెకల ।
 నించువిలార్గానితోరతియిట్టులనియెఁ ।
 గేలుగవఫాలతలమునగీలుకొలిపి ॥

శా॥ ప్రాణేశావిను మొక్క-విన్నపము సప్రాసన్న్యదిత్తుండవై ।
 వాణీనాయక భార్గవీపరిబృథన్వర్లోక నాథాదిగీ ।
 ర్వాణస్తోమసమర్చ్యమాణచరణద్వంధ్వన్ గృతాంతాంతకుఁ ।
 స్థాణుఁ నీకుఁజలింపఁజేయఁదరమే చర్చింపుమీచక్కగఁ ॥

క॥ అతఁడెక్కడ నీవెక్కడ ।

మఱి నారిసిచూడ హాస్తిమశకాంతరమా ।

శితిగలువకు నీకుమఁబ ।

ర్వతపరమాణువులయంతవాసి నిజముగఁ ॥

క॥ చేటెయగుగాని విజయము

వాటిల్లదు సమ్మ విక్రూపమునీబోఁటుల్ ।

జోటింగుఁజెనయఁగడఁగుట ।

లేటిపులిఁ నొంపవక్కల్పించుటయసుమీ ॥

ఉ॥ ముట్టినమాత్రవాడుపడు ముల్గులతోఁజని నీవజాంతుముల్ ।

చట్టులచాడ్పనఁ జదువఁజాలినముమ్మైనవాలుకేలను ।

న్నట్టిలలాటసేతుశమనాంతకునోర్చెదవేని దూతిచే ।

గొట్టినుహనగంబుబడఁగూల్పుటకోపుఁగదా యమాంసుఁడు ॥

- చ॥ కల తెఱగంటులెల్ల తనుకార్యమెచాచికాని నీకుఁగా ।
గలదొకవెంచరైరి తెఱగంటముఖస్తుతికుబ్బిచేటుచా ।
టులరయనైతివీవును మృదుండుమరాసదుడమ్మహాత్మునో ।
వలదసమానకక్షప్రియవల్లభ యీజతనంబు మానుమీ ॥
- మ॥ రతిమోమోడకయిట్లు వల్కుటయు వారంభోరువుఁ జూచిన ।
స్థితమై మోచులరారమీగసిడపు వజ్రేడిట్లునుగ విన్నయా ।
వతనూడాభరణంబ స్త్రీజనమనస్సాభావికంబైనత్ర ।
స్తుతచేరంటివిగాక శౌర్యధనులన్యల్పాకునీడొమరే ॥
- ఉ॥ ఎంతభుజాబలాధ్యుడనో యేమియెఱుంగుచువాడనానవీ ।
వింతిరొ మధ్యలంబెఱుంగికిట్లు వదించెదుగాకలచ్చితే ।
డంతటివెగ్గలీడు ననునాత్మజునల్పుడనేని శూల్కిచ్చె ।
నంతకహంతపై శిఖరుయాక్రమింపై నెదిరింపఁబంపునే ॥
- ఉ॥ ముప్పదిమూడుకోటులు ఋభుల్ దివినున్ననువారికేరికెగ్గ ।
జెప్పిననీకడిందివనిజేయగలేరినను వేడివా ।
రప్పవిచాణిచక్రధరులంతటివారలు నాకునేనుగా ।
జెప్పకొనుగనేమిటికి జెల్వమదీయపరాక్రమోర్నగన్ ॥
- చ॥ భువనములెల్లనాకుఁగలముట్టినమాత్రనవాడువాఱున ।
ల్పవిశేషపంచకంబుసనలంచుచునుండుటనీవు చూచుచుం ।
టివకద వారిజాతదభనేత్ర మదాశుగవృష్టిచేతఁజే ।
జువిడిచి డిందకున్నె యలశూలియుఁగీలియు రేపుచూడవే ॥
- ఉ॥ స్తవ్యపరాక్రముల్ మఘవశౌర్యధరాదులు వేడువారుజే ।
తవ్యుండు వేడికంటిదొరధన్యజనుఘ్నఁడనేనకాడెచా ।
ణన్యయ్యమైనమేలె జయనంబొనగూడినమేలె యెట్లునుగ ।
తవ్యులకోరికొక వేనుకదీయుచు నేమినుమీదఁగూలినన్ ॥

ఉ॥ ఈశ్వరునేనుమార్గొని జయించెదనేని యనన్యలభ్యమా ।
 శాశ్వతకీర్తిగాంచెదను చాలిక లేనికతంబునన్ మహేమా ।
 త్రాశ్వునిచేత నొచ్చి తెగటారుమనేని తస్మాధనుల్ మహా ।
 నీ శ్వరునిచ్చగించెడు మహిష్టవదంబునకేనువోయెదన్ ॥

క॥ ఓయవతీరత్నమనా ।

సూయాణము మాన్వకుము యశోవామృత్యు ।

ర్వాయనిమినుసిగదొరపైఁ ।

బోయెదనేమైన సరియె పూర్ణేందుముఖీ ॥

క॥ పతియిట్లునుడందంఱి ।

ద్వితయముపైవ్రాలి యారతీదేవినమ ।

స్కృతిజేసి నిల్చిచూడిరాద ।

యితునిమొగమునందునిల్పియిట్లువె మగుడన్ ॥

ఉ॥ క్రొన్నెలతాల్పుతోడఁబగకూడదుదానదొసంగెసంగునం ।

చెన్ని తెఱంగులన్ నొడివియేనునినున్ బతిమాలుకొన్ననా ।

విన్నపమాలకింది యొదవింపవయాటటనాకునయ్యెకా ।

సున్నది కాకమానదెటులున్నదో నాతలవ్రాత్రయింతకున్ ॥

ఉ॥ ఇంపలరార నామనవియెన్నఁడఁగీటునఁబుచ్చవీవునా ।

పంపుకడంగితీరుపనపాల్పడుచుం డెడివాఁడవిప్పుడా ।

లింపవునాచుప్రార్థన బరీయలదైవచిక్కితంబుత ।

ప్పింపఁదరంబె యే తెవిలిపెక్కువగల్గినవారి కేనియ్యున్ ॥

క॥ పోనిమ్ము వెంటవచ్చుట ।

కేనియునీకొనుము జీవితేశ్వరసన్నున్ ।

దీనికినినొప్పవేనివ్ర ।

సూనాయుధ మరలవచ్చిచూడవు నన్నున్ ॥

ఉ॥ అంచువీసీతపెంపునఁ గృతాంజలియై రతియట్లువలగ నా ।

పంచశరుండు వుంచిదని పైదలితో రథమెక్కిసాగికా ।

వించె నభిక్రమంబు తనవెంబడి నెయ్యరుకూడనేగవే ।

యంచులవాలుదాబ్బిడినయానతిదర్పఁ బినాకీమీదికిఁ ॥

ఉ॥ చేరువనొక్కఁడొక్కఁజియచేసె తులంబుకటుస్వనంబుతో ।

ఫేరువలంజిదప్పున నె పెద్దయుసేపఱచెఁగ రథంబుటై ।

బోరువదూఁకొనెఁ జెవులపోతెచ్చరైచనె వైజయంతిపైఁ ।

బారువముల్ దివాంధములుఁ బాఠరలాడఁదొడంగె నత్తటిఁ ॥

క॥ సకినములవిగనిరతితన ।

యెకిమీనియడుగులనొరిగి యెంతఁగఁబఱిమా ।

లుకొనినను వినకయాద ।

ర్పకుడేశ్వరుఁడున్న హిమధరంబునకరిగెఁ ॥

చ॥ అవశకునంబులెవ్వియును నాత్మఁగఁగింపక మొండికటైపు ।

ప్పవిశిఖుఁడట్లువోయి హిమశైలమునందొక చక్రిఁబెక్కుపు ।

ట్లవశుధనాక్రమించి కొమలఁ ముదిరాధ్వమునాకవెట్టునొ ।

క్కవటముక్రింద నీశ్వరునిఁగాంచె బరాస్పరునాదిదేవునిఁ ॥

సీ॥ తనయహూపురుషికమునుముట్టచొలఁగించు నబ్బరంబగు మేనిహ

[పుసువాని ।

నుల్లంబునందేదియో విచారించుచుఁగన్నులుమోడ్చి కూర్చున్నవాని ।

సేవకైజనకునిచే ననుజ్ఞాతయై యునునన్నిధానమందున్నవాని ।

నుద్యద్దివాకరమృతికోటికంటె నగ్గలమైనతేజుచే వెలుఁగువాని ।

దక్షిణామూర్తియనుపేరిఁ దనరువాని ।

నల్లకుత్తుకదొరఁగాంచి యెల్లమేని ।

కింగగుగుపుట్టమోడుపుకేలువాని ।

చిన్నిపువ్వులు పెక్కి నర్చె రిజిజాని ॥

చ॥ జడియక చిల్క-రావుతు విశౌఖముగా నిలుచుండివిల్లుగే ।
 ల్వడిఁగొనియెక్కు-వెట్టి హృదిలెప్పుముగా రతిదేవియెట్టిపెన్ ।
 బెడదపొసంగునోయనుచు బెక్కిలిచూచుచునుండదర్పమే ।
 స్పృహనడరించె సంపాదపరంపరగా నుడురాజమాళిపైన్ ॥

గీ॥ దాననీచుకమది గలంతవడుడున్ ని ।

దానమించువిల్లుడె యంచుదలంచుచుగజ ।

దానపనిషాదనుండు ముందటకుఁజూచెన్ ।

దానపుడు మీఁదిపోగకన్న దరముదెలిచి॥

చ॥ ద్రుహిణచతుర్భుజామలమరుల్ దివినుండినుహానభావయా
 గ్రహముపసంహరించి కృపఁగావవె పీనినటంచుబలుగుచున్ ।
 బహునిబీడా ర్తరావములఁ బ్రార్థనసేయుచునున్నయంతలో ।
 నెహరుఁడు నీటుసేసె నురునిన్ నిటలోదితవహ్నికీలచేన్ ॥

గీ॥ అపురకనుమూసి కనువిచ్చునంతలోనె ।

విలుసునమ్ములునున్ గొనినిలిచియున్న ।

కామునిన్ బసుమపుప్రోవుగాగమార్పెన్ ।

ద్రవ్యంబకుండాదిమప్రాతిహరకుండు ॥

చు॥ భువిపై దివ్యియతాఁకునన్ సుషనుమై పొల్పొందుకప్రంపుబో ।
 మృతలెన్ ధూర్జటిఫాలనేత్రశిఖనంస్పర్శంబునన్ బేసికై ।
 చువుజోదట్టులు మండిపోవుటయుఁదద్దుఃఖాతిరేకార్తయై ।
 యవనిన్ దెల్వదొంగికూలె రతి హాహా నాధయంచార్పుచున్ ॥

ఆ॥ కృత్తమూలయైన మృదులాంశుమత్సల ।

నలెనెకూలి పెద్దవడికిఁదెలివి ।

పూని యెడ్వదొడఁగె వీనియటవెల ।

పలుకునఁఘటించు నెలుంగుతోడ ॥

చ॥ మడిసిరిఁగూలితిఁ బిలుసుమాలితివిద్దితిఁగీటడంగితిఁ ।
 గడసితి నేలపాలయితి గట్టితిదోరేతి గంతుకొంటిమే ।
 నెడసితి మ్రుందితిఁ జెడితినిల్లితిమ్రుగ్గితి డింక వేసితిఁ ।
 ద్విడిభమ్మగేంద్రమాసమసిఁగ దెగటారితిఁజచ్చిపోయితిఁ ॥

మ॥ అలరుగైదుపుజోదనీపుపయనంజే సాగుచున్నపుమా ।
 కొలపుంబెద్దను మేనఁదాల్చిన శశింగోటీరమందుంచుకొ ।
 న్నలలాటాఱు నెదుర్పఁబోకుమనుచు వాకొంటుకొనాగఁగుం ।
 దెలెదుర్వచ్చుటచూచియపైయనుకొంటింగెల్పు లేదంచెదఁ ॥

సీ॥ నీవననెంతయూ నిటలాఱు నెదిరింపఁ జక్రహస్తుండైన జాలడఁటి ।
 నాతనియనుకంపకాశించి పారికాంక్షులు నిత్యమాతనిఁ గొల్తురంటి ।
 జడదారులకెకాదు శర్వుండధోక్షజబ్రహ్మాదులకునునుపాస్యడంటి ।
 దరుణేందుమాల్గితో దాడియాడుట పతంగంబు దావంబుపైఁగవియు

నానుడుపు మినుగమిడియగానమ్మిశమన । [టంటి ।

మధనుఁడగుశూలిపైఁబోకమానుమంటి ।

నోటిప్రవ్వకొనర్చిన నీటిపోత ।

యయ్యెనీపీనుమగకున్నాప్రార్థనంబు ॥

క॥ చెవిగొల్లుగట్టుకొనియె ।

న్నివిధంబులఁబోరిన వినియొడంబడవై ।

తివినాదు విన్నపమునకుం ।

జివరకునింతదురపథచేకూతెఁగదా ॥

క॥ యనురాడ్డనునుండు నినున్ముదు ।

సుహములుపైవైచినట్టి సుహనోధర్ముఁ ।

క్షమమాలి పిలుకుమాలిచె ।

నమరక సుకృతీగతాయువనునుడి వృషయే ॥

ఆ॥ మదనుఁజంపిశివుఁడు తదనుఁవ్రతనునన్ను ।

నీల్లఁజేయకుండుటేమిన్వాయ ।

మత్తచేసినపనికారభ్యులేవను ।

నానుడిఁ దలంపునకుఁదగిల్చె ॥

చ॥ జగములనెందునుఁ హగలుచచ్చిన స్త్రీల్లతజీవమైనయా ।

మగనికఁఫేబరంబువఱు న్రూనువలెఁ బడిపెద్దపెట్టునఁ ।

వెగచుచుఁగొంత సేపు పలవింఁచెదరంతటియోగమేనినా ।

కుఁగలుగదయ్యె నయ్యయొ యగోచరమయ్యెను నీడుబొంకియున్ ॥

సీ॥ మేలిమిబంగారు మేలింటిలోనుండు దేహమేమయ్యెనో మోహనాంగ ।

శౌకపైకములకొజ్జతనంబువ్రాని నపలుకులేమయ్యెనో భవ్యమూర్తి ।

యఖిలలోకములననర్గళంబుగనొంచుకడిమియేమయ్యెనోకిదమనోజ ।

యెపుడును నెడబాయనీయని నామీఁదియరితియేమయ్యెనో యసమ

మనకుసత్పరిసూంపమై మంతుగనిన ।

[విశిఖ ।

స్పర్శనకుమారుఁడునునల్లఁజెఱుఁడునుఁడ ।

మీశ్వరుండునుఁగాన్పించరేమిప్రాణ ।

నాధయెంతలో నెట్లయ్యె నాయవస్థ ॥

చ॥ పొడమనచారిలోఁ బొడమఁబోయెడువారలలోనుగూడనా ।

యొడయనికెవ్వరుఁ సదృశులుండరు చక్కదనంబునందటం ।

చెడఁడఁదలంచుచుఁ సుభగనేనెకదాయని పొంగుచుంటిని ।

గడెవరకయ్యెనా హృదయగర్విము సర్వము బ్రుంగెనేటితోన్ ॥

మ॥ దరిహాసద్యోతికొము దీకముఖచంద్రంబున్ బృథ్వీరసూమున్

స్ఫురదాజానువిలంబి బాహుయుగమున్ పుల్లాంబురుట్పత్రజి ।

ర్విరకణ్డాంతపరీతవల్లునయనద్వంద్వంబునా నీవనో ।

హరమాపంబునుజూచుభాగ్యమింక లేదా నాకుఁ బ్రాణశ్శరా ॥

- ఉ॥ ఈసహధర్మిణీ విడిచియేగితివొంటిగ ధర్మమేనిను ।
 బాసిని మేష మేనియను బన్నుగమున్నెపుడైననుంటినే ।
 నాసర నాధ తేజవిసున్యాసముపీసరవోవకుండనీ ।
 వేసరణి సురింగితివొయేర్పడఁదెల్ప వె వెంటవచ్చెడన్ ॥
- చ॥ అతులితరామణీయక సమన్వితమా భవదీయమూర్తిదృ ।
 ప్తితగులునేమొయన్న వెఱచే నొకనాఁడునుఁజూడలేకపో ।
 యితఁడమిదీరునట్లు హృదయేశ్వరలోచనతృప్తిగాఁడ్వదా ।
 కృతియొక సారిచూపి మఱియిప్పుడెపోదువుగాని రాగదే ॥
- చ॥ నినునినునంతదీప్తిఘనుని సుడికైచవుదాల్చుకూర్కినం ।
 డనుదనుజాంతకోపమును దారతరసుగన మర్త్యశత్రుభం ।
 జనుజనురవృత్తుంజిటికెఁజంపెఁగదా నిటలాక్షుఁడాతఁడో ।
 పనిపనిలేదటంచువు న్నష్టముగాఁదెలిసెన్ ద్రిలోకికిన్ ॥
- అ॥ ఇదిసుకరమశక్యమిదియనుభేదంబు ।
 లేని సర్వశక్తిగాన శర్వుఁ ।
 డమరుమరునిఁజంపెనట్టి దుర్లభమహా ।
 భాగ్యభరమునాకుఁబట్టుటెట్లు ॥
- ఉ॥ నెయ్యర నెఱ్ఱఁగొల్పడని నిత్యమవాసినులైనవేలువు ।
 దొయ్యలులందునన్నొక తెనుఁ మృతభర్తృకగానొనర్చినా ।
 కయ్యయొట్టిబెట్టిదవుఁడొర్తిగదిండుటకెంతజాలితే ।
 దయ్యెనొయ్యమూర్తికి దయానిధియందురుగాదె యాతనిన్ ॥
- ఉ॥ పరీచజనాంగనల్ మొదటిబామునఁబున్నెపునోములేమిగా ।
 పించినకారణంబున భువిఁ జనియించినవారొకోమగల్ ।
 పంచఱి నొందినప్పటివిపత్తున భర్తలతోడఁదామునున్ ।
 మించినకూర్కిమైననుగమించి సుఖంతురుశాశ్వతంబుగన్ ॥

చ॥ ప్రిమలనిపాపమేమియొనరించి దివంబునఁబుట్టినానోయో ।
 మృమతరమూర్తి నిన్ననుగమించి సుఖించెదనన్ననాకుఁజా ।
 వుదొరకఁజేమిసేయఁదు శివుండు నమద్భివతాతీయమృగం ।
 భృదయమునాకొనంగవలెఁ బూర్తిగనాడెడ జాలిపుట్టినన్ ॥

ఆ॥ ఎప్పుడేప్రయాతకెదురాదునోయని ।

కాలుకదపఁగొంకుగదుర వేల్పు ।

లేమొకటలేకునులేని వైధవ్యావ ।

మానమెట్టులోర్తు నేనుముందు ॥

చ॥ కరమువినీతనిందనుక గార మొనర్చెడువారెయయునున్ ।

బరిణయమాదిగాఁగల శుభంబులలో నిటబట్టియక్షుకి ।

న్నతవిబుధాదియోషితలు నాయగపాటునకేవగించుచుం ।

దురుకదడెంత ఘోరమగుదుర్దశదాపురమయ్యె నేటికిన్ ॥

మ॥ అనివాపోవుచునున్నయన్నవలయేఁబ్బలిందిన ర్వేశ్వరుం ।

డనుకంపారసనిచ్యమానహృదయుండై యందువిచ్చేసికాం ।

తునిమేబూడితప్రోవుమీదఁబడి యందుంబొల్లికల్ వెట్టున ।

త్తనుమధ్యన్ దిలకిందియిట్లను సుధాధారాసమానోక్తులన్ ॥

గీ॥ నేత్రమేకదయిదియు ననియటెప్పిల్ల ।

త్వదుపసంవ్యానవశ్రులఁడడిసిపోవ ।

నేచ్చుచున్నావు వీటిడియిట్టులెనియు ।

గంబులేడ్చిన నీభర్తృక్రమృతీలునె ॥

క॥ స్వార్థపరులైనత్రిదశుల ।

ప్రార్థనమునఁజేసియంతరమెఱుంగకననున్ ।

దుర్దగుఁగలఁదియంతయ ।

నర్థముదెచ్చికొనెనీసుమాయుభుడతివా ॥

చ॥ నెలతలమానికంబుగజనిందినదానవు నీవు నేమను॥

నెలతలమానికంబుగన నింద్యతనొప్పునునీకుని త్తటి॥

గలిగినవంతనాయదియగా నెదలోనఁదలంచుచుంటినీ॥

యలజడిమాన్తులెమ్ము ఎకచాంబుజవ్రతవిశాలలోచనా॥

ఉ॥ స్తవ్యశరాసవిద్యుఁడగు త్వత్పతినాయెడనుద్యోతన॥

వ్యవసాయుఁడైచెడె నహంయుఁడు నీహృదయేశ్వరుండుక్షం॥

తవ్యుఁడుకాడుగానియయినన్ నినుఁగూర్చిక్షమింపనయ్యెనై॥

ధవ్యమునిన్నుఁబొందమికి దర్పకుఁచితినికుఁగ్రమ్ముట॥

క॥ ముద్రితాతొంటి తెఱఁగుననె॥

బ్రదికిమరుఁడొనర్చుఁగాఁపురమ నీతోడన్॥

ద్వదితరులకుమాత్రమతం॥

దృశ్యశ్రమూర్తియయి జగములందుఁజరించున్॥

చ॥ అడలకయింకి నీదునిలయంబునకుం జనుమన్నగి త్తత॥

త్తడిదొరయానతిచ్చిన సుధామధురోక్షులకాత్మఁబొంగియ॥

ప్పడఁతుకతన్నదద్యయముపైఁబడి జోతలొనర్చె బిమ్ముటన్॥

మృదుఁడపవారణంబునఁజనెన్ రతియున్ దనమనికీజనెన్॥

వ॥ అనియిట్లుసూతుండుసెప్పిన ననంతరవృత్తాంతమేమని యా

ముచులడుగుటయును॥

మణిరంగవృత్తం॥ కేశవాద్యవగ్గీర్ణచరిత్రా॥ పాశివందితపచ్చతప్రతా॥

జ్యోతాంగయహార్యశరాసా॥ కాశికాఖ్యనగర్యధివాసా॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివటూరి సోమనాథశాస్త్రిరచనాభవ సూరి

జనవిధేయ సూర్యప్రకాశ నామధేయ

ప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునందు త్తరభాగమున

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః

తార కా ప చ య ము .

ఉ త్త ర భా గ ము .

జతుగ్ధాశ్వాసము.

క॥ మృతినమయాగతిభీతి ।

శ్రేతమారగంఢేయమునిపరిత్రాణాద్ధాం ।

ప్రితలైకప్రహరణభం ।

జితశమనశిరఃప్రదేశశ్రీవిశ్వేశా ॥

వ॥ అవధరింపునుమృహద్దులకురౌమహర్షణీయిట్లుని చెప్పదొడంగె॥

పంచామరము॥ వృషధ్వజుండు ఫాలనేత్రవీతిహేమాత్రకీలల॥

ర్ముషధ్వజుండహించి భస్మపాత్రులందిభోవుడు॥

విషాదమందిగట్టుపట్టివేచ్చునూర్చించితలె॥

విషాదపాణిపీడనేస్థినిఘ్నది త్తయాటచే॥

శా॥ నన్నుదమ్మనుఁగూర్చుదార్చునిన కందర్పు హతుజేసెనా ।

మిన్నుఁగూఁగటివేలుపాతనికి నామీద గృహలేశమే ।

నున్న మాదుఁజిక్కితోపకృతినయ్యుగ్రాత్రుండట్లేలచే ।

యన్నాలోఁగి మభాగ్యకంఠటిమహాయోగంబు చేకూలునే ॥

ఉ॥ ఎట్లొక నేను వెండి పరమేశ్వరునికా దరిసింపగలనా ।

కెట్లొకదానిదాంబుజములెప్పటిగొల్పెను బాగెమబ్బునే ।

నెట్లుదర్శకాంతకునకింకననుగ్రహపాత్రహమాన ।

నెట్లుపరిగ్రహింపనతడీకొనునతకునోదికొంటినే ॥

ఉ॥ ఎక్కడిమాట వెట్టితమిహెచ్చునవాసిగణి. పంగానినే ।

నెక్కడసర్వలోకవిసరైకశరణ్యుడు చంద్రశేఖరుం ।

దెక్కడనమ్మహాపురుషుండింపలరక జనుదెందినన్నుగా ।

ల్లొప్పుటసంభవంబుమదిలోప నీయడియాసయేటికి ॥

చ॥ హిమకరమాల్సిన బరిణయించుట వోగ్యమును సంబునోముల ।

ల్పములూనరింది యెక్కు వఫలంబులుగావలెనన్న పచ్చునే ।

యమృతహయూఖిశేఖరుని యంశలివా ఛమరల్పకొండమ ।

న్నమరల దేమిసేయుదును నాహృదయార్తికి బారమెద్దియో ॥

చ॥ గొనకొని శ్రోణుడెత్తరపుం గొండపయిన్ సహకారభూహం ।

బుననలరారు స్వాదుఫలముంగనికోయుటకెక్కబోవులా ।

గుననవివేకబుద్ధినయిగొంతెమ కోరెలుకోరుచుంటిగా ।

కనగుదు రెవ్వరేన్నినిన గామహరుండుననున్ పరించునే ।

చ॥ ననుననుకంపవ్రానితన నాతిగనాతిగ కింటియేలినన్ ।

దనుకున మేయమైన ప్రహదంబుడుదంబ వనంబునంచునా ।

జనకుండు మిన్నుముట్టు నెల సంబునసంబున భూతపూర్వమై ।

యనయముగారవించు రహినన్నయనన్నయు తపియొక్తులన్ ॥

సి॥ తనకుండజోటెంచునొసగూడనట్లు సర్వేశ్వరుడిచ్చోటికేలవచ్చె ।

వచ్చెబోయాతని వరివస్యకై నన్నగేండ్లుండాలని వజ్రకేలవనిచె ।

ననిచేబోయకలంకమైనట్టిమామకహృదయమాతనియందు నేలతగిలె ।

నగిలెబోసర్వజ్ఞుడగునాశ్రితార్తిభజనుడేలనన్ను నీకొనకపోయె ।

నన్నతఁడు పెండ్లియాడకయున్ననట్టె ।
 పోయెనతని పదాంబుజంబులకుఁగట ।
 నుండుటయుఁగూడ లేనిప్రత్యాహ మొదవ ।
 ద్రాబతలిరువిలుతుఁడేలదాపరించె ॥

చ॥ అరయగ నెల్లలోక ములయందలి యావనవంతులైనస్త్రీ ।
 పురుషులసంఘటింపుట యెఘానికకర్ణముగామెలంగుశం ।
 బరదితిజాహితం డెయెడబాటునకున్ గతమయ్యెనీలకం ।
 ధరునకునాకునున్ బళిరనాట్రతుకెంత జగద్విరున్ధమో ॥

ఆ॥ త్రిణయనుఁడుపరించితరనై నవలయు ।

నేనుమేనువిడువనై నవలయు ।

నీశ్వరునకుఁగానియీదేహమేలసౌం ।

దగ్యమేలజవ్వనఁబిడేల ॥

ఆ॥ మట్టుమీటిపట్టి యిట్టలంపువిరాధి ।

పుట్టిపట్టు కొట్టకొట్టువెట్టి ।

గట్టునట్టు దిట్టఁజెట్టవట్టుటకట్టు ।

గట్టిపట్టుపట్టిగట్టుపట్టి ॥

క॥ తపమొనరింపఁదొడఁగెనా ।

తపమనకిగమనకవర్షధారలనకయా ।

తపనీయగా త్రిసముపా ।

త్తపనాయితని యమయగుచు ద్రష్టలువొగడన్ ॥

చ॥ పనివడియట్లుదారుణతపంబునకున్ దొరకొన్నగారపుం ।

దనయతెఱంగుమాతరిపితల్ వినిబెగ్గిలితత్పరీ జనా ।

బునుదము వెంటరావటకుఁ బోయియటన్ దటివేచియుండినం ।

దనను తదాసమాధ్యుపరతన్ గనియిట్లునిరామెతోడుతన్ ।

శా॥ బిడ్డా యెంతకు సాహసించి తెనినున్ బ్రేమించుచున్ మంచియో ।

చెడ్డోనీతలిదండ్రులుంటిమిక దా • నేబాసుమాతల్లినీ ।

యెడ్డమాకెటిగింపనక్కఱయెలేదే యించుకంలైననా ।

కడ్డంబెవ్వరటంచు నింతకుఁదెగ్గ న్యాయంబె నీబోఁటికికా ॥

క॥ ఓతనయారత్నమనీ ।

చేతస్సననున్నకోర్కెచెప్పిముదలమా ।

చేతలబడయకయిటువలె ।

స్వాతంత్ర్యమువూననీకు సముచితమగునే ॥

క॥ ప్పైరితనీకుఁదగునెవి ।

న్యారహితపుకాపుగద పితారక్షతికా ।

మా రేయనునీతివ్యా ।

హారమునీ వెలుఁగనిదియటమ్మా వినుషీ ॥

ఉ॥ బాపురెమెల్లగాఁజిలుతబానిసపుంబువుఁబోండ్లువీచువీ ।

చోపులగాలికుల్గిపడుచుండెడదొంబులిగొట్టువియ్యెడకా ।

వేపధువొందకీయెడరువీచుచునుండినయోరుగాలికె ।

ట్లొపుచువమ్మనీపువికచోత్పలనిర్వదదాయతేక్షణా ॥

చ॥ ఎడఁగడఁగట్టమాట రయవించు దృఢస్థయమైనమేడలో ।

నుడుగకయుస్సురస్సురనుచుండెడుదానవునీ వనారతం ।

బడవులనుండు నాటవికులైనను నోరుజఁజాలనట్టియీ ।

మిడిమిడియెండలో నొకనిమేషమునిల్చెదవెట్లువీటిడీ ॥

• ఆ॥ అంచ్చూదితలివమంచుఁ బన్నుండికన్ ।

వొందకయిటునటునుబొరలుదాన ।

వెట్లువెన్నునాల్తువేవెట్టితల్లిరో ।

నీవుకటికిఁతాలినేలమీద ॥

సీ॥ కర-శతరములౌ గండశైలములు నిర్జంపుఁగుర్చీలటే తల్లినీకుఁ ।
 గ్రోష్టుకాకోలాది రుతముల్ తతానన్ధసుషిరశబ్దములటేమాలినీకుఁ ।
 గాయలాకలములుగడ్డలున్ స్వాదుభోజనపదార్థములటే తనయనీకు ।
 వ్యాఘ్రతరత్యాది వనసత్వయాధంబు పృథువరిచ్చదమటే బిడ్డనీకు ।
 భూరితరసంపదలుగల పుట్టుబోగి ।
 వయ్యను సకించనవువోలే నడవి నెగ్గ ।
 తమ్మునందపంబునకుఁజొచ్చి మమ్మునిట్లు ।
 తగనియలమటపాల్సేయఁదగు నెతల్లి ॥

సీ॥ బహుమూల్యమణిగుయాభరణముల్ మాని రుద్రాక్షదామంబులు
 [దాల్చినావు ।
 గమగమగమవల్చుకలవముల్ మాని మేఘముగా వెలిబూదియలది
 [నావు ।
 తగటుపొరవలులుత్సర్జించి తోలునుగ్గడితముల్ బిగియించికట్టినావు ।
 నులి వెచ్చపూనీటజలకమాడుటమాని వెంచలోబుడుకలు వెట్టినావు ।
 ఈకొమరుఁబాయమేమిసంస్కృతిసుఖములఁ ।
 గరముదనివొంది కాటికిఁగాల్లుసావు ।
 కొన్నదశమీస్థగృహములుగైకొనవలసిన ।
 ప్రచురవైరాగ్యదశయేమి పట్టినీకు ॥

చ॥ జలజదళాక్షియెష్టయిన జగ్ధికి నించుకవేళవప్పెనఁ ।
 గిలగిలలాడియోనుటికిఁగిన్వడు నెక్తుననేడు మల్లెమొ ।
 గ్గలకెనవచ్చుదుర్బలపు కష్టతపంబునకుద్యమించితీ ।
 నెలలకొలంది నుంకులకునీ వెటులోరుతువమ్మ యీపయ్య ॥

సీ॥ ఉడిరిమాడువుమీఁదనుండునీవడవిలోనుండుఁజూచి యెట్లోర్తుకున్పు ।
 మృష్టాన్నముమెసంగునీవాకలముదినుచుండుటజూచియెట్లోర్తుకున్పు ।

మృదుతల్పమందుశయించునీవిలంబందుచుండుటజూచియెట్లొర్తుమన్న!

యెండకన్నెటుగని యీవిట్లు గడపించుచుండుటజూచి యెట్లొర్తు

చెలిమరులలోన నెపుడును మెలంగుదాన ।

[మన్న ।

వొంటిమయినట్లుజూచి యెట్లొర్తుమన్న ।

దుఃఖవార్ధిగా మముఁగూలఁద్రోయకీత ।

పమ్ముచాలించి లేచిరావస్తుతల్లి ॥

తోటకవృత్తం॥ అనిబో మొనరించు నహార్యకులే ।

శునిమేనకనుంగని జోతలాన ।

ర్చినిలంబడియ విడుషీజనమం ।

డనమిట్లనిపలె నడంకువతోన్ ॥

సీ॥ ధాతృప్రభృతులకుఁదలమానికంబు లేమహనీయచరితునిమలకడములు

సేవకప్రతికిఁజేపట్టుకుంచమే కల్యాణగుణుని క్రేగంటిచూపు ।

శరణాగతులసాధ్వసములకువేరు విత్తైతపస్సాధ్యునిచేతిచూపు ।

సకలనిరాధారజగతస్థితికిఁ బోటుగంటమే యనుభావఖనినిదేశ ।

మట్టిసర్వాధికుండగుహరుని వరుని ।

గాఁగబడయందలంచి యీకరణిదీప్త ।

తపమువకునేను దియగొన్నదాననాన ।

దలఁగివినుతున్ వినుడు తల్లిదండ్రులార ॥

శా॥ ఉల్లంబిట్లుడికిల్లనేమిటికి మీకోగారపుందండ్రయో ।

తల్లిమీరెకదా ననుంగడుఁబ్రమోదంబొప్పు నాహతితోత్ ।

సేల్లాయొల్లియవేల్పుసేవసలుపన్ సెల్విచ్చియంపించినా ।

రుల్లంఘించినదేదిమీముదలనే సూహింపుడీ చక్కగన్ ॥

చ॥ అలరులవింటివాసినయనాగ్నికి నాహుతిగానొనర్చియా ।

నలమెడవేల్పుచాటువడినన్ సకలాత్మునినామహేశ్వరున్ ॥

గొలుచుటమానియేగమదిగొల్పకయాపగిదిన్ దవస్యకున్ ।

దలకొనియుంటిఁగాని జవదాటకునే యెపుడైనమీనుడిన్ ॥

సీ॥ అడవియేసాగ్నైన హాయివటారమా నొరికియిప్పు వసామిఁ గొలుచు

[నాకు ।

గాయలూకులెరుచిగలవగుటకంబులౌ వినపుమేఁతరిని సేవించునాకుఁ ।

గటికినేలయె యొడికపుఁ బట్టుతలిమమా మలనెప్పుదొరచింతసలుపు

[నాకు ।

మండుపేరెండయే నిండురేయెండయౌ సెకకన్ పబువును పాసించు

శివునిసర్వాత్మనాత్యభజించునాకు ।

[నాకు ।

నిచటియగములు ఖగములు వృగములును నె ।

తగినపరిబర్హమాఁ దలిదండ్రులార ।

నాకొరకుఁబొందకుడుమీరు చూకురెదల ॥

పీ॥ ఆభీలయాదోభవాభీకిఁదగు పీలికాఁడున్ననావశంకరునిసేవ ।

దుర్గతియాతనాతుహినసంహతికిఁదిష్టంబౌతపము శివమంత్రజపము ।

కాలునియాటసాగకయుండఁజేయుపెన్నికురింత యీశ్వరాంఘ్రియుగ

[చింత ।

తతవాద్యనిశదముక్తితలోదరీస్వయంవరణము శంభునామస్మరణము ।

శ్రీతులయిన ససువులచాలిబృహతికాంచ ।

లగ్రధితహోటకంబై చెలంగెడుస్మర ।

హరుఁగుటిచిచేయునాసముద్యోతకేనడ్డు ।

వాల్మీవెట్టకుడయ్యయౌ సంవృలార ॥

క॥ ఉప్పరముచొల్లెముగఁగల ।

యప్పరమునివాశ్రయిచిసట్టికృతులకున్ ।

నెప్పరముతోలంగుదప్పక ।

డెప్పరములుతప్పకావట్టిల్లు భవుకముల్ ॥

చ॥ ఎకసకీయమ్ముగార్హ మిఠియెండలు వర్షములోరుగాలికా ।

రైకములు నెవ్వియుం బగలురేలునొకింతయుఁగావునాకుబా ।

భకములు నానిమిత్తమెవఁదల్లడమందకుడయ్య మీరుమి ।

న్నికదొరయంజదోయిదరిఁజేరినవారికిను న్నె యంజికల్ ॥

క॥ కానన్ నాయూసువకి ।

చోచొడువకుడడ్డముల్ ప్రసూజనయితలా ।

రానతులొనరించెదనా ।

యానమఠేమియానుఁబలగ కరుగుడనవుడన్ ॥

గీ॥ మాటుమాటాడనోడి కొమార్తమదిమ ।

రల్చట దరంబుగాక నై రాశ్యమంది ।

మేనకాహిమవంతులామెకడజోటి ।

కత్తియలఁ గొంతనుందినుక్కణమువెట్టి ॥

సీ॥ విడినవేనలిచకగముడుచుకోలేనినూపోరియుండునుసుడీపులుఁగులార

తలవాకిలెన్నండుదాఁటియెటుఁగని మాముగుడయుండునుసుడీ వ్యగ
[ములార ।

లేత్రమాఁకులననల్చిదుముట కలయుమాగోలయుండునుసుడీ కుటము
[లార ।

మావటమెడపిక్రమ్మఱఁగట్టలేని మాబొట్టెయుండునుసుడీచట్టులార ।

మీకునీమెనిల్లడవెట్టిమేమువోవు ।

చున్నవారము దీనిమీకన్నయనుఁగు ।

కొనురితనువోతె లలినాచుకొనుడునుండు ।

వనములార బహుప్రాణ్యవనములార ॥

లలితపనవృత్తం॥ అనిపలువేడులుటప్పనముల్ తా ।

మొరచిది మేనకయున్ హినువంతుం ।

డునుగనుగీరునుడుంగులువాటన్ ।

బనవుచు నేగిరిపారుడుగామన్ ॥

మ॥ అయయున్ దల్లియుఁజన్నవెసగనలయార్యాదేవిబాహ్యంతరిం ।

ద్రియసంచారములాక వెట్టిపారిదిన్ శ్రీకంఠుఁడాశ్రితా ।

భయవిశ్రాణునందుఁ జిత్తములముంపం జేసిచాచయమా ।

గ్రియులున్ దీలుపడన్ మహాతపమొనర్చెన్ వర్జితాహారయై ॥

వ॥ ఆనమయంబున ॥

సీ॥ వృజినంబులని పినర్జించెనోయన వెండుకలులేనితల గడగడవడంక ।

నొచ్చిఘృరలుబొకిన్ నోటితోనేమేని బలికినపైల్లెఁ దుంపరలురాల ।

వేపధువ్రభవదోర్వేగ్రింఘణమున నడతేపతేపకుఁ దడబడంగ ।

పెరిగిన జవరంపునరిపత్రుప్పడుపంటపైర్వలె గాలికీబాత్రలాడ ।

నుడువులేమేమొ లోననెగొడగొనుచు ।

భూయగముమీఁదఁగేలిడి ముందుదెనకుఁ ।

గనఁగొనుచరగడపుజన్నిగట్టువేస ।

మూనిచని శూలి పార్వతియొద్ద నిలిచె ॥

సీ॥ ఆపొల్లియపుడె లోచూపుచాలించినదాటచేఁ బ్రణమిల్లెనతనికతఁడు ।

శ్రీఘ్రమేవ వివాహసిద్ధిరస్తమచుదీపించి యల్లునుటకు వెల్లిబాటు ।

గదిరినట్లు నటించి కాంతరోముద్రిమిచే మతిలేనివాడనొకతనఁజేసి ।

యూథవోలేకయనూథవో యరయకేచేసితినిట్టి యాశీర్వాచనము ।

ఉవిద యింతకుమున్నె నీవొక్కరువుఁడు ।

కేలువట్టికొనిన మగనాలవేని ।

చిత్తవైకల్యమున వివేదింపకనిన ।

నానుడికిఁ దప్పవట్టుకొనకుముసుమ్ము ॥

శా॥ ఆవ్వాయెవ్వరిబిడ్డవీవు భవదీయంబాహ్వాయంబేమియీ ।
 పువ్వున్ మించిన దేహమార్గవయినబొల్పారు నీవూళ్లకున్ ।
 దవ్వొనించుచుచున్ నవతజేందంగారణంబేమినా ।
 క్రువ్వంగూడునయేనీ నిక్కువము నాకుండెల్పుమీ యంతయున్ ॥

ఉ॥ నావిని యాతుషారగిరివందన వందనమాచరించియో ।
 పావన సాధువృత్త ననుభవార్పితయందురు లోకులెల్లనే ।
 నావసుధాధరాధిపతియో హిమవంతునకున్ గోమారితన్ ।
 భావజహంభాగూటిచి తపంబొనరించుచునుంటి నిట్లుగన్ ॥

గీ॥ మేదినిసరన నైదు మిమ్మువంటి ।
 బోధఘనులాడునుమలేల సొల్లవోవు ।
 నేననూఢనుకావుటే నిక్కువంబు ।
 కాను పరిణీత నెవఁడలంకి కుడనవుడు ॥

శా॥ పోనీలేదినవేళమందిదియె నాపున్నెంబుబాగున్నదో ।
 చానాయిట్లుతపంబువూనుటకు బీజంబీవె వాక్రువ్వలే ।
 దోనానైడ్యమునన్ వినంబడ నెలేదోకాని జ్ఞాతంబుగా ।
 దోనారీజనమాళిఘాషణమన్నజ్ఞోక్తంబుగాఁ దెల్పుమీ ॥

గీ॥ అనుచు ముందుకు రెండుమూడడుగులుంచి ।
 యాబవంతపుముడుసలి యగజఁదటిసి ।
 యోరమొగమిడిచెనియొగ్గియుండఁజెప్ప ।
 సిగ్గువడి యాళివంక పీఠీంచెనాపె ॥

క్ర॥ అగ్గిరిసుతేఛందమెఱింగి ।
 డగ్గరగానరిగి యాబిడచెనియొక తెయా ।
 వగ్గుముడుక బావనునకు ।
 బిగ్గరగా నిట్లది తెలిపెఁ దదాత్వమునన్ ॥

ప్రతవిలంబితవృత్తం॥ అవనిదేవకులగ్రాహి యాతడే ।

ధవుడుగావలెడప్పుకటంచునా ।

శివునిఁగూర్చియెచేయుచునున్నదీ ।

పవినీమెతపంబొకపూనితోనో ॥

సీ॥ అనవినితలయూచియూపాలంతినిగోరచూపునఁజూచి యాబాపనుండు ।

పందితిల్లెడునావుపడ్డుమబ్బయివోలె నెంతచక్కగనున్నదేశ్వదాస్య ।

మెల్లిదమైతి నేయేనునాబోఁటిజ్యాయస్తగుతో నీకుఁద్రస్తరులతె ।

యని వై శికపుటలగనభినయింపుచునకుగవాడపుఁబాటుండు వలుకు

నగజ కేల్కొడ్చి దేవయీ యనుయన్మతము । [టయును॥

వలుకలేచు యథార్థమె విలికినదిక్ష ।

మింపుడన నక్కపటదశమీస్థధరణి ।

సురుండు పకపకనగిగట్టుచూలిక నియె ॥

ఉ॥ ఆహవుసేమియయ్యెడలంతటఁ దాల్చిరగాలిదిండిజా ।

వాహిరియేమియామురికివాసనలోల్పలు వేమిచున్నమో ।

తాహములైన యాపెనుపిసాసి బలంగము లేమియయ్యన ।

డాహపుటెక్కుడేమి యెటువంటి పతకవరియించితేచెలి ॥

శా॥ అయ్యోయెంతటివెట్టిదానవజులాయాహబలే బాపురే ।

యియ్యోలోచన లోనసాంతముగనీకేతోచెనాకానిచో ।

నెయ్యోయ్యోలెనటించువైరులెవరేనిక నీవుపెన్వంతలక ।

బ్రుయ్యంజూడగఁగోరియివ్విధమునంజోథించిప్రేరేచిరా ॥

చ॥ ఇవటికి మొన్నవచ్చినపుడిందుక తామకుటుండుగొన్నబూ ।

కచెలుపుచూచినిక్కువముగా నెనిసర్గనునోజ్జుడంచునెం ।

చిదిగురుబోడిరోమరులుజేందియలంచు రేదేమొతద్వపూ ।

రుచితయాదృశంబొ కలరూపెటిగించెదనాలకింపుమీ ॥

సీ॥ ఈక్షింఁచుటకెఱచాల యేవంబుదలకొలుపుంగదే యాతనిబొల్లిమేను ।
 వినముమెక్కినగొంతు వెక్కురు హయయామెయివన్నెకిబ్బడిమెలుఁ
 [గుదెచ్చె ।
 నెండుగాదఁపు వెరిట్లకెనవచ్చుజుంజురుగుడునుచుట్టలపల్లజడలు నెఱక ।
 లేవరికేజగతిలేనివివిరూపంబులైనిగిడారుకనులుమూడెగుడుదిగుడు ।

చాలుచాలుమందిచక్కనిపతినేరి ।

కొంటివిందుముఖురొక్కోరఁబోయి ।

కోరఁబోయి తెవులుగొంటిదేవరఁగోరె ।

న నెడుమాటకిదియెయర్థమేమొ॥

మ॥ కలికీలోకమునకగురూపులుపరిమార్గరంబులున్ మందివ ।
 ల్వలునున్ దాలిచిక ప్పిపుత్తురు పపురైవూఢ్యముమామురే ।
 యలముక్కంటినిజొంగమంజుకుఁ దోడకస్మికాలోకనుల్ ।
 తలకకదాలుచుదోళ్లు నెమ్ములును నాతంఁడెంత మూఢాత్ముఁడో ॥

క॥ పటఫలరదనభవకం ।

కటికాలాకపోటుముట్టుగాఁదాల్చినధూ ।

ర్జటికడిమియుఁగలితనమును ।

దిబువునునిట్టి వనివేఱె తెలుపవలయునే ॥

మ॥ పడఁతీసీయుపయానుకాలమున నప్పంచాహముల్ నీవును ।
 గ్రుండనుంగూడి జరద్రవంబులు నారోహించి యూరేగున ।
 పుడు పౌరుల్ మిముఁజూచినవ్యమరు కిడ్పుల్తీపులెత్తన్ బదం ।
 పడి యారీథకుపైపకెంత యనుతాపంబందెదో నీవెదన్ ॥

ఉ॥ ఇస్మిరొ నీకుఁబెట్టునగలెవ్వియొ సందియమేల తాఁకినన్ ।

మ॥ మున్ననలేచుత్రాఁచులువి భూషణముల్ కదయాకప్పకిన్ ।

లెస్సగనొంటినిండుదగిలింఁచును చానినబీతుడిందిచే ।

లస్సాకతాయుచేసికొని తాల్చినలెన్ జుమి మొడ్డితైర్యమున్ ॥

సీ॥ మానోజ్ఞకమునకు మరులుకొంటివోయన్ననొడలెల్ల శ్వేతమాదోడవ
[కెపుడు ।

వైశ్వర్యవంతుడౌటా సగొల్పెనొయన్నఁ దెరల తింటకులేక తిరిప
మెత్తుఁ ।

గడిమిపెక్కునకు మేల్పడితివోయనినన్ వృకున కోడిపఱచినకోఁచ
[యతఁడు ।

విదైకాఁడౌటనువ్విట్లూ రెదవోయన్నఁ బితలుశిక్షించినబిడ్డగాడు ।

అధికసౌందర్యవతికినీ కరసిమాడ ।

నొకసుగుణమేనియును లేని యెఱటుమీఁద ।

దెగడికకుమాటుతెమియెకలుగుటనీదు ।

నుమట్టివారఫలమొయేమొ సదమలాంగి ॥

సీ॥ చెలువంబునకు నపేక్షించెదవేని నాసత్యాదులైన నిర్జరులుకలరు ।

శౌర్యమాశించేని సకలవేధోండరక్షణదక్షశక్తికేశవుఁడు కలడు ।

చదువుకోరెనవేని సకలజగత్సర్వకృతముఖుండగు శతధృతికలండు ।

కలిమి వాంఛించేని కల్పాగసురభిచింతామణుల్ గల మరుత్వంతుఁడు

డిట్టిగొనములకువ్వులనేకులుండ ।

[గల ।

నీదృశులనెల్ల నొల్లక యెబ్బెరాసి ।

పిఱికిపేదమెదుకఁగోరి పెండ్లియాడి ।

యేమిసౌఖ్యమనుభవించెదే మృగాక్షి ॥

క॥ మసనము కాపురముండుని ।

వసనముకడవసమునీ దువపువునకులస ।

ద్వసనమునగునీయప్పటి ।

వెసనము భవదనుభవైకవేద్యమునున్నీ ॥

చ॥ వలదొకమాటచెప్పెదను వారకయీకొని సౌఖ్యమందుమో ।

నెఱత కపాలభృత్పరిణి నీషణ్యజింపుము శ్రీయఁజెల్వసున్ ।

దెలివియు శౌర్యమున్ గలవతిన్ సమకూరుతు మెప్పుకీరుతుల్ ।

వెలయగవానితో ననుభవింపుమశేషసుఖోపభోగముల్ ॥

గీ॥ బద్ధుగాచునుమీ నాదుపలుకు స్వామి ।

సాక్షియనుటయునా కాడుజన్నిగట్టు ।

నార్యపారిచూపునన్ జూచియనియె ముకుర ।

చెరములుకపోలములు నలకచేతనదర ॥

శా॥ ఏమేమీ వెఱుంగయ్యెడున్ వయసునన్ వృద్ధుండవైయుంటనీ ।

వేమోయొక్క పవిత్రవర్తనుడవంచే నెంచితిన్ ధాతృపా ।

లోమీనాథజనార్దనామలగు వేల్పుల్ నీవలెన్ ధీనిధుల్ ।

గామింజేసిసుమీ నదాకొలుతురక్కందర్పదర్పాపహున్ ॥

గీ॥ వీటిఁడీ పెద్దనిమరకు వేళయగుట ।

నొదవుచుండినకునికిపాట్లొయనంగఁ ।

దలవడంకెడువార్థకదశకతమున ।

బైజనినుఁబాయదయ్యె నిప్పటికయినను ॥

క॥ నీతరమా నాతరమా ।

ధాతరమాపతియును మొదలుగా దివిజ ।

వ్రాతములు దెలియనేరని ।

భూతేశునిదివ్యమహిమము నెఱుంగుటకున్ ॥

చ॥ శివుండవలక్షణుండనివచింపఁదెగించితి నీకువచ్చినేం ।

క్షైవనికివచ్చె నిస్సీరోమహిసురవంశమహాళకనీ ।

ద్భువదనముంగనుంగొనిన దోసములన్నియుఁ జొట్టుముట్టునిం ।

క నెడలిపోకె వేనియునుఁగాఱులుప్రేలిన నీడిపించెదన్ ॥ [మీఁద ।

స॥ శ్రీకంఠుఁడిందు విచ్చేసియున్నప్పుడె యసమాస్త్రుఁడగుదెంచి యతని

గవియును శివుఁడు ముక్కన్నువచ్చె నభోక్షజాదులు తెఱగంటులది

[యెఱింగి ।

మూగహింసక ప్రోవుమయ్యమహాప్రభోయని చాలవేడుకొనినను
[వినక ।

మడియించె మరుని నామాధవాదులు చేయునదిలేక వినునులై యరిగి

శివుడు సర్వాధికుండని చెప్పటకున్ । [రపుడు ।

తోమిగావలయుఁ బ్రమాణమేను కన్ను ।

లారఁజూచిన యీవిషయంబుకంటె ।

నోవడరుసోతపుడమిజేజేవెడంగ ॥ [తయనియుఁ ।

సీ॥ వ్యక్తైత్యుఁడగువంగ వెలుఁబాతెననియును వృషభమాతనికెక్కిరిం

బునుకలుఁదోళ్ళు నెప్పుడూఁదాల్చుననియును విగ్రహంబంతయు శ్వేత

[మనియు ।

రవణముల్ పెనుబోర్లబ్రాకుడులనియు నానాసదేశము పితృవనమ

[నియునుఁ ।

గేలఖట్వాంగంబుదాలిచెననియునుఁగవణంబునకుజోలెఁగట్టెననియు

యతిపరార్థమనోపచాయితపదాబ్జుఁ ।

గేవలుఁడ్రిణేత్రుఁజాలసెగించినావు ।

కారణంబులువానికిఁ గలవువానిఁ ।

దెలియవినిపింతు వినుమని పలుకుటయును ॥

మ॥ చమవుల్ నేర్పితివేమొ హేతువులుపేక్షంగొన్ని కల్పించిచె ।

పెద్దుకాఁబోలును పిన్నయల్లై కడుసంప్రీతుండనైనాఁడనా ।

మదనారాతి శ్రీశుద్ధిగా సుగుణసంపన్నుండు కాఁడేలచె ।

పెద్దవావెంబరవిత్తునే నెఱుంగనే పృథ్వీధరేంద్రాత్మజా ॥

చ॥ సమజగతీహృగీదృగతిశాయి మనోజ్ఞతలైననీకువో ।

కొమిరెయి యేవపుందోడవఁ గ్రొన్నెలతాల్పునుజెట్టవట్టుటా ।

చైమనుమ నీదూబాగునకెచ్చిననానుడికల్గిలేవుపు ।

ణ్యమునకుఁబోయి బాపమెకుతైనదియన్న తెఱంగిదేవుట ॥

చ॥ తివిరివదిం చెదన్ వినుచు నీ ప్రతరజ్వరితాహయావికీ॥
జవిగొనఁబంచదారయు రసజ్ఞకుఁజేదయిత్తోఁచుకై వడిన్;
జెవులకు మద్దతోక్తులు రుచించు నెనీకు నదృష్టహీనకున్॥
బవిసి ప్రసవ్యమైనపుడు వంకరుహాయతపత్రలోచనా ॥

గీ॥ పుట్టినింటననుభవించు ముద్దులెల్లఁ
బోయియెద్దురావుతునొద్ద ముద్దులనుభ॥
వించునపుడు నానుడులు తలంచుకొందు॥
కానిలే పోయివచ్చెదఁగంబుకంతి ॥

మంజుభాషిణీవృత్తం॥ అనియిట్లునలిగి కుహనావనీసుధా॥
శనుఁడాతుషారగిరిసార్వభౌమనం॥
దననడై వీడొగని శనైర్దమంబునన్॥
జనె నామెమానసము స్వాస్థ్యమందగన్ ॥

సీ॥ ముంగాళ్ళురెండును మోవజీరులువాఱుకోమరు నీరా-విహీముల

[తోడఁ

దేజునమడికాసుతీవలఁబురుణించుతిఁ పోవయొంటిజందియముతోడఁ

బొర్లనూసీందుబింబముదినంతులుకొట్టుమోహనంబగునప్పు మోము

[తోడఁ

నంసదేశంబు పర్యంతంబు వ్రేలుచు నిగనిగలాడునూనె ముడితోడఁ

నభినవతారుణ్య శుభనూచకంబులౌ చక్కనినూగుమీసములతోడఁ

నాలుడికత్తెల నవకీర్ణినులఁజేయఁజాలిన యరిదివర్చస్సుతోడఁ

జిత్రతరజగన్నాకసూత్రధారుఁ

• డాక్షపాకరకోటిరుండంతెలోనె॥

• మిగులఁబ్రన్నని ప్రాయపుమెణకరియయి॥

వెండియుంగొండరాచాలినండకరినె ॥

ఉ॥ ఇంచుకదవునన్ మహీధరేంద్రసుతాసఖులూనటూత్తమున్

గాంచి వెఱంగుపాటొదవగా నుమంగన్యాని వేడికంటిచే॥

బంధశరుండు సచ్చైననివల్కి-తివెవ్వనిఁజూచియాతఁడం ।

చెంచితో యామరుండిచటికేటాకొవచ్చెడుఁ జూడుమీయనక ॥

క॥ సకీయలనుడవులువినిచూ ।

డికి యాపురుషుడెనకు నివుడిచి యీతఁడెవం ।

డొకొ యిత్రతచరమానో ।

జ్ఞకుఁడనిటిన్నపడిమాచి సకులకుననియెక ॥ [నకుఁ

సి॥ ఖద్యోతమునకు భాస్కరమండలమునకుఁ బల్వలంబున కకూపారము

గంటినలుసునకు గ్రావోతముమునకు గుసగుసకళని నిర్ఘోషమునకు ।

గాజుఱాతికినొడికపుమూలఱాతికిన్నాహమునకుఁబీయూషమునకు

జిరకుటీరమునకుదొరవటారమునకునలుకుపాతకుఁబట్టువలిపమునకు ।

నెంతవాసికలదొ యంతకంటెనుఁగూడఁ ।

దారతమ్యమధికతరముకలదు ।

సుండు తలిరువింటిజోడునకీవచ్చు ।

పురుషునకును మేనిపాలుపునందు ॥

గీ॥ అనిసుడుపుచున్నయంతలో నాఘలద్వి ।

జండు నేదిస్తుడగుటయుఁ జూడ్కి-మలపి ।

మిన్నకున్న సతెండన్నమిన్నఁడటిసి ।

నిలిచె వనమంతయును వింతచెలుపుచనుక ।

క॥ ఇద్దఱును సమవయోయువ ।

లిద్దఱునతులసుషమామహితవిగ్రహలీ ।

యిద్దఱు మిథోనురూపుల ।

యొద్దికమాపటకు లోచనోగ్నవముగదా ॥

చ॥ విమషియె యయ్యానియ్యెడలవేటిఁడెయై మనయార్యవెట్టిపః

ట్టుదలయొకండువూని శివుఁడోశివుఁడోయనుచుండెగానిచ ।

కూదనపుఁగుప్ప నీవటుశిఖామణిఁబెండిలియాడి వీనితో ।

విచితతరంబుగా ననుభవింపగరాదె సమస్తసౌఖ్యముల్ ॥

క॥ ఇతనికినిదంపూర్వా ।

ద్యుతసౌందర్యునకు నెననభూతోనభవి ।

వ్యతియన్ముచ్చెచ్చుకొనుపా ।

ర్యతిచెలులకు నాబిగాదివడుగభిముఖుడై ॥

క॥ రొమ్మంతయుఁ జనుఁగవయుమొ ।

గమ్మతయుఁగనుఁగవయునుఁగా నలరెడునీ ।

కొమ్మయెవతె పితలెవ్వా ।

రిమ్మాడికి నిచటనుండుటేమి యనవుడు ॥

చ॥ పటుజనమండనంబ హినువంతునకీయమ కూర్చిపట్టియీ ।

తటిమపమేయగాత్రి యభిధానము పార్వతియాక సంపుఁగూఁ ।

కటియెకిమీనివల్లభునిఁగాఁబడయఁ గడుపూనిఁమైతపం ।

బిటులానరించుచున్నయది యాయమయంచెటిఁగించిరాచెలుల్ ॥

క॥ ఆమాటకుఁ గికికనగి ।

బూమెవడుగు గిరిజదిక్కు మొగమైయపుడా ।

హైమవతిఁజూచియిట్లనెఁ ।

బ్రామిడితనమామెడుదికిఁ బాదుకొనంగ ॥

శా॥ భౌనానిష్ఠుడుజ్ఞప్తివచ్చినది నీహారాద్రిరాట్టుత్రియీ ।

శానుంగూర్చి తపించుచున్నయది తజ్జాయాత్వముంగోరియం ।

చేనాలించితి నాల్గుప్రాద్దులకుమున్నెన్నారొ వాక్రువ్వనీ ।

వేన్దాయాహిమవత్తనూభవపు రాకేంమాపమానాననా ॥

క॥ ఆయెగుడుదిగుడుకన్నులొ ।

యాయేవపుబొల్లిమేనొ యాచిఁపిరిజు ।

ట్టోయింతివలపునకుఁగత ।

మేయనియొ తెలియఁజెప్పునీ హైనుపనీ ॥

చ॥ చిలువలనెల్ల మేనఁగయి సేయుట గన్గొనివచ్చినావోయ ।
 స్థలసరులెచ్చు గాఁగలుగు తుండమునంగముజూచికోరితో ।
 కళవసముల్ ధరించితిరుగఁ దిలకించివిర్రాళిఁజెందితో ।
 మెలఁతరొ యేమిమేలునకు మెచ్చివరించితివుక్షవాహనుఁ ॥

క॥ ఓవిషమేక్షణఫాలదృ ।

గావిర్భూతదమునః పరాసుమనోభూ ।

జీవాతుమూర్తి నినునే ।

నీవరకును నెపుడుఁజూచియెటుఁగనికతనఁ ॥

చ॥ కఱిమెడ వేల్పునల్లభుఁడు కావుటకుఁ వదిఁగోరియాతనిఁ ।
 గుటిచితపించుచున్నయది క్రోణిభృదాశ్శజయంచువిన్నయ ।
 త్తఱినితరాంకురూపు నెలతొల్పును బెండిలియాడఁగోరున ।
 త్రైటవయువానికిఁ దగినదేయయియుండునటంచు నెంచితిఁ ॥

ఉ॥ చేతలమేనులఁ నుడులఁజిత్తములఁ దలిరాకుబోండ్లపై ।
 రోతలుగొన్నవిర్భరనిగుద్ధహస్తీశులనైనఁదాల్చిపెఁ ।
 బాతుపెక్కిచ్చి చిత్తభవబాధలపాలానరింపఁజాలునో ।
 పాతపసిండిబొమ్మరొ యపూర్వమునీసాగసించుబోండ్లలోఁ ॥

గీ॥ దొడవకింపక త్రైయొసంగఁబడుటజూచి ।

జనులుపోల్తురు కాకిముక్కునకు దొండ ।

పండుగట్టినట్లని యయ్యుపమయుఁజాల ।

దావృషాకపికివాలవౌదువేని ॥

ఆ॥ వ్రేలుమడచి లెక్కివెట్టిమాతమటన్న ।

నొక్కసుగుణమేనియును దొరకని ।

యాపిసౌసిరాయఁ డానీకుమగఁడౌట ।

చాలుచాలు నెంతిబేలుపడితె ॥

ఉ॥ కద్వపఁడంచ నెంచకుము కాంతలవిశ్వసనీయతాటచే ।
 సుద్వహనోద్యమంబునకు నొల్లనివాఁడ నెయ్యయ్య నీవుభూ ।
 భృద్వరకన్యనోత్తనం బెండిలియ్యాక్షుకుకియ్యకొంపదీ ।
 మన్వరవర్ణినీలికన్యా యన్మహానముమాని యెప్పుమీ ॥
 ఉత్సాహ॥ పదురు మెచ్చనన్ను జెట్టవట్టెదేని మోదముల్ ।

గమరమచలతిగిరయ్యాల్మగల్గితనమునకింపుజెం ।
 దెదరు సర్వలోకగృహస్థులు నేనుతాడు చెప్పటో ।
 సుదతీను చెల్లులనడిగిచూడు మేకతంబునన్ ॥

చ॥ గెడవిడి వేయియ్యెండ్లు తలక్రిందుగనీవు తపస్సు చేసెయున్ ।
 బడయవు మాదృశుండయిన భర్తను నిక్కముకాన సంశయం ।
 బుడిగిననున్ వరింపుము షయోబదలేక్షణమంచుఁగెల్లానన్ ।
 గడఁగిన నద్రకన్యతొలఁగన్ జనినిల్చియనెన్ గ్రుథోగ్రయై ॥

ఉ॥ వేలపులబ్బయోనియుఁ డ్రివిప్తపనాథుఁడు నేనుహాత్మునం ।
 చాల్గిలెప్పుడున్ దలలపై మణిభూపలచెంతబల్లిమై ।
 నాలుతురాదిదైవతమండహహా కొఱగానివాఁడుగా ।
 నేరీదమయ్యోవో వటునిహీనుఁడనీకుపల్బిలేమిచేన్ ॥

శ॥ వేదంబుల్ నిఖిలాగవుప్రతతియున్ వేదస్తురాషాన్వకుం ।
 దామధ్యో నిక్కమెటుంగలేని శిఖరూహాత్మ్యోన్నతిన్ దెల్పియన్ ।
 జేజల్ త్యాత్మశులైలుంగఁగలరో పృథ్వీనిలింపాధమా ।
 నీదాతిన్ జనకీలకనున్ వద్దరేదేనిన్ సాగఁదోలింపెనన్ ॥

సీ॥ యుత్తమలనడంచ సుధాద్రావులైతిగంటిమడఁగిసాంధియన మా

[నేరంబు ।

ద్విపమాంసము మెసంగులెఱవామెకపుఁ బెరికింపి ట్టింపఁగోరు నే వం

[నేరంబు ।

తలపుకేళాకూళిడమిత్తూండ్లు గ్రసించువరటయండుట కాసపడు నె

౨)

[పడియ ।

నింగినాగియవాననీరానుస్తోకకి క్రోలఁగాండ్రించు నే రొచ్చునీరు ।

అప్రమేయమహిముడగు శంకర్పురిప్రయ । .

తాంఘినభినయగళమంచునిర్వి ।

కల్పలగ్నహృదయగానోష్ఠనేనుకో ।

రుచు నెనిచ్చుబోటి మెచుకనారుని ॥

చ॥ ఖరనఖరాగ్నిర్దభితగంధమదావళకుంభనిపుర ।

త్తరసరసగ్రసిష్ఠ్యవయి తద్దయి విశ్రుతిఁగాంచినట్టికే ।

సరిపయఁగాకశింహి మృతజంతుక భేదరమాంసజగ్గిత ।

స్వరమగు ఫేరవంబుపయిఁదర్శ మఃపూను నె యెన్నఁడేనియొక ॥

చ॥ ఉపయమలిపుశాయెడ నహూత్రభవిం చెనకాదె నీకునా ।

నపడితొలంగిపోక నిముసంబిఁకనిచ్చటనుంటి వేనినీ ।

యుపయమలిప్పదీర్చుటకు నొప్పరికింపనతప్పకంచుగ ।

ట్టుపబువుపట్టిమండిపడుడుకా వినియారఁడలంతినవ్వుతోక ॥

సీ॥ చదువరిఁగానని సంశయించెదవేమొ సర్వజ్ఞుడందురు జనులునన్ను ।

ధనికుడ నేను గాననియెంచెదేమొ నాయుదవసితంబురూప్యోపలమయ

మింతినా చెల్వమీపీక్షిందితివకదా జితమారుఁడననియెంచెదరుప్రజలు ।

శౌర్యంబు లేదని సం దేహపడుదేమొ శక్తి మంతుఁడ నేనె జగములందు ।

బాగుబాగునాకంటె గవర్దియందు ।

నేమియధికతకలదని యెందియతని ।

నంతగాఁబొగడుచునన్ను నింతదెగడు ।

చున్నదానవె యున్నీలితోన్నలాక్షి ।

క॥ ననుబెండ్లియాడుటకునీ ।

కొననంటిమాటమఱవకుమునుమ్మీశీ ।

తనగేంద్రతనయనీమన ।

మునజ్ఞాపకముందికొనుము పోయెదననుచుగా ॥

క॥ సుజనస్తుతయాయమయ ।

క్కజమును సిబ్బిలియుఁజెంది కనుఁగొనుచుండగా ।

దీక్షరాజమాధితోఁచెగా ।

నిజరూపముతో హిమావనీధరసుతకుగా ॥

ఉ॥ శ్రాంచులుసొమ్ము లిట్పురముత త్రడికృత్తి యథోంశుకంబునై ।

తోఁచినచిత్రచిత్రచరితుం బరమేశ్వరుఁగాంచి నానయున్ ।

గోఁచతనంబునున్ గదురఁ గొండలగాయనికూతుఁరాసతుల్

పూచియొనర్చె గేల్కొగ్గించి భూతలపాతిత దేవ యష్టియై ॥

క॥ ఇటకుఁబఱితి నాలంబిం ।

చుటకెయరుగుదెందినాఁడజోటియచుచుసం ।

దిటఁబట్టిలేవఁదీసెగా ।

నిటలేక్షణుఁడాపెయొడలు నిట్టవొడువగగా ॥

శా॥ వానప్రస్థులు కణ్వగాధిసుతమర్వాసోవశిష్ఠాత్రుభా ।

భూనాకూఢ్యవకశ్యపాదులునిలింపుల్ నిర్జరేంద్రాహిభు ।

గ్యానాంభోరుహసంభవాదులు నెఱుంగగా లేరనగమూర్ఖనే ।

నానీమాయఁగనుంగొనంగలుగుదానగా సర్వలోకేశ్వరా ॥

క॥ తెలియక కాలులుఁజేలితి ।

నలుగక నాయెడ ననుగ్రహముపూనవెయో ।

బలిపుధాత్మశ్రీవ ।

త్సలాంధనాది వరివస్యితపదాంభోజా ॥

మ॥ అనిప్రీడావనతాస్యయై పలుకునార్యంజాచి యోగింతియి ।

తోష్టనగ్రామణియైద్దక్షర్హజనులన్ బంపించిచెప్పించియా ।

తనినీకోల్పి పరిగ్రహింతునినుఁ దధ్యంబింటికిఁబొమ్మునీ ।

వనియూరాటిచ్చి యామెభీష్మాని శివుండంతర్హితుండై చనెన్ ॥

* చంద్రకళావృత్తం *

సానుమద్వరపుత్రయు నట్లాసంగైతవాంచితదాయకుం ।

డైనచంద్రకిరీటునిచే సంస్రాప్తమనోరథయై చనెన్ ।

దానకంబునకాళులతోనంతన్ శ్రుతతచ్చుభవార్తులై ।

మేనకాహిమవంతులు నాత్మన్ మికిలి మోదిలిరత్తతన్ ॥

* క్రాంచపదవృత్తం *

శ్యామశిరోద్ధీ కామవిరోధీ యమిసుతనిశసనయమరయ్యురోధీ ।

పామజఘాతీ భూమవిభూతీ సముపచరితపదజనశివతాతీ ।

జామియతాంగా భూమిశతాంగా సకలజగదధిపజలనివిషంగా ।

ధీమదుపాశ్యా వ్యోమకకైశ్యా దివిజన్మభవరితస్థిరబసదాస్యా ॥

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కృపాసాదిత కవితావైభవ శ్రీమ

దివట్టారి సోమనాథశాస్త్రిరనూభవ సూరి

జనపిఠేయ సూర్యప్రకాశ నామధేయ

ప్రణీతంబగు తారకాపచయం

బునంచు తరభాగమున

చతుర్థాశ్వాసము

10892

